رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی‌یە
لەدەزگای هاوکاری چاپو بلاو کردنـەوەی
کوردی دەرئەچێت

لــــە
دارالحریة
چاپ ئەکرێ

هاوکاری

٨ لاپەرە
نرخی
٢٥ فلسە

دار التضامن للطباعة والنشر الكردية
بغداد – شارع الجمهورية – ساحة الغلاني
هاتف ٦٨٣١١ ، ٦٨٣١٢ ، ٦٨٣١٣

ژمارە (٢٧٥)١١-١٨/٧/١٩٧٥

ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

HAWKARI Tel - 68311 68312, 68313.

سەرۆك بەكر و میری دەوڵەتی قطر لە بارەی بەرژەوەندی هەردوو وڵات ئەدوێن

فیداكارانی فەلەستین بۆری نەوتی نێوان ئیلات و عەسقەلانیان شكاند

سەرۆك بەكر نامەیەكی گرنگی نارد بۆ فیستیڤالی لاوانی عەرەب

طـرابلس : ئا٠ د٠ ع : سەرکۆمار کاك احمـد حسن بكر لە ٦-٧ نامەیەكی گرنگی ئاراستەی دووەم فیستیڤالی لاوانی عەرەب کرد کە لەکۆماری عەرەبی لیبیا گیرا وە لـە نامەکەیدا باسی چەند کێشەیەکی ئێستای عەرەبو ئەو دەوڵەتانی کرد ٠٠٠ ئەمـەش تەواوی نامەکەی سەرۆك بەکرە :-

لاوانی نەتەوەی خەباتگێڕی عەرەب‌مان :

سلاوتان لێ ئەکەم کـە ئێستاکە لە فیستیڤالێکی گەورە لە لیبیای تێکۆشـەری عـەرەب کۆبونەتەوە ٠٠٠ وە بـە گەرمی‌یەوە دەستتان ئەگوشم ئەی لاوانی نەتەوەی خۆ راگرو تێکۆشـەری عـەرەب ٠٠ هیوادارم کۆبونەوەکەتان ببێتە خۆپێشاندانێکی نەتەوەیی رابەر لە کاتێکدا کـــە ئێمە زۆر پیویستیمان بە یەکگـــرتنو هاوکاریو ویستی یەککرتوو هەیە ٠

لاوانی نەتەوە جوامێرەکەمان کاتێ کە سلاونان لێ ئەکـەم هەست بە بەختەوەری‌یـەکی زۆر ئەکەم کە ئێوە ئەبینم لە هەموو گۆشەیەکی نیشتمانی گەورەی عەرەب‌مانەوە دێن‌و لە لیبیای برا بەیەك ئەگەن بەمەش واتای لاوێتی‌و ئەو دەورە ساغ ئەکەنەوە کـــە لە خەباتی نەتـەوەیی‌و چـارە نوس‌داو دەیگێڕن ، وە واتای یەکگرتنی عەرەب لە کۆمەڵی هاوچەرخی عەرەبماندا دەرئەبڕن ٠

لاوینە :

ئێستاکە نەتەوەی عەرەبمان دوو چاری پیلانێکی فراوانی ئیمپریالیزم‌و زایونیزم بووە بە وردی رەنگی رێژراوە ، ئەم پیلانەش لە لایەن هێزە کۆنە-پەرستو گۆشەگیرەکانەوە کە ئامادەن لەگەڵ زایونیزمی دوژمنا رێککەون ، رانەپەرێنرێ ٠

هاوپەیمانێتی ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم ، دوای ئـەو سەر-کەوتنەی کەلی عەرەبمان لـە شەڕی تشرینی ساڵی ١٩٧٣دا بەسەر دوژمن‌دا بەدەستی هێنا تووشی نێشکانێکی گـــەورە بووە ٠

هەروەها میللی کردنی نەوت دەستێکی نەتەوەیی جوامێرانە بوو لە چەند بەشێکی نیشتمانی عەرەب لە ئۆمپانیا مۆنوپولەکان و بەرژەوەندی‌یەکـــانی ئیمپریالیزم وەشێنرا ٠

ئەو کۆڕانەی لە شـــەڕی نێـــوان نەتەوەی عەرەبو دوژمنـــانی‌دا بەدی هاتووە پتەوی‌ی رەوتی شۆڕشگێڕانەی جەماوەری دەرحست لە نـەل توند بوونی هێزەکانی شۆڕشی فەلەستین‌و جێبەجێـــر بوونی سیستەمە نیشـــتمان پەروەرە پێشکەوتنخوازەکانی نیشتمانی عەرەب ، ئەمانە هەمووی وایان لە ئیمپریالیزمی ئەمەریکـــا وزایونیزم کرد کە سەر لەنوێ چـــاو بەنەخشەکانیـــان‌دا بخشێننەوەو سـەرلەنوێ پارسەنگی هێزە کۆنەپەرستو بەکرێ گیراوەکان لـــە مەیانی عەرەب‌دا دابنێتەوە بەشێوەیەك کە لەگەڵ بەرژەوەندی یەکانی ئیمپریالیزم‌و زایونیـــــزم دابکونجێو دژی پەرەسەندنی چۆنیی (نوعی) بزوتنەوەی رزگاری نیشتمانیی عەرەب بێ

جا بۆیە ئەبینن کەلـــەم رۆژانەدا پەیتا پەیتا نیرراوە-کانی ئیمپریالیزمی ئەمەریکـا سەر لە نیشـــتمانی عەرەب ئەدەن‌و زایونیزمـەکانیش بێ وچان دەست درێژی ئەکـــەنە سەر خاکی لوبنـــانی برا و رووداوی ئاوانکارانە و تیـــرو گرفت لە لوبنان‌دا ئەخولقێنن ٠ ئەمانە هەموو چەرە دوکەڵێکە بۆ تەم ومژاوی کـردنی دۆخی ناوچەکەو سەپاندنی پیمـلانی پاکۆدانی مەسەلەی فەلەستین‌و مۆرکردنی چەکی خیانەتکـاری نەتەوەیی لەگـەڵ ئیمپریالزمی ئەمەریکاو زایۆنیزم دا ٠

بەڵام نەتەوەی عەرەب‌مـان زۆر وشیارەو ئەم پیـلانە نوێ‌یانەی بەسەردا تێ‌ناپەڕێتو دەست ناخاتە دەســـتی دوژمنانەوە ٠

جالیرەوە ، لاوانی تێکۆشەر بایەخی دەوری ئێوە دەرئەکەوێ بۆ بەرەنکاری کردنی نەخشەکانی ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم‌و کۆنە-پەرستان ٠٠ ئەویش روخاندنی نەخشەی وتوویژ کـــردن‌و خۆبەدەستە وەدانە ٠٠ لەکـەڵ گەلالە کردنی جەماوەری عەرەب گەلالە کردنێکی شۆڕشگێڕانەو بنیات نانی زەمینەو بنچینەی شۆڕشی عەرەبو پێشکەوتنی کۆمەڵایەتی وسەربەســتی‌و ئابڕومەندی عەرەب لەســەر هەموو بستێکی خاکی عەرەب‌دا ٠

نیشتمانی گەورەی عەرەبتان لە بەرنەوەی نەوتو سامانێکی زۆرو مەلبەندێکی گرنگی هەیە بووەتە مەلبەندێکی ستراتیژی-یانە لەبەرچاو بەرژەوەندی‌یە-کانی ئیمپریالیزم‌دا ٠ جـــا شتێکی سەیر نیە کـــە دوای نێشکانەکانی ئەمەریکا لـــە ڤیتنام‌و لاوس‌و کەمبۆج ناوچەی عەرەب ببێتەمەلبەندێکی بایەخ‌دار لەلایەن ئیمپریالزمەوە

ئێستا ئێوە بنیات نەری دوا رۆژو ئێستان ، پاشـە رۆژی گەشەداری عەرەب ، پاشـــە رۆژی ملیونەهـــای نەتەوەی عەرەب پیویســـتی تەقەللای تێکۆشانی یەکگرتووتان هەیە، من پێخۆشحالم کـــە لەتەنشت رستەی (لاوی عەرەب) رستەی (خەباتگێڕی عەرەب) دابنرێ ٠

هەروەکو ئەزانن ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزمەکان هەولیان داوە کە لە رۆژنامەو دەزگاکـــــانی راگەیاندنیان‌دا وانیشان بدەن کـــە مرۆڤی عەرەب نەزان‌و دواکەوتوەو لە بیابان‌دا سەری لێ شێواوە ٠ بەلام بەجەرگی‌و قوربانی‌دانی فیـــداکارانـەو هەمیشەییانە ئـــەو درۆی دەلەســـانەی ئیمپریالیـــزم‌و زایونیـــزمی دەربارەی مرۆڤی عەرەب تەفرو تونا کردوە ٠

ئێستاکەش لـــەم فیستیڤالە تان‌دا کە لە ژێر دروشـــمی یەکگرتنی لاوانی عەرەب‌دا ساز ئەکرێ دەرسێکی نوێ ئەدەنـە دەســـت دەربارەی بەنـدوو بالۆرەی بێگانەو دوژمن کە لە بایەخی نەتەوەی عەرەب کـــەم ئەکەنەوە ٠

یەکگرتنتان شـــانەیەکی (خلیە) فراوانە لە بنیات نان‌دا کـــە ئاواتی بۆ ئـــەخوازین جێبەجێ بکرێ بۆ بنیات نانی یەکێتی جەنگاوەری عەرەب ٠ جارێکی تر ســـلاوتان لێ ئەکەمەوەو هیـــوادارم کـــە فیستیڤالەکەتان جێگای شادمانی ویەکێتی کار کـــردن‌و برِوا بەیەکتری بوون بێ ٠٠ پاشـــە رۆژیش هەر بۆ ئێوەیە ٠

سلاوی خواتان لێ‌بێ ٠

ئێوارەی ٩-٧ سەرکۆمار کاك احمد حسن بكر لە کۆشـکی جمهوری ئاهەنگێـــکی نان خواردنی ئێوارەی بۆ خـــاوەن شکو شیخ خلیفه حمد ال ثانی میری دەوڵەتی « قطر » و ئەو وەفدە ساز کرد کە لەگەلیایەتی وە بەرێز سعدون غیدان ئەندامی ئەنجومـــەنی سەرکردایـــەتی شـــۆڕش‌و وەزیری هاتوچۆو بەرێز وەزیران‌و ئەمینـــداری پایتەختو جێگـــری وەزارەتی دەرەوەو سەرۆکی دەزگـــــا دیپلوماسی‌یەکانی بێگانە لـــە بەغدا لەو ئاهەنگـــە دائامادە بوون ٠

وە ســـەر لە ئێوارەی ٦-٧ سەرکومارو بەرێز میری قطر بۆ ماوەی دوو سەعات لـــە کۆشکی جمهوری کۆبونـــەوەو هەردوولا دەربارەی پتەوکردنی پەیوەندی برایانەی عیراق وقطر وتوویژیان کرد ٠

ئەوەی شایانی باســـە لە سەعات دە وینوی رۆژی ٩-٧ خاوەن شکو میری قطر لەسەر داخوازی سەرکۆمار لەگـــەڵ وەفدێك‌دا هات بۆ بەغدا ٠ وە ئەو وەفدی لەگەلیایەتی پیك هاتوەلە : بەرێز شیخ عبدالعزیز خلیفه ال ثانی وەزیری دارایی وپترۆل وشیخ ناصر خالد ال ثانی وەزیری ئابووری‌و بازرگانی وشیخ محمـــــد جبر ال ثانی وەزیری شـــارەوانی وە بەرێز خالد العطیه وەزیری اشـــغالی گشـــتی‌و بەرێز عیسـی غانم کواری وەزیری راگەیانـــدن‌و چەند کاربەدەستێکی تر ٠

ئا٠د٠ع

هەڤال میشیل عفلق ٠٠ئەمینی گشـــتی پارتـــی بەعسی سوشیالستی عەرەب‌پێشوازی سـەرۆکی فەرماندە « أحمد حسن البكر »ی کردوزیاتر لەسەعاتێك وتووژەکەیان خایاند ٠

شایانی باسە هەڤال ئەمینی گشتی لە سەرەتای هەفتـــەی رابوردوودا گەیشتە بەغـداولەلایەن هەڤال جێگری سەرۆکی ئەنجومـــەنی سەرکردایـــەتی‌شۆڕش بەرێز صدام حســـین پێشوازی کرا ٠ وە لـە ماوەی‌رابوردوودا هـــەڤال ئەمینی گشـــتی لەگـــەڵ ئەندامانی ســـەرکردایەتی نەتـەوەیی‌و قوطری‌دا چەند کۆبۆنوەیەکی کرد ٠

عێراق ناڕەزایی خۆی بەرامبەر دەست درێژیەکانی سوریا دەرئەبڕێت

عیراق بەرەسمی نارەزایـی خۆی پێشکەشی جامعەی وڵاتـە عەرەبێکان کرد دژی ئـــەو بزێوی‌و دەست درێژیانـــەی رژێمی سووریا لەسەر سنوری عیراق ئەیکات لەیاداشتێکی پرنارا ، زاییدا عیراق ئـــەو جموجۆڵەی سووریای گەیاندۆتە جامیعەی عەرەبی وداواشـــی کردووە کە ئەویش وڵاتـــە عەرەبێکان تێ بگـەیەنێت تـا سنوورێك بۆ ئەو دەســـت درێژیانەی دابنێن ٠

وە لە یاداشتەکەدا عـیراق ئەوەی روون کردۆتەوە کـــە چەند جارێك فرۆکـــــە سوپاییەکانی‌سووریا هاتوونەتە ناو سنووری عیراقەوە بـــە تایبەتی لە ناوچەی (الکرابلە) وە تانگێك کــــە لە ژێـــر چاودێری رەقیب غازیدا بـووە لە رۆژی ٢٢ی مانگی رابردوودا گەیشتۆتە نوختەی سنووری ئەلولید ، بە بیانووی ئەوەوە کـــە گوایە شوانە عیرافیکان مەڕۆ ماڵاتیان لـــە کشتوکاڵی سوریادا دەلەوڕێنن ٠

یاداشتەکە ئەوەشـــی دەرخستووە کە هاجانـــەو جیهازی موخابەراتی رژێمـی سووریا چەند کەمینێکیـــا لەسەر سنوور ناوەتەوە بـــە تایبەتی لەو ناوچەیەدا کـــە دەکەوێتە نیوان معاونیەتی‌سنور (بئر الجاری)و نوختەی سـەر سنووری (جریبە) کـــە ویســـتویانە نوختی ئوتومیلە-کانی سەر ســنوور بکەونو ئیشکردن لـــە دروست کردنی نوختەی (الطـوقچی)دا دوا بخەن ا،و یاداشتەدا باسی ئەوە کراوە کـــە دوو پیاوی ئیستخباراتی ســـوریا حاجی دەحام قەتۆ لەگەڵ ئەلیـاس دەحام قەتۆدا لـــە رۆژی ١٥ی مانگی رابردوودا بـــە رۆژی نیوەڕۆ شەڕیان بە بەلێندەرێکی عیراقی فرۆشتوەو خەریك بوون بەرگولەی‌دەن ٠

وە لەلایەکی تریشەوە رژێمی سوریا مولحەقی‌یەتی سـەربازی عیراقی لە دیمەشق داخستورەو داوای لە فەرمانبەرانی ئـــەو دایەرەیە کردووە کە دەبێت لە ماوەی ٤٨ سەعاتدا ئەو وڵاتـە بەجێ بهێلن ٠

ئەم کارە تازەیەی ئەورژیمە یەکێـــکە لەووریزە کردەوە دوژمنانەیە کـــە ئەورژیمە دژی شۆرشی عیراق ناو بەناو دەیان نوێنێت ٠

ئەوە بوو سوریا لـــە ١٥ی مانگـــی ئاداری رابردوودا مەکتەبی خەتی ئاسمانی عیراقی لە دیمەشق داخستو لـە ٢٥ی هەمـان مانگدا دەسەلاتدارەکانی رژێمی سوریا قونسولیەتی عیراق لەحەلەب داخست ، وە هەمـوو فەرمانبەرانی ئـەو قونسولیە-تەش لە وڵاتی سوریادا کردۆتە دەرەوە ، رژێمی سوریا بەردە-وامە لەو کار ەپرکینەورقەیـــدا کە دژی عیراق دەی نوێنێـت بەوەی لـــە مانگی رابردوودا ماوەیەکی کەمی داناوە بۆ ئەوەی کەلوپەلی بەندەری لازقیـــەی سەربە عیراق کوبکرێتەوە ، کە ئەمەش تەقەلایەکی گیلانـــەی ئەورژێمەیە بۆ دواخســـتنی پرۆژەی پەرەپیدان لەم ولاتەدا، وە ئەم ریژێمە گومان لێکراوە بەردەوامە لـــەو هەولیستە نامرۆڤایەتی‌و نانەتەوا یەکانیدا! بەوەی بەری ئـــاوی فوراتی گرتووە لە ملیونەها هـــاو ولاتیانمان‌و بەوە ژیانی خۆیان‌و مەروماڵاتو کشتوکالیـــان کەوتۆتە مەترسی لە نـــاو چوونەوە ، کە ئەم کردەوانـــەش دوورن لە هەموو کردارێکـــی برایەتی‌و دراوسێتی‌یەوە ٠

هەڤاڵ صدام سەرپەرشتی کۆبونەوەیەکی ئەنجومەنی نەخشەکێشانی کرد

ئەنجومەنەکە : بنچینەی رێکخستنی بازرگانی دەرەوە دیاری ئەکات

ئەنجومەنی نەخشەکێشان لەکۆبونەوەیەکی ئەم دواییـەیدا کە بە سەرۆکایەتی ماموســـتاصدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی ســـەرکردایەتی‌شـورش کردی ئە بنچینـەی رێکخستنی نەخشەی بازرگانی‌دەرەوەو شت لە دەرەوە هێنانی کۆلیەوە ٠

وە لە کۆبونە وەکـــەدا ئەنجومی بریاری‌دا کە شـــت لە دەرەوە هێنان بۆ خزمـــەتی گەشە کردنی نەتـــــەوەیی بخرێتەکار ٠ وەداوای کـــرد ئەوبریارانە جێبەجـــی بکرێن کە تایبەتین بە پاراســـتنی پیشەسازی نیشتمانی بـــە مەرجێك کە نەبنە هـــۆی تەگەرەدان لە نەخشەی گەشە کرد دا ٠

ئەوەی شایانی باســـە بەرنامەی ساڵی ١٩٧٥ی شت لە دەرەوە هێنان کە نزیکـــەی ١١٥٠ ملیون دیناری بـــۆ تەرخان کراوە وادانراوە کـــە بازرگانی شت لە دەرەوە هێنان بە شێوەیەکـــی زانستی‌یانە رێکبخاتو گەشە کـــردنی نەتەوەیی ئاسان بکاتو لەگەڵ رێبازی گشتی راپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قطـــری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبدا بگونجێ ٠

ئا٠د٠ع

فیداكارانی فەلەستین بۆرێكی نەوتیان شكاند

رۆژی ٩-٧ چەند نارنجۆکێك لە ژێر بۆرییەکانی نەوتی‌نێوان ئیلاتو عەسقەلان تەقینەوەو لە ئەنجامدا گواستنەوەی نەوت لە نێوان دەریای سورو بەندەری عەسقەلان لەسەر دەریای سپی ناوەراســـت وەســـتا ٠ وە سەرکردایەتی‌بەرگری‌فەلەستین بەرپرسیاری خۆی نیشـــان‌دا بەرامبەر بەم تەقینـــەوەیە ٠ رادیوی زایونیـــزمی دوژمنیش دانی پیادانا کە ئەم تەقینەوانە لەخۆووە نەبوون٠ وە بەسەدان تەن نەوت لە ناوچەکە رژاوەو لە بۆرییەکان هاتۆتە دەرەوە ٠

رۆژنامەی (ئیدعۆت ئەحرەنۆت بەدرێژی باسی ئەو تەقینەوەیەی کردووەو ئەلێ : تەقینەوەکە لە سـەعات چواری بـەرەبەیانی رۆژی ٩-٧ دا بووە لە دووری ١٤ کیلومـەتر لـــە ژووروی ئیلاتەوەو رێگای نێوان (عربەو دۆڵی خواروی دەریای – میت) گیراوە ٠٠ وەرادیوی تل ئەبیب رایگەیاند کە فرۆکـــــەی هەلیکۆپتەر خراوەتە کـــار بۆ کوژاندنەوەی ئەوئاگرەی لـــە بۆری‌ونەوتەکە بەربوە ٠

ئاژانسەکان

institut kurde de paris

پاتریس لۆمۆمبا

ئەمین ڕشوان

پاتریس لۆمۆمبا ، یەکەم سەرەک وەزیری کۆماری دیموکراتی کونگو « زائیری ئیستا » بو لەپاش وەرگرتنی سەربەخۆیی لەبەلچیکا ، کاتێک کە لۆمۆمبا بو بەسەرەک وەزیر ، وەزعێکی زۆر نالەبار بەسەر گونگودا داهات رژێمەکە رۆژ بەرۆژ ، شیرازەی ئەپساو هەڵئەوەشاو یاخی بونێکی لەشکرو جیابونەوەی ناوچە- یەکی هەرە دەوڵەمەندی وڵاتەکەو دەست بەسەراگرتنی لەلایەن کۆنە داگیرکەرەکانی کونگۆوە ، ئاڵوگۆڕی باری سیاسی بەم نالەبارییە ، بون بەهوی دورخستنەوەی لۆمومبا لەسەروکایەتی وەزارەت وە دوایی کۆشتنی بەدەستی دوژمنەسیاسیەکانی لەماوەیەکی کەمتر لە سێ مانگدا .

پاتریس هەمیەری لۆموبا لە (٢) تەموزی ١٩٢٥دا لەدێی (ئونانوا) لەناوچەی (کاسای)ی کونگو لەدایک بوو ، رۆڵەی خێڵێکی بچکولەی کونگۆیە ، دوژمنی سیاسی ناوخۆی ئەو رۆژەی لۆمۆمبا لە کونگودا ، « مویس چۆمبی »و « جوزیف کازافو » بون کە هەریەکەیان ریش سپی خێڵێکی گەورەی بەدەست بو هەر ئەمەش دەورێکی باڵای ئەبینی لەگۆڕینی وەزعدا ، ئەو جوڵانەوەی لۆمۆمبا رابەری ئەکرد سروشتێکی تیکرا کونگویی هەبو ، لەکاتێکدا دوژمنەکانی بەفیتی بیگانە هەوڵیان ئەدا هەریەکە پارچەیەک لەوڵاتەکە بچرنەوە .

لەشاری کیفدو - پورت - ئەمیاین لۆمومبا ، لەکارگەیەکدا کاری ئەکردو تێکەڵاویەکی زۆری لەگەڵ رۆشنبیرەکانی ئەفەریقادا پەیدا کرد بو وە لەزوربەی رۆژنامەو بڵاوکراوە ئەفەریقایەکاندا شیعرو وتاری بڵاو ئەکردەوەو لەدواییدا بۆبە ژمێریار لە پۆستەخانەی شاری لیوپولدفیلو هەر لیرەشدا کەوتە کاری ڕیکخستن ، لە ساڵی ١٩٥٥دا بەسەروکی کۆمەڵەیەکی سیاسی بچوکی کونگویی هەڵبژیردراو لەحیزبی لیبراڵی بەلچیکا -لقی گونگو چالاکیەکی زۆری نواند .

ساڵی ١٩٥٦ وەرچەرخانیکی کاریگەر لەژیانی سیاسی کونگودا رووی‌دا چونکە بو یەکەم جار کونگوییەکان ماوەیان پێدرا کە هەستو ئاواتی نیشتمانی خۆیان بەئاشکرا دەربرن ، هەر لەم کاتەدا لومومبا لەزیندان دەرچوو کەوتەوە کاری سیاسیو پارتی بزوتنەوەی نیشتمانی کونگۆی دامەزراندو لەدوای دوو مانگ بەشداریی کونگرەی گەلانی گشت ئەفەریقای کرد ولیرەدا وەکو ئەندامیکی چالاکو دەم سپیەکی شارەزاو دلسۆز ناسرا .

لە ساڵی ١٩٥٩دا بەلچیکیەکان پروگرامیکی چەند ساڵەیان خستە روو ، کەگوایە بەگوێرەی ئەمە کونگو لەچەند سالیکدا سەربەخویی وەرئەگرن بەڵام نیشتمانیەکان ئەمەیان بەپیلانیک بو هینانە سەرکاری چەند دەسکردیکی بەلجیکیەکان زانی وتیکرا پشتیان تێکردوو لەدژی وەستانو لومومبا خرایەوە زیندان بەڵام ، حیزبەکەی لومومبا لەپاشدا هاتە سەر تاکتیک گۆڕانو لەهەڵبژاردندا بردیەوەو بەلجیکیەکان ناچارانە لومومبایان لە زیندان دەرکردو لە ٢٣ حوزەیرانی ١٩٦٠دا یەکەم حکومەتی نیشتمانی پیک هینا .

بەڵام وەکو دوایی دەرکەوت، بەلچیکیەکان ریگایەکی تریان گرتبوەبەر بۆ لەناوبردنی ئەم حکومەتە ، بویە هەر بەفیتی ئەوان لەکاتانگا یاخی بوون بەرپاکرا بەپشتگیری هێزیکی سوپایی بەلچیکیەکانو ناوچەکە لە کونگۆ جیابووەوەو مویس چومبی بوو بەحوکمفەرمای .

لومومبا ، دەستی یارمەتی دریژکرد بو نەتەوەیەکگرتوەکانو گەلێ جیگای تریش بو دەرکردنی هیزەکانی بەلچیکاو گەراندنەوەی ئاسایش بو کۆنگۆ ، بەڵام هەرچی کرد بی سوود بو وەکار لیرەدا نەوەستا .. کازاڤوبوش لایەکی تری ئە ولاتەکە پچرریەوە ، ئەمجا ئەو بۆتو کودەتایەکی کردو شیرازەی کار بەیەکجاری پچراو لەدەست دەرچوو ..

لە کانوونی یەکەمی ١٩٦١دا لومومبا لەلایەن هیزەکانی کازاڤۆبۆوە گیراو لەکاتانگا شەهیدکرا ، ئەم کارە لەهەمو ئەفەریقاو دنیادا دەنگی دایەوەو لومومبا وەک « پالەوانیکی نیشتمانی » بوو بەنموونەی فیداکاری ونیشتمان پەروەری ، دوستو دوژمن دانیان بەم راستیەدا نا .

هەمو هەوڵو تەقەلای لومومبا تەنها کونگویەکی یەکگرتووی بەختیاربو ، لایەنگیری یەکیەتی ئەفەریقاییەکانو ئازاد بوونی وڵاتە ژیردەستەکان دروشمی بوو .

پیاویکی خاوەن قسە ، زیرەک ، راستگۆ ، روشنبیرو ئازاو بیباک بو وژیانیو مردنی سەرچاوەی ئیلهامە نەک هەر بو ئەفەریقاییەکان ، بەڵکو بو هەمو گەلانی جیهان .

لە ئینسایکلو پیدیای بەریتانیەوە وەرگیراوە

سیاسەتی کوشت وبڕی کۆنەپەرستی عومان

شۆڕشی نیشتمانیو دیموکراتیکی عومان رۆژ بە رۆژ پتر پەرە دەستێنێو لە نێو کۆمەڵانی گەلی عوماندا زیاتر رەگ دادەکوتێ . پێ بەپێی دەستەڵاتدار بوونی بەرەی گەلی بۆ رزگاری عومان ، پیلانی کار بەدەستە کۆنەپەرستەکانی ئەو وڵاتەش لە دژی شۆڕش بەرینتر دەبێ .

کاربەدەستانی ڕێژیمی بۆگەنی عومان لەلایەک بڕیاری هەنگاو هاویشتنی ڕواڵەتیو نیوەچڵ بۆ چارەسەرکردنی باری شێواوی ئابووری وڵات دەدەن ، لەلایەکی تریش نەک هەر مەڵبەندە ستراتیژیکییەکانی وڵات لە ژێر دەستی هێزە ئیستیعمارییەکانی ئینگلیزدا دەهێڵنەوە ، بەڵکو ڕێگای ئیمپریالیزمی ئەمریکاش دەدەن کە پێگەی عەسکەری لە (مەسیرە) دابمەزرێنیو داوا لە کۆنەپەرستی عەرەبو هەرێم دەکەن کە بە هانای ڕێژیمەکەیانەوەبێنو بەتێکڕایی ئاگری شۆڕشی نیشتمانیو دیموکراتیکی عومان کە رۆژ بەرۆژ بەتین تر دەبێ ، بکووژێننەوە .

ئەگەر بەڵێنی خەڵکخەڵەتێنو بەستراوەیی بە ئیمپریالیستەکانی ئینگلیز و ئەمریکاو هاودەستی لەگەڵ کۆنەپەرستی ناوچە دیوێکی سیاسەتی کاربەدەستانی ڕێژیمی عومانە ، دیوی تری ئەوسیاسەتە بریتی یە لەگرتن وڕاونان ونیشاندانی زەبرو زەنگو کوشت وبڕی خەڵکی عومان بەگشتیو شۆڕشگێڕانی بەرەی گەلی بۆ رزگاری عومان بەتایبەتی .

کاربەدەستانی ڕێژیمی کۆنەپەرستی عومان بە یارمەتی ئیمپریالیستەکانی ئینگلیزی و ئەمریکاییو کۆنەپەرستی ناوچە ، خەریکی کاول کردنی مەڵبەندی ژێر دەستەڵاتی شۆڕشگێڕانو ئاگرو ئاسن بەسەر خەڵکدا دەبارێننو تەڕو وشک بەیەکەوە دەسووتێنن . ڕۆڵەکانی نیشتمانپەروەری گەل بە تاوانی ئازادیخوازی دەخەنە ژێر ئازارو جەزرەبەی دڕندانەو دەست لە هیچ تاوانو جینایەتێک لەگەڵ گیراوە سیاسییەکان ناگێڕنەوە . بەلگەی زیندووی ئەوکارەساتە ڕەفتاری کاربەدەستانی ڕێژیمی دژی گەلی عومانە لەگەڵ شەهید سەعید مەرزووقیو هاواڵەکانی .

شەهید سەعید مەرزووقی ، ئەندامی سەرکردایەتی بەرەی گەلی بۆ رزگاری عومان ، لە (٥ی تشرینی دووەمی ٧٤) دا ، بە دەستی کاربەدەستانی ڕێژیمی عومان گیرا وخرایە ژێر ئەشکەنجەی دڕندانەوە . کۆڕ وکۆمەڵانی عەرەبی وجیهانی هەوڵێکی زۆریان دا کە شەهید سەعید وهاواڵەکانی لەمەرگ رزگار بکەنو کاربەدەستانی عومان ناچار بکەن کە ئەو گیراوانە بە ئاشکراو لە دادگایەکی ئاساییدا موحاکەمە بکەن . بەڵام دەسەڵاتدارانی کونەپەرستی (مەسقەت) خۆیان لە ئاست ئەو داوایە گێل کرد و وەڵامی تووڕەیی وبێزاری بیروڕای گشتییان بەشێوەی ئینسانی نەدایەوە . سەعید وهاواڵەکانی پێنج مانگ ونیوی تەواو لەژێر جەزرەبەی پیاوکوژانی ڕێژیمی عوماندا مانەوە . دوا بەدوای محاکەمەیەکی نهێنیو ڕواڵەتی لە (١٩ی نیسانی ٧٥)دا ، بێ ئەوەی کەس ئاگاداری محاکەمەو مەحکووم بوونی ئەو تێکۆشەرانە بێ ، فەرمانی کوشتنیان درا . هەواڵی شەهیدبوونی سەعیدو هاواڵەکانی (مەنسوور سەرحان - سەعید جومعە - محمدحسن مکی) پاش مانگو نیوێک لە لایەن بەرەی گەلی بۆ رزگاری عومان بڵاوکرایەوە . ئەوەش نیشانەی پەردەیەکی بەرینی شوێنە ونکردن و شاردنەوەیە کە بەسەر تاوانی دادگا نهێنییەکانی ڕێژیمی عومان داکێشراوە . نیشانەی بێ شێلکردنی مافی هەرە سەرەتایی ئینسانە ،مافی محاکەمە لە دادگایەکی ئاشکرا وعادڵانەدا . نیشانەی ڕێز نەگرتنی کۆنەپەرستی عومانەلەبیروڕای گشتیو لەداوای کۆڕ وکۆمەڵانی عەرەبی وجیهانی .

ئەرکی هێزە شۆڕشگێڕەکانی ناوچەو جیهانو وڵاتە پێشکەوتنخوازەکانە کە بەرامبەر بەم تاوانەی ڕێژیمی عومان بێ دەنگ نەبن . لەم جینایەتە لە قاوبدەنو مەحکوومی کەن . زیاتر لە جاران یارمەتی شۆڕشی عومان بدەن . سەرکەوتنی بەرەی گەلی بۆ رزگاری عومان بەمانای پچڕانی ئەلقەیەکی ترە لە ئەلقەکانی کۆنەپەرستی لە ناوچەی خەلیجدا .

گەلی عومان بێگومان زۆر ڕۆڵەی قارەمانی وەک سەعید و هاواڵەکانی هەیە . شەهید بوونی ئەوچوار قارەمانە ئیرادەی پۆڵایینی ئەو گەلە سست ناکاو مەیدان بۆ کۆنەپەرستی چۆڵ ناکا ، زیاتر لە دەورەی شۆڕشگێرانی نیشتمانپەروەرە کۆدەبێتەوەو عومانێکی سەربەخۆو پێشکەوتوو بنیات دەنێ .

ئاشتی ئیسرائیل پوختەی سیاسەتی پاشەڕۆژی ئەمەریکایە

• حسن طوالبه •

هەمیشە ئەمەرکا ڕاینەگەیەنێ کە لەگەڵ لایەنەکانی خاوەن پەیوەندی خەریکی لێکۆڵینەوەی باری ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستە بەمەبەستی دیاری کردنی سیاسەتی پاشەڕۆژی خۆی بەرامبەر بە ناوچەکە .

وە جیرالد فۆردی سەرۆکی ئەمەریکا ئەم ئەرکەی گرتۆتە ئەستۆی خۆیو لە سالزبورگ وواشنتۆن لەگەڵ لایەنە پەیوەندی دارەکاندا هەر خەریکی ڕاوێژکردنە وە شی گەیاند کە پرۆژەیەکی نوێی چارەسەرکردنی دۆخی ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست دائەنێو ئەو پرۆژەیە لە چوار چێوەی بڕیاری ژمارە (٢٤٢)ی ئەنجومەنی ئاسایش‌دا ئەبێ .

هەرچەندە فورد لێپرسراوانی ڕێژیمەکانی عەرەب دڵنیا ئەکات لەوەی کە گوایە چارەسەرێک هەر دائەنێ بۆ ئەم کێشەیە کەچی کاربەدەستانی ئەمەریکاش بەچەپو ڕاستدا ئەدوێنو پشتگیری قەوارەی سەهیونی ئەکەن .

لە پرۆژە نوێیەکەی فورددا داواکراوە کە دان بە بوونی ئیسرائیلدا بنرێ وەکو دەوڵەتێکو ئاسایشی سنووری بۆ زامن بکرێتو ئەو ئابلۆقە ئابورییەی لەسەری دانراوە پەک بخرێ .

دەربارەی فەلەستینییەکانیش هەروەکو لەو پرۆژەیەدا هاتووە ئەبێ لە جێگایەکدا کۆبکرێنەوە یان تەعویزیان بدرێتێ .

ئەم پرۆژەیە لە بنچینەدا ئەوە ساغ ئەکاتەوە کە ئەبێ (ئیسرائیل) مافی بوونی هەبێ لەسەر خاکی فەلەستین ! وە داوا لە ڕێژیمەکانی عەرەب ئەکات کە دان بەو قەوارە غەریبەدا بنێن .

لە لایەکی ترەوە سەرەڕای ئەوەی سەرۆکی ئەمەریکا داوای ئەکات ، قەوارەی زایۆنیستەکان پتر داوای مەرجی تر ئەکات بۆ قبول کردنی چارەسەرکردنەکەو ئەیەوێ سنوورێکی وای هەبێ ئاسایشەکەی پارێزرابێو ناوچەیەکی چەک داماڵراو لە نێوانیاو لە نێوان وڵاتانی عەرەبی دەوروپشتیدا هەبێ !.

لە ٢٨ی حوزەیرانی ڕابوورددا سوپا سالاری دوژمن مردخای گور وتی : میسر سوورە لەسەر ئەوەی دەسەڵاتی بەسەر لایەنی ڕۆژهەڵاتی دووڕیانی « جدیو مەتلا » دا بڕوات وە وتی : هێلی تر هەیە کە زەمینە بۆ دەست ڕۆیشتنی میسر بەسەر کەنالی سویس‌دا خۆش ئەکەن بەبێ ئەوە دەست بەسەر ئەم دوو ڕیانەدا بگیرێ .

داواکردنی سوپاسالاری دوژمن بۆ دەست هەڵنەگرتن لە دووڕیانی « جدی ومەتلا » نیازی دوژمن ساغ ئەکاتەوە کە نایەوێ لەو ناوچە گرنگە بکشێتەوە لە سینا .

هەروەها مەناحیم بیگن سەرکردەی دەستەی لیکوودی سەرکێش پێش کۆبونەوەی لەگەڵ ئیسحاق رابین سەرەک وەزیرانی دوژمن داوای لە حکومەتی دوژمن کرد کە داواکارییەکانی میسر بداتە دواوەو پێ دابگرێ .

شیمون پیریزیش کە وەزیری بەرگرییە دواوەو دوانەکەی لە ڕۆژنامەی هائارتس‌دا بڵاوکراوەتەوە کە وتویە :-

« پێویستە لەسەرمان کە لە ناوچەی دوو ڕیانەکان نەکشێینەوە لە ڕۆژهەڵات ...وە ئەو ناوچەیەی کەوتۆتەی ڕۆژ ئاوای دووڕیانەکانەوە ئەبێ دەستی لێ هەڵبگیرێ نەک بۆ لەشکری میسر بەڵکو بۆ لەشکری نەتەوە یەکگرتوەکان »

هەروەها لە وتووێژێکدا لەگەڵ ئیسحاق رابین وتبوی . دووڕیانەکان باشترین مەڵبەندی بەرگری کردنن ، خۆ ئەگەر هاتوو لەو ناوچانە بکشێینەوە ئەوا ئیسرائیل هێلی دیفاعی بەرگری کردنی نامێنێ لە ناوچەی سینادا » .

لەم کێشەیەدا سەرکردەمیلیتاریستەکانی زایونیزمو سەرۆکی تاقمە سەرکێشەکان بەیەک ئەگەن .. چونکە کشانەوەی هێزەکانیان هێلی سنور فراوان ئەکاتو لە (١٥٠) کیلومەترەوە ئەیگەیەنێتە (٤٥٠) کیلومەتر .. ئەمەش هەڕەشە لە ئاسایشی قەوارەی زایونیزم ئەکات .

بڕوانە - ل ٧

گەلان لە هەڕەشەی پەنتاگۆن ناترسێن

لە کۆتایی هەفتەی ڕابردوودا جارێکی تر پەنتاگۆن - وەزارەتی بەرگری ئەمریکا - ڕووکاری شەڕ هەڵایسێنەری وسروشتی ئیمپریالیستی خۆی نیشاندا ، جارێکی تریش ئەمریکا هەوڵی ئەوەی داگەلانی ئاشتیخواز بە هەڕەشەو گوڕەشە چاوترسێن بکاو جارێکی تریش هەوڵو تەقەلایەکی بێ سەرەنجامی بۆ هێشتنەوەو پەرەپێدانی دەسەڵاتی دژی ئینسانی خۆی بەکارهێنا .

هەڕەشەوگوڕەشەی ئەمجارەی ئیمپریالیستەکانی ئەمریکا ئەگەرچی لە ناوەرۆکدا ڕووی لە هەموو گەلانی ئازادیخوازی ئەم جیهانە بوو بەڕواڵەت وراستە وخۆڕووی لە کۆریای دیموکراتی بوو . وەزیری بەرگری ئەمریکا لە لێدوانێکی خۆیدا بەهەڕەشەوە ڕای گەیاند کە « ئەگەر کۆریای خواروو بکەوێتە بەر « پەلامار »ی کۆریای ژووروو ، ئەمریکا چەکی تاکتیکی ئەتۆمی بەکار دەهێنێ » بۆ ئەوەی گۆیا « سەربەخۆیی » کۆریای جنووبی بپارێزێ .

وەک گوتمان ئەوەیەکەم جار نیە کە ئیمپریالیزمی ئەمریکا بۆ پاراستنی نفووزی دژی گەلی خۆی دەیەوێ گەلانی سەرزەوی بە هەڕەشەی بەکارهێنانی هێزی سوپاییو چەکی ئەتۆمی چاو ترسێن بکاو بەوهۆیەوە ئەوەندی لە توانای دابێ درێژە بە مانەوەی خۆی بدا . زۆر جاری تریش ئەوچەکە ژەنگاوییەی بەکارهێناوەو هەمووجارێک لەگەڵ شوورەی پۆڵایینی ئیرادەی پتەوی گەلان بەرەوڕوو بووەو ناچاربووە پاشبە کشە بکا . نەک هەر ئەوە بەڵکوو هەموومان دەزانین کە زۆر جار بەکردەوە شەڕی ناڕەوای بە گەلانی ئازادیخواز فرۆشتوەو هەموو جارێک بە دنیایەک سەرشۆڕیەوە لە مەیدان چۆتە دەرو ناچاربووە یەکێک لە سەنگەرەکانی چۆڵ بکا .

هەردوو مانگ پێش ئێستا وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا شنکڵی لە خۆیدا وددانی لە چیرە وەبرد کە ئەگەربێتوو وڵاتانی خاوەن نەوتی ڕۆژ هەڵاتی ناوەڕاست بیان هەوێ ناردنی نەوت بۆ وڵاتەیەکگرتووەکان قەدەخە بکەن .

ئەمریکا بۆ دابین کردنی نەوتی پێویستی خۆی هێزی عەسکەری بەکار دێنێ . بەڵام کاتێک بۆی دەرکەوت کە وڵاتانی خاوەن نەوت بۆ پاراستنی سەربەخۆیی سیاسی وئابووری خۆیان لەبەرامبەر ئەمریکادا یەکدەنگ دەبنو چاویان لە هەڕەشەو گوڕەشەی ئیمپریالیستەکان ناترسێ ، هەزارویەک پینەی ڕزیوی لە قسەکانی کیسینجێرداو قسەکانی خۆی خواردەوە بێ ئەوەی بشتوانێ ڕووکاری ڕزیوی خۆی بشارێتەوە وگەلانی ئەووڵاتانە هەڵخەڵەتێنێ .

پاش سەرکەوتنە مەزنەکەی گەلی قارەمانی ڤیێتنام وپاش ئەوەی ئەوگە لە فیداکارو نەبەزە هێزەکانی ئەمریکای بە چەپلەڕێزان لە وڵاتی خۆی وەدەرناو کیتەڵەی ڕەشی لەدوای حکوومەتە کۆنەپەرستەکەی سایگۆن شکاند ، ڕابەرانی ئەمریکا گوتیان کە ڕووخانی حکوومەتی سایگۆن تاقیکردنەوەیەکی زۆری داوەتە دەست وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکاو لە مەودوا دەبێ چاو بەسیاسەتی دەرەوەمان دا بخشێنینەوەو لە « تعهداتی » خۆمان داوورد تربین .

کەچی وا دیارە تۆ بەی گورگ مەرگەو ئیمپریالیزم ئەگەر لە جێگایەک دۆڕا دەیەوێ لە شوێنێکی تر تێی هەڵچێتەوە . هەرئەوەشە کە پاش شکانەپڕ لە ئابڕووچوونەکەی ڤیێتنام پەلەقاژە بۆ ڕۆژ هەڵاتی ناوەڕاستو شوێنەکانی تر دەست پێکراوە .

وا دیارە ئەمریکا بەپێچەوانەی قسەیڕابەرەکانی هیچ دەرسێکی لە ڤیێتنام وەرنەگرتوە . پازدە ساڵ شەڕی بە خەڵکی قارەمانی ڤیێتنام فرۆشت ، زیاتر لە نیو میلیون سەربازی بردە [illegible] وڵاتە ٥٣ هەزار ئەفسەرو سەربازی لێ کوژراو ٣٠٠ هەزار کەسی لێ بریندار کرا ، میلیاردها دۆلاری لەوشەڕە ئیمپریالیستی یە خەرج کردو ئەو هەموو مەرگ وماڵ وێرانی یەی بۆ خەڵکی ڤیێتنام بەدیاری برد ، هەر بۆ ئەوەی پێش بەرزگاری ڤیێتنامی جنووبی ویەک گرتنەوەی هەردوو بەشەکەی ڤیێتنام بگرێ کەچی سەرەڕای ئەو هەموو خەرجو موخاریجە بەسەرشۆڕی لە ڤیێتنامو چووەدەرو گەلی ڤیێتنام پاشوەوەرنانی ئیمپریالیزمی ئەمریکا بۆ یەک خستنەوەی نیشتمانەکەیدەست بەکار بوو .

ئێستاش پەنتاگۆن دەیەوێ ئەوەی لە ڤیێتنامی دۆڕاندوە لە کۆریای تێ هەڵێنێتەوە . بەڵام گومانی تێدا نیە کە دەسکەوتی ئیمپریالیزم لە کۆریاش هەرتێ شکان وئابڕووچوون دەبێو هیچی تر .

ئەوڕۆژەدەمێکە بەسەر چووە کە ئیمپریالیستەکان بە پشت بەستن بە ئاگروئاسن گەلانی سەرزەوی ژێر دەست بکەن یا لەژێر دەستیدا بهێڵنەوە . ئێستا ئیتر سەردەمی ڕزگاری گەلانەو کەبکەبەودەبدەبەی ئیمپریالیزم باوی نەماوە وگەلانی ڕزگاریخوازی لە توانایاندا هەیە وەڵامی ئیمپریالیزم بە زمانی ئیمپریالیزم بدەنەوەو بەچۆکیدا بێنن . ڤیێتنامیش خۆی تازەترین وباشترین بەڵگەی ئەو مەبەستەیەو ئەوەی دەرسیش لەمێژوو وەرنەگرێ بەشی هەرنەمانو لە ناوچوونە .

شەپۆل

بۆزانین

وەزارەتی اشغالو اسکان

بەریوەبەرایەتی گشتی اشغال

مناقسەی نهێنی ژمارە (١٧ - ٧٥) بۆ دروست کردنی قوتابخانەیەکی پیشەسازی لە هەولێر .

بە مەراینەگەیەنین کە ئەم مناقەسە نهێنی‌یەی سەرەوە بە پێی ئەم مەرجانە ئەبێ :-

١ - لیستەی مەرجەکانی مناقەسەکە لە بەریوەبەرایەتی اشغالی پارێزگەی هەولێر بە (١٠) دە دینار دەست ئەکەوێ ئەوپارەیەش نادرێتەوە . وە ئەبێ مناقس کە قۆنتەراتەکەی پێ ئەسپێردرێ مەرجەگشتیو مواسەفاتە فەنی‌یەکان بکڕێ .

٢ - دواکاتی پێشکەش کردنی تەندەرەکان لە یاخود پێش سەعات دوانزەی نیوەڕۆی ڕۆژی سێ شەممەی ٢٢-٧-١٩٧٥دا ئەبێتو پێشکەش بە سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان ئەکرێن لە بەریوەبەرایەتی گشتی اشغال - حقوق وعقود ، ئەوپەڕی ماوەی تەواوکردنی کارەکە (٢٠) بیست مانگە .

٣ - تەندەرەکان ئەمانەی خوارەوەیان لەگەڵا ئەبێت :-

آ - تەئمیناتێکی سەرەتایی(٥٥٥٠) پێنج هەزارو پێنج سەدو پەنجا دینار بە شیوەی کەفالەتێکی مەسرەفی کە لەکاتی داخستنی مناقەسەکەوە بۆ ماوەی شەش مانگ ئیش بکات یاخود چەکێکی تصدیق کراوبێ .

ب - هەویەی ژووری بازرگانی لەگەڵ وەسیقەی بەریوەبەرایەتی باجی دەخل کە بۆ ئەم ساڵ نوێ کرابێتەوە .

ج - لیستەیەک دەربارەی ئەوکارانەی لەمە ئەچن .

د - هەویەی تەسنیفی بەڵێندەران .

٤ - هەر تەندەرێک لەکاتی دیاری کراودا پێشکەش نەکرێت پشت گوێ ئەخرێ .

٥ - ئەم بەریوەبەرایەتی‌یە مولزەم نیە بە وەرگرتنی نزمترین تەندەر یان هەر تەندەرێکی تر .

٦ - لەکاتی دیاری کراو لە سەرەوەداو لەبەر چاو بەڵێندەران تەندەرەکان ئەکرێنەوە ، ئەنجامە سەرەتاییەکانیش لە لەوحەی ئیعلان‌دا بڵاوئەکرێنەوە .

٧ - سزای دواخستنی کارەکە بۆیەک ڕۆژ (٤٠) چل دینارە . ئەبێ بەڵێندەر کاتێ قونتەراتەکەی پێ ئەسپێردرێ ئەندازیاری سەرپەرشتی‌کار دیاری بکات .

عبدالوهاب مفتی

بەڕێوەبەری گشتی اشغال

١-٢

institut kurde de paris

لە ئەدەبیاتی بێگانە

بەس نەبووآن نەبووم؟!

نووسینی عەزیز نەسین
شوکور مستەفا کردویە بە کوردی

به دەرگەوانی چوبوە کارگەی سەلامەتی تریکۆ تازەوە • مانگانەکەی هەشتا لیرە بو • نەک پیاوێ ، چارەکە پیاوێکیش لەو سەزدەمانەدا بە هەشتا لیرە گوزەرانی نەدەکرد، بەڵام کابرا بەکارامەیی و چالاکی خۆیەوە دەنازی • پێی وابو رۆژێ لە رۆژان کارامەیی ئەو سەرنجی خاوەن کارگە رادەکێشێ و مانگانەکەی بۆ زیاد دەکا • خۆی پیاوی ئەوە نەبو ببێ بە دەرگەوان ، بەڵام لەو رۆژانەدا شیرازەی دنیا بە جارێ پسابو و سەرەوەی کەوتبوە بنەوە ، بنەوەی کەوتبوە سەرەوە • ئەو کەسانەی کە لە خەونیشدا بیریان لە دەرگەوان نەدەکردەوە یەکی سەرو چەند دانەیەک دەرکەوانیان لەپێش دەرگا راگرتبو • خاوەن دەرگاکان لەگەڵ دەرگەوانەکاندا باجاییشان کردبو •

تا دوی فێرگەی ناوەندی خوێندبو • لەپاشان سەبارەت بە گەلێ کارەساتی رۆژگار ، ناچار وازی لە فێرگە هێنابوو •

هەر بۆئەوەی مانگانەکەی کەمێ بەرەو ژورتر ببا شەوو رۆژی بۆ نەبو و هەمیشە لە هەڵپەو پەلو پۆدا بو • کەنگی بێ ببا بە پاسەوانی شەو •• پاسەوانی شەوی کارگە مانگی دوصەت لیرەی وەردەگرت • لە کارەکەی خۆشی سوک و رەحەت تر بو •

پیاو کە وانێکێکی زۆر بە گەرم و گوڕی ویست ئیللا دەستی دەکەوێ •

رۆژێکیان بۆ خاوەنی کارگە بانگی نەکاتە ژورەکەی خۆی :

_ کارەکەتم زۆر بە دڵە •

_ سوپاست دەکەم ، خوا خۆشت کا •

_ خاوەن خێزانی ؟

وەکو ئاوانێکی لێ ئاشکرا بووبێ بە شەرمەزاری‌یەکەوە وتی :

_ بەڵێ •

لەپاشان ، بۆئەوە بێ لە هەمو ئاوانەکانی بنێ و دڵی بسرەوێ گوتی :

_ دو خزمەتکاری تۆشم هەن ، گەورەم •

خاوەن کارگەکە بەزەشی هاتەوەو تورەش بو :

_ نا !!•• واخ واخ ••

باشە چۆن گوزەران دەکەن ؟

_ بە کولە مەرگی ، قوربان•

_ دەمەوێ چاکەیەکت دەگەڵ بکەم • چ دەڵێی دەرگەوانی‌یەکەش و پاسەوانی‌یەکەی شەویش بکەی ؟

_ دەی کەم گەورەم •

_ رۆژانە شەش سەعات لەبەر دەرگا دەوەستی ، هەشت سەعاتیش پاسەوانی شەو ، ئەوە چواردە سەعات • هێشتا دە سەعاتت بۆ دەمێنێتەوە ، باشە ؟

_ سوپاس ، قوربان •

_ جا بۆ پاسەوانی‌یەکەی شەوانەت سێ لیرەشت بۆ زیاد دەکەم •

_ خوا خۆشت کا •

پاسەوانە دو صەت لیرە بابی‌یەکەی جاران لەبەر خەوگرانی فنیش کرا •

ئەو چوە جێگای • رۆژانە لەبەر دەرگاو شەوگاریش سحاتی حەسحەسی لە ملدا پاسەوانی کارگە بو •

مانگانەکەی ببو بە صەت و دە لیرە •

کابرا زۆر بەتەنگ کارەکەیەوە دەهات ، تا بڵێی وریا بو • خاوەن کارگەکەش خۆ کەر نەبو ، رۆژێ هەر دەبێ هەست بەم کارامەیی و چالاکی‌یەی بکاو لە ئاستەنگ و کولەمەرگی ژیان و گوزەرانی رزگار بکا • مەسەلەن ، چەند خۆش بو ببوایە بە کاتبی کارگەکە • کاتبی گەمەی لەگەڵ ناکرێ ، سێ صەت لیرەی دەستاند •

دەڵێن پیاو ئەگەر وانێکێکی بە دڵ ویست هەر جێ بەجێ دەبێ • بۆ کوێ دەچێ • ئەویش ئەم ئاوات و هەوایەی وەدی هات • خاوەن کارگە بانگی کرد :

_ لە کارەکەت زۆر مەمنوونم حەز دەکەم چاکەیەکی دیکەشت لەگەڵ بکەم • خۆ تۆ شەوانە هەروا بەدەستی بۆش و بەتاڵەوە دەوەستی • کاری نوسین و موسین دەکەی ؟ شێصت لیرەی دیکەشت بۆ زیاد دەکەم ، دەڵێی چێ ••

بیری کردەوە • کەواتا صەت و حەفتا لیرەی دەست دەکەوێ ، بە خاوەن کارگەی گوت :

_ خودا پایەدارترتان کا ، گەورەم •

کاتبە سێ صەت لیرە بابی‌یەکەی پێشو لەبەر بیرکردنەوەو قاوە خواردنەوەو جگەرە کێشان و رۆژنامە خوێندنەوە کاتی کارکردنی بۆ نەمابۆوە ، ئەویش دەرکرا• کابرا کارەکانی ئەویشی وە ئەستۆ گرت ، بە رۆژ لەبەر دەرگاو بە شەو پاسەوانی کارگەو لەملایشەوە تایپ رایتێرێکی لەپێش خۆی قوت دەکردەوەو کاری نوسین و موسینی رادەپەڕاند •

زۆری کار دەکرد ، قابیلە ئەم خاوەن کارگەیە هێندە گوێرەکە بێ و حیسابێ بۆ ئەم کارامەیی و چالاکی‌یەی نەکاو تۆڵەی بۆ نەکاتەوە • مەعموری کاروباری حساباتی کارگەکە چوار صەت لیرەی وەردەگرت • ئای کێ بێ ببێ بە مەعموری کاروباری حیساباتیش ••

پیاو کە لەسەر نیازێ سور بو ، بۆ کوێ دەچێ ، هەر سەر دەگرێ • رۆژی خاوەن کارگە هەمیسان بانگی کرد :

_ من دەزانم ئەم صەت و حەفتا لیرەیە زۆر کەمەو بەشت ناکا ، دەمەوێ مانگانەکەت هەندێکی دیکە بۆ زیاد کەم •

_ زۆر سوپاست دەکەم ، گەورەم •

_ بە هەرحاڵ وەختی دەس بەتاڵیتان هێشتا هەر زۆر بەدەستەوە ماوە • لەجیاتی ئەوەی لە ماڵەوە بەتاڵ و حەتاڵ دانیشن بۆ حیساباتی کارگەکەش ناکەن ؟

_ ئەویش دەکەم ، قوربان•

_ زۆر چاکە ، مانگانەکەم چل و پێنج لیرەی دیکە بۆ زیاد کردن •

مەعموری کاروباری حیساباتی چوار صەت لیرە بابی‌یەکەی گێژو داڵغەچی بو ، کلکی ئەویشیان کێشاو دەریان کرد •

کابرا مانگی دو صەت و پازدە لیرەی وەچەنگ دەکەوت رۆژانە شەش سەعات لە سەرێکەوە پاسەوانی شەوا • لە سەرێکی دیکەوە ئەوراق و پەروەندەو لیستەو نوسین و موسینی دیکەی لە تایب دەدا • زۆری کاری دەکرد • ورد بین بو ، خۆلاسە هەمیشە هەر هەڵپەی ئەوەی بو کە شتێ پتر بەرهەم بێنێ • نەخێر ئەنجا چاوی لە عەمبار باشێتی بڕیبو• عەمبار بەشی چوار صەت و پەنجا لیرەی مانگانە وەردەگرت •

پیاو کە شتێکی زۆر مەبەست بو هەر پێ دەگا • رۆژێکیان خاوەن کارگە بانگی کرد :

_ حەز دەکەم چاکەیەکی دیکەشتان لەگەڵ بکەم ، دەڵێن چی عەمبار باشی‌یەکەشتان بەرەورو بکەمەوە ؟

_ تا مردن قەزرازبارتانم ، قوربان •

_ دە باشە ، سێ و پێنج لیرەی دیکەشتان بۆ داوێمە سەر مانگانەکەتان • دە برۆن دەورو تەسلیمی خۆتان بکەن دەی !••

عەمبار باشی‌یە چوار صەت لیرە بابی‌یەکەی پێشو زۆر گێژو گەمژە بو • زۆر جار شمەک و ماڵی عەمباری بە هەڵە بۆ ماڵە خۆیان دەناردەوە ، ئەویشیان پاڵ پێوەنا • کابرا کاری ئەمیشی وەئەستۆ گرت • نە شەوی شەو بو نە رۆژی رۆژ ، هەمیشە کاری دەکرد • تۆ بڵێی خاوەن کارگە ئەوەندە گوێ درێژ بێ بەم هەمو کارامەیی و گورج و گۆڵی‌یەی نەزانێ ، زانی و بەزیادیشەوە •• رۆژێکیان دیسان بانگی کرد ، گوتی :

_ زۆر سوپاس ، ئافەرین ، بەراستی زۆرتان لێ مەممنونم •• قازنج هی تێکۆشەرانە : فلانی وەکو بیرم لێ کردۆتەوە، دەرکەوانی کارێکی‌وا نیە شایانی ئێوە بێ ، نیازم هەیە کارێکی دیکەشتان پێ بسپێرم دەڵێن چی بتانکەم بە کارگێڕی شەخسی کارگەکەم •

کارگێڕ ؟•• کابرا شڵەژا • لەهێز بو بێزوی بە بە کارگێڕی‌یەوە دەکرد • پیاو کە کارێکی بە گەرمی گرت بڵێ و نەڵێ هەر ساز دەبێ • وابو بە کارگێڕیش خاوەن کارگە گوتی :

_ مانگانەکەتان نۆهەت لیرەی دیکە بۆ زیاد دەکەم •

چونکە وازی لە دەرگەوانیەکە هێنابو ، هەشتا لیرەی لێ کەم کرابۆوە •بەڵام بەرامبەر بەمە نۆهەت لیرەی کارگێڕی بۆ زیاد کرابو و تێکڕا دوصەت و شێصت لیرەی وەردەگرت •

کارگێڕە کۆنە پێنج صەت لیرە بابی‌یەکەی پێشو سەبارەت بەوە کە چاوبرکێ یەکی لەگەڵی کچە تایپ لێدەرەکەی خاوەنی کارگەدا کردبو ، دەرکرا •

کارگەکە ، چل کرێکار ، دو وەستا باشی ، بیست مەکینەی هەبو • کرێکاری نەدەزانی ، وەستا باشێتیشی نەدەکرد ، خۆ ئیشەڵڵا لەجیاتی مەکینەکانیش کار ناکا •

لە بەشی کارگێڕی کارگەدا جگە لە خۆی کچێکی تایپ لێدەری تایبەتی خاوەن کارگەکە مابو ، ئەوانی دیکە هەمو دەرکرابون •

جادوبار کاتی وەچەنگ کەوتبا لەگەڵ کچە تایپ لێدەرەکەدا هیچ نەبا ورتە ورتێکیان دەکرد • کابرا هەمیشە بە شان و باهوی خاوەن کارگەدا هەڵیدەدا :

_ خودای لێ رازی بێ ، بە بەڕاستی پیاوی چاکە ، بە هەشتا لیرە بوم بە دەرگەوانی ئەم کارگەیە ، خوا نەیبڕێ ، پاسەوانی شەوی دامێ ، مانگانەکەی بۆ کردم بە صەت و دە لیرە • پاشان کاتبی‌یەکەشی دامێ ، ئەنجا مانگانەکەی بۆ کردم بە صەت و سی و پێنج نەخێر کاروباری حیساباتیشی بەوپەڕی پرواوە نە مست نام مانگانەکەم بو بە صەت و حەفتا • دوایی عەمبار باشی‌یەکەشی دامێ شەرزت کەم مانگانەکەم بو دوصەت و پازدە ، ئێستاش کارگێڕی‌یەگەشم بە سەرەوەیەوە دوصەت و شێصتی خشت وەردەگرم •

کچە تایپ لێدەرەکەش هەر بەو پێودانە بە شان و باهوی خاوەن کارگەیدا هەڵدەگوت :

_ منیش بە چل لیرە ، بە کەسک لێدەرو شتی‌وا هاتمە ئەم کارگەیەوە • لەپاشان بە برای خۆم بڵێم ، کاری جلشتن و ماڵ پاک کردنەوەی خاوەن کارگەشم وەئەستۆ گرت ، مانگانەکەم بو بە شێصت لیرە • دوایی بوم بە تایپ لێدەر ، ئەنجا مانگانەکەم بو بە هەشتا لیرە • بەڵام پاش ماوەیەک دەستم بە شیو لێنان و کارو فرمانی ماڵەوەی کرد ، مانگانەکەم بو بە صەت • دوایی دەزانن بوم بە چی •• بوم بە وانێکی خاوەن کارگەکە ، مانگەنەکەم

بروانە ل : ٧

کە شیعرێکی تر لە دایک ئەبێ چی ناو ئەنێن؟!

عبداللە عباس

دوێنێکە بوو ، شەرم لەگەڵ سێبەری خۆم ئەکرد : تۆ بووی !
دوێنێ دەستم کردە ملی سێبەرەکەی خۆم ماچم کرد : تۆ بووی •
دوێنێ کە ، سێبەرەکەی خۆم بەجێ‌هێشت : تۆ بووی !
ئەمڕۆ لەسەرسنگی سێبەرەکەی خۆمم : تۆی !!
سێبەرەکەم لە سەر سنگم پێ ئەکەنێ و : تۆی !!
(_ تۆ ناو بنێم چی ؟! تۆ •• کێی ؟!)
کچەکە ، بەقەدەر خۆم‌خۆشم ئەوێی !)
_ ئەزانی وشەی (خۆشەویستتی) باوی نەما ••
وشەیەکە بۆنی گومانی لێ ئەکەم !!
(ئێ •• کچەکە •• گومان ئەکەم ! ئا •• گومان)
« _ ئەگەر خۆشەویستی‌خەو بێ ، دوورتر لە سنووری‌خەو لە یادی
ئەگەر خۆشەویستی لەناو دڵا جێگای هەیە لەناوهەموو :
دڵۆپێکی خوێنی منای ، مانات هەیە ! »
(لە خۆش‌ویستن گومان ئەکەم ، ئای •• گومان ئەکەم !)
_ باشە تۆ چیت ؟
لەنێوانی من و تۆدا شتێکە وەرناچەرخێ ، وەرئەچەرخی ، وەک خۆیەتی !
شتێکە گەورەیە ، نەء ، شتێکە بچوکە !
شتێکە ئەبزوێ ، نەء، شتێکە نابزوێ !!
_ چێ ناو ئەنێی ؟
(ئای •• بۆ هەر ئەبێ ناوی بنێی خۆشەویستی ؟!)
« با بێ ناو بێ !
ناوی « شت » بێ ! »
(لە خۆش‌ویستی گومان ئەکەم ، ئای ••• گومان ئەکەم !)

خونچە تازە پشکووتووەکان

لەم ژمارەوە ، جاروبار ، چەند پارچەیەکی بەرهەمی ئەو شاعیرو نووسەرە لاوانەمان بڵاو ئەکەینەوە کە تازە هاتوونەتە کۆڕی پڕ شانازی‌ی نووسینەوەو بەداخەوە مەودای بڵاو کردنەوەی هەموو بەرهەمەکانیانمان نی‌یە • مەبەستمان لەمە هان‌دانی ئەو برادەرانەیەو بەهیوای ئەوڕۆژەی ڕۆژنامەکەمان بتوانێ دەست بە ڕووی هیچ نووسەرێکی لێهاتووەوە نەنێ •

★ لە سولەیمانی‌یەوە کاک شەماڵ ئیبراهیم پارچە هەڵبەستێکی بۆ ناردووین بە ناوو نیشانی (دڵدارێکی هەژار) • لەو پارچە هەڵبەستەیدا ئەڵێ :

دڵدارێکم •• وەکو ئێوە
لەجیاتی‌ی ئاو
فرمێسکی چاو
ئەخۆمەوە •• ئەخۆمەوە ••
لەناو جەرگەی برسیتیا
لەناو دەریای ناسۆری‌یا
خول ئەخۆم و ئەتلێمەوە ••

★ کاک جمال برنەو لە کورتە وتارێکیا لەبارەی ڕەخنەوە ، نووسیویە ئەڵێ :

« ڕەخنە دەرزێکی یەجگار گەورەی لە نووسیندا هەیە • لەئەنجامی ڕەخنەو وەڵام دانەوەوە زۆرەها لایەنی بزرو ون ڕوون ئەبێتەوە »

هەروەها ئەڵێ :

« بەڵام پێویستە ڕەخنە لەسەر بناغەیەکی ڕاست و ڕەوا دوور لە قینی شەخسی‌و شکاندنەوە هەڵبکەندرێت ••• »

لە دواییشدا ئەڵێ :

« کەچی داخی گرانم ڕەخنەو ڕەخنەگری لای ئێمە کەمە •• ڕەخنە لای هەندێ لە نووسەرەکانمان لەسەر بناغەی کینەی شەخسی یا ... دەرپەڕاندن دامەزراوە • لەسەر شتێکی بچووک یەکتر ئەدەنە بەر نوکی قەڵەم ، یەکتر زامار ئەکەن ، کەچی زوبانی وتارەکەیان بە « نووسەری نازیزم فلان » ئەکەنەوە ، بەڵام کە چوویتە ناوەڕۆکی نووسینەکەوە بۆنی قین و شکاندنەوەی لێ بەدی ئەکرێ » •

★ لە سولەیمانی‌یەوە کاک بەختیار محمد مەلا عزت بابەتێکی لەبارەی (هۆشی مینە)ی ئەدیبی شورشگێڕەوە بو ناردووین ، ئەو پارچە شیعرەی هۆشی مینەی لی هەڵئەبژیرین کە کاک بەختیار وەری گیراوەتە سەر کوردی :

پێشینان خوویان بەوەوە گرتووە
گۆرانی بۆ جوانی سروشت بڵێن
بەفرو گوڵ مانگ‌و شەماڵ ،
تەم‌و کێو ڕووبار
بەڵام ئەمڕۆ ئێمە ئەبێ
هەڵبەست لە ئاسن‌و پۆڵا
دروست بکەین
شاعیر ئەبێ بزانێ چۆن
ڕابەرێتی‌ی هێرش ئەکات ••

★ لە بەغداوە کاک بورهان مستەفا مەعرووف ئەم پارچە هەڵبەستەی بو ناردووین :

خولانەوەم لە ئازاردا
برینەکانم •• ئازارەکانم ••
ئەگرین •• ئەمگریێنن
لە دوو لاوە کەژاوەی گریانم دێت
بۆ پێخەفی چاک بوونەوەیان دەگریم
بەڵام پێخەفی دڕکاویم
دێتە بەر دەست ••
بۆ خلافاندنی گریانم هەوڵ دەدەم
شەپۆلی گریانی نوێم
دێتە هەست ••

خانای قوبادی

١٧٠٠ - ١٧٥٩

عوسمان هەورامی

ئەم شاعیرە بەرز و زانا گەورەو بلیمەتە هەڵکەوتووە ، لە ساڵی (١٧٠٠)ی زایین لە ناوچەی جوانرۆی سەر بە پارێزگەی کرمانشانی کوردستانی ئێران ، هاتۆتە دنیاوە •

دانیشتوانی جوانرۆ لە دوو خێڵ پێکهاتوون : باوەجانی و قوبادی ، (خانا) لە خێڵی قوبادی‌یە •

لە مامۆستا (مەلا عەلی سنجەری)م بیست ، وتی : خانای قوبادی تا تەمەنی (٣٠) سی ساڵی لە خوێندنەوە دوور بووە ، بەڵام زۆر تێکەڵی کۆڕە مەلاو میرزاکانی ئەو سەردەمەی کردووەو لەگەڵیانا هەستاوەو دانیشتووە • ئەمە وای لێ کردووە زیاتر خولیای خوێندن بکەوێتە سەری و هەموو جارێکیش هەناسەیەکی ساردی هەڵکێشاوە بۆ تەمەنی لەکیس چووی بێ خوێندنی • تا رۆژێک بەشەرمەوە روو ئەکاتە مەلای ئاوایی و ئەڵێ : مامۆستا گیان من تەمەنم گەیشتووەتە ئەم رادەیەو زۆر مەراقی خوێندنم هەیە ، ئایا ئەتوانم ئێستا دەست بکەم بە خوێندن!

مەلاش _ هەزار رەحمەتی لێ بێ _ ئەڵێ : بەڵێ ، مرۆڤ لە هەموو تەمەنێکا ئەتوانێ دەست بکا بە خوێندن •

بەمجۆرە بۆ رۆژی دوایی خانای قوبادی دەست ئەداتە جزمی قورئان و ئەچێتە بەردەستی مەلاو بە نیوەی ماوەی بڕیاردراوو دانراو هەموو خوێندنی ئایینی ئەو سەردەمە تەواو ئەکات و ئەبێتە لێهاتوویەکی بەرز • ئەمەش بە شوێنەوارە نەمرەکانیا باش دیارە •

خاناش وەکو زوربەی لێهاتووەکانی کورد ، کە لە سنووریکی زۆر تەسکا ناسراون ، کەمتر ناوبانگی دەرکردووە ، بێگومان ئەمەش لەبەر بڵاونەبوونەوەی بەرهەمەکانیەتی ••

گرنگترین بەرهەمە ناسراوەکانی ئەم شاعیرە بەرزە (خوسرەو و شیرین) و (حەوت بەندەکانیەتی) •• ئەمە سەرەڕای ئەوەی هۆنراوەی زۆری پەرش و بڵاوبووە وەی تریشی •

ئەوەی تا ئێستا روون بووەتەوە ، سێ هۆنەری بەرزی کورد (خوسرەو و شیرین)یان بە هۆنراوەو لە شێوەیەکی زۆر بەرزو پیرۆزا داناوە : میرزا شەفیعی کولیایی ، خانای قوبادی ، مەلکەی مراد وەیس ، کە خەڵکی سەفیاوای جوانڕۆیەو لە ساڵی (١٢٥٠)ی کۆچدا مردووە •

بروانە ل -٧-

دیدارێکی دووبارە نەبووەوە

محەمەدی مەلا کەریم

دیدارێ بوو ، لە پڕ ڕێ‌کەوت ••
هیچ بۆیەیەک ،
پەڕی هیچ کام پەلەوەرێک ،
لەسەر پەردەی بەردەستی هیچ هونەروەرێک
ڕەنگی نەخشەی نەڕشتبوو ••
لە منداڵدانی بیری هیچ دایکێکدا ،
گیانی بەبەرا نەکرابوو ••
تەنها ڕێکەوت ،
خۆشەویستی‌ی گەڵای زەردی بنداری پایزی مۆسکۆ
نۆی کردنەو ••• یەکی‌خستن ••
لە نەدیتوو •• لە نەناسیو •• هێنانیە گۆ ••
لەسەر کورسی‌ی بندارێکی سپی‌دارا ،
لەناو چەند جووتە دڵدارا ••
لە پاڵ یەکدا دای‌نیشاندن ••
دەسی خستنە سەر دەسی یەک ••
دەمی نانە ناو دەمی یەک ••
تواندنیەوە لە یەکدا ،
لەو هەڵوێستەدا کش‌ومات ••
دوایی کە شەو درەنگ‌داهات ••
کە پێویست بوو هەرکامێکیان ڕێی خۆی بگرێ ••

کە هەر ئەبوو ئەو ڕۆژەیان‌ئیتر بمرێ ••
کوڕە - خۆی بۆی گێڕامەوە -
وتی : پێم‌وت « سبەینێ‌یش‌هەر چاوەڕوانم •• »
زەردەخەنەیەکی کاڵ گرتی ••
سەرێکی یەجگار بەئاستەم بۆ لەقانم ••
بەڵام تەنها ئەو جارەبوو ••
نە سبەی دیم ، نە دوو سبەی ، نە سێ سبەی ••
نە پاش یەک هەفتە ، پاش مانگێ ••

نەمزانی بۆ ؟•
نەمزانی ئێستا لەکوێیە ؟لەگەڵ کێیە ؟••
کەچی هێشتا تارمایی ئەوزەردەخەنە ••
ئەو سەر لەقاندنە یەجگاربەئاستەمە ••
بەسەر پەردەی بەرچاومدادێت‌و دەڕوا ••
هەرچەندە دڵ بەو دیمەنە تابێ زیاتر خەفەت ئەخوا ••
نامەوێ هەرگیز لێم ون بێ،لێم ئاوا بێ ••
هەتا مردن ، ئاواتەخوازم هەر وا بێ ••

مۆسکو

١٩٧٤-٩-٢٦

بارەگای ئەنجومەنی تەنفیزی و تەشریعی

زانیومانە کە وا کاك حامد بێرۆزدا الجبوری وەکیلی وەزیری ئەشغال و ئەسکان لە شاری هەولێر چاودێری ئاهەنگی دانانی بەردی بناغەی پلەی یەکەمی پرۆژەی بنایەتی ئەنجومەنی تەشریعی و تەنفیزی دەکات، ئەویش لە سەعات ٩ی سەر لە بەیانی ڕوژی ١٩ای مانگی تەمموزدا لەگەڵ ئاهەنگەکانی بیرەوەری هەر دوو تەمموزی.

پلەی یەکەمی پرۆژەکە برێتی یە لە بنایەتی ئەنجومەنی تەشریعی و بەشێك لە بنایاتی ئەماناتەکان ئەم پلەیەش لە و پرۆژەیە سێ ملیون و نیو دیناری تێ دەچێت، ئەوەی شایانی باسە بە تەواو بوونی هەموو پلەکانی پرۆژەکە ١٢ ملیون دیناری تێ دەچێت.

لە یادی ڕاپەڕینەکەی گاورباغی دا

غفور میرزا کریم

هەر ئا لەم ڕۆژانەی مانگی گەلاوێژدا بو کە چینی کرێکارانی عراقی کۆڵنەدەر لاپەڕەیەکی پرشنگدار تری پاڵەوانێتی و خۆبەخت کردنی بەخوێنی گەشی تۆمار کرد .. ڕاپەڕین و وریابونەوەیەکی تری بێ هاوتایانەی نایە سەر خەرمانی مێژوی ڕێڕەوی شۆڕشگێڕی پڕ شانازی خۆی سەر لە نوێ دەری خست کە چینی کریکاری چاو قایم .. هەزارجار داپڵۆسراو قاڵ بوی کورەی گێرەو کێشەو چەرمەسەری ژیانەو هەرگیز نابەزێ و سەر شۆر ناکات .. هەمیشە بێ پەروا ڕێگای خەباتی سەختی خۆی ئەگرێتە بەرو جێگای تایبەتی خۆی بەدی ئەکاو لە مەیدانی جوڵانەوەی نیشتمانی دابێ چەندو چون ئەرکی مێژووی خۆی بە جێ ئەهێنێ و لە ڕیزی پێشەوەدایەو تەکان ئەدات و پاچ ئەوەشێنێ بۆ ڕوخاندنی قەڵای ئیمپریالیزم و کۆنە پەرست و بۆ بەگژاچونی کومپانیەکانی نەوت .. بۆ وەدی هینانی مافی ڕەوای چینایەتی خۆی و سەربەستی وڵات و بەختیاری گەل.

لەم ڕۆژانەدا بو کە چینی کرێکاران لە گاورباخی لە ناو جەرگەی دەسەڵات داری ئیمپریالیزمی ئینگلیزدا بانگی مان گرتنی ڕاهێشت .. بە چەند هەزار کرێکارێکی ڕەش و ڕوتەوە کە نمونەی پاڵەوانی و ئازایەتی چینی کرێکاری عراقە بە بازوی پۆڵایی و باوەری بتەویانەوە دامو دەزگای بۆگەنی کومپانیای نەوتیان هێنا یە لە رزین و ڕژێمی کۆنە پەرستی بەغدایان شپرزە کردو مەترسیەکی گەورەیان خستە دڵی نۆکەرانی ئیمپریالیزمەوە . کرێکارانی گاورباخی بە عەرەبی و بەکوردی و بە تورکی و بە ئاشوری ئەیان گرمان و هاواریان ئەکرد ..دەنگیان کە شکەشانی فەلەکی ئەگرتەوە . داوای ئەو مافەسادەیەیان کرد کە بریتی بو لە :

پێك هینانی نەقابەی ئاشکراو چاکردنی باری گوزەران و ئیشیان و بەرزکردنەوەی پلەی ژیانیان..

ئەم داخوازیە پیرۆزانەی کرێکاران بەلای کومپانیای نەوتەوە بە تاوان و کردەوەیەکی ناڕەوا ئەدرایە قەڵەم بۆیەکا دام و دەزگای میری بە جاری زەندەقیان چوو کەوتنە کنەو خۆ کۆکردنەوە بۆ بەربەست کردنی شەپۆلی جوڵانەوەی کریکاران و بەرگری کردنی ..بۆ ئەوەی لە پەنا لێدان و کپ کردنی ئەم ڕاپەڕینەداترسێکی وە هابڵاوبکەنەوە ئیتر هیچ کۆمەڵ و بەشێکی تری گەل پرکێشی نەکات و زاتی ئەوەی نەبێ ڕاپەڕێ و سەربزوێنی .. بۆیە کا دوای سەر نەگرتنی فێڵ و تەڵەکەبازیان بۆ لە خشتە بردن و سەر شۆر کردنی کرێکاران پەنایان بردە بەر گوللەو ئاگرو قۆناخە تفەنگ تا جولانەوەکەیان دابمرکێننەوە بۆیە کا گاورباخیان بەخوێنی ئالی کرێکاران سورکرد ..ئەو خوینەی کە هەتا هەتایە بۆتە مەشخەڵ بۆ ڕون کردنەوەی ڕێڕەوی خەباتی چینی کرێکاران و ڕێگاپیشانی دەری گەل ..

کرێکارانی گاورباخی نمونەیەکی بێ گەردی یەکگ کەوتنی گەل بوو ئاوینەیەکی ڕونی ئاوات و خۆزگەی هەمو کرێکاران و گەل بو .. بەلام ئەو وێنە جوانە پرشنگدارە .. بە دڵی زۆرداران و پیاوەکانی ئیمپریالیزم نەبو .. بۆیەکا خستنیانە خڵتانی خوێنەوە ..ئەمرۆکەش پاش خەباتێکی سەختی کرێکاران و هەموگەل و لەسایەی شۆڕشی (١٧) گەلاوێژدا بە سەرۆکایەتی پارتی بەعسی سوشیالیست .. کرێکارانی عراق .. گەلی عراق زۆر سەرکەوتنی بەرزو دەستکەوتی بە نرخیان بەدەست کەوتوە .. کومپانیای نەوت سەرنگون بو .. زەبروزەنگی دەسەڵاتی پایە ماڵ بو .. کرێکاران بە زۆر مافی ڕەویان شادبون و ئیستادەر گایەکی گەورەو فراوان کراوەتەوە کە چینی کرێکار دەوری بەرێزی پێشکەوتوی خۆی تێدا بنوێنێ .. لەگەل هەمو گەلدا هەنگاو بنێ وسنگ بکوتێ بۆ عراقێکی نوێی دیموکراتی بە سەرۆکایەتی پارتی بەعسی سوشیالیست . هەزاران سلاو لە گیانی پاکی شەهیدانی کرێکارانی گاورباخی و ئەوانەش کە بۆ گەل و وڵات خۆیان کردوە بە قوربانی .

بەڕێوەبەری گشتی هاوینەهەوارەکان بۆ هاوکاری دەدوێت

زاین کردنی جێگەو خواردن و هەموو خزمەت گوزاری و حەوانەوەیەك بۆ ئەوانەی گەشت و گوزاردەکەن

بەڕێز دکتۆر علی غالب العانی بەڕێوەبەری گشتیی بەرژەوەندی هاوینە هەوارو گەشت و گوزار کردن بەپەیام نیری هاوکاری ڕاگەیاندووە : کە ئەمساڵ هاووڵاتیان لە هەموو ساڵێك زیاتر ڕوویان کردۆتە هاوینە هەوارەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بەو بۆنەیەوە هەوڵێکی زۆردراوە کە جێگاو خواردن و هەموو جۆرە حەوانەوەیەك بۆ ئەو گەشت گوزار کەرانە جێبەجێ بکرێت، لە جۆری ئەوخزمەت گوزاریانە ناردنی چادرێکی زۆرە بۆ زیاد کردنی چادرنشینەکانی ناوچەی سەرسەنگ و سەڵاحەدین لەگەڵ بنیات نانی دەوارگەی نوێ لە زاویتاو گەلی عەلی بەگ و جوندیان ، وە هۆی هەڵبژاردن و پەسەند کردنی ئەم ناوچانەش دەگەڕێتەوە بۆ جوانی و دلگیری ئەوشوینانە لەگەڵ بوونی ئاووکارەبا وە ووتی : وا بە هیواین کە لە ناوەڕاستی ئەم مانگەدا ئەو دەوارگانە قاپێ بۆ گەشت و گوزار کەران وازکات، وەهەتا ئیستاکە ٣٥ خانووبەرە لە حاجی هۆمەران دروست کراوە هەروەها ٣٥ خانووش لەسەر سەنگ دروست کراوە وە ئەم خانوانە لە ساڵی ١٩٧٣ وە دەستیان تیاداکراوە بە ئیش وە لە کۆتایی ئەو ساڵەشدا تەواو بوون ، وە هەروەها لەو هاوینە هەوارانەدا ئوتێلەکان چاك کراونەتەوەو لەسەر شێوەیەکی چاك ئامادە کراون و ڕازاندراونەتەوە کەشایەنی ئەوە بێت گشت و گوزار کەران بگرێت، خۆزی تێیدا بحەوێنەوە .

هەروەها دەربارەی خواردەمەنی و کەلوپەل دکتۆر عانی دەڵێت :-

لەو بارەیەوە هەر وەکو ساڵی (١٩٧٣)مان گرتوە ، ئەویش بەدانانی هەموو کەلوپەل و جۆری خواردەمەنیەك لای لێ پرسراوی هاوینە هەوارەکە ، لەگەڵ ئەوەی خەڵکی ئەو ناوچەیە هاندراون کە دووکان وبازار بکەنەوە ، تا لەو ناوچانەدا خۆاردەمەنی و کەلوپەل بە ئاسانی چنگ کەوێت ، کە ئەوەش بەرژەوەندی هەمو ولایەکی تیادایە ، بەلام لە هاوینە هەوارەکانی پارێزگای هەولێر ئەو خواردەمەنی و هەموو جۆرە کەلوپەلێکی بەزۆری و ئاسانی لێ چنگ دەکەوێت . وە هەموو جۆری خزمەت گوزاریەکی تیادا ئامادە کراوە .

شاهی یێت مللەتی

عبدالاله الحاج موسی

ل ناف ڤان ڕۆژا خەلکێ مللەتێ مە یێ زیخ دێ شاهیان و کەیفاکەت ب هەلکەتنا بیرهاتنا ١٧ای لسەر هەلبوونا شورەشا ١٤ای تیرمەها پیرۆزو بیرهاتنا ٧ای لسەر دامەزرادنا شورەشا ١٧ای تیرمەها مەزن . شورەشا ١٤ای تیرمەهێ سەربەخۆیا سیاسی پێك ئینا وەختێ ڕژێما مەلەکی کەڤنە پەرستا صەپان ویران کری و جمهوریەت دامەزراندی و [illegible] کەلیت عیراقێ دگەل پەیمانا بەغدا یا ئیمپریالزمێ بری و [illegible] بن دەستە سەریا ئیسترلینی [illegible] .

بەلێ هندەك [illegible] سیاسی و ئابوری و هزرایت سەربەخویا سیاسی نیم [illegible] بوون پشتی ١٠ سالیت شورەش و ل [illegible] [illegible] .

بەری شورەشا ١٧ای تیرمەها پیروز سەروبەریت وەلاتی نەخۆش و زوردا دچوون بو بێ چارەیی و ئەڤە [illegible] بوو بو هەمی لایێت بزاف [illegible] دەست کەفتیت میللەتی پێك بینا بن لناف کاروان [illegible] دریژو هەر وەسا ئەڤە [illegible] مەزن بوو بو بزاڤا شورەشا عەرەبی کو ڕاوەستیت لسەر پێت خو یشتی ڕەڤینی و رهێت خو کویرتر دعەردیدا ببەت ، هێزێت کەڤنەپەرست و صەپان هەرۆژ خو تەحساند بو کرتنا بنکێت پێش کەفتی دناف حوکمەتیداو لناف هەمی دەستەکێت کۆمەلیداو تەڤێت جاسوسا بکەیفا خو یاری دکرن و نەخوش کەتیو دناف کاروبارێت دەولەتیداو ل ڤێرە یا پێدڤی بوو لسەر پارتێ بزاف بکەت بو بجهـ ئینانا ڤان پێدڤیاو کاربەدەستا کەڤنەپەرست پەرڤیتیت و شولی بکەت ژ دلو نافێت خو لسەر ڕێکا جەبهەی و دگەل هندی بێ چێدبیت هێزێت نیشتمانی و نەتەوایەتی و پێش کەفتی وەختێ نەشێین قێ سەرکەتنێ پێك بینن هەر صاریکاریەکی بکەت حەتا بکێماتی دگەل ڤانی هێزا و پشتی هنگێ پارتا بەعسا عەربیا هەڤشکی ئەوا قومانداریا مللەتێ خەباتکەر دکر شورەش هەلکر لسەر سلطێت کەڤنەپەرستا دگەل هەلاتنا شورەشا ١٧ای تیرمەهێ سالا ١٩٦٨ ل ڤێرە بوو شورەشەکا دیموکراتی هەڤشکی پێش کەفتی و دەستێ خو حەتا حەتایی دانا سەر ڕژێما کەڤنەپەرستێ و ڕژێما .

ل ڤێرە شورەش کەلەك دەستکەفتێت مەزن بوو کورێت میللەتی پێك ئینان لناف کاردانێ حەفت سالا وەختێ بەرا نیشتمانی و نەتەوایەتیا پێش کەفتی دیارکرن و هەمی پارتێت سیاسی و نیشتمانی دانانە دەف کاربەدەستیت خوێت مەزن بو خزمەتا میللەتی و بو پاراستنا دەستکەفتێت وان .

وەختێ بەیانا ١١ای ئاداری دیارکری و لسەر ڤێ چەندێ گرفتیار کوردی ڤەکر نەکا سلامەتی و دیمکراتی و ڕاست لناف هات مافێت نەتەوایەتی یێت ڕاست یێت میللەتێ مەیێ کورد ، ئەو گریا هەمی حوکمەتێت بەری شورەشێ نەشیاین ڤەکەن . هەروەسا شورەش گاڤەکا مەزن هاڤێت وەختی کومپەنێت بیانیا یێت گازێ خۆمالی کرین و بەرهەمێت میللەتی کرینە دەستیدا وقانینا ژمارە (٨٠) بجهـ ئینا و هەروەسا شورەشێ سویندا خو بجهـ ئینا بو قانینا حوکمێ زاتی لناف جمهوریەتا عیراقێ هەر وەکی هاتی لناف بەیانا ١١ای ئاداری و ئەڤە چاڤدێرەکا مرۆڤایەتی و استراتیجی ژ لایێ پارتا بەعسا عەربیا هەڤشکی .

ئەڤ تشتە هاتبوونە دیارکرن لناف سەرکێشێت و پارتی و ئەوێت کرینە بریار لناف کونگرێت ئەڤ هەمی دەست کەفتنە و هندەك دەست کەفتیت و یا ژ هەمی لا گرتی ژ پالاو جوتیارو قوتابیا وژنگال ڤێرە ناڤێ نیشانێت شورەشێ دیار بوون و باوەریا وێ ب میللەتی کو بنکەکێ موکمەو هاریکاریەکا ناف دەستە بو شورەشێ ئەڤروکە میللەتی مە یێت دژین لناف شاهیاتێت هەردوو شورەشێت تیرمەها پیروز دا سویندا خو دیار کەنە ڤە کو ئەو دێ لسەر ڕێکێ چیت ب هێزو باوەرێت مەستر و بو پێك ئینانا گەلەك دەست کەفتیت و ل لبن سینا هیا شورەشا مەزن شورەشا ١٧ای تیرمەها چەلەك .

هزار پیروزباهی بو شورەشا ١٧ای تیرمەها پێش کەفتی ، هزار سلاڤا بو قوماندریت شورەشێ و سەرۆکێ خەباتکەر احمد حسن البکر وهزار پیروز باهی بو هەمی میللەتی و بو وان شەهیدا یێت خوینارێتین لسەر ڕێکا خەباتی .

ڕاپۆرتی ناوخۆ

باوکی شرین

حکومەتی شۆرش بایەخێکی تەواوی بە ناوچەی ئۆتۆنۆمی داوە ، وە سوورە لەسەر ئەوەی کە ئەو ناوچەیە نەشونما بکات و لە هەموولایەکەوە پەرە بسێنێ ، ئەویش بە کردنەوەی گەلێك پرۆژەی هەمە چەشن لەناوچەیەدا ، وە زۆری لێپرسراوان ڕاستەو خۆ بایەخێکی تەواویان داوە بە ناوچەکە لە پێناوی ئەوەی گەشەبکات و لە هەموو بارێکەوە پەرە بسێنێت .

ئەوە بوو کاك سەعدون غێدان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش وەزیری مواسەلات ، سەرۆکی کۆبوونەوەی ئەمینداریتی گشتیی کاروباری نەقل و مواسەلاتی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کردووە ..

وە لەو کۆبوونەوەیەدا بریاردراوە کە مەکتەبی کاروباری پۆستەو بروسکەو تەلەفۆن لە پارێزگای هەولێر دابمەزرێندرێت وەبە هاوکاری لەگەڵ بەرژەوەندی پۆستەو بروسکەو تەلەفۆندا سەرپەرشتی ئیش وکار بکات و چاودێری هەڵسوراندنی فەرمانەکانیان بکەن ، وچەند لێکۆڵینەوەو پێشنیازێك دەربارەی خزمەت گوزاری ناوچەی ئۆتۆنۆمی پێشکەش بکەن .

وە لە لایەکی ترەوە بەڕێز وەزیری مواسەلات فەرمانی داوە بۆ تەرخان کردنی ٥٠٠ هەزار

دینار بوجێ بەجێ کردنی

پێویستیەکانی دایەرەی پۆستەو بروسکەو تەلەفوون لە ناوچەکەدا .

ئەگەر ئەم لایەنە بەشێك بێت لە وبایەخەی حکومەتی شۆرش دەردەخات بە زۆر کردنی خزمەت گوزاری پۆستە لە ناوچەکەدا ئەم لایەنە بایەخێکی گرنگی هەیە بەو وێنە پرشنگدارەی شۆرش بۆ ناوچەکەی دەوێت .

وە بەشێك لە پشگیری کردنی دەزگا تەنفیذیکان ئەوەیە لە وەدا دەردەکەوێت کە بریار دراوە بۆ دامەزراندنی بەڕێوەبەرایەتی گواستنەوەی شترەمەك، بارەگای ئەم بەڕێوەبەرایەتیە لە هەولێر دەبێت بۆ سەرپەرشتی کردنی کارو باری گواستنەوەی ناوچەی ئۆتۆنۆمی

ئەم دەزگا نوێیە دوولقی خۆی لە پارێزگای دهۆك و سلیمانیدا دەکاتەوە .

حکومەتی شۆرش بایەخێکی تەواوی داوە بە مەیدانی خزمەت گوزاری تەندروستی ، وە لە پێناوی تەندروستی جەماوەردا بەوریایی سیاسەتێکی دەوایی بەکار دەهێنێت و دەیەوێت رادەی تەندروستی جەماوەر بەرەو چاکی بەرێت .

بەو بۆنەیەوە لەسەر پەیرەوی ئەو سیاسەتە وەزارەتی تەندروستی دوو ملیون و ٥٣٣ هەزار دینازی بۆپەرە پیدانی خزمەت گوزاریی تەندروستی تەرخان کردووە .

وملیونێك دیناریش بۆ قەلاچۆ کردنی لە رزوتا لە وڵاندا تەرخان کراوە .

بەمانەدا ئەوەمان بۆ ساغ دەبێتەوە کە حکومەتی شۆرش بەردەوام لە کۆششی ئەوەدایە کە نەخۆش نەهێلێت و پلەی تەندروستی هاوڵاتیان بلند بکاتەوەو دەزگا تەندروستیکان بگیەنێتە رادەی خۆاستی شۆرش لە زۆر کردنی خزمەت گوزاریەکی چاك بۆ چینە چەوساوەکان .

ئەم ڕیبازە سیاسیە ڕاست و ڕەوانەی شۆرش پێیدا دەڕوات وای لە زۆر کۆری سیاسی و ڕۆژنامە نووسی پێشکەوتن خواز کردووە ، کە شانازی بەورەوە تەوبکەن ڕاستی ریبازی سەرکەوتووی شۆرش بلاوێننەوە .

گوڤاری (الحیاه الدولیه) کە لە موسکو دەر دەچێت نووسیوێتی گەلی گرانی گەورە گەورە لە ماوەی ئەو حەوت ساڵەدا بە سرکردایەتی پارتی بەعسی لەوڵاتدا ڕوویداوە .. یەکێك لەو کارە گرنگانە چەسپاندنی یاسای چارەسەر کردنی کشتوکاڵ و بەرز کردنەوەی رادەی گوزەرانی هاووڵاتیان خۆماڵی کردنی نەوت و چارەسەر کردنێکی عادیلانەی مەسەلەی کورده ..

وە وتووشێتی .. کەوا سەرکردایەتی سیاسی حیزبی شۆرش لە عیراقدا کە لە ناوخۆدا لەسەر پرۆگرامێکی دیموکراتی دەڕوات و بەگۆڕانێکی شۆرشگیرانەدا تێ دەپەڕێت لە هەمان کاتدا هەڵوێستێکی دوژمنانەی بەرامبەر ئەمپریالیستی جیهانی هەیە .

ڕوناکی

- باوکی دلێر -

یادداشتەکەی یەکێتی گشتی نەقابەی کرێکاران لە عیراق کە ئاراستەی مەکتەبی تەنفیزی یەکێتی گشتی نەقابەی کرێکارانی کۆماری عەرەبی سوریا کرا هەڵەو حەقیقەتی ڕژێمی سوریای ئاشکرا کرد کە ڕژێمێکی دوژمن بە جەماوەرو ئامانجەکانیەتی .

خۆ ئەگەر ڕژێمی ئێستای سوریا هەموو توانایەکی خستبێتە کار بۆ روو بەرووبوونی شۆڕشی ١٧ تەمووزی بەنەوەیی پێشکەوتنخواز ، ئەوانەم هەڵوێستەی لە کینەو رق بوونەوە هەڵئەقوڵێ لەو تاقی کردنەوە شۆڕشگێڕیەی لە عیراق لە ئارادایە وە کە لە ئامانجەکانی پارتی فەرماندە ، پارتی بەعسی سوشیالیستیعەرەبە وە سەر چاوە ئەگرێ .

ئەو دوژمنایەتی یەی ڕژێمی سوریا ئەیکات بە مەبەستی بەنەرە دانە لە رەوتی شۆڕشگێڕانەی شۆڕش و ئەو بەرنامەیەی دایناوە ، لەگەڵ شاردنەوەی ڕێبازی خۆ بە دەستەوە دان کە ڕژێمی سوریا گرتویەتیە بەر .. ئەو ڕێبازەی وای لە ئاگادارانی سیاسی کرد کە بلێن ئەمەریکا بایەخێکی زۆر بە ڕژێمی فەرمانڕەوای سوریا ئەدات بۆ جێبەجێ کردنی پرۆژەکەی خۆبە دەستەوەدان ، هەر لەبەیەك گەیشتنەکەی خدام و - فورد - کیسنجەر لە واشنتۆنەوە تا ئەم دواییە .

هەڵوێستەکانی ڕژێمی سوریا هەر لە کودەتا شومەکەی ٢١ای شوباتی (١٩٦٦)وە خیانەتکاری ئەو ڕژێمە دەردەخەن .. هەر لە ئەنجامی ئەم هەڵوێستانەشەوە بوو کە جولان تەسلیم بە جەنەسەهیونیەکان کرا .

وە سەیریش نیە کە ڕژێمی سوریا داوای داهاتی پتر ئەکات لە وەرنەی عیراق کە بەخاکی سوریادا تێ ئەپەڕێ .. چونکە عیراق شەریکی جوامێرانە لەگەڵ مونوپولیەکانی نەوتدا ئەکات و کۆمپانیای نەوتی عیرافی میللی کردوە .

بەرگرتنی ئاوی فورات بەلگەیەکی تری خیانەتکاری ڕژێمی سوریەیە .. چونکە ئەم کردارە بە هیچ جۆرێك لەگەڵ مەنتیقی برایەتی و یاسای نێو دەولەتان ناگونجێ .

جگە لەمانە یادداشتەکەی یەکێتی گشتی نەقابەی کرێکاران چەند راستەقینەیەکی ساغ کردوە وەکو :

بانکی ناوەندی لە ساڵی ١٩٦٥ دا بڕیاری دابوو کە ئەو زەویانەی لە تورکیا ئەچێنرێن نزیکەی ١٥٣ هەزار هیکتارەو عینی سوریا ٢١٢٥٠٠ هەزارهیکتارەو ئەوەی لە عیراق ئەکرێ بەکشتوکاڵ ٢٣١ر١ملیون هیکتارە .. وە ئەبێ ئەوەش لەبەر چاو بێ کە ئەوزەویانەی ئەچێنرێن زیاتر ئەبن و سەبارەت بە تورکیا ١٠٠ هەزار هیکتارو سوریا ٤١٣ هەزار هیکتار وعیراق ٧١٠ هەزار هیکتار فراوان و بەرینتر ئەبن . وە بانکی ناوەندی دەوڵەتان وای دانابوو کە ئەو زەویانەی لە تورکیائەچێنرین پیویستییان بە ١٤ر٢ ملیار ئاوو سوریا ٩٨ر٢ملیارو زەویەکانی عیراق پیویستییان بە ١٨ر١٢ ملیارمەتر سێ پالوو ئاو ئەبێ . »

ئەو ژمارانە کە بە ئاشکراهەڵویستی نا ڕەوایانەی ڕژێمی سوریا دەرئەخەن ساغی ئەکەنەوە کە تا چ رادەیەك ئەو ڕژێمە لە خیانەتکاریدا نقوم بووە .

بۆزانین

بۆ هەمو خاوەن کارگەی فەنی و ئاشە، بەردینەکانی هەرێم .

بە گوێرەی جێ بەجێ کردنی بڕیاری ئەنجومەنی ریکخستنی بازرگانی ژمارە ٤٩٣ی ڕۆژی ١٠-٥-١٩٧٥ تکایە سەر لە مەڵبەندی دەزگا لە بەغداو دایەرەکانی سەربەدەزگا لە پاریزگاکان بدەن بۆ وەرگرتنی ڕونوسی ناونیشانی شوینی کارگەیان ئاشەکانیان بو ئەوەی چاو بەنرخی ئەوگەنمانەدا بخشیننەوە کە ئەیان درێتی بە پێی بریاری سەرەوە ، وە ئەمەش لە روژی بلاوکردنەوەی ئەم ئاگاداریەوە تاکو ماوەی ١٥ روژی تر .

جی گری بەڕێوەبەری گشتی
وە سەروکی ئەنجومەنی بەڕێوەبردن
ابو طالب عبدالمطلب الهاشمی

٢-١

پاشماوەی : هەواڵەکانی یەکێتی

٦ - لە یادی جەژنە نیشتمانی و سەرکەوتنەکانی گەلی عیراق بە شێوەیەکی چالاکانە لقی یەکێتیمان بەشداری تێدا کردووە .

٧ - لقی یەکێتیمان بەشداری ئەو ئاهەنگە مەزنەی کرد کە بە بۆنەی یادی (٧)ی نیسانەوە ، یادی لە دایك بوونی پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب پێشکەش کرا هەڤال (صباح میرزا) ئەندامی لقی یەکێتی ووتاری یەکێتی خوێندەوە . هەروەها لەو (مسیرە) گەورەیەدا بەشداریان کرد کە لە یادی (٧) نیسانەوە لە سلێمانی کرا .

٨ - یەکێتی قوتابیانی کوردستان - لێژنەی ئامادەیی پیشەسازی گەورەترین ئاهەنگی وەرزشی پێشکەش کرد لە یادی لە دایك بوونی پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب .

٩ - لێژنەی ئامادەیی کشتوکاڵی بەشداری ئاهەنگی وەرزشی ساڵانەی کرد لە یادی (٧)ی نیسانەوە ، ماموستا (فواد عزت) بەڕێوەبەری پەروەردەی سلێمانی ئامادە بوو هەروەها ئەندامانی لقی سلێمانی ئامادە بوون هەڤاڵ (محمد توفیق نادر) وتاری یەکێتی قوتابیانی کوردستانی خوێندەوە .

institut kurde de paris

چەند سەرنجێك دەربارەی پرسیارەکانی فیزیك و کیمیای پۆلی سێهەمی ناوەندی

ـ ڕووف عثمان ـ

ڕژێمی تاقی کردنەوە هەرچۆنێك بێت با ببێت بەڵام بو دەبێت قوتابی کورد سەرەرای هەموو کەمو کۆریەکی تر بەدەست وەرگێڕانی ئەو ماددانەوە بتلێتەوە ؟

سەرنجدانێکی پرسیارەکانی تاقی کردنەوەی ئەم ساڵ ، ڕاستییەکەی سەرەوە دەسەلمێنن ، بۆ نموونە :

لە لقی -أ- پرسیاری -١- دا نیمچە ڕستەی (مقدارها ٥ نیوتن شرقا) لە کوردیدا بووە بە (٥ نیوتن لە ڕۆژهەڵاتەوە) کە دەبوایە بووترایە (بڕی ٥ نیوتن بەرەو ڕۆژ هەڵات) ، ئەمە لە کاتێکدا ، وشەی (بڕ) سەرنگوون کراوەو (بەرەو ڕۆژ هەڵات - نحو الشرق ، شرقا) بووە بە (لە ڕۆژ هەڵاتەوە - من الشرق) کە بە تەواوی بە پێچەوانەی یەکن هەروەها (شمالا) بە (لە باکورەوە) لە جیاتی (بەرەو باکوورەوە) وەرگیراوە .

لە هەمان لقدا (المعادلە - بکسر الدال) بە (هاوکێش) وەرگیرراوە لە چیاتی (پارسەنگ) لە کاتێکدا کە هاوکێش (معادلە - بفتح الدال) ئەگەیێنێ !!

لە لقی -ب-ی هەمان پرسیاردا : (علل علمیا) بە (زانیارانە هۆی ..) بەلای منەوە لێرەدا هەرگیز (زانیارانە) واتای (علمیا) نا بەخشێو ئەبوایە بوترایە (زانیاریانە وەیاخود زانستیانە) چونکە زانیارانە واتای عالیمانە دەدات .

لقی - أ -ی پرسیاری سێهەم ، دەقە عەرەبییەکەی دەڵێت (ماممیزات الربط علی التوالی فی الاعمدة الکهربائیه) بەم جورە وەرگێرراوە (خاسیەتی بەستنەوەی یەك لە دوای یەك لە دار تەلی کارەبادا چییە ؟) ، کە ئەبوایە بەم شێوەیە داریژرایە (خاسیەتی لە دوای یەك بەستن لە شانە کارەباییەکاندا چییە ؟) چونکە (عمود)ی عەرەبی (شانە)ی کوردی ئەگرێتەوە نەك دارتەل !!

لە لقی -ب-ی پرسیاری سێهەمدا ، دەقە عەرەبییەکە دەڵێت : (ماهو أساس عمل المحرك الکهربائی - الموتور) کە بەم شێوەیە وەرگێرراوە (بنچینەی کاری داینەموچییە ؟) ئەمە لە کاتێکدا کە هەرگیز (داینەمو - مۆلد) لە ئارادا نییەو تەنانەت لە عەرەبییەکەدا بە وشەیەکی جیهانی ووتەی (مۆتور)ی خستوتە نێوان دوو کەوانەوەو ئاشکراشە مۆتورو داینەمو دوو ئامێری جیاوازن جیاوازی ئاسمانو ڕیسمان .

لە لقی -أ-دا پرسیاری چوارەم : دەقە عەرەبییەکە دەڵێت (من نتائج التسمید ازدیاد غلة الارض ومساحتها الصالحة للزراعە) بەم شێوەیە کراوە بە کوردی (لە ئەنجامەکانی پەین کردن زۆر بوونی بەروبوومی زەوی بە کەڵکە بۆ چاندن) ئەمەش ئەبوایە بەم شێوەیە دارێژرابایە (پەین پێوە کردن دەبێتە هۆی فرەکردنی بەرهەمو فراوان کردنی ڕووبەری زەوی بەپیت لە کشتوکاڵدا) .

بروانە ل -٦-

کێ بێ ڕاستە؟

ـ علی احسان حسین ـ

★ دا بچین
— کیڤە ؟!
★ سەرەکی لمالا وان بدەین !!
— تە مالا وان بو چییە ، دیارە تە هێشتا دڤێت ؟
★ نە ، من ئەڤا نهو نەڤێت ، یا من دڤییا چو !!
— ماهەر ئەو بخونینە ، ڤێجا .. ئەڤەکییەو یاچوی کیژکە ؟ دیارە تە گەلەکا ڤەخاری .
★ نە ، من گەلەك نە ڤەخارییە ، بەلێ ما ئەز بوچییە بووتە بێژم .. تو تێناگەهی !!
— ئەز تێدگەهم ، بەلێ ئەزێ دین نینم .
★ دابوتە بێژم !
— ئێ ...
★ ئەوا من دڤییا کانیەکا زەلال بوو ، ئاڤا کەڤییت بەفرێ بوو ، ساهییا بەرێ سپێدا بوو ، بەلێ ئەڤە جوکەکا شێلیو ئەورەکێ رەشێ تارییە .. نەمخابن ئەڤە ، هەر ئەو بیت یا بەرێ چەند سالان ؟
— ئەز تێناگەهم ، بەلێ پا تو بووچی لدوی ڤێ دگەڕێیی ؟
★ شوینوارەو هندە جاران خوشە مروف شوینواران ببینیت .
— تو دزانی دلێ منێ بتەڤە .. تو گونەهی !!
★ دلێ تە بتەڤە بیت ، جونکو تو چ بکەی تو نەشییێ بزانی بوچی دەیکێ هند بچویکێ خو دڤێت ، ڤێجا تو چ بکەی ژی تو نزانی بوچی من ئەو خەیال دڤێت .
— نابێژم تو گونەهی !!
★ نابێژم تو تێناگەهی !!
— بکەینە شەر ؟
★ پێ نە ڤێت !!
ئو هەتا جارەکادی بخاترا هەوە ..

لەگەڵ مامۆستا "طاهر توفیق"ی هونەرمەند

زۆر بە دەگمەن ڕێ ئەکەوێ هونەر دۆستێکی کورد ، ناوی (تایەر تۆفیق)ی هونەرمەندی پایە دارو بەهرەمەندی بەر گوێ نەکەوتبێو جارەهای جار دەستی نەخستبێتە ملی گۆرانیو ئاوازە بە سۆزەکانی نەکەوتبێتە دونیای مەعنەویاتو خۆ لەبیر چوونەوەو مێشکی خۆی پێ نەکرۆژتبێو ئاو نەدابێ وخرپە نەکەوتبێتە دڵییەوە ..

مامۆستا (تایەر) ، خاوەن بەهرەیەکی خوا پێ داوە .. ڤینۆسی جوانیو فریشتەی نەشمیلانەو خرپن .. قەڵبەزەو هاژەی کانیاو ڕووبارەکان .. چریکەو چەهچەهەی بولبولو شاهی .. دیمەنی نافگەی چیمەنزارو لالەزارو نەوازی بڕ جوانیو خۆشەویستیو پاراوی ، خرپەی بە سۆزو ئیلهامی هونەرمەندو بەهرەی تێدا چەکەرەی کردووەو لە ئاوێنەی هونەردا تواوەتەوە ..

زۆر بێ خۆشحاڵین ئەم چەند پرسیارە هونەرییەی لێ دەکەین دەربارەی هونەرمەندایەتیەکەی ..

لە سەرەتادا ووتمان : ماوەیەکی زۆرە جموجۆڵتان نییە ، هۆی ئەوە چییە ؟

لە وەڵامدا ووتی : ئەوەی ڕاستیبێ .. ماوەیەکی زۆرە نەخۆشمو ئەگەرچی زۆر حەز دەکەم دوو بارە بگەڕێمەوە سەر شانۆی هونەری گۆرانی ووتنو خزمەتی هونەری کوردی بکەم .

- ئەی باشە .. نیازی ئەوەت نییە دووبارە بگەڕێیتەوە خزمەت کردنی گۆرانی ووتن ؟

- وەڵڵا کاکە ئازاد ، هەر وەك ووتم ئەو هۆیانەی کە ئێستا بوونەتە شاخ لەبەر دەم حەزو ئارەزووەکانم ، ئەگەر نەماو نەختێك هەستم بە چاك بوونەوە کردن .. ئەوا زۆر خۆم بە بەختەوەر دەزانم کەوا دووبارە بگەڕێمەوە سەر شانۆ!

- باشە ، مامۆستا تەمەنت چەندەو یەکەم گۆرانیت کەی تۆمار کرد ؟

- لە ساڵی (١٩٢٢) لەشاری (کۆیە) لە دایك بووم ... ویەکەم تۆبەرەم گۆرانی (شیرین بەهارە) بوو ، کە لە ساڵی (١٩٣٦)دا تۆمارم کرد .

- لەکەیەوە زەوقی گۆرانی گوتنت هەیە ؟

- هەر لە تافی منالیمەوە ، بەهرەیەکی هونەری تەواوم هەبوو ، لە بیرمە هێشتا لە قوتابخانەی سەرەتایی ئەمخوێند لە زۆر ئاهەنگان بەشداریم کردووەو گۆرانیم تێدا ووتووە،

- ئەی تا ئێستا چەند گۆرانیت تۆمار کردووە ؟

- تا ئێستا نزیکەی (١٥٠) گۆرانیم تۆمار کردووە ..

- ژیانی هونەریت بە زۆری دەگەڵ کێ بردۆتە سەر ؟!

- لە ماوەی ئەو (٤٠)ساڵەی کە تیایدا خزمەتی هونەری کوردیم کردووە ، بە زۆری لەگەڵ مامۆستا (عەلی مەردان)و (ئەڵماس)و (نەسرین شێروانی)و (سێوە)م بردۆتە سەرو لەزۆرینەی ئاهەنگەکان وێکرا بەشداریمان کردووە ..

ئیتر سوپاس

ئازاد عبدالواحد
ئامادەی کردووە

- بۆزانین -

لە میلاکی دەزگای ڕێکخستنی بازرگانی دانەوێڵە دائـەم دەرەجە ئەندازیارییە شاغیرانە هەیە کە لە خوارەوە نووسراون ، هەر کەسێ مەرجی داواکراوی تەعینی تیادایە مراجەعەت بە بارەگای دەزگاکە بکات کە لە بەغدایە لە - باب المعظم - کۆتایی شەقامی شیخ عمر بۆ ئەوەی لیستەی تایبەتی تەعین وەرگرن داواکاری تا کۆتایی دەوامی ڕەسمی ڕۆژی پێنج شەممەی ڕێکەوتی ٢٤-٧-١٩٧٥ وەرئەگیرێ .

ئەوەی شایانی باسە (متقدم) دەرەجەیەکی زیادەی ئەدرێتیو بۆ مەشق کردن لەسەر کاروباری پاراستنو کارپێکردنی سایلۆ ئەنێردرێ بۆ دەرەوەی عیراق :

ژمارە	ناونیشانی وەزیفە	ڕادەی موچە	بارەگای وەزیفە	مەرجەکان
١	مهندس کهربائی	٥٠-١٥٠	بارەگای دەزگاکە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێو بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری ئەلەکتریكدا هەبێ .
١	مهندس میکانیکی	٥٠-١٥٠	بارەگای دەزگاکە	دەرچوی کولیجی ئەندازاریای عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێو بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری میکانیکدا هەبێ .
١	مهندس میکانیکی	٥٠-١٥٠	سایلۆی بەسرە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێو بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری میکانیکدا هەبێ .
١	مهندس میکانیك	٥٠-١٥٠	سایلۆی موسڵ	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێو بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری میکانیکدا هەبێ .
٢	مهندس کهربائی	٥٠-١٥٠	سایلۆی بەسرە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێو بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری ئەلەکتریكدا هەبێ .
١	مهندس مدنی	٥٠-١٥٠	بارەگای دەزگاکە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێو بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری مەدەنیدا هەبێ .
١	مهندس میکانیك	٥٠-١٥٠	سایلۆی عەمارە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێو بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری میکانیکدا هەبێ .
١	مهندس کهربائی	٥٠-١٥٠	سایلۆی عەمارە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێو بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری ئەلەکتریكدا هەبێ .
١	مهندس کهربائی	٥٠-١٥٠	سایلۆی کوفە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێو بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری ئەلەکتریكدا هەبێ .
١	معاون مهندس میکانیك	٢٤-١٢٥	سایلۆی موسڵ	دەرچوی پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ .
١	معاون مهندس کهربائی	٢٤-١٢٥	سایلۆی هەولێر	دەرچوی پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ .

عبدالواحد ترکی عبدالباری
جێگری بەڕیوەبەری گشتی

٣-١

خەباتی قوتابیانی کوردستان

مەکتەبی سکرتاری یەتی قوتابیانی کوردستان ئامادەی کردوە

ئۆردوگا.... نموونەی قوتابخانەیەکی ڕۆشنبیرییە

بێگومان کۆمەڵی قوتابیان بلێسەیەکی روناکن ، سەرچاوەی بلاوکردنەوەی زانستو هۆشیار کردنەوەی گەلەکەیانن ، و ئەرکێکی پیرۆزدەکەوێتە ئەستۆیان بۆ بلاو کردنەوەو پەرە پێدانی (ڕۆشنبیری) لە ناو کۆمەڵ . بەتایبەتی لە کۆمەڵگای کوردەواری کە سەرمایەدارو دەرەبەگ ، بە هەموتوانایانەوە هەوڵیان داوە کە گەلەکەمان لە داوی نەزانینو تاریکستانی بهێڵنەوە وهەستی واقعی ژیانیان لێ زیندە بەچاڵ بکەن - جا ئەو پێویستییە پیرۆزەش کە دەکەوێتە ئەستۆی« قوتابیان » نابێ خۆیان لێ گێل کەنو دوورەو پەرێز بوەستن لە چینی « ڕەشو رووت»و دەستە ئەژنۆ دابنیشن بەرامبەر بە جۆتیاران ، بەڵکو دەبێ تێکەڵاوی ژیانیان بنولەگەلیان بتوێنەوەو چارە نوسی خۆی بکاتە پێوەرێك بۆ چارەنوسی هەموو ڕەشو رووتێك..

چاکترین هۆش بۆ شارەزابوونو چوونە بنجو بناوانی ژیانی لادێییو هەڵسو کەوتی چینە ڕەنجدەرەکان «ئۆردوگا»یە .. جا چ لەلایەن قوتابییانەوەچ لەلایەن دەستەیەکی ڕۆشنبیرییەوە . تێکەڵاو بوونی دەستەیەکی ڕۆشنبیر لەگەڵ واقعی تاڵی ژیانی ڕۆژانەی جۆتیارو هەژارو چەرساوەکان، گەلێ دەست کەوتی بە نرخ دەدات بە دەستەوە وەکو گۆڕینەوەی بیروڕاو شارەزابوونی دەیان کێشەو گیروگرفتی جۆراو جۆر لەبەر دەمیانودەست نیشان کردنی ئەوبارە نالەبارەی کە دێتە ڕێگایانودۆزینەوەی چارە سەر کردنیان هەندێ خەباتی چینایەتیو نەتەوایەتی بۆ باس دەکرێتو خواستو مافەکانی خۆی بۆروون دەکرێتەوەو گفتوگۆی لەگەڵ دەکرێ لەسەر (چاككردنی کشتوکاڵ) . لەگەڵ هەموو باروو زروفێكدا تێدەگەینرێن کە دەتوانن دەوری سەرەکی خۆیان ببین لەپەرەسەندنو گۆڕانی کۆمەڵ . تێکەڵاو بوونی دەستەیەکی ڕۆشنبیر لەگەڵ جۆتیار وەکو « قوتابخانەیەکی ڕۆشنبیری »وایە ، کە بەکرداری شۆڕشگێرانە ڕۆشنبیرپەروەردەدەکرێت . پێویستە ئێمەی قوتابیانی کوردستان ، کەخۆمان بە نەوەی دوا ڕۆژ لە قەڵەم دەدەین ، بەو پەڕی دڵفراوانی وباوەڕ بەتینی خۆمان گەلاڵە بکەین بۆ ئەم کارەبیرۆزە ، و ئەم هەڵە بە نرخە لە دەست خۆمان نەدەین ...

با لە ڕێگەی خەباتی قوتابیانەوە خزمەتی گەلە دلێرەکەمان بکەین ، هانیقوتابیان بدەین ، کە پشت بە یەکتر بگرنو جوامێرانە فریای کاروانی (خەبات) بکەون ..

لیژنەی یەکێتی قوتابیانی
کوردستان
بەشی ناو خۆیی هەولێر
(کاکە زیاد لادێیی)

.هەواڵەکانی یەکێتی

لقی سلێمانی :-

١ - لقی یەکێتیمان بەشدازی ئۆردوگای دووهەمی دیدەوانی کرد کە یەکێتی نیشتمانیی قوتابیانی عیراق لە پارێزگای میسان سەر پەرشتی کرد . قوتابیانمان چالاکانە لەم ئوردوگایە بە کاری خۆیان هەڵستان .

٢ - بەبۆنەی (١٨)ی شوبات لقی یەکێتمان ئاهەنگێکی قەشەنگی بۆ قوتابیانی هەردوو ئامادەیی پیشە سازیو کشتو کاڵی ساز کرد . هەڤاڵ (محمد توفیق نادر) ئەندامی لقی یەکێتی لە سلێمانی ووتاری یەکێتی خوێندەوە .

٣ - لقی یەکێتیمان لە یادی جەژنی مامۆستایاندا ئاهەنگێکی بۆ قوتابیانی پیشەسازیو کشتو کاڵی ساز کرد ، لەم ئاهەنگەداوتاری مامۆستایان لەلایەن بەرێوەبەرانەوە خوێندرایەوە .

٤ - لە یادی (٢٢) ساڵەی دامەزراندنی یەکێتیمان لقی سلێمانی ئاهەنگێکی گەورەی لەسەر هۆڵییانەی فەرمانبەران گێرا بە ئامادە بوونی بەرێزان(سیروان جاف) ئەندامی ئەنجومەنی یاسادانانو بەرێز پارێزگای سلێمانیو بەرپرسیاری پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب لە سلێمانیو بەریوەبەری پەروەردەی سلێمانی لەم ئاهەنگەدا هەڤاڵ (سیف الدین عبدالقادر)سەرۆکی لقی یەکێتی وتاری یەکێتی خوێندەوە .

لەم ئاهەنگەدا گەلێك چالاکی لەلایەن قوتابیانەوە پێشکەش کرا ئاهەنگەکە بۆ (٥) سەعاتی خایاند .

٥ - بە بۆنەی یادی جەژنی نەورۆزەوە لقی یەکێتیمان ئاهەنگێکی لە ئامادەیی پیشەسازیو کشتوکاڵی سازکرد ، لەم ئاهەنگەدا هەڤاڵ (محمدتوفیق نادر) ئەندامی لقی سلێمانی ووتاری یەکێتی خوێندەوە .

بڕوانە ل -٤-

institut kurde de paris

دەگەڵ هونەرمەندێ هێژا «تحسین طه»

پێ گومان یا پێدڤی نینـە ئەم هونەرمەند (تحسین طه)ی بخەلکی بنیاسینین ، جونـکو لناڤ هەمی کوردستانا عیراقێ یێ پێ گوتی‌یە ، نەمازە لدەڤەرا بەهدیناو براستی بلبلێ باغێ خوشیێ‌و کامیرانیێ‌یەو وەکی هەیڤا چاردە شەڤیە ل مەهـاکەوچەریندا ل ئەسـمانێ هونەرییێدا .

« تەحسین طه »ی چەنـد گوهرینە کێن پێشـکەفتی یێت ئێخستینە سەلیقا سترانێن کرمانجـی‌یا ژوری‌و هەتا پەیسکەکا دیارژی ئـەڤ ستران‌و دەستەوە ژ بـەندو قافیێت کەڤن یێن رزگـار کرین .

تەڤ گەنجێن کـورد ژدل حەز ل سترانێن وی دکـەن‌و هەر شاهی‌و دیلانەکا ئـەو لێ بیت ، تولازو خوین گـەرم ، جوان‌و لاو ، پول - پول دچنـە وێ دیلانێ دا دەنگو سـازا وی ببهیسن .

مە هاتنا برادەر «تەحسین»ی بو دهوکێ بدەرفەت زانـی چەند پرسیارەکا ژێ بکـەین‌و هندەك لایێت تاری ژهونـەرێ وی رون بکـەین‌و وی‌ژی بدلەکێ خۆش بەرسـڤا مەدا .

پرسیار : ئەگەر چ بوو تـە دەست هاڤێ تیە سـتران بێژیێ ، نەمازە جڤاکێ تـولێ مەزن بووی بچاڤەکێ خـراپ بەرێ خو • ددا سترانبێژا ؟

بەرسف : لگەل بوونا من دەنگێ من‌ژی یێ هاتی‌یە دنێ‌و من‌دڤێت ئەڤی دەنگی بگەهینمە مللەتێ خوو خزمەت وان بکەم .

پرسیار : لنك تە خوشترین سترانا تەکیژکە ؟

بەرسف : لنك من هـەر سترانەکێ دەمێ خویێ هەی ، هەر سترانەکا ئەز بێـژم لنك من وی دەمی ئەوا خۆشە ، رامان ئەوە هەمی سترانێن من وەکی ئێکن لنـك من .

پرسیر : چ جودایی هەیـە لناڤبەرا سەلیقا سـترانێت کوردی یێت کەڤـن‌و یێت نوی ؟

بەرسف : سترانێت کوردی یێت کەڤن لسەر هندەك کێش‌و سەلیقێت دەست نیشان کری وچون و ئەڤ کێش‌و سەروایە گەلەك جاران کوسـپ‌و ئاستەنگ دروست دکـەن دریکا پێشکەفتنا سـترانا کوردی ، پێدڤی‌یە دڤێ قوناغـا ئەم تێدا دژین ، هونەرمەندێن کورد لـدوی گوهـرین‌و پێشکەفتنا جڤاکی بچـن‌و ئاوازێن خو لدوی ڤیانـاو حەژی کرن‌و هەستا مـرۆڤ کورد دانن .

پرسیار : رادیوویێن کوردی لعیراقێ ویەریڤانی‌و ئیرانـێ ، رەنگێن جودایێن موسـیقایێ لێ‌ددەن ، لنك تەکیژ ژ هەمیـا راسترە ، ئان نزیکترە بـو موسـیقا رەسەنا کوردی ؟

بەرسف : بال‌منڤە ،موسیقا رادیووا یەریڤانێ ژهەمیـا نزیکترە بو موسیقا کـوردی ، هەلبەت وێ ژی هنـدەك کێماسیێن هەین‌و کارتێ‌کرنا موسیقا ئەرمەنی تێدا خویایە ، ئەز وەسـا باوەردکـەم ئەگەر ئەم لکوردستانا تورکی بگەرێین ، دێ گەهینـە بنەکۆکو رهوریشالێن موسیقا کوردی .

پرسیار : کارتێ‌کـرنا سترانێت تورکی لناڤ سترانێن تەدا گەلەکا خویایە ، توڤـێ چەندێ بکێماسی تێ ناگەهی ؟

بەرسف : هەر هونەرمەندەك لبن کارتێ‌کرنا هونەرەکـی دژیت‌و یافەرە بێتە زانـین‌و گەلەك سترانێن روژهەلاتـی یێت ژ ئاوازێن سـترانێت کوردی هاتینە وەرگـرتن ، نەمازە رادیوودا دیاربـە کرێ ژبەرکو گەلەك سترانبێژین ڤێ رادیووێ کوردن ، ژبەرهنـدێ کارتێ‌کرن دسترانێن منـدا ، کارتێ‌کرنا سترانێت تورکـی نینە ، بەلکی یاڤـان سترانبێژایە .

پرسیار : کیژ دروشم لنـك تەراسترە ، هونە ربو هونەری ئان ، هونەر بومللەتی .

بەرسف : گومان تێـدا نینە ، هەر هونەرەکێ خزمـەتا مللەتی نەکەت ،هەتا پەیسکەکێ دبیت بلند ببیت ، بەلـێ دێ هەر مریت‌و ناژیت هەتـا دیوماهیێ ، هونەرمەنـد دڤێت خزمەتا مللەتی بکـەت ولمن‌وەرە راسترین دروشـم ئەوە هونەر بومللەتـی بیت ، دخزمەتـا وی‌دا بیت ، ژبو ئاڤاکرنا پاشەروژا رەنگینا وێ بیت .

پەیامنێرێ هاوکاریێ
لدهوکێ : صدیق علی ئامیدی

له گۆشەی زمانەوانی‌یەوە :

پێشنیارێك بۆچارەسەرکردنی نووسینی دوودەنگ لەزمانی کوردیماندا

بێ گومان هەر نەتەوەیەك لەم‌جیهانەدا خاوەنی زمانێـکی تایبەتی‌یەو زانایانی چەنـدنیشانەو پیتێکیان دانـاوە یا دەست نیشان بۆ دەربڕینـی‌دەنگەکانی ئەو زمانە لە کـاتی نووسیندا • زۆر جار تاکـەپیتێك دەبێتە نیشانە بـۆ دەربڕینی دەنگێکی تایبـەتی‌وهەندێ جاری واش دەبێ تەنها پیتێك ناتوانێ دەنگێکی تایبەتی‌دەربڕێ ، هەروەك ئەمـە لـە زمانی ئینگلیزی‌دا هەیەو بـۆدەربڕینی (ش) دوو پیـت بەکاردێنن‌و لە کۆکردنـەوەی‌جووتـە پیتـی (ئێس)و (ئێچ) دەنگی (ش) وە دەستدێنن ، وەیا خود بۆ دەربڕینی دەنگی (چ) جووتە پیتـی(سی)و (ئێچ) بەکاردێنن ، ئەمە لە ئینگلیزی‌دا و لە زمـانی کوردیشماندا جۆرە دەنگـی وەهامان هەیە کە بە نووسینی‌تاکەپیتێك بۆمان وە دەسـت نایێ تا پیتێکی تری نەخەینـەپاڵ وەك دەنگی (کی) کە لـە دوای لکانی پیتی (ی)ی کراوەیا درێژ یاخود (و) و (ی) بە پیتی (ك) ئەم دەنگە تایبەتی‌یە پەیدا دەبێ وەك لەم ووشانەی خوارەوەدا دەردەکەوێ :

کێ • کێو • کوێ • کوێر •هتد •

وەیاخود دەنگی (گێ) کە لەلکانی پیتی (گ) بە پیتـی (ی) وەیا جووتە پیتـی (و) و«ی» پەیدا دەبێ وەك لـەم ووشانەی خوارەوەدا دەردەکەوێ **گیا • گیان • گێـزەر • گوێ • هەنگوین •• هتد •**

من بەو بۆنەیەی کـەمامۆستای ئەلف‌و بێ‌ی کوردیم هەست بە ئەرك ومانـدووبوونێکی زۆر دەکەم لە فێـر کردنی قوتابیان بە تایبەتی لەم‌دوو دەنگە سـیحری‌یەدا ، چونکە هەر (ك)و (گ)ەکەنـەبە تەنها جۆرە دەنگیکیان هەیەو کە لکان بە پیتی (ی)وە یاخود(و)و (ی) هەروەك گوتمـان جۆرە دەنگێکی تر دەبەخشـن‌ئەمە سەر لە قوتابی وەیاخـود لە هەر کەسێکی تر کەبیـەوێ‌ئەلف‌و بێ‌ی کوردی فێربـبی دەشێوێنێ •

پێشنیاری من بۆ چـارەسەرکردنی نووسینی ئەم دوو دەنگە تەنها دانانی نیشـانەی(حەوت)ێکە لەسەر هەریـەك لە مانە بۆ ئەوەی هەر بـەبینینی نیشانەکە یەکسـەر قوتابی بزانی دەنگەکەی جیاوازە لەچاو ئەوپیتەی کە نیشانەی لەسەر نەبێ •

وبنووسرێ (کێو • گیو •گیاندار کوێ •• هتد) •

وە ئەگەر (ك)و (گ)ی‌ئاسایی بن ئەوا بەبێ دانـانی نیشانە لە سەریان بنووسرێن‌وەك :

(کار • کاوڕ •گا• گاوان•کارگەر •• هتد •

ئەمە بـوو پێشنیارەکـەم‌ودەیخەمە بەرچاوی کـۆڕی زانیاری کـوردو دەزگـارۆشنبیری‌یەکانی کـوردی‌و هەموو رۆشنبیرێکی میللەتـەکەمان ، بۆ لێکوڵینـەوەو ڕادەربڕین •

عبدالفتاح توفیق
مامۆستای قوتابخانەی حاجی قادر لە کۆیە

بوژانین

وەزارەتی ئەشغال‌و ئیسـکان
بەڕێوەبەرایەتی ئەشغالی گشتی

موناقەصەی نهێنی ژمارە ٧٥/١٣٨ بۆ دروسـت کردنی مەخزەنێك لە کومرکی خەلیل لە زاخو پارێزگای دهۆك •

بەمە ئیعلانی موناقەصەی نهێنی سەرەوە ئەکـەین بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە •

١ - ئەتوانرێت کۆمەڵە ئیسـتمارەی مەرجەکانی موناقەصەکە لە بەڕێوەبەرایەتی ئەشغالی پارێزگای دهۆك وەدست کەوێت بەرامبەر (ـر٣) سێ دینار کە گەڕاندنەوەیان بۆ نی‌یەو بەمەرجێـك کابرای موناقص مەرجە گشتی‌یەکان‌و مواصـفاتی فەننی بکرێت لەکاتی ئیحالە کردنی موناقصەکە بۆی •

٢ - دووا کاتی پێشکەش کردنی عەتائات لەو یاخـود پێش سەعات دوانزەی نیوەرۆی رۆژی سێ شەمە رێکەوتی ٢٩-٧-١٩٧٥ ، عەتاناتەکان پێشکەش بە سکرتێری لێژنەی کردنەوەو شـیتەڵ کردنی عەتائات لە بەڕێوەبەرایەتی ئەشغالی گشتی حقوق‌و عقود ، ماوەی جێبەجێ کردنی ئەم ئیشـە (١٢) دوانزە مانگە •

لەگەل عەتائـات ئەمانـەش‌پێشکەش ئەکرێت :

أ - تأميناتی سـەرەتایی بە(٤٠٠ر٠٠٠)چوار صەد دینار لە شێوەی کەفالەتێکی مەصەرەفی‌کە بۆ ماوەی شەش مانـگ لە مێـژوی داخسـتنی‌موصادەقەکە کاربکات وەیاخود چەکێکی باوەر پێ‌کراو •

ب - پێناسـی زوری‌ازرگانی‌و باوەرنامەیێك کە لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی ضەریبەت‌الدخل نوێ کرابێتـەوە بـۆ ئەم ساڵە •

ج - لیستەیێك بـەوئیشانەی وەکو ئەمن •

د - پێناسی تەصنیفـی‌مقاوولەکان •

٤ - هەر عەتائێك لەکـاتی‌دیارکراودا پێشکەش نەکرێت پشت گوێ ئەخرێت •

٥ - ئەم مودیریەتە بـەوەنەبەستراوە کە نزمتـرین عەتائێك وەربگرێت •

٦ - عەتائاتەکان بـەئامادەبوونی موناقصـەکان ئەکرنیەوە لەکاتی دیارکراوداوئانجامە سەرەتاییـەکان لـە بوردی ئیعلانات بلاوئەکرێت •

٧ - سزای دووا خسـتنی‌هەر رۆژێك (ـر١٠) دە دینـارە وئەبێ موناقص لە کاتی ئیحالەکردنی موناقەصەکە بـۆی ئەندازیارێکی سەرپەرشتی‌کەرتەعین بکات •

بەڕێوەبەری ئەشغالی گشـتی عبدالوهاب المفتی

پۆستەی خوێنەران !

★ کاك عەبدوڵلا میرزا ئەحمەد لـە پارچە شیعرێکیدا لەژێر ناونیشانی (کوڕ لاسـایی کچ دەکاتەوە)دا ئەڵێ :

ئای لەم ڕەوشتە ، ئای لەم عادەتە
سەیری کوڕ ئەکەم ئەڵێی ئافرەتە
سەیری ئەگریجەو پەرچەمی خاویان
ملوانکەی ملی پڕ ماشەڵڵایان ••
کراسی بەریان خۆ کچانەیە
قۆندەرەکانیان پاژنە عانەیە
پانتۆڵی پێیان یا سوور یا زەردە
ئێسکت خواتەوە بەرۆکم بەردە

★ **هەولێر - کاك ئازاد مصطفی محمود :**
بەرهەمەکەتان پێشکەشی گۆشەی تایبـەتی کرا • لەباری پێشنیارەکەشتانەوە ئەگەر دەرفەتمان ببێ لە یادماندایە و بایەخی زانست ئاشکرایە •

★ **بۆ خاوەنی شیعری (نامەی ڕەش بۆ ئاڵ) :**
شیعرەکەتان لەگـەڵ‌ڕێبازی ئـەم ڕۆژنامەیەدا نەئەگونجا • ببوورن •

★ **بۆ « خاوەنی هەردوگیان » لە بەغدا :**
لەجیاتی‌ی ئەو چەپکە گوڵە بون خۆشانەو ئەو پاکەتە نوقڵە شیرینانەی بـە « دیاری » بو کاك بورهانی « نا موسـتەحەق »تان ناردبوو ، زۆر لەجێ‌تر بوو فەرهەنگوکێکی « وشە »و « زاراو »ەکانی « زمانی ئەم سەردەمە »تان بۆ بناردینایە ، چونکە بەداخەوە ئێمەی « نەزان »و « نەخوێندەوار » هێشتا لـە تەنووری « هاوچەرخێتی »دا قاڵ نەبووین‌و چـەند قۆناغ لەدواوەین •

★ **بۆ خاوەنی شانۆ نامەی « هەمیشە »و بەخشـانی « ترۆپکی ئەوێنداری لـە خەوما »و چیـرۆکی « بەفرو خوێن »و « دەرەکێ گەلە دە » :**
شانۆ نامەکەت بنێری بۆ بەشی کوردی‌ی ئێستگە بەکەڵکترە هەرچەند پلارێکیشت تیا گرتوەتە بەشی کوردی خۆی • پەخشانەکەو چیرۆکی یەکەمیشت بڵاو ناکرێنەوە چونکە بابەتی‌وامان زۆرە لـەوان لەپێشتر بن • بەڵام بابەتی چوارەمت توانی جێی خۆی بکاتەوە •• چاوەڕوانی بە ••

★ **بۆ خاوەنی چیرۆکی « ژیان‌و مردن » :**
چیرۆکە وەرگێڕاوەکەت نە ڕاستەو نە خەیاڵێکی بەرزیشی تێـدایەو نە ئامانجێکیشی ڕەچاوکردوە کەڵکی خوێندەواری پێوە بێ •

★ **بۆ خاوەنی هەڵبەستی (مژدە) :**
هیواداری سەرکەوتنتین لە مەیدانی هەڵبەستا • ببوورن لە بڵاو نەکردنەوەی هەڵبەستەکەتان •

★ **بۆ کاك سیامەنسووری :**
باوەڕ ئەکەن هیچی لێ تێ نەگەیشتین مەبەسـتتان چی بوو ؟

★ **هەولێر - کاك شیروان حەسەن حوسێنی :**
سوپاسی هەستت ئەکەین• ئێمەش لەگەڵتاین کاری ڕۆژنامەگەری بـەهاوکاری‌ی تێـکڕامان ڕائەپەڕێنرێ •

★ **کاك ئیبراهیم حەسەن :**
(ئاسۆ) کێیـە و لەکوێ جوانـە مەرگ بووە ؟ ئێمە هیچ لەم مەسەلەیە نازانین !

★ **بۆ خاوەنی شیعری (بۆ خۆشەویستەکەم) :**
دلسوزانە پێت ئەڵێین دەس‌بەرداری شیعر ببـن هەزاری خێرەو دوو هەزاری بەرەکەت‌و مەودای تاقی کردنەوەی بەهرە تەنها شیعر نی‌یە ••

★ کوشتنێ دەرویشێ عەبدی ★

پاشماوەی : ژمارەی پێشـو

ژ کوشتنا کورێد خەلکێ قاپوپـەـۆرا ،
رابن تێرە ،
ئەز دەلێل نادەم ئێکی وەکـەزۆر تەمەر پاشای مللی
شادو نشودێد وی گەلـەکهەنـە ،
کەسێ خوونی بێ ،
کەسێ مێر کوشتی بێ ،
کەسێ ژن رڤانـدی بێ ،
لکۆچك‌و دیوانخانێـد خـودگێـرە ،
ئەزێ دلێل نادەم ئێکی وەکـەکنك دەروێشی عەڤدی طەیـرێ ئیسپەر ؟
صـەڤەرێ سـەرشـادو نشودێد وی جوامێری دەسـتا ،
گەلـەك هەنە ،
لشـەرێ بێـلـێ‌قوچێ ،
لحـۆلکرنێـد چەفیـان‌وعەگالا ،
لشـەرێ عەشـاشی‌عەویشا ،
قەرقینیـا شیرا ؟
خوشـێنێ کۆسـەیسریا ،
حەوتینـێ کـوریدکورمانجـا ،
بسـەفەرا بێلـلێ‌قوچێ ،
کورێد خەلکێ دکوژە ،
کەلعا قەدگێرە ••
ئەزێ دەلێل نادەم ئێکی وەکـەحسێن بەگێ کۆسە ،
میرێ شێخا ،
میر حەجیبیا ئێزدیـا ،
سوندا وی بقاپیا مرازا ،
لدەستێ وی جوامێـری ،
سێڤ‌و غەدێرە ••
لمن حەرام بێ پشتی دەلالـێ‌مالێ لبگێ بەگـاریا ،
سەرێ چەفیان‌و عەگالا ،
دیندارێد مێرا ،
مالانێد مەمکا ،
گوشتێ پـەزێ نێر ،
سیبەرێد کولا ،
کل چاڤا ،
شوشتنێد بسکا ،
حسنا سەر نەینوکا ،
پاش دەلالێ مالێ ئەژ مـالاجینێر نەچمە مالا جینێـرە ••
میهڤانێ منۆ ،
ژ کۆنێد مەزنۆ ،
ژاڤایـێ مـالا بابـێ منـۆ ،
قـەوت‌و سـەعەتا ملێـدمنـۆ ،
بەشەر دلێ منۆ ،
بەشەرا دلێ منۆ ،
دوهنـایا هەردوو چاڤێـدمنـۆ ،
پێلەك بایێ غەربی ،
ژ شاما شیرین ژ مەحەلێـدصالحیا رابوو ،
وەکە پێل‌و دەنگوزێـدبەحرێ ،
دابووە نەقەبا سـنگ‌و زەرمەکێد منۆ میهڤانۆ ••

ئەم لاوکە لە « حەسـۆقەرۆ » ناوێك وەرم‌گرتووە • تەمەنی دەوروبـەری (٢٧) ساڵەو خەلکی شنگارە •

خەلیل جندی

- شیعر -

کـەنگی

خەلیل دهوکی

گەوری‌یا من ، هناڤێن‌مـن
هشك بـوون دەلال •••
ئەز یێ لچولەکێ کـەرولال ،
هەر بێ هەڤال
چ ئاڤ تیهنـا مـن‌ناشـکێنن
هەتا شـەربەتا لیڤێـن تـە
نەچیتـە نـاڤ هناڤێت من !!

⊙

رێکەکا دیـرو درێـژە•••
جوکێن خوینێ بـەس‌ژ دلێ من برێـژە
شەڤ‌و روژ لمن هـەرشـەڤن
تـاری‌یەو ئـەز چونابینم
هەتا هەردوو چاڤێـن‌تـە
نەبن شەمال
قەت رێکـا مـن رون‌نابیتن
قەت رێکا من خـوش‌نابیتـن
شەینا من ، نێرگـزاباغێ دلێ من

⊙

شێلکێت بارۆڤێ هێـرکرم
ئەز گێژ کرم ••
سـرو سـەقەما • ئـەڤساڵە
یا لمن تاڵە ،
گەلەك تالـە

⊙

کەنگی ئەی یـار
وەکی هەر جـار ، بئـەڤینـی
خوشی‌و تەناهیێ بو مـن‌دێ ژڤرینی
ئەرێ کەنگی ، •• ئەرێ‌کەنـگی

⊙

پاشماوەی : چەند سەرنجێـك

لە لقی -ب-ی پرسیاری چوارەمدا ئەگەر لە جیـاتی ئاوریشمی پیشەسـازی - الحریر الصناعی ، ئاوریشمی دەست کرد بنووسرایە بەجێ‌تر دەبوو •

لە لقی -أ-ی پرسیاری شەشەمدا : (ذره العنصر الذی عدده الذری ٩ وعدد کـتله ١٩ تتکون من ••) بەم شێوەیـە وەرگیرراوە (گەردی توخم کە ژمـارە گەردیلەی ٩ وە ژمـارە بارسییێ ١٩ پێ٩ك هاتووە ••) خووا شاهیدی حاڵە ، ئـەوەی پەیوەنـدی بـە رێزمانی کوردی‌یەوەیە لەم رسـتەدا لنگەو قووچ کراوە •

بێ گومان ئەوەی هەستی وروژاندم‌و خستمیە کەلکەڵەی ئەم نووسینە تەنیا بەرژەوەندی چەند هەزار قوتابیەك نی‌یـە کە ئەم ساڵە گەلێکیان بەهۆی ئەم (وەرگێڕانە سەرکەوتووە) چاوەڕێ کەوتن‌و ئیکمالی دەکەن بەڵکو ئەم جۆرە دارشـتن‌و وەرگێرانە دەبنـە هۆی لاواز کردنی باوەرو پەرمینـەوەی لاوان‌و تازەپێگەیشتوان بـە خۆیان‌و بە ئاسۆی پـر ئاواتیانەوە بە خوێندن بـە کوردی •

لە لایەکی ترەوە دەبێتـە هۆی پەیدا کردنی کـەلێن‌و بۆشاییەك لە نێوان مامۆستاو قوتابیدا •• تۆ بلێی قوتابـی لە کاتی خوێندنەوەی شتێـکی وادا بیرێك لە مامۆستاکـەی نەکاتەوە •

دیارە ئەمانە هەمـوو کاردەکەنە سەر پاشـە رۆژی قوتابیان‌و پاشە رۆژی خوێندن بە کوردی‌و ئاستی زانیاریانەی لاوان کە هەموو سەرمایەیەکی ئەم میللەتەن •

ئێمەی مامۆستا مەبەسـتی سەرەکیمان پاشە رۆژێـکی پرشنگدارە بۆ قوتابیان کـە مەرجە بەرژەوەندیان هەمیشـە رەچاوبکرێت •

ئاشکراشە کە بـە هیـچ جورێك مامۆستای چاودێـر بۆی نیەلە هۆڵی تاقی‌کردنەوەدا هەڵەی پرسیار راست بکاتەوە، کەواتە با ئـەم تێبینیانە ببێت بە نامەیەکی کـراوە لـە بەردەم ئەمینداریەتی پەروەردەو فێرکردن‌و بەڕێوەبەرایـەتی گشتی خوێندنی کوردی بـۆ چارەسەرکردنی ئەم کەمـو کۆریانەو بۆ ئەوەی قوتابیانمان لە پرسیارەکان بگەن •

پاشماوەی : غەسان کەنەفانی

غەسانی نووسەر لەگەڵ ئازارو نەهامەتیو سەرگەردانیی گەلەکەیدا دەژیاو بۆ ئەوان ژیاو بۆ ئەوانیش خۆی بەخت کرد •

ئەگەرچی غەسان ماوەیەکی کەم ژیا (تەنها ٣٦ ساڵ) ، بەڵام ژیانێکی پڕ لە بەرهەمو چالاکیو کردەوەی شۆڕشگێڕانەی بەسەربرد • بەرهەمەکانی غەسان لە گوێرەی ئەو تەمەنە کورتەی ئەو زۆر زۆرن ، نەك هەر ئەمەش ، بەڵکوو کۆمەڵێ بەرهەمن کە تێکڕا گیانی تازەگەریو نوێ خوازی وپێشڕەوی یان تیا دیارە •

غەسان چوار ڕۆمانی چاپکراوی هەیە (چەندپیاوێك لەبەردەم هەتاوا ، ئەوەی بۆتان ماوەتەوە ، أم سعد ، گەڕایەوە بۆ حەیفا) ودوو ڕۆمانی تەواو نەکراویشی هەیە (دڵدارەکە ، کوێروکەڕ) ، لە کورتە چیرۆکیشا چوار کۆمەڵی چاپکراوی هەیە (مردنی قەرەوێڵەی ژمارە دوانزە ، خاکی پڕتەقاڵی خەمبار ، ئەو جیهانەی هی ئێمە نییە ، لەمەڕ پیاوو تفەنگ) ، شانۆنامەی (دەرگا) شی چاپ کراوەو سێ شانۆنامەی چاپ نەکراویشی هەیە (زنجو پەیامبەر ، پردێکی هەتایی ، شتەکانی تر) ، جگە لەمانە سێ کتێبی چاپ کراویشی لەسەر ئەدەبی بەرهەڵستیی فەلەستینو ئەدەبی زایۆنیست هەیە • کۆمەڵێ وتاریشی هەیە کە لەو کاتی خۆیدا لەژێر ناوی (فارس فارس) دانووسیونی ، کتێبێکیشی هەیە لەبارەی سەردانێکی خۆیەوە بۆ چینو هندستانو لێکۆڵینەوەیەکیشی لەسەر شۆڕشی ١٩٣٦–١٩٣٩ی فەلەستین نووسیوە • شانۆنامەی (هاوینو دووکەڵ)ی (تینسی ولیامز)یشی کردووە بە عەرەبی • سەرەڕای ئەم هەموو بەرهەمە گرنگانە ، دەبێ ئەوەمان لە بیربێت کە غەسان گەلێ گەورەی بەسەرەوە بوو ، لە لایەکەوە سەر نووسەری گۆڤاری (الهدف) بووە لە لایەکی کەوە پێشەوایەکی گەورەی بەرەی میللی ڕزگاریخوازی فەلەستینو قسەکەری ڕەسمیی بەرەکەش بوو •• خۆ ئاشکراشە کە دەبێ بەشێکی کاتەکانیشی بۆ خێزانەکەیو منالەکانی دابنایە ••

غەسان لە نووسینەکانی داوەکوو نووسەرێکی شۆڕشگێڕو دڵسۆزی گەل واقیعی گەلەکەی زۆرزیرەکانە دەخاتە پێش چاو ، بەڵام هەرگیز ناکڕووزێتەوەو سواڵی بەزەیی لە کەس ناکات ، چونکوو ڕێگا دەزانێو شارەزایە •• ڕێگای ڕزگاریی گەلی فەلەستینو خاکی فەلەستین دیاری دەکات ••

پاڵەوانەکانی ڕۆمانی (چەند پیاوێك لە بەردەم هەتاودا) کە دەیانەوێ لە بەسرەوە بچن بۆ کوێت ، ڕێگای بیابان ناگرنەبەرو هەربەسەر خاکا بڕۆن ، دەچنە ناو تانکیی ئۆتۆمبیلێکی ئاوەوە •• غەسان (مردن) دەکاتە پاداشتی ئەم پاڵەوانانە ••چونکوو باوەڕیان بە خۆیانو بە (زەوی) نەبوو •• کەچی پاڵەوانی ڕۆمانی (ئەوەی بۆتان ماوەتەوە) لە فەلەستینەوە دێت بۆ (ئوردون)و تووشی زۆر گیروگرفتیش دەبێ •• بەڵام هەردەگات •• چونکوو باوەڕی بە خۆیو بە خاکەکەی هەبوو •

غەسانی شەهید :

غەسانێك ئاوا بوو وبێو ئاواژیابێ وئاوای نووسیبێ•• دیارە ناچێتە دڵی دوژمنانی گەلەکەیەوە ، دیارە زایۆنیستەکانو نۆکەرانی ئیمپریالیزم بۆ هەڵێك دەگەڕێن تۆڵەی خۆیانی لێ بکەنەوە •• دیارە دەبێ هەوڵی کوژاندنەوەی چرای ڕێپێشان دەری ژیانی بدەن •• دیارە مانەوەی غەسان بێزاریان دەکات ••

لە سەعات (دەو پەنجا دەقیقە)ی ڕۆژی ٨ی تەمووزی ١٩٧٢دا گورزی خۆیانیان وەشاند •• بە پیلانێك غەسانیان لە ناو برد •• بۆمبایەکیان لە ناو ئۆتۆمبیلەکەیدا شاردبووەوە •• کە غەسان ویستی بچێتە دەرەوە •• خۆیو (لەمیس)ی خوشکەزایو ئۆتۆمبیلەکەی تەقینەوەو پارچە پارچە بوون •• بەڵام دەردی غەسان هەموو جارێ دەیوت « شۆڕش هەر بەردەوامە » ••

(ئانی کەنەفانی)ی خێزانی غەسان دەڵێ :

کاتێ خەڵکی فەلەستین دەگەڕێنەوە
بۆ ماڵەکانی خۆیان ،
لە هەموو گوڵێکا لە هەموو درەختێکا
چاویان بە غەسان دەکەوێ ••
لەبای فەلەستینا ، لە خۆڵی فەلەستینا
لە خۆڵی فەلەستینا
هەست بە غەسان دەکەن

لە یادی سێیەمی شەهید بوونی (غەسان کەنەفانی)ی نووسەرو شۆڕشگێڕو شەهیدا تەنها کورتە باسێکی ئاوا بەس نییە بۆ ئەوو بۆ یادی پیرۆزی ئەو • بەلای منەوە باشترین یادکردنەوەی غەسان بەوە دەبێ کە بەرهەمەکانی بخوێنینەوە ••وەریان بگێڕین •• بیانکەین بە نموونەی ئەدەبی دڵسۆزو شۆڕشگێڕانەو زۆرشتیان لێوە فێر ببین ••!!

سەرچاوەکانی ئەم باسە :
(١) غسان کنفانی أدیبا ومناضلا وثوریا : د • احسان عباس وآخرون •
(٢) غسان کنفانی – بقلم : آنی کنفانی (بە ئینگلیزی) •
(٣) چەند ژمارەیەکی گۆڤاری (الهدف) •
(٤) غسان کنفانی : الاثار الکاملة (ج١ ، ج٢)

پاشماوەی : ئاشتی ئیسرائیل

سەبارەت بە بەرزاییە داگیرکراوەکانی سووریاش زایۆنیزمەکان رایئەگەیەنن کە نیازیان نیە لەم ناوچەیە بکشێنەوە چونکە هەڕەشە لە لادێکانی ناوچەی – الحولە – ئەکات •

وە بەپێی نەخشەی نیشتە جێ کردنی زایۆنیزمەکان لە ساڵی (١٩٦٧)ەوە ٢٤ (مستعمرە) لە نێوان (ناحال) و شاری موشافدا دروست کراوە ونزیکەی ١٤ ملیون لیرەی بۆ تەرخان کراوە •

بەم پێیە ، ئەمەریکا زۆر بەتەنگ ئاسایشی ئیسرائیلەوەیەو جیرالد فوردی سەرۆکی ئەمەریکاش جار نیە کە ئەم قسەیە دووپات نەکاتەوە ••

جا ئەگەر ئەمە پوختەی پەرەسەندنی سیاسەتی پاشە ڕۆژی ئەمەریکا بێ •• ئەبێ بۆچی هەندێ سەرکردەی عەرەب دیفاع لە ئەمەریکا بکەن ؟• وە ئەبێ چاوەڕوانی چی لە ئەمەریکا بکەن لە دوژمنایەتیو یارمەتی دانی دوژمن بەولاوە •

پاشماوەی : ئاهەنگەکانی

ئەویشیان بۆ حساب ئەکرێت ، بەڵام شوفێری ماکینە وتراکتور (٢٠٥) ڕۆبل وەر ئەگرن • جگە لە کۆڵخۆز ، (سۆفخوز)یش هەیە کە ئەوە (مزرعەی حکومەتیە) •

ناوچەی فەرغانە نەوتی تیایە، ئەوەندە یەکە بەشی هەموو ئوزبەکستان وجمهوریەتەکانی تری دەوروپشتیان بکات • ساڵی حەوت ملیون ونیو تەن ئەهێننە بەرهەم •

مزگەوتو دووڵمەنەکانی ئوزبەکستان

لە شاری (طشقند)دا منارەیەکی بەرز لە دوورەوە بەدی ئەکرێت ، ئەویش منارەکەی مزگەوتی (طلا – شیخ)ە کە ئەکەوێتە سەر شەقامەکانی (نافوی)و (حمزە) • ئەم ناوچەیە مەرکەزی ئیسلامەکانی ڕۆژهەڵاتی سوڤیاتو ئاسیای ناوەڕاست وکازاخستانە •

سەرۆکی ئەم مەرکەزەش ، مفتی (ضیاء الدین خان باباخان)ە کە لەم چەند ساڵی ڕابوردوودا هاتە عیراق •

لە سەدەی هەشتەمدا ئیسلام بەم ناوانەدا بلاوبووەوە (کازاخستان ، اوزبکستان ، تاجیکستان ، ترکمانستانو قرغیزیا) ووڵاتەکانی لە هەمو یەکیەتی سوڤیاتدا ئیسلام دوهەم دینە بۆ زۆری ئەندامەکانی • هەر ئەو مەرکەزە هەمو ساڵێك (تقویمی هجری) وگوڤارێکی ڕەنگینی سێ مانگی دەرئەکەن وقوتابخانەیان هەیە کە پیاوی ئایینی پێ ئەگەیەنیت کە ناوی قوتابخانەی (میر عرب)ە لە شاری (بو خاری) ، ئەوانە دوای نۆ ساڵ خویندن لە مزگەوتەکانی ڕۆژ هەڵاتی سوڤیاتدا دایان ئەنین • هەر ئەومەرکەزە کتێبخانەیەکی هەیە کە نزیکەی (٣٠) هەزار کتێبی بە نرخی تیایە جگە لە گەلێك دەستەخەتی گرانبەها ، هەمو ساڵیکیش چەند موسوڵمان بیانەوێت ئەچن بۆ حەج •

چیم دی وچیم هەست کرد

بێ گومان پیاو لە سەردانێکی وا کورتدا ، بە تایبەتی ئەگەر ئەوکەسە ئەندام بێت لەوەفدیکی ڕەسمیدا ، زۆر شوێن کە خۆی ئارەزوو بکات نایبینێ ، ئەو شوێنانەش کە پیشانی ئەدەن بە گوێرەی بەرنامەیەکە ، لە وەپێش ڕێکخراوە •

ئەوی هەمو ئەیزانین (نظامی اشتراکی) ئیش بۆ هەمو کەس ئەدۆزیتەوە ، خانوو شوینی نیشتنی زۆر هەرزانە،هەروەها کارەباو غازو ئاو ، جگە لە تیمار کردن ونەخۆشخانە ، ئنجا گواستنەوەو هاتوچۆ •• ئەمانە هەمو بە بەلاش یاخود بە نرخێکی هەرزان (تأمین) کراون • زۆر حەزم ئەکرد لە کۆڵخۆزەکەدا ماڵی جوتیارێك ببینم بزانم بریتیە لەچی ، یاخود لە مۆسکۆ (شقە)ی کرێکارێکم بدیایە ، بەڵام بە داخەوە بۆم نەرەخسا • چونکە ئێمە وەفدبوین نە ئەکرا لەیەك جیاببینەوە ، یاخود هەریەکە بەتەنها داوای شتێك بکات کەلە بەرنامەدا نەبێت •

لە ڕاستیشدا ئەوکەسەش وفشەی لە ئەوروپا هەیە ، لە بەرگ وپۆشینو ئوتۆمبێلی بەك (رەخش)و •• شتی (کمالیات) لەوێ نیە ، چونکە لەدەولەتە سەرمایەدارەکانیشدا ، ئەوشتانە لای هەمو کەس نین ، بەڵام کۆگاکانی سوڤیات بروخێن هەمو بەسەر خواردەمەنیدا ئەگیرسێنەوە ، کە لەبەیانیەوە تاسەعات نۆی شەو ئەبێ بکرێنەوە ، ئنجا دێتە سەر بازاری شتی تر لە ڕاستیدا ئەمانەش زۆرن ولەهەمو شوینێك هەن وهەمو شتێکیان تیایە ، هەموش لەبەرهەمی خۆیان ، بەڵێ نرخەکانیان (تۆڵەکە) نین ، بەڵام ئەوەندەگرانیش نین بچزین بە دەستی پیاودا •

تەواو

پاشماوەی : لەگەڵ سەرکەوتندا

بچێ بۆ سلەیمانی نموونەی ئەو گوندە نوێیانە ئەبینێ کە نە تەواو بوندان •

★ هەورەها لە ڕێگای هەولێریشدا دەست کراوە بە دامەزراندنی گوندی نوێ بۆ جوتیارانی کورد • لە ڕێگای نێوان هەولێرو حاجی هومەران چەند گوندێکی بە وزۆرە ئەکرێتەوە بچوك ترینیان (٤٠٠) خانوی تیا ئەبێت کە ئەمە وێنەیەکی ئاواتو خواستی شۆرشی ١٧ی تەموزی پیرۆزە بۆ زامن کردنی ژیانی بەختیار بۆ هاو وڵاتیەکان ، لە پێناوی کوتای ژیان لەزنجە تاریکەکانداو ژیان لەبەردەم چرایەکی فانۆسدا بەرەو ژیانێکی نوێی تەندروستی باشیو شارستانیەت ، کە لە باوەڕی شۆڕشدا ئەمە دوای هێنانی دواکەوتنەو بەرەو پێشەوە چونی بەختیاریو ژیانی شادیە •

★ دیسان ئەم نەخشەیە بایەخێکی زۆری هەیە لە ڕووی بریارەکەی شورشەوە بەجێ بەجێ کردنی یاسای چارە سەرکردنی کشتوکاڵو جێبەجێ کردنی بریاری دابەش کردنەوەی ملکیەت لە ژوروی خۆشەویستدا •

★ بەم جۆرە هەنگاوەیەك بە دوای یەکەکانی شۆڕش یەك تەواوکەری ئەوی تریانە لە پێناوی پاراستنی پاشەڕۆژی پەیوەندی مرۆڤ بە زویەوەو بەنیشتمان وشورشەوە •

پاشماوەی : ع•و• نوری

هەموو میللەت بەوەی کتێبی قوتابخانەکان کراون بە کوردی • نووری جگە لەنووسین زۆرە لەوانە :
(پیرۆزی مندال کە لە ١٩٤٠دا بلاوی کردەوە ، لە ڕێگای سەرکەوتنی ئادەمیزادا ، بەرەو ڕووناکی) ، جگە لەمانە لە گۆڕینیشا درێغی نەکردووە لەوانەی کردوونی بە کوردی :
میللییەوە ، لە وڵاتی ئادەمیزادە سەربەستەکاندا) ، گەلێ شتی تریشی هەیە نامەی تەندروستیو جوغرافیای

هاتوتەدی ئەوەلیو سەرەتای تەبیعیات • ماموستا ع • و • نوری ، عبدالواحد خەباتکەرێکی چالاك بوو دژی فاشزم ، لەهەموو نووسینەکانیدا هێرسی دەبردە سەر فاشزم وزۆرداری وئیمپریالزمو بە ئاشکرا پشتگیری بیروباوەری سوشیالزمی دەکرد •• نامیلکەیەکی بە نرخی دانا بە ناوی (لە ڕێی سەرکەوتنی ئینساندا)هەمووی (دوانێک لە بابەت پەیڕەوی دژی فاشزمە •• هەتا ڕۆژی ٥–٧–١٩٤٤ هەروەها کە سەری نایەوە ڕۆژێك وەك لە خەبات سارد نەبووەوە •••

بۆزانین

وەزارەتی شارەوانییەکان
بەڕیوەبەرایەتی گشتی پرۆژەکانی ئاوو کارەبا
لە پرۆژەکانی نەخشەی گەشە کردنی نەتەوەیی
بۆ زانینی ژمارە (٣٠ – ١٩٧٥)

(مناقەسەی فراوان کردنی پرۆژەی ئاوی پێنجوێن لە پارێزگای سلێمانی)

١ – بەمە رائەگەیەنین کە مناقەسەیەکی نهێنی هەیە بۆ فراوان کردنی پرۆژەی ئاوی پێنجوێن لە پارێزگای سلیمانی ئەویش بەپێی ئەو مەرجە گشتیو (مواصفات)ە تایبەتییانەی کە لە بەشی حقوقو عقود لە بەڕیوەبەرایەتی گشتی پرۆژەکانی ئاوو کارەبا دەست ئەکەوێ کاتێ هەویەی تەسنیفی بە لیندەران نیشان بدرێ ، وە بەرامبەر بە (٨) هەشت دینار بۆ هەر یەك دانە •

٢ – پیویستە بەڵێندەرە ئارەزو مەندەکان تەندەرەکانیان بە گوێرەی مەرجەکان پێشکەش بە سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان بکەن لە دیوانی ئەم بەڕیوەبەرایەتییە •

٣ – ئەم شەهادانەی خوارەوە لەگەڵ تەندەرەکە ئەخرێنە زەرفێکەوە :

أ – تەئمیناتێکی سەرەتایی (٥٧٠) پێنج سەدو حەفتا دینار نەختینە یاخود بە شێوەی کەفالەتێکی مەسرەفی کە لەکاتی داخستنی قۆنتەراتەکەوە بۆ ماوەی شەش مانگ کاربکات یاخود چەکێکی تصدیق کراو بۆ لە لایەن مەسرەفێکی رێگادراو دەربارەی کاروباری – صیرفە – لە ولاتدا ، هەر تەندەرێك تەئميناتەکەی لەگەڵا نەبێت یاخود کەمتر بێ لە ڕادە پشت گوێ ئەخرێ •

ب – نەخشەو کەتەلۆكو نەخشەی توصیلاتی تفصیلی دەربارەی تەندەرەکە •

ج – وەسڵی کڕینی مواصفاتەکان •

د – شەهادەیەکی تازە لە بەڕیوەبەرایەتی باقی دەخەس یان وێنەکەی •

هـ – بەرنامەیەك دەربارەی کاتی کارەکە •

و – لیستەیەکی ئەو قۆنتەراتوکارانەی پێی سپێردراون •

ز – لیستەیەك دەربارەی ئەوکارانەی بەڵێندەر کردونیو پێی سپێردراون •

ح – وێنەیەکی تصدیق کراوی پەیمانی دامەزراندنی کۆمپانیاکەیان پرۆگرامە ناوخۆییەکەی (ئەگەر بەڵێندەر کۆمپانیا بێت) یان وێنەیەکی تصدیق کراوی پەیمانەکە ئەگەر دامەزراوی بازرگانییەکە لە پتر لە کەسێك پێك هاتبێ •

٤ – هەر بەڵێندەرێك شەهادەی تەسنیفی بەڵێندەرانی هەبێ مافی ئەوەی هەیە کە لەم مناقەسەیەدا بەشدار ببێ •

٥ – تاوەکو کۆتایی دەوامی رەسمی ڕۆژی سێ شەممەی ڕیککەوتی ٢٢–٧–١٩٧٥ یاخود ڕۆژێك دواتر ئەگەر هاتوو ڕۆژی داخستنی مناقەسەکە عطلە بوو •• تەندەرەکان وەرئەگیرێنو بەڵێندەر ئەتوانێ لەکاتی کردنەوەی تەندەرەکان ئامادە ببێ •

٦ – ئەبێ پولێکی دارایی (٥٠) فلسی بە تەندەرەکانەوە بنرێ •

ئەندازیار
اسامە محیی الدین القادری
بەڕیوەبەری گشتی پرۆژەکانی ئاوو کارەبا

١–٢

پاشماوەی : بەس نەبوو ژن نەبووم

یازدە لیرەی دیکەش زیادی کردو بو بە صەتو پازدە • ڕۆژیکیان کابرا بە کچەکە تایپ لیدەرەکەی گوت :

– زۆر کار دەکەن ، بەڕاستی زۆر ماندو دەبن •

کچەش گوتی :

– ئەی گوایە ئێوە کەم کار دەکەن ، مانگانەکەتان کەم نییە ؟ نەتانگەرەکە زیاد بکا ؟

کابرا سەیرێکی کچەی کرد جگە لە خۆی و کچەکە زیاتر کەسی تر لە بەشی کارگەدا نەمابو ، بیری لەو کارانە دەکردەوە کە کچە دەیکردن ، گوتی :

– نا !!•• ئامان ، نامەوێ مانگانەکەم زیاد بکادەخیلە • هەزار بار شوکور • جا ژن بوایەم چم کردبا ؟ ئەوسا خاوەن کارگە تۆشی دەردەکردو مانگانەکەشی بیست لیرەی دیکە بۆ زیاد دەکردم • نەخێر •• زۆر ممنونم " بەس نەبو ژن نەبوم ••

پاشماوەی خانای قوبادی

بۆ بەرزی پایەی ئەدەبیی (خانا)ش ئەوەندە بەسە ، کە هەڵکەوتوویەکی وەکو (مەولەوی) پێهاتووەو نەیتوانیوە لە دە سنووسێکی ناتەواوی (خوسرەو و شیرین)ی خانای قوبادی تەواو بکات •• وەکو وتمان حەوت بەندەکەی خانا لە پاشماوە گرنگەکانیەتی ، بەڵام من لە کانوونی دووەمی ١٩٦٣–دا ، ئەم شوینەوارە بەنرخەم لە دەستووسێکی خوا لێخۆش بوو ماموستا عەلی باپیر ئاغا دا کە ئەویش لە خوا لێخۆش بوو ماموستا پیرە مێردی وەرگرتبوو ، بەهەشت بەند چاوپێ کەوتو ڕوونووسم کرد •

لەم بەندانەدا ، (خانای قوبادی) لەڕووی فەلسەفەی بەرزو تێگەیشتنی تەواو شارەزایی قووڵیەوە لە مەیدانی خواناسیو ئایینا ، ڕوو ئەکاتە خواو بە ڕەوانی پاكو زمانی پاراوەوە سەرچاوەی هەستی ئەجۆشێو هەرچی دێ بە خەیاڵی چاخی پڕ لە ورشەو ڕۆشتیدا ، بە ئەو پەڕی لێ بوردنەوەو لەبەینی ترسو ئومێدا ئەیخاتە ڕوو •• وەکو دیارە لە بەندی سێیەمو هەشتەما ••

بۆزانین

بەیانی ژمارە (٨)ی ساڵ ١٩٧٥

بە پێی جێبەجێ کردنی بریاری ئەنجومەنی ڕیکخستنی بازرگانی ژمارە ٦٩٢ی ڕوژی ١٥–٦–١٩٧٥ ، وە بە پێی ئەو دەسەڵاتەی پێمان دراوە بریارماندا کە :

یەکەم : نرخی خشتی سوری کارگە تایبەتیەکان بەم جورە ئەبی :–

١ – دبلیك کە (سێ هەزار خشتە) بە ٢٨ر٥٠٠ بیستو هەشت دینارو نیو بگاتە شوێنی کڕیار کە بە هۆی ئوتومبیلی گەڵابەوە بگوێزرێتەوە •

٢ – دبلیك (کەسێ هەزار خشتە) بە **٣٠ر سیی دینار بگاتە شوێنی کریار کە بە** هۆی ئوتومبیلی ئاسایی (شاصی) بگویزرێتەوە وەکرێی داگرتنو هەڵ چنین لە شوێنی ئیشەکە ئەیدریتی •

٣ – دبلیك (کە سێ هەزار خشتە) بە ٢٢ر٥٠٠ بیستو دو دینارو نیوە لەکارگەکە

دووەم : نرخی خشتی سوری کارگە گشتییەکان بەم جۆرە ئەبێ :

١ – دبلیك کە (سێ هەزار خشتە) بە ٣٤ر سیو چوار دینار بگاتە شوێنی کڕیارکە بە هۆی ئوتومبیلی گەڵابەوە بگوێزرێتەوە •

٢ – دبلیك (کە سێ هەزار خشتە) بە ٣٥ر سیو پێنج دینار کە بەهۆی ئوتومبیلی ئاسایی (شاصی)یەوە بگویزرێتەوە وەکرێی داگرتنو هەڵچنین لەسەر ئیشەکە ئەیدرێتی

سێیەم :

١ – کرێی گواستنەوە ئەو کرێیە ئەگرێتەوە کە لە کارگەکانەوە بو سەر ئیشەکان لە ناو چوار چیوەی سنوری ئەمانەتی پایتەختدا (یان شارەوانی لە پاریزگاکاندا) •• وە ئەم کرێیە زیاد ئەکا ئەگەر شوینی ئیشەکە لە ناو سنوری بەریوە بردنی ئەمانەتی پایتەختدا بی لەگەل دەرەوەی سنورەکەدا بە پێی خەمڵ کردنی وەکو لە گرێی دووەمی بەندی دووی هۆی گواستنەوەی پاریزگای بەغای ساڵی ١٩٧٣ – ١٩٧٤ی دارایی دابەم جورەیە :

آ – کرێی کیلومەترێك بە لوری بۆ هەر تەنێك لەسەر ریگای تەختو قیرتاو کراو لە ناوەو دەرەوەیسنوری ئەمینداریتی پایتەخت (١٨) فلسە بۆ ئەو شوێنانەی کە ماوەکەیان لە ٥٠ کیلومەتر تێ ناپەرێ •• وە (١٥) فلس بۆ ئەو شوێنانەی کە ماوەکەیان زیاترە •

ب – بەڵام لەرێگای خراپو چاڵو چوڵی کرێی (٢٠) فلسە لە پلەیەکەمدا وە (١٨) فلسە لەپلەی دوەمدا کە لە بەندی (آ)ی سەرەوەدا نوسراوە •

ج – کرێی گواستنەوەی تەنێك بە ئوتومبیلی پیکاب (١٥) فلسە بو هەر کیلو مەترێك ریگا کە تەختو قیرتاو کراو بێ ئیتر ماوەکەی هەر چەند بێ ، وەکرێی تەنیك بە (١٨) فلسە بو هەر کیلومەتریك کە ریگاکەی خۆش نەبێ ئیتر ماوەی هەرچەند بێ •

٢ – بە پێی ریکەوتنی نیوان فروشیارو کڕیار پارەکەی ئەدرێ •

٣ – پیویستە دایەرەکانی دەوڵەت بە پێی ئەم نرخانە بجوڵینەوەو سەرپیچی بە هیچ جۆرێك لێ نەکەن •

٤ – پیویستە خاوەن خشتەکانیش بە گویرەی ئەم نرخانە بجوڵینەوە •

هەر کەس سەر پێچی بکات بە پێی یاسای ڕێکخستنی بازرگانی ژمارە (٢٠)ی ساڵی ١٩٧٠ی دەست کاری کراوە سزا ئەدرێ •

حکمت العزاوی
وەزیری ئابووری

٢–٢

ژمارەی سپاردن بە کتێبخانەی نیشتمانی ١٥ی ساڵی ١٩٧٤

لە گەڵ سەرلەوتن دا

کۆمەڵەکانی نیشتەجێ کردن ڕێگای شۆڕشە بۆ پەرەپێدانی لادێ کوردی

● عبدالغفار الصائغ ●

★ لادێی عیراق بە گشتیو کوردی بە تایبەتی بـە کەمی خانوو لە گوندەکاندا ناسراوە ، هەندێ گوند هەیە تەنیا پێنج ماڵی تیایە گوندی کوردی هەیە ناوی (یەك ماڵەیە) بە ناوی خۆیەوە کە یەك ماڵی ئاوای تیایە ٠

★ ئەگەر بێتو سەلبیاتی ئەم دیمەنە لێـك بدەینەوە ئەبینین ئەبێتە هوێ کەرت بوونو لێـك دابڕانی دانیشتوان وتوانای مرۆڤ لـە هاوکاریو پێکەوە ژیان کەمتر ئەکاتەوە ٠

★ واقیعی حاڵی زۆر لـە وگوندانە ، دواکەوتنێکی تەواو ، کەم مەرجی تەندروستی وئاوەدانی یـان تیایە ، مرۆڤ ئاژەڵو پەڵەوە ڕێکەوە ئەژین ٠

★ لە لایەکی ترەوە ، لێك جیایو دووری ئـەم گوندە بچوکانە لەیەك ڕێـگای هاتو چۆوپەیوەندی گران کردوە ، زۆریان تەنیا لە هەڵبژاردنی شوێنـدا بایەخیان بەزەوی یان سەرچاوەیەکی ئاوداوە ٠

★ لە کاتێکی وادا هیچ سوڵتەیەك ناتوانێ خزمـەت گوزاری تەندروستیو شـارەوانیو کردنەوەی قوتابخانەو کارەبا لـە وپرشو بڵاویەدا زامن بکات ٠

★ جا مانەوەی بارێ گوندەکان بەم شێوەیە لەگـەڵ پیویستی بنیات نانی شـوڕشو خزمەت کردنی جەماوەری زەحمەت کێشدایەك ناکەوێت کـە شـورشی ١٧ی تەموز بـە ڕابەرایەتی پارتی سەرکردەی کریکارو جوتیـاران « پارتی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب » ئەیەوێت بۆیانی زامـن بکات ٠ بۆیە گۆڕاندنی ئەو شێوەیە لـە بنەڕەتە پێویستە ٠

★ شۆڕش دەستی کردوە بە دانانی نەخشە بۆ بنیات نانی گوندی نوێ کە مەڵبەندی کۆکردنەوەی گوندە بچوکەکانی بێ لە گوندێکی نوێی وادا هەمـوو مەرجێکی ئەندازیاریوبینـای شارستانیـەتو ڕووناکیو شەقامو هەموو پیویستیەکی پەروەردەو تەندروستیو بازەگاکانی کۆمەڵـە هەرووزیەکانی تیـابێ ٠

★ بڕیار وابوو ئەم نەخشەیە لە یەکەم رۆژی دەرچونی بەیاننـامە نەمرەکەی ١١ی مارتەوە بێ بـەڵام سەرکردایەتی یاخی بوونی تاوانبار چونکە گوێی بە سوودی جەماوەرنەئەدا لەڕێگای ئەم نەخشەیەدا بوبە کۆسپ ٠

★ بەڵام ئەمرۆ دوای روخانی دەستەی تاوانبارو دوای هاتنی بێ گەڕانەوەی وراماڵ کردنی ئەو سەلبیاتەی خەریك بوویەکیتی گەلی عیراق بشێوێنێ ، ئەمرۆ لە سای ئاشتیو خیر خوایو بنیات ناندا شورشیو سەرکردایەتی پارتی دەستی کردوە بە کاروباری گۆڕاندنی شێوەی لادێ بەرەو چاکترو ئاوەدان تر کـە هەموو پیویستیەکی ژیـانی مرۆڤایەتیو شارستانی تیا بێت ٠ یەکێ لە ڕێگای کەرکووکەوە

بروانە ل ـ٧ـ

ئاهەنگەکانی دۆستایەتی عێراق و سۆڤیەت لە ئۆزبەگستان

جەمال بابان

بووکی فەرغانە

سەمەرقەندمان بە فرۆکـە بەجێ هێشت دوای سێ چارەك گەیشتینە (فەرغانە) ٠ هەر لە فرۆکەخانە لـە لایەن قوتابیانی کچانو تاقمێکی موسـیقای (شعبی) بە بەرگی نەتەوایەتیەوە ، پێشوازیەکی گـەرم کراین ، دەنگێکی سـەیریش ئەهات نەمان ئەزانی چیە ، تـا لەدواییدا بومان دەرکەوت یەکیکە لـە موسیقا ژەنەکان ئالەتێکی درێژی دومەتری پێیە کـە زۆر نایەك بە سەرەوەیەو بینی پێوە گرتوە فووی پیا ئەکات لـە دواییدا سەرو چەپك گولیـان داینیو گەیاندیانیە ئوتێل ٠

فەرغانە شاریکی بچـوکە ، چەند ساڵێك لە مەوپیش کـە (جرجی زیدان) ڕوایـەتی (الهلال)ی دەر ئەکـرد ، یەکێک لەوانە نـاوی (عروس وئیدارە) فرغانە) بوو ، کە خوێندمەوە

زۆرم لاخۆشبوو ، باسی چیرۆکە-کەش ئەگەڕێتەوە بۆ سەرەتەمی ئیسلام ، بێگومان بە بیرمانـە ئەهات روژیك لـە رۆژان ڕێم بکویتە فەرغانە ٠

کۆلخۆزی ئەنجلز

بۆ ئیـوارە بردیانین بـو کولخوزی ئەنجلز ، هەمـان پێشوازی بـە (کەررەنا) وە کراین ، پیاوێکی ڕەشتاڵـەی چەتەوڵ سەر سنگی هەمـو ئانرەین بوو دیار بوو لـە هەمویان لە پێشتر بوو ، بـە رووبەکی خۆشەوە بردینیە سەر میزیکی دورو درێژ کە لە ماستی تۆراغو چەقالەی سـویری لای خۆمانە وە لە سەری بوو تـا کولێرە بەرۆنو میوە وفۆدکا ٠٠ دوای خـواردنە وەخواردن لەوەپێش عەرزم کردن کـە ئێمەش تاقمی (پۆسـت وئیدارە)ی خۆمان لەگەل بوو ، دەست کرا بە ووتن ، تاقمـی

ئێمەو تاقمی ئەوان ، ئنجـا هەڵپەرکی دەستی پێکرد ، لە دواییدا ڕەشتاڵە کـە کـە (سەرۆکی کۆڵخوزو بطل العمل الاشتراکی) دەرچوو سـەرو کڵاوی (ئۆزبەکی) داینـێ کردمانە سەرمان ٠

ژمارەی نفوسی ئەم کۆڵخوزە (کێڵگەی هاریکاری) دوانـزە هەزار کەسە ٠ هەرچیـەك پێکەوە پەیدا بکەن کە زیاتری لیرەدا لوکەیە ، هەمو دەوڵـەت لێیان وەر ئەگرێو پارەیـان ئەداتێ ، ئەو پارەیە ئەچێتـە سندوقی کولخوزەوە ، دەستەی بەرێوەبەری کۆڵخوز بۆ هەمو-کاروبارێکی ژیانی ئەو ناوچەیەی خەرج ئەکاتە وەك قوتابخـانەو تیمارخانە وکاروباری شارەوانیو مانگانەی جوتیارەکان کەیـەتی مانگی سەدوبست ڕۆبڵ وەرئە-گرن جگە لە ئیشی زیاتر کـە

لاپەڕە ـ ٧ ـ

غەسان کەنەفانی : نوسەروشۆڕگێرو شەهید

ئەنوەر شاکەلی

کە دەمەوێ باسی (غەسـان کەنەفانی) بکەم ، یا لە سەری بنووسم ، خۆم بە بێ توانـا دەزانم ، دەڵێم باس کـردنو لەسەر نووسینی غەسان کارێکی هەروا سووكو ئاسـان نی یە ، یەکێ دەتوانێ خۆی لە قـەرەی کارێکی وا بدات کە لـە گەورەییو بەرزیدا شان لـە شانی ئەو بدات ٠ بەڵام هـەر خۆیشم دڵ خۆشیی خـۆم دەدەمەوەو دەڵێم هەمـوو کەس ئەوە دەزانن کە مەرج نی یـە هەموو شتێ یەکسەر بگاتـە پلەی تەواویو (کامڵ) بوون ، گرنگ ئەوەیە پیاو نەوەستێو بەردەوام هەوڵ بدات ، کـە هەوڵیشی دا دیارە هەڵەش هەر دەکات ، چونکوو ئەوەی هەڵـە نەکات ، واتە هیچی نەکردووەو بۆیە تووشی هەڵەش نەهاتووە ، بەڵام دوای زنجیرە هەوڵدانێکی سەرومڕ ئەوی بیەوێ دەگاتـە مەبەست ٠

سەیدا ماڵە کۆنێکیان بەکـرێ گرتو تیـا مانەوە ٠٠ دوای ماوەیەك چوونە (حەلـەب)و لەوێوە بۆ (زبدانی) ولەوێشەوە چوونە (دیمەشق) و ئیتر لە وێ گیرسانەوە ٠

لە دیمەشق غەسانی منداڵ گەلێ کاری جۆربەجۆری دەکرد ، ماوەیەك کیسەی درووسـت دەکردو سەردەمێکیش لەبەر دەرگای دادگاکاندا ئەرزو حاڵی دەنووسیو لـە قوتابخانەی سەرەتاییشدا دەیخوێند ، جار جاریش لـە ئۆردووگای پەنابەراندا دەبوو بەمامۆستای منالان ٠ هەروەها لە پرۆگرامی فەلەستین‌دا کە لـە رادیۆی دیمەشقەوە پێشکەش دەکرا ، هاوبەشی دەکرد ٠ هەنـدێ جاریش هۆنراوەو شانۆگەریو پەخشانی دەنووسی ٠

لە کۆتایی سـاڵی ١٩٥٥دا چوو بۆ (کوێت) ولەوێ بوو بە مامۆستا ٠ لەوسەردەمەدا کە لەکـوێت دەژیا زۆر زۆری دەخوێندەوە ٠ هـەر لەوێشی چیرۆکی (کراسە دزراوەکە)ی بۆ یەکەم جار نووسیو یەکـەم خـەلاتی گرەوێکی ئەدەبی پێ بردەوە ٠

دوای شۆڕشی ١٤ی تەمووزی ١٩٥٨ جارێك هاتـە عیراقو گەڕایەوە بۆ کوێت ٠ سـاڵی ١٩٦٠ چوو بۆ (بەیرووت)و لەوێ لە گۆڤاری (الحریە)دا دەستی بەکارکردن کرد ، لـە (المحرر)یش‌دا دەینووسی ٠ ساڵی ١٩٦٩ گۆڤاری (الهدف)ی دەرکرد ٠

غەسـانی نووسـەرو شۆڕشگێڕ :

لەو پێشەکی‌یەدا (دکتـۆر یووسف ئیدریس)ی چیرۆك نووسی عەرەب بـۆ بەرگی دووەمی تـەواوی نووسراوەکانی غەسـان نووسیویەتی دەڵێ : (خەڵکینە غەسان بخوێننەوە ٠٠ گەلی فەلەستین نووسراوەکانی غەسان بکەن بـە قورئانی خۆتانو هەمـوو ڕۆژێ بیخوێننـەوە) ٠٠ یەکێ بەرهەمەکانی غەسانی نەخوێند-بێتەوە نازانێ ئـەم هاوارە بەکوڵەی یووسف ئیدریس لە بەرچی‌یە ٠٠

غەسان پیاوێك بوو خۆیو بەرهەمیو نووسینیو ژیانیو هەموو کارێکی بۆ گەلەکـەی تەرخان کردبوو ٠

بروانە ل : ٧

وابزانم ئەم خۆ بەبێ توانـا زانینـەی مـن لـەوەوە هاتووە کـە (غەسـان کەنەفانی) هـەروا نووسەرێکی ئاسایی نەبوو ، بەڵکوو کۆمەڵێ وزەو چالاکیو تەوژمو توانـای بێ هاوتا بوو ٠٠ غەسـان مرۆڤو نووسەرو شۆڕشـگێر بوو ٠٠

من لەو باوەڕەدام کە چەندە باسی غەسان بکەین ولەسـەری بنووسین ، هێشتا کەمە ، بەڵام گەر بمانەوێ غەسـان بە باشی بناسین ، چاك ویە نووسـینو بەرهەمەکانی بخوێنینـەوەو جارێکی کەو جارێکی کـەش بیانخوێنینەوە ٠ گـەورەیی غەسان لەوەدایە کەوەکـو مرۆڤێك ، وەکوو نووسەرێك ، وەکوو شۆڕشگێڕێك هەمیشـە خۆی بۆ گەل تەرخان کـردو لەپێداوی گەلدا ژیاولەپێناویشیا شەهید بـوو ٠ بەرهەمەکـانی غەسان ئەلبوومێکی زینـدووی ژیانی گـەلی فەلەستینن ، بەڵام دیسانەوە لەوەشا شـوێن پەنجەی زیرەکیو بلیمـەتیی غەسان بە ئاشکرا دیـارە . چونکوو کـە دەیخوێنینەوە وا هەست دەکەیت باسی گەلەکەی تۆ دەکات ٠ لـە ئاوارەییو دەربـەدەریو سەرگەردانیو کویرەوەریی فەلەسـتینیو فەلەستینی یەکاندا ژانو کارە-ساتی خۆت دەخوێنیتەوە ٠

ژیانی غەسان :

غەسان کەنەفانی ڕۆژی ٩ی نیسانی ساڵی ١٩٣٦ لەشـازی (عەککا) لـە دایك بوو ، لەوکاتەدا بەسەردان چوو بوونە ئەوێ ٠ باوکی پارێزەر بـوو ٠ بە منالی چووە قوتابخـانەی (فریر)و تەنها چەند ساڵێکی کەم تیا مایەوە ٠ خێزانەکـەی غەسان لەگەڕەکی (منشیە)ی شـازی (یافا) دەژیان ، گەڕەکەکە نزیکی (تەل ئەبیب) بوو ٠٠ لەبەرئەوە هەر لەسەرە-تای دابەش کردنی فەلەستینەوە ناکۆکی کەوتە نێـوان عەرەبو جوولەکەکانەوە ٠٠ باوکـی غەسان ناچار لـە تشرینی ١٩٤٧دا ژنو منالـەکانی بردە (عەککا)و خۆی گەڕایەوە بـۆ (یافا) ٠

شەوێ لە شەوانی کۆتـایی نیسانی ساڵی ١٩٤٨ ، بۆ یەکەم جار هێرش برایە سەر شازی عەککا ٠٠ زۆربەی خێزانـەکان هەزبەوشەوە شـاریان بەجێ هێشتو ڕوویان کردە لوبنان ٠ ماڵی غەسانیش یەکێ لەوماڵانە بوون ٠ چوونە لوبنانو لـە (سەیدا) دابەزین ٠ دوای دوو ڕۆژ لە شاری (غازیە)ی نزیکی

لە ئاسۆی ئەرخەوانیدا

سەربەست بامەڕنی

لبنـانی سەربەستی‌یە دیموکـراتی‌یەکان !! و « بحمدون »و « صوفر »و « عالیه » ، ٠٠٠ لبنانێـك کە تیادا عەشیرەتگەری لە رادەیەك دایـە ، نەك هەر خێڵو تایفەێیك هاوینەهەواری تایبەتی خـۆی هەیە ، بەڵکو تەنانەت جیاوازی نێـوان مەسیحیەکانی ناوەوەو دەرەوەی وڵات هەیەو هاوینە هەواری « وادی دی‌پۆلۆن » بۆ نمونە تایبەتی‌یە بە مەسیحیەکانی لبنانو « ظهـور الشویر »یش تایبەتی‌یە بەوانەی لەدەرەوە دێن ٠

بەڵێ لبنانی ڕابواردنو شەوانی سۆرو نوێترین مودێلی جلوبەرگو ئۆتۆمبیـلو تازەترین بۆنەکانی « ماکس فاکتۆر »و «ئەلیزابێث ئاردن »و «ماری کوان»و بەناوبانگترین تیپەکانی « ستریپتیز » ئێستاش لـە خواردنەوەی خوێنی هاونیشتمانی‌یە پێشکەوتوخوازە-کانو ڕۆڵە بەوەفاکانی بزوتنەوەی بەرگری فەلەستین نەکەوتووەو بەپێی سەربەستی‌یە دیموکراسی‌یەکانی سەرمایەدارە چاوچنۆکەکان ، دەستەو تاقمـە گومان-لێکراوو چەقووەشێنەکانیان ئەتوانن « ئار ٠ بی ٠ جی » و « هاون » و ڕەشـاشی تازەبابەت بەپێی ئارەزوی خۆیانو ئاغاکانیان بەکاربێننو مەسـەلەکە بگاتە ئەوەی (٩٠٠ – نۆصەد) ئینسان ، مرۆڤ ، نەك « مەڕوبزن » لەم ماوەیەدا بکوژرێن !!

ئەم هەرەشە درندانەیەی کە نۆکەرە ئەلقەلەگوێ-یەکانی ئیمپریالیزمو زەیۆنیزم ئەیکەنە سەر بزوتنەوەی پیرۆزی بەرگری لە فەلەستین « بەشـێکە لە پیلانو تەگبیرێکی فراوان روبەڕوی بزوتنەوەی رزگاری خوازی گەلانی ناوچەکە بەگشتیو دژی بزوتنەوە چەکدارەکەی فەلەستینیەکان بەتایبەتی ٠٠ بۆ کپ کردنەوەی دەنگـی دلێری خەباتی نیشتمانیو پێشکەوتن خوازو بۆ لێدانو لەناوبردنی بزوتنەوەی بەرگری کردنو نوچدادان بـەم گەلە قارەمانەو ناچارکردنی بەو چارەنووسە ڕەشـە رازی‌بێت کە زەیۆنیزمو ئیمپریالیزمی جیهانی نەخشـەی کێشـاوە ٠

ئاشکرایە لە نیوەی دووەمی صەدەی بیسـتەمو لە کاتێکدا کە بزوتنەوەی شورشگێری گەلان سەرکەوتن لەپاڵ سەرکەوتنا وەدی‌ئەهێنێو سەراپای بۆچووەکانی ئیمپریالیستو هەموو چەوسێنەرە خوێنمژەکانی جیهان پوچەڵ ئەکاتەوە ، لەناوبردنی میللەتێكو پێشێل کردنی مافە ڕەواکانی شتێکی ئاساییو ئاسـان نی‌یە ٠٠٠ میللەتێك کـە بە درێژایی بیستساڵو سـەرەرای دەربەدەریو سەرەرای ئەوەی لەژێر خێوەتو رەشماڵداو لە ئوردوگاکانی پەنابەرەکاندا دەژیتو بەشـێکی زۆری پەرتوبڵاو بووە ، هەرگیز لە خەبـاتو تێکۆشـانو قوربانی‌دان نەکەوتووە ، هەڵبەتە سەرئەکەوێتو هەڵبەتە ئەو خەباتە پیرۆزەی لەپێناو ئامانجە ڕەواکانیدا بـە ئەنجام ئەگات ٠٠ بۆیەکا بزوتنەوەی بەرگریو خەباتی چەکدارانەی گەلی فەلەستینو هەموو گەلانی ژێردەستەو چەوساوە هەر ئەمێنێو صەدان قەسابخانەی تر لە لبنان ، دروست کرێن ، هەرگیز سوودی نی‌یەو ممکنیش نی‌یـە چەوسـێنەرو دوژمنانی ازگارییو پێشـکەوتن لەو چارەنووسەرەشە رزگاریان کات کە مێژوو دەستنیشانی کردووە ٠

× ×

ترس

شێرزاد - کردویە بەکوردی

زۆر جار ترسێکی زۆر مرۆڤ دا ئەگرێو ئەیخاتە جیهـانی لێکدانەوەی ترسناكو سەرسام٠ ژیانی ئەمرۆی مرۆڤ پڕە لـە ترسو دوو دڵیو گـومان ، ئەمەش جێگای لێکۆڵینـەوەو ووردبینی زاناکانە ، چونکە ئەم نەخۆشـیە لە ترسناکترین نەخۆشی‌یەکانی سـەدەی بیستەمە !!

زۆر بۆچوونی جیـاواز هەیە لەبارەی هۆیەکانی ترسو چارەسەری ، بەڵام ئەوەی نابێ نکۆڵی لێ‌بکرێ ئەوەیە ،زۆربەی زاناکان دوای چەنـدەها تەجرەبەی گرنگ ، بۆیـان ساغ بوەتەوە کە هۆی بنەڕەتی ترس ، جۆرە هەست پێکرد-نێکی دەروونی‌یە لەبـارەی نەخۆشی‌یەکانی ترەوە ٠ یا لەبارەی هەژاریو ترس لەوەی مرۆڤ بمرێ ! « مردن » لـە هەموو شتێ ترسناکترە لـەلای

مرۆڤ ٠٠ ئەمـە زۆر هۆی تریش هەن کە هێشـتا لەلای زانا سایکۆلۆجی‌یەکـان

ترس لەنـاخی دەروون بپارێزەو لەلای خەڵکـی مەیدرکێنە ٠٠ بەڵام ئازایەتـی نا !!

روون نەبۆتەوە ٠ بەڵام ئەوەی وەك شتێکی گرنیگ پێویستە جێگای بایەخ بێ ئەوەیـە ، « ترس » لەنانـەوەی دەروون بپارێزینو بۆ ئەمو ئـەوی نەدرکێنین وەك زانا (رۆبـرت لوێس) ئەڵێ :

ع ٠ و ٠ نووری ٠٠٠ بە ڕووناکی

بەبۆنەی تیپەڕ بوونی ٣١ ساڵەوە بەسـەر کوچـی دوایی‌یدا ٠

بۆیە ناوی خۆی ناوە عبدالواحد نووری ٠٠

ناوی (عبدالواحد)و کوڕی (مجید)ە ، هـەر لەپاش لەدایك بوونی بـە ماوەیەك باوکی ئەمرێ بـەڵام نووری عەلی خالی نەیهێشـتووە بێباوکی‌ی پێوە دیاری بـدات

مامۆستا لە سەرەتاوە لـە لە سلێمانی خوێندوویەتی ، لە پاش‌دا لە قوتابخانەی عیلمـی لە کەرکووكو لە کۆتایـی‌دا لە بەغدا بڕوانامەی مامۆستایی وەرگرتووە ٠ بۆ یەکەم جار لە هەڵەبجە گیرسایەوەو دەستی

کرد بە بڵاوکردنەوەی بیـرو باوەڕی نەتەوایەتیو نیشتمان پەروەریو پەروەردە کـردنی منداڵانی کوردو گۆش کردنیان بە هۆشمەندیی شۆڕشگێڕانەو دڵسۆزیو لەخۆبـوردن ٠٠ وە تاکو ئێسـتاش وتـە بەنرخەکانی لەگوێی هەمـوو کوردێکی ئازادیخـوازا

ئەزرنگێتەوە ، وتەی ویـردی سەرزمانی لاوە خوێن گەرمە-کانە کە بە عەشق ئەچـن بەبەرەو پیری مەرگـەوە (چرای ئازادی کز ئەبێ بەڵام

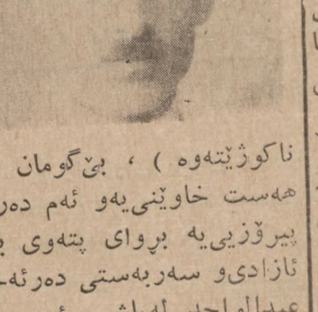

ناکوژێتەوە) ، بێگومان ئەم هەست خاوێنی‌یەو ئەم دەروون پیرۆزی‌یە بڕوای پتەوی بـە ئازادیو سەربەستی دەرئەخا ٠ عبدالواحد لەپاش ئـەوە ماوەیەك جێگری سـەرۆکی شارەوانی سلێمانی بـووە (لەوکاتەدا صالح زەکی بەگ پارێزگاری سلێمانی بـوو) ، ماوەیەکیش لە شەقڵاوەو چوارتا خزمەتی کردووە ، تـا لـە کۆتایی‌دا لە قوتابخانـەی فەیسەڵی‌یە لە سلێمانی مایەوە، لەو سەردەمەدا کـە گۆڤـاری گەلاوێژ لە دەرچووندا بـوو کۆمەڵێك کوردی دڵسۆز لـە

شاعیـرانو نووسـەرانو غەمخۆرانی میللەت قۆڵیان لێ هەڵکردو ئەسپی خۆیـان لـە مەیدانی بڵاوکردنەوەی بیرو باوەڕی نەتەوایەتـیو

— جمال محمد —

خزمەتکردنی زمانو ئەدەبـی کوردیو بزوتنەوەی ڕۆشنبیریو درێغی نەکردن لە بـڵاو کردنەوەی بەرهەمی جۆراو-جۆری بەکەڵـکدا تاو دا بەتایبەتی لە گۆڤاری گەلاوێژدا کە لە ١٩٣٩ وەتـا ١٩٤٩ دەوامی کرد ٠٠ مامۆسـتا عبدالواحدیش یەکێك بـوو لەوانـە کە وەها بیـری ئەکردەوە کە ڕۆشنبیر ئەبێت خزمەتی میللەت بکاو ئەبـێ ڕابەرێکی ڕاستەقینەو دڵپاك بێ ، بەرژەوەندی هـەژارانو لێقەوماوانی لەبەرچاو بـێ هەڵگری ئاڵای زانستی بـێ ، چرایەك بێ ڕێگای تاریـك ڕووناك بکاتەوەو نەزانـین بفەوتێنێ ٠ جگە لەمانە یەکێك لە ئاواتو پرۆژەکانی ئەوەبوو کە کتێبی قوتابخانەکان بکرێن بە کوردیو ، هەوڵێکی زۆری دا بۆ ئەم مەبەستە ، هەرچەنـد تەواوی ئاواتەکانی نەهاتەدی ، بەڵام ئیمڕۆ پرۆژەکەی ئەو وە

بروانە ل ـ ٧

برسێتی ...

پەرەسەندنی برسیەتی بۆتە مایەی سەرنج ڕاکێشانی زۆر لـە زاناولێکۆڵـەرەوەکـانی تەندروستی بۆ لێزانینیـهۆو ئاکامەکانی ئەم نەخۆشـیە تاڵە ، هەروەها ووتوویانـە کەمترین بڕی خواردەمـەنی پێویست بو مرۆڤ لـە ڕۆژێکا نابێ لە ٢٥٠٠ ـ کالـۆری ـ کەمتر بێت ، ئەگەر نا مرۆڤ تووشی لاوازی سیستەمیەکـی زۆر دەبێت کە ڕۆژ لە دووای ڕۆژ کاریگەری پتـر دەبێتو سەنگی دەهێنێتە خـوارەوەو جەستە لاوازو بێ تین دەکات ، مرۆڤ دوو چاری کـەم خوێنیەکی زۆر دەبێـتو

ژمارەی لێدانـی دڵـی کـەم دەبێتەوە ، هـەروەها زاناکـان ووتوویانە ئەو ناوەندەی کـە برسیەتی تیادا بڵاو دەبێتـەوە

مەسەلەی تاوانو تاوانکاریەتی تیادا تەشەنە دەکات ، ئەوسا ئینسان ئینسانی لە خـۆی لاوازترو بـێ توانـا تـر دەچەوسێنێتەوە !

— صبحی گۆیی — ناردویەتی

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتییە
لەدەزگای هاوکاری چاپو بلاو کردنەوەی کوردی دەرئەچێت

لە دارالحریة چاپ ئەکرێ

هاوکاری

٨ لاپەرە
نرخی ٢٥ فلس

دار التضامن للطباعة والنشر الكردية
بغداد ـ شارع الجمهورية ـ ساحة الخلاني
هاتف ٦٨٣١١ ، ٦٨٣١٢ ، ٦٨٣١٣

ژمارە(٢٧٦) ١٨ـ١٩٧٥/٧/٢٥

ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

HAWKARI Tel - 68311 68312, 68313.

ووتارێکی گرنگی سەرۆك بەکر بەبۆنەی شۆڕشەکانی تەموزەوە

سەرۆك بەکر : ئیمپریالیزم و بەکرێ گیراوان ناتوانن کاروانی شۆڕش بوەستێنن

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبانەوە
هاو وڵاتینە ، رۆڵە مەزنەکانی گەلی عیراقمان

جەماوەری دلێری نەتەوەی عەرەب لــەم رۆژە نەمرەدا یادی شۆڕشی ١٤ی تەموزی ١٩٥٨و شـۆڕشی ١٧ی تەموزی ١٩٦٨ ئەکەینەوە کە ئەمڕۆ بە سەربەرزیو بڕوایەکی پتەوەوە پێ ئەنێتــە ســـــالی هەشـتەمی تێکۆشانیەوە ٠

ئەم جەژنە شۆڕشگێریانە پایەیەکی گەورەیان لە مێژوو پاشەرۆژی گەلو نەتەوە کەماندا هەیە ، چونکە بریتین لە بەهاو پراکتیکی بـەگژا چونی هێزەکـــانی ئیمپریالیزمو زۆرو جەورو دۆخی دوا کەوتویی ٠ لەبەر ئەمە ئەم جەژنانە کەیاد ئەکرێنەوە بەتەنیـــا بیرەوەری شادمانیو ئاهەنگ گێران نین بەلکو دەرفەتێکی گرنگی تیایانا رولە کانی گەلو نەتەوە کەمان کە بڕوایان پێیانە ئەتوانن چی پێویستە بیکەن بۆ بەرەنگاری کـــردنی پیلانەکانی ئیمپریالیزمو زایونیزم کە هەڕەشە لە نەتەوە کەمان ئەکەن ، وە بۆ دەستە بەربونی ئەو دۆ خـەی دەرفەتی رزگار کردنی بەشە داگیرکراوەکانی نیشتمانو جێبەجێ کردنی یەکێتی عەرەبو پەرە سەندنێکی گشتی ئەدات لە هەمو مەیانیکدا ، وەبە جۆرێك کـە نەتەوەی عەرەبمان مەڵبەندی شیاوی خۆی لە کۆمەڵی مرۆڤایەتیدا بۆ ببڕێ ٠ هەروەها ئەم جەژنانە موناسەبەیەکی گرینگی بۆ پیا چونەوەی تاقی کردنەوەی خەباتی پێشـــوومانو دەست نیشان کردنی ئەو رێبازەی پێویستە لـە چوار چێوەی قوناغی ئایندەو پاشە رۆژدا لەسەر رێگای بەدی هێنانی ئامانجە نیشتمانیو نەتەوە ییەکاندا بیگرینەبەر ٠

ئەگەر سەرنجێکی گشتی لــە مێژوی وڵاتی عیراقو مێژوی نەتەوەی عەرەب بدەین لە سەدەکانی رابوردووەوە بۆمان دەرئەکەوێ کە دوچاری دەســـتی دڕندەترین ئیمپریالیزم بون لە مێژودا وە ئـــەم ئیمپریالیزمــە ناخوشترین زروفو دۆخی پاشکەوتویی بەسەرا سەپاندبوین لەگەل ئەوەدا کەنەتەوەی عەرەبمان لە پێشکەوتنی شارستانیو هێزی سیاسیو میلیتاریدا لە پێشەوە بوە لەنێو نەتەوە کاندا ٠

بە درێژایی چەندین سەدەی تاریك هێزە داگیرکەرو ئیمپریالیستەکان لەلایەك ، وەچەندین رۆڵــەی نەتەوە کەسەر بەبێگانە بونو بڕوایان بەنەتەوە کەیان کەم بوە لە لایەکی ترەوە ، داوایان لەجەماوەری نەتەوە ئەکرد کە بێدەنگ بێو بەم دۆخە رازی بێ کە بەسەریا سەپێنراوە وە وایان بلاو ئەکردەوە گوایە ناتوانرێ ئەو دۆخـــەی بەسەر نەتەوەدا سەپێندراوە بگۆڕ درێ ٠

بەلام ئەم هێزانە هەر چەندە بەتواناو خاوەن دامو دەزگای تۆقاندنو زەبرو زەنگ بون نەیان توانیخواستو ویستی ژیانو سەربەستیو پیشـــکەوتنی نەتـــەوە دابمرکێننەوە ، چونکە هەمیشە چەندین رۆڵەی دلێـــر هەبو بڕوایان بەنەتەوە کەیان پتەو بووەو باوەڕیان بە بەرنامە پیرۆزەکەی هەبوە ، جا ئەمانە هەریەك لەشوینی خۆیو بەرێگایەکی تایبەتی وەلە چوار چێوەی ئـــەو دۆخەی لە ئارادا بووە لەپێناوی سەربەستیو راپەڕینی نەتەوەدا تێکۆشاون ، وەکاتێك قۆناغی نوێ هـــاتە پێشەوەو ئیمپریالیزمی نوێ لوتی ژەنیە وڵاتەکەمانەوە بە هەموو وەزو توانا یەکیەوە لەگەڵ ئەو سەرکردەو چینە ناو خۆییانەی بە پاشکۆیەوە بەسترابون نەیانتوانی بەری خەباتی نیشتمانیو نەتەوەی رزگاریخوازمان بگـــرنو ویستی راپەرینی تێکرای رۆڵە کانی نەتەوەو هێـــزە پێشڕەوە کانی کپ بکەنەوە کە لە پێشەوەیان حیزبە کەتانە حیزبی بەعسی عەرەبی ئیشتراکی کە هەمیشـــە درێژەی بەخەبات داوە لەپێناو بەدی هێنانی رزگـــاری تەواوەتیو راپەڕینی گشتیو بنیات نانی کۆمەڵی عەرەبی سوشیالیستی یەکگرتوو ٠

ئەگەر تێکۆشان تەقەللایەکی ســـەختو لەرادە بەدەرو قوربانیەکی زۆری ویستبێ ئەوا شتێکی بێهودە نەبووە بەڵکو سەرەرای گیرو گرفتو کۆسپی سەر رێگا کە ئیستاش لەبەردەم نەتەوە کـــەمان هەن ، رێبازێکی واقیعی راستەقینە بووە ٠

شۆڕشی ١٤ی تەموزی ١٩٥٨ و شۆڕشـــی ١٧ی تەموزی ١٩٦٨ بە شێوەیەکی تایبەتی ٠٠ ئەم شۆڕشە سەرکەوتوە بەڵگەیەکی راستەقینەی رەســەنی خواستی ژیانو سەربەستیو پێشکەوتنی گەلو نەتەوەن هەروەها بەڵگەیەکی ساغ کراوەی دروستی ئەو رێگایە شۆڕشگێریە کــــەلە تێکۆشانا گیراوەتە بەر هەروەهـــا نیشانەی تواناو لێ هاتویی گەلە کەمانە کەبەشێکە لـە نەتەوەی عەرەب لە بەگژا چونی ئەو نەخشەو پیلانانەی کە هێزەکانی ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستان رەنگیان رشتوە شۆڕشەکەتان شۆڕشی ١٧ی تەموز گورینی چەند کەسێکی فەرمانڕەوا نەبوو وە تەقەللایەکی ســـاکارو نەفەس کورت نەبوو بەڵو گۆڕینێکی شۆڕشـــگیرانەی قوڵ بوو بەڵگەو نیشانەی مێژویی خۆی هەیە کە لــە قولایی دۆخی نەتەوەی عەرەبەوە هەڵقولاوە وە توانا لەبن نەهاتوەکەی لەراپەڕینو یەکگرتنا ساغ ئەکا تەوەو سود لە بیری نەتەوەییو سوشیالیستیو دیموکراتی حیزبی راپەڕینی عەرەب حیزبی خەباتی رزگاریخوازو یەکێتیو سوشیالیستی عەرەب حیزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستی وەرئەگرێ ٠

لە نێوان ئەو بنچینانەی کە شۆڕش هەنگاوی لێـوە هاویشتووە بڕوا بونیکی پتەو بوە بە جەماوەرو وزەلەبن نەهاتوە کەی وە بە درێژایی ســـالانی رابوردو لەرەوتی بەرەو پێش چونی شۆڕشا بنچینەیەکی پتەوی بڕوا بەیەکتری بونو هاوکاریو لە یەکتری گەیشتن لەنێـــوان جەماوەری گەلو سەرکردە شۆڕشگێرەکەی کە حیزبی بەعسی عەرەبی ئیشتراکییی دروست بوو ٠ لە ماوەی تێکۆشانو تاقی کردنەوەیەکی دورو درێژا جـــەماوەر بڕوایەکی قوڵی بەسەر کردەکەی پەیا کـرد وەگەیشتە ئەو رادەیەی بڕوا بێنیت کە حیزبی بەعســی عەرەبی ئیشتراکی داکۆکی لەبەر ژەوەندیە سەرەکیو ئامانجە نیشتمانیو نەتەوەییە کانی ئەکـــاتو بەدلسۆزیەوە لەپێناو ئەم ئامانجانەدا سەرکردایەتی ئەکات ٠

تاقی کردنەوەی ساڵی پار ئەو بڕوایەی بەتەواوەتی ساغ کردەوە ، هەر لەم هەلوێستە شەوە بوو کە شۆڕش جەنگی روبەرو بونی لەگەڵ یاخی بونە کونە پەرســـتە بەکرێگیراوەکە لەژوروی نیشتمان بەرپاکرد کەبەراستی فراوان ترینو ترسناك ترین گیروگرفتو پیـــــلانی ئیمپریالیستی بوو کە شۆڕشو نیشتمان دوچاری بون ٠

بەرپا بونی شۆڕش بەسەرکردایەتی پارتی بەعسی عەرەبی ئیشتراکی ترسناك ترین هەرەشەبوو کە لـــە نەخشەو بەرژە وەندیەکانی ئیمپریالیزم کرا لە عیراقو لە ناوچەکەدا ، جابۆیە ئیمپریالیزم هەر لە سەرەتاوە دوژمنایەتی شۆورشی کردو بەهەمو شیوەیەکی دەستی کردبە پیلان نانەوە ٠ بەلام شـــۆرش لەمەیانی ناوخۆو نەتەوەییو نێو دەولەتاندا دەستی کرد بەهەنگاو نانو دەسکەوت دانە دەست ئەمەش ئیمپریالیزمی دژی شۆرش ئالۆزاند ئیمپریالیزم زور بەباشی زانی کە میللی کردنی نەوت لەساڵی ١٩٧٢ چی گەیاند وە بەشداربونی دلێرانەی عیراق لە جەنگی تشرینو رێبازی بەرەی نیشتمانیو چارە سەرکردنی ئاشتیو دیموکراتیانەی کێشەی کوردو ئەو سیاسەتەی عیراق ئەیگرێتە بەر چی ئەگەیەنێ ٠

رێبازی شۆرش بەدرێژایی ساڵی رابوردو توندو تیژی نیوان ئیمەو ئیمپریالیزمو نۆکەرەکانی دەر خست وەئەوەی بەزۆری ئیمپریالیزمی شپرزە کردوە ئەوەیە کە عیراق مەڵبەندێکی ستراتیژی گرنگی لەناو چەکەدا هەیە وە سەبارەت بە بەرژەوەندی ئیمپریالیزمو ستراتیژی نیو دەوڵەتان بایەخێکی لە ئەندازە بەدەری هەیە ٠ لە ماوەی ساڵانی رابوردوا ئیمپریالیزم بەهەمو جۆرێك پیلانی دژی شۆرش ئەکرد بەمەبەستی تۆڵە سەندنەوە لێیو تەمێ کردنیو دامرکاندنەوەی مەشخەڵە پرشنگدارەکـــەی لەناوچە کەدا کە ئیمپریالیزم ئەیەوێ رەنگی بەجۆرێکی تر بڕێژێتەوە کە دەست رۆیشتنی بەسەریاو بەرژەوەندیو شوێن پێ کانی تیادا دەستەبەر بکات ٠

بەڵام شۆرشی بەوتوانا بەرزەی هەیەتی هەمیشە توانیوێتی یەك لەدوای یەك نەخشەو پیلانەکانی ئیمپریا- لیزم پوچەڵ بکاتەوەو هەمو بەگژا چونێکی بکـــات بەمەڵبەندی هەنگاو بەرەو پێشەوەنان لەسەر راســـتە رێگای ئەو ئامانجە ستراتیژیانەی سەر کردایەتیە کەی بۆی دیاری کردوە ٠ دوای چەندین تاقی کردنـــەوەو بەرەنگاری بون ئیمپریالیزم بوی دەرکەوت کـە تەقەللا کانی بی هودەیە ٠

ئیمپریالیزم بەهۆی کودیتاوە نەیتوانی بەسەرمانا زاڵ بێت هەروەکـــو لەچەندین وڵاتانی تری سییەمی جیهانا کردی چونکە لێرە روبەروی شۆڕشیکی راستە قینەی بەهیزی رەگ داکوتاو بوو کە پتەوترین پەیوەندی خەباتی لەگەل جەماوەری گـــەلدا گرێ داوەو هەمیشە بەئاگایە هەروەها ئیمپریالیستەکان نەیانتوانی بەشێوەی راستەو ناراستەو خۆ تۆوی دوبـــەرەکێنی لەریزیا بچێنن چونکە رو بەروی خەباتگیری راستەقینەو بڕوا

بڕوانە ل ـ٢ـ

عێراق بە رەسمی کۆماری «کاپ بوردەی» ناسی

سەرکۆمار کاك احمد حسن بکر بروسکەیەکی پیرۆزبایی بۆ بەرێز ئەرســـتیدس بیریرای سەرکۆماری کاپ بوردە (راس الاخضر) نارد تیایدا رایگەیاند کە عیراق ئەم کۆمارە بە رەسمی ئەناســـێ ٠ ئەمـەش دەقی بروسکەکەیە :

بەرێز ئەرســـتیدس بیریرا سەرکۆماری کاپ بوردە ـ برایا ساوتیاگو پێخۆشحالم کەبەناوی خۆمو لە جیاتی گەلو حکومەتی عیراقەوە

جوانترین پیرۆزبایی لـــە ئێوەو گەلو کۆماری کاپ بوردە بکەم بە بۆنەی ئاهەنگـــانی سەربەخویی تانەوە ٠

وە ئاگادار تان ئەکەم کـــە حکـــــومەتی کۆماری عیراق بڕیاریدا بەرەسمی کۆمـــاری کاپ بوردە بناسێ ٠ ئێمە بە هیوای هاوکاریەکی پتـــەوین لە نێوان گەلو هەردوو وڵاتمان لە پێنـــاوی بەرژەوەندییانو بەرژەوەندی تێکرای مرۆڤایەتی ٠

احمد حسن بکر
سەرکۆماری عێراق

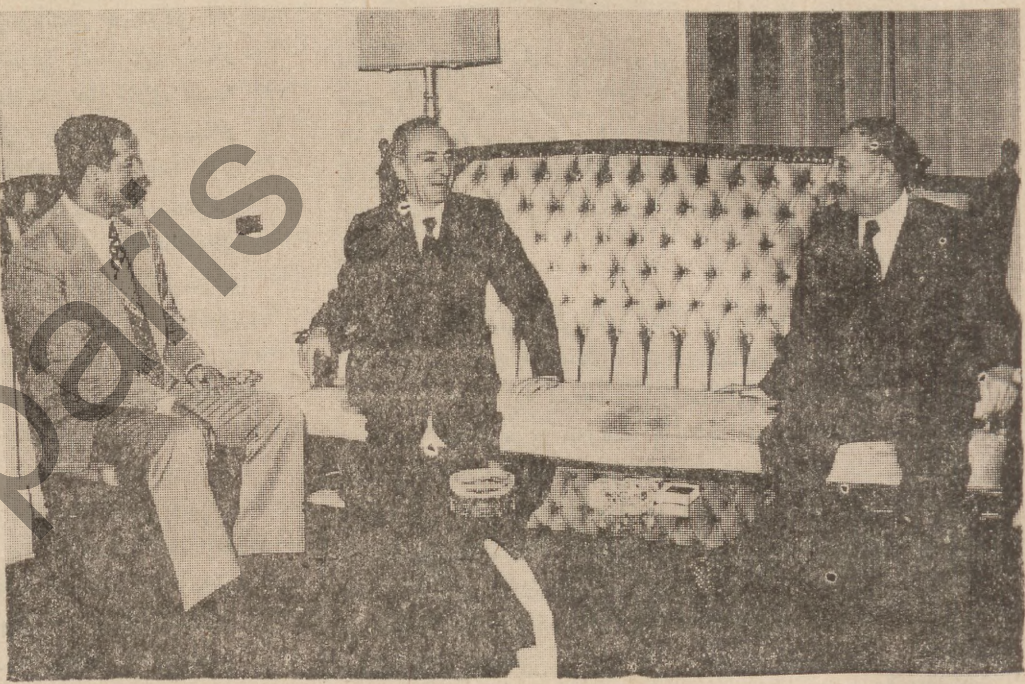

پێنجشەممە ـ ١٧ی تەموز ـ ئا٠د٠ع :

هەڤال میشێل عەفلـــەق ئەمینی گشتی پارتی بەعسی سوشیالستی عەرەب ، ئـەمڕۆ لە کۆشکی رەشید پێشـــوازی هەڤال أحمد حسن البکر ئەمین سڕی سەرکردایەتی هەرێمو سەرۆك کۆمارو هەڤال جێگری ئەمین سڕی سەرکـــردایەتی هەرێمو جێگری سەرۆکـــی ئەنجومەنی سەرکردایـــەتی شـۆڕشی کرد کە بە بۆنـــەی شۆڕشی ١٧ی تەمــــوزی نەتەوەییو سوشیالست کـــە پارتی بەعسی سوشیالســـتی عەرەب سەرکردایەتی کردبوو ، لەوێ بوون بۆ پێشکەش کردنی پیرۆزبایی یان ٠

ئەوەی شایانی باسە لەگەڵ هەڤال ئەمین سڕی هەرێـم و هەڤال جێگری ئەمین سـڕ... ، هەڤالان عزە الدوری و دکتـۆر عزە مصطفی وطه الجـــزراوی ئەندامانی سەرکردایـــەتی هەرێمو سعدون غیدان ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایـــەتی شۆڕشو هەڤالان محمـــد محجوبو طاهر العانی ئەندامانی سەرکردایەتی هەرێمو هـەڤال طارق عزیز ئەندامی پاڵێوراو بۆسەرکردایەتی هەرێـــم ، ئامادە بوون ٠

دیسان لەم چاوپێکەوتنەدا هەڤال عبدالوهاب الکیـــلانی ئەندامی سەرکردایـــەتی نەتەوەییو هەڤال ناصیـــف عواد بەرێوەبەری مەکتـــەبی بەخشو راگەیانـــدنی سەرکردایەتی نەتەوەی حیزب ئامادە بوون ٠

سەرۆکی فەرماندە پیرۆزبایی لە لەشکری دلێر ئەکات

بە بۆنەی شورشی ١٤ و١٧ی تەموزەوە مهیب احمد حسن بکر سەرکۆمارو وەزیری بەرگـــری پیرۆزبایی لە براو رۆڵەکـانی ئەندامانی لەشکر کـــرد ٠٠٠ ئەمەش تەواوی بروسکەکەیە :ـ

لە ٠٠٠ سەرکۆمارو وەزیری بەرگـــــری مهیـــــب احمد حسن بکرەوە : ـ

بە بۆنەی هەردوو شـــورشی نەمری ١٤و ١٧ی تـــەموزەوە پێخوشحالم کە جوانترین پیروز لە ئیـــوەو براو رولەکـــانم ئەندامانی هێزی چەکدار بکـــەم داواکارم لــــە خوای گەورەو بەخشندەو میهرەبان کە هەموو سالی ئەم جەژنە بە خۆشـــی بکەینـــەوەو نیشتمانەکەمان سەرکەوتنی تەواوەتی بەدەست بهێنێ لە شەڕی خۆ راگـــرتن دژی ئیمپریالیزمی جیهـــان وهێزەکانی شـــەڕ وەئاوات و ئامانجەکانی نەتەوەی عەرەبمان لەرزگارکردنی خاکی داگیرکراو لە ژێر چنگی زایونیزم بێتەدیو کۆمەڵێکی شورشگێڕی عـەرەب بنیات بنێ ئاڵای یەکگـــرتنو سەربەستیو سوشیالیستی لە سەر بشەکێتەوە ٠

مهیب
أحمد حسن بکر
سەرکۆمارو وەزیری بەرگری

سەرۆکی فەرماندە بروسکەیەکی پیرۆزبایی لە ئەنجومەنی تەنفیذیەوە پێگەیشت

بە بۆنەی جەژنەکانی تەموزە ئەنجومەنی تەنفیزی ناوچـــەی ئۆتۆنومـــی پێخوشحـــالەکـــە جوانتـــــرین پیروزبایی لە بەرێزتان بکـاتوبەڵێنو پەیمانتان داتێ لەسـەر بەردەوام بۆ پێشـــەوە چوونلەپێنـــاوی قولکردنـــەوەی سەرکەوتنو دەسکەوتەکـــانی پارتیو شورش کە بونەتـــە قەلایەکی پتـــەو رووبەرووی نەخشـــەکانی ئیمپریالیـــزمو زایۆنیـــزمو کۆنەپەرســـتییەوویش لە ئەنجامی ئەوسیاسەتی شورشگێڕیـــە جوامێـــرەی سەرکردایەتی تان گرتویەتیەبەر وکۆ بونەوەی جەماوەر لــــە لەدەورو پشتی ٠

ئەوتەقەللاگومان لێکراوانەیدوژمنانی نەتەوەی عـــەرەب ئەیدەن بێ سوود ئەبێ چونکـەرەوتەکەمان بەرەو ئاســـۆیە

بڕوانە ـ ل ٧

با هەر بشەکێتەوە ئالای شۆڕشەکانی تەموز

لەم رۆژانەدا لە سەرانسەری ولات گەلی عیراقمان بــە عەرەبو کــــوردو کەمایەتیــە نەتەوەییەکانەوە ، بەگەرمیــــەوە پێشوازی یادی پیرۆزی شـــورشی ١٤ی تەمووزی ١٩٥٨و شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ی تەمووزی ١٩٦٨ یان کردو پشت ئەستور بە واناى خۆیانو بەڕابەری پارتی فەرماندە پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وبەرەی نیشـــتمانیو نەتـــەوەیی پێشکەوتنخواز ، هەمیشە بۆپێشەوە بەرەو بنیات نانی کۆمەڵێکی پێشکەوتوو بەختیار هەنگاو ئەنێن ٠

بێگومان گەلەکـــەمان بەسەرکـــەوتنی شۆڕشی چواردەی تەمووزی ١٩٥٨ لــــە کۆمەڵە کۆتو پێوەندێك رزگاری بوو ، چ لە مەیانی وەدی هێنـــانی سەربەخۆیی سیاسیو دەرچوونی عیراق لە پەیمانی گۆڕکراوی بەغداو دەسەڵاتی ئیستە رلینی ، وەچ لــە مەیانی هێنـــانەدی دەسکەوتی گرنگی کۆمەلایەتیو جێبەجێ کردنی چـــەند ئەرکێکی قۆناغی رزگاریی نیشتمانییەوە ٠

دیسان سەرکەوتنی شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ی تەمووزی ١٩٦٨ چەندین کۆت وزنجیری تری شکاندو بۆ دوا جار بە شێوەیەکی بنەڕەتیی چارەسەری گیروگرفتو لەرێ لادانی دەسەڵاتە لە رزۆکەکانی دوور لە میللەتی کـــرد ، ئەو دەسەڵاتانەی کـــە بەردەوام خـــەریکی راوەدوونانی ئازادیخـــوازانی گەلەکـــەمان بوونو ئـــەیان ویست وڵاتەکـــەمان جارێکی تر بـــە پاشـــکۆو ئۆردوگای ئیمپریالیستە چاو چنۆکەکانەوە ببەستنەوە ٠

شۆڕشی ١٧ی تەمووز چـــەندین ئەرکی گـــەورەی نیشتمانی جێبەجێ کرد ، لەلایەکـــەوە ، لـــە ئەنجامی رزگارکردنی ئابوری وڵات لـــە دەست مۆنوپولەکـــانی بێگانە ، بـــە تایبەتی میللی کردنی نـــەوتو بازرگانی دەرەوەو بایەخ دان بە کەرتی گشتی وهەرەوەزکاریی لە پیشەسازیو کشتوکاڵدا ئەمانە هەمووی بونە هۆی زیاتر پتەوکردنی سەر بە خۆیی سیاسی عیراق ٠ وە لە لایەکی تریشەوە چەندەهـــا یاســـای پێشکەوتنخوازو گونجاو

بڕوانە ل : ٧

institutkurde de paris

ووتارێکی گرنگی سه‌رۆك به‌کر به‌بۆنه‌ی شۆڕشه‌کانی ته‌موزه‌وه / پاشماوه‌ی ل ١

بو به حیزبه که‌یان بوو که توندو تۆڵ په‌یوه‌ندی خه‌بات به‌نه‌ته‌وه که‌یانه‌وه گرێی داون .

هه‌روه‌ها ئیمپریالیزم نه‌یتوانی شۆڕش بولای شه‌ڕی چاوه‌ڕێ نه‌کراو رابکێشـــێ چونکه هه‌میشه شورش به‌وردی وه‌به‌عه‌قڵێکی چالاکی ستراتیژیانه‌وه به‌رامبـه‌ر به‌هه‌مو په‌ره‌سه‌ندن‌و روداوێك له‌مه‌کۆ دابوو جـا بۆیه به‌هیچ جۆرێك روبه‌روی روداوێکی ترسناك نه‌بو کـه چاوه‌ڕێی نه‌کردبێ .

جا بۆیه ئیمپریالیزم ته‌نیا تاکه دارده‌سته کۆنه‌ـ نۆی که‌ی له‌به‌رده‌ستاما ، واته هه‌ڵگیرساندنه‌وه‌ی کێشه‌ی کوردو یارمه‌تیدانی تاقمه کۆنه‌په‌رسته به‌کرێ گیراوه‌که له بزوتنه‌وه‌ی کوردا ئه‌و تاقمه‌ی که به ته‌واوه‌تی ئاماده‌بو ده‌ورێکی خیانه‌تکاری دژی شۆڕش بگێڕێ‌و ئاگـری فیتنه‌و یاخی‌بون له چه‌ند ناوچه‌یه‌کی شـاخاوی ژوروی نیشتماندا هه‌ل بگیرسێنێ ، ئیمپریالیـزم توانایه‌کی گه‌وره‌ی سه‌ربازی‌و مادی‌و راگـه‌یاندنی خسته کارو یارمه‌تیه‌کی زۆری لایه‌نه داخ له‌دڵه کانی دا بۆ پشتگیری کردنی یاخی بونه‌که ، وه‌واشی بۆ ئه‌چو که گوایه یاخی بوونه کۆنه‌په‌رسته به‌کرێ گیراوه‌که به‌و یارمه‌تیـه‌ی دراویتی ئه‌توانێ ده‌ست له شۆڕش بوه‌شێنێ‌و زه‌مینـه یه‌کی له‌باری جێ‌به‌جێ کردنی پیلانه‌کانی ئیمپریالیـزم بخولقێنێ ، یان به‌لای که‌مه‌وه بتوانێ شۆڕش بخـاته مه‌ڵبه‌ندی به‌رگری کردن له خۆو نه‌توانێ به‌ره‌و پێشه‌وه هه‌نگاو بنێ .

به‌ڵام شۆڕش له میژه‌وه وه‌به وردی ئه‌وه‌ی ئه‌زانی که ئیمپریالیزم په‌نا ئه‌باته به‌ر ئه‌م دار ده‌سته‌ی ، بۆیه هه‌ر که تاقمه به‌کرێ گیراوه‌کـه یاخی بوو شۆڕش به‌ته‌واوه‌تی ئاماده‌ی روبه‌رو بونی بو ، رێبازی شۆڕش‌و ده‌سکه‌وته یه‌ك له دوای یه‌که‌کانی هه‌ر له شۆڕشی ١٧و ٣٠ی ته‌موزه‌وه بنچینه‌یه‌کی پته‌وی خۆ راگرتن بون بۆ به‌ره‌نگاری کردنی نه‌خشه‌و پیلانه‌کانی ئیمپریالیزم‌و به چۆکا هێنانی تاقمه به‌کرێ گیراوه که‌و به‌یه‌کجاری له‌ناو بردنی ، یه‌کیتی نیشتمانی له‌وپه‌ڕی پته‌ویدا بوو ، لـه کاتی شه‌ڕا هیزه‌نیشتمانی‌و نه‌ته‌وه‌یه پیشکه‌وتنخوازه‌کان له چوار چیوه‌ی به‌ره‌ی نیشتمانی‌و نه‌ته‌وه‌یی پیشکه‌وتن خوازدا یه‌ك ریز وه‌ستان بۆ روبـه روبونی یاخی بون‌و ریسوا کردنی ئامانجه گومان لێکراوه‌کـانی ، بڕوا به‌یه‌کتری بونیش له نیوان سه‌رکردایـه‌تی‌و جه‌ماوه‌ری گه‌لی کوردمان په‌یوه‌ندی خه‌بات‌و تێکۆشانی نێوانیـان له‌و په‌ڕی به‌هێزی دا بوو ئه‌مانه هه‌مو بونه شوره‌یه‌کی قایم له ده‌وری شۆڕش له لایه‌ك‌و ده‌ستیکی دلێرانه‌یان له یاخی بوه‌کان وه‌شاند له‌لایه‌کی تره‌وه .

هه‌ر وه‌کو ئیمپریالیزم هه‌مو توانا یه‌کی نیـو ده‌وڵه‌تانی بۆ نوکه‌رانی خسته گه‌ڕ شۆڕشیش لـه‌لای خۆیه‌وه به‌پێی ئه‌وه‌ی که شۆڕشـێکی رزگاریخوازو پیشکه‌وتن خوازه‌وه مه‌ڵبه‌ندێکی گرینگی لـه ئوردوگـای رزگاریخوازی پیشکه‌وتوی جیهاندا هه‌یه توانی یارمه‌تی نێو ده‌وڵه‌تان ده‌سته‌به‌ر بکات‌و روبه‌روی نه‌خشـه‌کانی ئیمپریالیزم ببێ‌و یاخی بونه‌که له‌ناو چه‌یـه‌کی ته‌سکدا گیر بکات‌و نه‌خشه‌و پیلانه‌کانی ئیمپریالیزم پوچ بکاته‌وه

ئه‌وه‌ی به‌راستی شانازی پێوه ئه‌که‌ین ، ئه‌وه‌یه که شه‌ڕی شۆڕش له‌گه‌ڵ یاخی بونه به‌کرێ گیراوه کۆنه په‌رسته‌که له چوار چیوه‌ی گشتی‌دا شه‌رێکی مه‌بده‌ئی‌و ئابڕو مه‌ندانه‌بوو .

ئیمپریالیزم‌و چه‌ته به‌کرێ گیراوه‌کان نه‌خشـه‌یان وادانابوو که‌شـــــۆڕش له کرداری تۆڵه سه‌ندنه‌وانه تێ‌بگلێنن هه‌روه‌کو له چه‌ند شوێنێکی جیهاندا روی داو چه‌ند پاکانه یه‌ك بۆ یاخی بونه‌که بکات . به‌ڵام شۆڕش به‌رێبازه کامڵ‌و رێڕه‌وه ره‌وشـتی‌یه دروسته‌که‌ی کـه له‌باوه‌ری حیزبه‌وه هه‌ڵقوڵابوو توانی له‌سه‌ر بنچینه‌یه‌کی پته‌وی مه‌بده‌ئی شه‌ڕه‌که بکات وه هه‌رچـه‌نده دۆخی میلیتاریستی‌و سایکولوجی که ده‌وری شه‌ڕه‌که‌یان دابو سه‌خت بون به‌ڵام هه‌ر توانی ئه‌م ئه‌رکه قورسـه به‌دی بهێنێ . ئه‌م بۆنه‌یه به هه‌لێکی میژویی ئه‌زانین که بـه گه‌رمی پیروزبایی له هێزه دلێره چه‌کداره‌که‌مان بکه‌ین به‌رامبه‌ر به‌و سه‌رکه‌وتنه مه‌زنه‌ی به‌ده‌ستی هێنا هه‌ر له جه‌نگینی دلێرانه‌و ره‌وشت‌به‌رزی‌و دیسپلینی مه‌بده‌ئیه‌وه که ئه‌م ره‌وشتانه‌شی له‌سامانی نه‌ته‌وه‌که‌مانه‌وه وه‌رگرتوه له‌گه‌ڵ ره‌وشتی شۆڕش‌و حیزبه فه‌رمانده که‌ی جا بۆیه به‌راستی شه‌ره‌فی ئه‌وه‌ی پێ بڕا که ببێ به‌له‌شکری گه‌ڵ له‌شکری نه‌ته‌وه ، هه‌ر له‌سه‌رده‌می خه‌لیفه‌کانی راشدین‌و سه‌رده‌می پرشنگداری عه‌ره‌بی ئیسـلامی تا ئه‌مڕۆ شه‌ڕێکی وا نه‌بوه که به‌م جۆره ره‌وشتی ره‌سه‌ن‌و بیرو باوه‌ڕی به‌رزی تیادا به‌کار بهێنرێ وه‌کو ئه‌وه‌ی شورش‌و هێزی دلێری چه‌کدارمان دژی یاخی بونه‌کـه کردیان ، هه‌روه‌کو له‌و وتاره‌دا که‌لـه ٧ی نیسانی ئه‌مسـاڵدا خویندمانه‌وه وتمان (ئێمه شانازی به‌م ده‌سـکه‌وته‌وه ئه‌که‌ین که گرنگترین ده‌سکه‌وته کانی حیزب‌و شۆوڕشن ئه‌مه ده‌سکه‌وتێکی شۆڕشگیری گه‌وره‌و ده‌سـکه‌وتێکی گه‌وره‌ی مرۆڤایه‌تی‌و ده‌سکه‌وتێکی گه‌وره‌ی له‌شکره) .

شه‌ڕ له‌گه‌ڵ تاقمی به‌کرێ گیراوا سه‌خت‌و ئاڵۆز بوو ، به‌ته‌نیا شه‌ڕێکی ناو خۆ نه‌بو به‌ڵکو به‌ره‌نگـار بونێکی ترسناکی نێوان هێزه‌کانی رزگاری‌و پیشکه‌وتن‌ـ خوازی جیهان بون که ئێمه له جیاتیاندا شه‌ڕمان ئه‌کرد دژی هیزه‌کانی ئیمپریالیزم‌و زایونیزمی جیهانی که تاقمی به‌کرێ گیراو له پیناو به‌رژه‌وه‌ندیه کانیـانا ئه‌جه‌نگان له‌و جه‌نگه‌دا ســه‌رکه‌وتین‌و ئه‌م سه‌رکه‌وتنه‌شمان سه‌رکه‌وتنی هێزه‌کانی رزگاری‌و پێشکه‌وتنخوازی جیهان بوو به‌م جۆره نه‌خشه‌و پیـلانه‌کانی ئیمپریالیـزم‌و زایونیزم پوچه‌ڵ بونه‌وه‌و هیوا بڕاوبون له‌و پیـلانه‌ی دژی شۆڕش رێکیان خست .

هاو ولاتینه :

هه‌رچه‌نده دۆخی ئه‌و شه‌ڕه‌ی پار کردمان سه‌خت

بو وه‌پێویستی به توانایه‌کی سیاسی‌و سه‌ربازی‌و ئابوری‌و ده‌رونی تایبه‌تی ئه‌کرد ، به‌ڵام هێزه‌کانی ئیمپریالیزم‌و تاقمه به‌کرێ گیراوه‌که نه‌یان توانی ره‌و ره‌وه‌ی شۆڕش بوه‌ستێنن شۆڕش ئه‌وه‌نده به‌توانا بوو دلێرانه شه‌ڕی به‌رگری کردن له‌نیشتمانی‌کردو ولاتی پاراست به‌گوێره‌ی به‌رنامه‌کانی حیزب ئه‌و به‌رنامه شۆڕشگیری‌یه‌گشتی‌یه‌ی له سه‌ره‌تای سالی ١٩٧٤ هه‌شته‌مین کونگره‌ی قطری پارتی به‌عسی عه‌ره‌بی ئیشتراکی دایناو له چوار چیوه‌ی راپورتی سیاسی‌دا بلاو کرایه‌وه‌و هوشـیارو چالاکـانه سه‌رپه‌رشت‌و جێ‌به‌جێی کرد .

له‌مه‌یانی په‌ره‌سه‌ندن‌و گه‌شـه کردنا فراوانانه به‌رنامه‌ی به‌رهه‌م هێنان جێ‌به‌جێ کرا کـه پاره‌یه‌کی زۆرو زه‌به‌ندی بۆ ته‌رخان کرابوو وه مه‌یانی کشتوکاڵ‌و ئاوده‌ێری‌و پیشه سازی‌و نه‌وت‌و خزمه‌تگوزاریه گشتی‌یه کانی گرته‌وه که له‌م رۆژانه‌دا چه‌ند پرۆژه‌یه‌کیان ته‌واو بوه‌و ئه‌کرێنه‌وه .

هه‌ر چه‌نده ئه‌و پیلانه‌ی ئیمپریالیزم دژی ئێمه داینا فراوان بوو جا ئه‌وه‌بێ که‌به هۆی ئالوزاندنی یاخی بونه کونه‌په‌رسته که‌وه یان له‌مه‌یدانی نه‌ت‌ودا که‌میللی‌مان کردوه کردی ، ئێمه هه‌ست به‌پێ خوشحالی ئه‌که‌ین چونکه ئابوری نیشتمانیمان پته‌وو به‌هێزه‌و ئه‌توانین پێویستی هاو ولاتیان بێنێته دی‌و چالاکانه له کێشـه‌و مه‌سه‌له نه‌ته‌وه‌یه‌کانماندا به‌شدار ببێ‌و یارمـه‌تی ولاتانی براو ولاتانی دۆست له ئه‌فریقاو ئاسیا بدات .

به‌ڵام ئه‌مه‌ش ئه‌وه ناگه‌یه‌نێ کـه پار له‌مه‌یانی ئابوری‌و گه‌شه کردندا گیرو گرفتمان له رێگادا نه‌بووبێ به‌ڵکو چه‌ند گیرو گرفتیکمان هاتۆته رێگـا به‌ڵام تازه نه‌بون به‌ڵکو ئه‌مانه بون که له سه‌رده‌مه کانی پێشوه‌وه بۆمان ماو نه‌ته‌وه‌و راپورتی سیاسی هه‌شته‌مین کونگره‌ی قطری حیزب ده‌ست نیشانی کردبون .

ئێمه‌ش وه‌کو به‌شێك له‌م جیهانه دۆخی ئیستای ئابوری جیهان کاری تێ کردین وه‌کو (تضخم) وه گران بونی شتومه‌ك له زوربه‌ی ولاتانی جیهان به‌تایبه‌تی ولاته پیشه سازی‌یه سه‌رمایه داره کان‌و شکانی دۆلارو کار کردنه سه‌ر داهاتی نه‌وتمان .

ئه‌م ساڵی به‌رهه‌م هێنان‌و دارایی ته‌نیا له نۆ مانگ پێك دێت وه‌هه‌ر چه‌نده ئه‌م ماوه‌یه کورته به‌ڵام بودجه‌ی ده‌وڵه‌ت‌و بودجه‌ی به‌رنامه‌ی به‌رهه‌م هێنـان به‌باشی خۆیان پاراست‌و هه‌مو خزمه‌تگوزاری یه‌کیان بۆ گـه‌ل دابین کردو په‌ره‌یان به دام‌و ده‌زگـاو دامه‌زراوه‌کانی حکومه‌ت داو نه‌خشه‌ی گه‌شه‌کردنیان به‌ره‌و پێشه‌وه برد .

ئێمه له‌م مه‌یدانانه‌دا پێویستیمان به ته‌وژم‌و گیانی ده‌ست پێشکه‌ری‌و کاری چالاکانه هه‌یه ئه‌م ره‌وشته‌ش شۆڕش‌و حیزبی فه‌رمانده ســاغی کردو نـه‌وه‌و بـه بنچینه‌یه‌کی گرنگی کۆمه‌ڵی نوێی شۆڕشگیری داناوون وه هه‌روه‌ها پێو دانگێکی سه‌ره‌کین بۆ ده‌سـت نیشان کردنی مه‌ڵبه‌ندی هه‌ر یه‌کیك له ئێمه له کومه‌ڵدا .

هه‌ر وه‌کو پیلانه کونه‌په‌رسـته‌که‌ی ئیمپریالیزم نه‌ی‌توانی ره‌وره‌وه‌ی میژوو له‌مه‌یانی په‌ره‌سـه‌ندنی ئابوری‌دا بوه‌ســتێنێ ، به هه‌مان راده‌ش نه‌یتـوانی ره‌وره‌وه‌ی په‌ره سه‌ندنی گیانی دیموکراتیانه بوه‌ستێنێ به‌ڵکو به پێچه‌وانه‌وه به‌ره‌نگاری کـردنی ئیمپریالیزم‌و کۆنه‌په‌رستان پراکتیکی دیموکراتیانه‌ی له ولاتدا قوڵتر کرده‌وه‌و شاره‌زایی دامه‌زراوه گه‌ڵ‌و دیموکراتیـه‌کانی پتر کرد که هه‌میشه له بنیات نانی کۆمه‌ڵی دیموکراتی گه‌ڵ‌دا به‌شداری ئه‌که‌ن‌و راپورتی سـیاسی هه‌شته‌مین کونگره‌ی قطری بنچینه‌که‌ی ده‌ست نیشان کردوه .

تاقی کردنه‌وه‌که‌ی به‌ره‌ی نیشتمانی قوڵ‌تر بوه‌وه‌و په‌ره‌ی سه‌ند ، هه‌ر وه‌کو ساڵی پار له‌م روژه‌دا به‌ڵێنمان دانێ به‌ره فراوانترو وه هه‌مو ئه‌و حیزب‌و نیشـتمانی‌و نه‌ته‌وه‌یه پێشکه‌وتنخوازانه‌ی گرته خۆی کـه باوه‌ڕیان به په‌یمانی کاری نیشتمانی‌و رێبازی شۆڕش هه‌بو .

وه‌له قوناغی ئاینده‌دا پێویسته به‌پێی بڕیاره‌کـانی کونگره‌ی هه‌شته‌می قطری گیانی دیموکراتیانـه قوڵتر بکرێته‌وه‌و به‌ره‌ی نیشتمانی‌و نه‌ته‌وه‌یی پێشکه‌وتنخواز پایه‌یه‌کی گرنگ به‌ده‌ست بهێنێ له ژیانی دیموکراتیدا بۆ به‌دی هێنانی ئه‌و ئه‌رکانه‌ی په‌یمانه‌که ده‌ست نیشانی کردون .

جێ گیر کردنی ده‌وری حیزبی به‌عسـی عه‌ره‌بی ئیشتراکی له به‌ره‌و کۆمه‌ڵدا ئه‌رکێکی شۆورشـگیری گرنگه وه تاقی‌کردنه‌وه‌کانی رابوردو گرنگی ئه‌م ده‌وره‌یان ساغ کرده‌وه .

هاو ولاتینه :

پار له‌مه‌یدانی په‌یوه‌ندی ده‌ره‌وه‌ماندا چالاکیـه‌کی فراوان نوێنرا چه‌ندین سه‌ردان به پایه‌یه‌کی به‌رز لـه نێوان ئێمه‌و ولاتانی دۆست له جیهاندا کرا وه ئه‌م سه‌ردا نانه‌ش به پێی بنچینـه‌کانی به‌رژه‌وه‌ندی ناو کۆیی‌و رێزی یه‌کتر گرتن وه له چوار چێوه‌ی ئه‌و رێبـازه‌ی کونگره‌ی هه‌شته‌می قطری بۆ په‌یوه‌ندی‌یه نێو ده‌وڵه‌تیه‌ـ کانمانی دانابو په‌یوه‌ندی دۆستانه‌و هاوکاریمان له‌گه‌ڵ ئه‌م ولاتانه‌دا پته‌وتر بوو .

وه هه‌ر له ساڵی رابوردوودا وه‌به تایبه‌تی لـه چوارچیوه‌ی ولاتانی ریکخراوی بێ لایه‌ن‌دا وه له‌گـه‌ڵ ولاتی یوگسلافیای دۆست‌دا په‌یوه‌ندی‌و چالاکیمـان فراوانتر بوو ئێمه له‌م بواره‌دا رێبازه سه‌رکیه کـه‌مان ساغ ئه‌که‌ینه‌وه که داوا ئه‌کات سیاسه‌تی بێ لایه‌نی قوڵ بکرێته‌وه‌و له ته‌قه‌للاو نه‌خشه‌کانی ئیمپریالیزم بپارێزرێ

هه‌روه‌ها په‌یوه‌ندیه‌کانمان له‌گه‌ڵ ولاتانی سوشیاـ لیستی له‌مه‌یانه جۆربه‌جۆره‌کانا پتـه‌و تر بوو . پار چه‌ندین ریکه‌وتنی ســود به‌خشمان له‌گـه‌ڵ یه‌کیتی سوڤیه‌ت‌و بلگاریاو ئه‌لمانیای دیموکرات‌و میجه‌ڕو رومانیاو کوماری گه‌لی چین‌و کوریای دیموکرات‌دا مور کرد ، وه

په‌یوه‌ندی دوستانه‌و هاو کاریمان له‌گه‌ل چـه‌ند ولاتانی ئاسیادا به‌تایبه‌تی ئه‌فغانستان‌و به‌نگلادیش‌وه په‌یوه‌ندیمان له‌گه‌ل ولاتانی ئه‌فه‌ریقاو ئه‌مه‌ریکای لاتین‌دا به‌تین تر بو وه عیراق له چوار چیوه‌ی ولاتانی سێیه‌مدا به‌پێی توانای خۆی یارمه‌تیه‌کی پاکی ئابوری پیشکه‌ش به‌و ولاتانه کرد بۆ جێ گیر کردنی مه‌ڵبه‌ندی ئابوری یان دژی پیلانه‌کانی ئیمپریالیزم .

ئه‌مه‌وێ له‌م بۆنه‌یه‌دا بایه‌خ به په‌یوه‌ندی دۆستانه‌و دراوسێ‌یه‌تی باشی نێوان ئێمـه‌و تورکیای دراوسێمان بده‌م که هه‌میشه هه‌وڵی پاراستن‌و په‌ره پێدانی ئـه‌م په‌یوه‌ندیه‌ی داوه ، وه له چوار چێوه‌ی په‌یوه‌ندی دو قوڵی پار هاو کاری‌و دوستایه‌تیمان له‌گه‌ڵ فه‌ره‌نسادا به‌تین تر بو وه ئێمه به‌ته‌نگه‌وه‌ین که په‌یوه‌ندی هاوکاری دروست‌و یه‌کسانی له‌نێـوان ولاتانی عه‌ره‌ب‌و ولاتانی روژئاوای ئه‌وروپا دابمه‌زرێن .

گه‌وره‌ترین ده‌سکه‌وت کـه له‌مه‌یانی په‌یوه‌ندی ده‌ره‌وه‌دا به‌ده‌ستمان هێناوه ریکه‌وتن بوو له‌گه‌ڵ ئێرانی دراوسێ ده‌رباره‌ی چاره سه‌رکردنی ئاشتیانه‌ی ئـه‌و ناکوکیانه‌ی له نێوانماندا بوو وه له‌سه‌ر بنچینه‌ی لـه یه‌کتری گه‌یشتن‌و رێز گرتن‌و به‌رژه‌وه‌ندی هـه‌ردو لاو ده‌ست نه‌خستنه ناو کاروباری ناوخۆی یه‌کتری‌و کـار کردن بۆ بنیات نانی په‌یوه‌ندی دوستانه‌و هاوکاری لـه نێوانیاندا ، ریکه‌وتنه‌که‌ی ٦ی مارتی جه‌زایرو ئـه‌و ریکه‌وتنانه‌ی له ١٣ی حوزه‌یرانی ١٩٧٥ له به‌غدا مۆر کران‌و له ٢٢ی حوزه‌یران‌دا بلاو کرانه‌وه به باشـترین شێوه ئه‌م بنچینانه ساغ ئه‌که‌نه‌وه ، وه ئه‌و سه‌ردانانه‌ی له مانگه کانی رابوردوا له نێوان هه‌ردو ولاتا کـران ئاره‌زوی هه‌ردو ولاتی ده‌ربڕی بۆ دامه‌زراندنی په‌یوه‌ندی دۆسـتانه‌و هاوکاری لـه‌نێـوان هه‌ردو ولاتـی دراوسێ‌دا به جۆرێك که له‌گه‌ڵ به‌رژه‌وه‌ندی هه‌ردو ولات‌و په‌یوه‌ندیه میژوییه دێرینیه کانیانا بگونجێ .

به‌ته‌واوی بۆمان رون بوه‌وه کـه ئیمپریالیزم‌و زایونیزم‌و داخ له‌دڵه‌کان به‌رامبه‌ر به ریکه‌وتنه‌که‌ی هه‌ردو ولاتی دوست عیراق‌و ئێران حه‌په‌سان ، وه ئه‌م لایه‌نانه‌ش به هه‌مو ریگایه‌کی فێڵبازانه ئه‌یانه‌وێ ئه‌م ریکه‌وتنـه‌و په‌یوه‌ندی نوێی نێوانمان تیك بده‌ن‌و ئه‌مه‌ش پێویستی به زیاتر به‌ته‌نگه‌وه هاتن‌و ئاگاداری ناو کۆیی هـه‌یه له‌گه‌ڵ پته‌وترکردنی په‌یوه‌ندی نێـوان هه‌ردو ولاتی دراوسێ .

ریکه‌وتنمان له‌گه‌ڵ ئیران‌و چاك بونی په‌یوه‌ندیمان له‌گه‌ڵ ولاتانی خلیجی عه‌ره‌ب کارێکی باشی کرده سه‌ر ناوچه‌ی خلیجی عه‌ره‌ب که زۆر لایه‌ن ئه‌یانویست ببێت به‌ناوچه‌یه‌کی گرژ بوو ئالۆز ، بۆ ئه‌وه‌ی ده‌سته به‌ری دۆخێکی ئاسایی له ناوچه‌ی خلیجی عه‌ره‌ب‌دا ده‌سـته به‌ربکه‌ین ، له هه‌ڵوێستی بڕیاره‌کانی هه‌شته‌مین‌کونگره‌ی قطریه‌وه داوامان له ئێرانی دراوسێ کرد کـه پێویسته سه‌ربه‌ستی هاموشوی ده‌ریایی له خلیجی عه‌ره‌بدا تاوه‌کو گه‌روی هورمز به‌پێی یاسا کانی نێو ده‌وڵه‌تان ده‌سته به‌ر بکرێ ئه‌ویش له‌سه‌ر بنچینـه‌ی یه‌کسانی‌و هه‌ست کردن به‌لێ پرسراوی‌و دور لـه خۆتێ هه‌ڵقورتاندنی ئیمپریالیزم که‌به توندی به‌ر به‌ره‌کانی لێوه ئه‌که‌ین .

ئێمه دلنیاین کـه په‌یڕه‌و کردنی ئه‌م بنچینـانه‌و دامه‌زراندنی په‌یوه‌ندی دۆسـتانه له نێوان ولاتانی ناوچه‌که‌دا ئه‌و ئامانجانه دێنێته دی که ئه‌مانه‌وێت وه به‌رژه‌وه‌ندی ره‌وای هه‌مو لایه‌ك زامن ئه‌کات سـه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی دۆخی گرژبوو باری نائاسایی خلیجی عه‌ره‌ب خاو ئه‌کاته‌وه ، له سه‌ر ئه‌م بنچینه‌یه وه‌له هه‌ڵوێستـی سه‌رنجدانی نه‌ته‌وه‌ییمانه‌وه هه‌وڵمان دا که په‌یوه‌ندیمان له‌گه‌ڵ ولاتانی عه‌ره‌بی سه‌ر ناوچه‌ی خلیج پته‌و بکه‌ین وه‌له‌پیشه‌وه‌یان ولاتی عه‌ره‌بی سعودیه ، وه له هه‌ڵوێستی بڕوا بون به برایه‌تی عه‌ره‌ب‌و یه‌کێتی چاره نوسی عه‌ره‌ب گیرو گرفته کانمانیان له‌گه‌ڵ چاره سه‌ربکه‌ین .

وه له چوار چیوه‌ی په‌یوه‌ندی نێوان ولاتانی به‌رهه‌م هێنه‌رو کڕیاری نه‌وت‌دا رای ئه‌گه‌یه‌نین که هه‌ڵوێستێکی نه‌گۆڕاومان هه‌یه ، ئێمه دژی ئه‌و سیاسه‌ته‌ین که‌زیان به ولاتانی نه‌وت ئه‌گه‌یه‌نێ به‌ڵام ئه‌مه ئه‌وه ناگه‌یه‌نێ که قایل بین به‌وه‌ی زیان له‌مافی خۆمان‌و ولاتانی به‌رهـه‌م هێنه‌ری نه‌وت بدرێ ، ئه‌بێ نرخی نه‌وت به شێوه‌یه‌کی به‌رامبه‌ر له‌گه‌ڵ شکانی دۆلار زیاد بکرێ بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌م ولاتانه داهاتێکی ره‌وایان ده‌ستگیر ببێ چونکه ئـه‌م داهاتانه بنچینه‌ی ئابوری ولاتانی به‌رهه‌م هێنه‌ری نه‌وتن .

هه‌روه‌ها ئێمه وائه‌بینین که پێویسته به‌رهه‌م هێنانی نه‌وت له‌گه‌ڵ ئه‌و داوا کاری‌یه‌ی له‌سه‌ریه‌تی به‌رامبه‌ربێ وه‌داوا له ولاتانی به‌رهه‌م هێنه‌ری نه‌ت‌و ولاتانی عه‌ره‌بی برامان ئه‌که‌ین که په‌یڕه‌وی ئه‌م بنچینه‌یه بکه‌ن بۆ ئه‌وه‌ی زیان به ئێمه‌و ولاتانی به‌رهه‌م هێنه‌ری نه‌وت نه‌گات .

ئێمه به‌توندی داوای یه‌کخســتنی ریزی ولاتانی (ئوپك) ئه‌که‌ین بۆ پاراستنی به‌رژه‌وه‌ندیه ره‌وا کانیان‌و به‌ره‌نگاری کردنی ته‌قه‌للاکانی ئیمپریالیزمی ئه‌مه‌ریکا . هه‌روه‌ها داوا ئه‌که‌ین که هاوکاری یه‌کی دادپه‌روه‌رانه‌و رێزی به‌رژه‌وه‌ندی یه‌کتر گرتن له نێوان ولاتانی به‌رهه‌م هێنه‌رو کڕیارانی نه‌وت‌دا هه‌بێت وه‌به‌توندی به‌ربه‌ره‌ـ کانێی ئه‌و ته‌قه‌للایه ئه‌که‌ین که ئه‌مه‌ریکا ئـه‌یدات بۆ ئه‌وه‌ی له‌یه‌ك لاوه سود له وزه وه‌ربگرێ .

له سه‌ر ئه‌م بنچینه‌یه پشتگیری داوا کاری‌یه‌که‌ی فه‌ره‌نسامان کرد سه‌رباره‌ت به وتووێژ کردن له نێوان ولاتانی به‌رهه‌م هێنـــه‌ری نه‌ت‌و ولاتانی (کڕیارو) ولاتانی سێیه‌می جیهان وه ئیستاش‌پشتگیری ئه‌و وتووێژ کردنه ئه‌که‌ین که ئه‌بێته هۆی دامه‌زراندنی . په‌یوه‌ندی

ره‌واو یه‌کسان له نێوان لایه‌نه خاوه‌ن په‌یوه‌ندی‌یه‌کانا که ئه‌بێته هۆی پوچه‌ڵ کردنه‌وه‌ی نه‌خشه‌کانی ئیمپریالیزمی ئه‌مه‌ریکا که ئه‌یه‌وێ به‌هۆی ده‌زگای وزه ی‌ده‌وڵه‌تانه‌وه سیاسه‌ته ئیمپریالیستیه دژ به به‌رژه‌وه‌ندیه‌کانی گه‌لانی به‌رهه‌م هێنه‌ر وه‌له ئه‌نجامدا دژ به به‌رژه‌وه‌ندی گه‌لانی کڕیار بسه‌پێنێ .

هاو ولاتینه :

جه‌ماوه‌ری تێکۆشه‌ری نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب .

پتر له هه‌شت ساڵ تێ ئه‌په‌ڕێ به‌سه‌ر ده‌ست درێژی‌یه نوێ یه‌که‌ی سه‌هیونی دوژمن که لـــه ساڵی ١٩٦٧دا کردیه سه‌ر نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب وه ئه‌م دوژمنه تاوه‌کـو ئیستاش به پشتگیری‌و یارمه‌تی ئیمپریالیزمی جیهان به تایبه‌تی ئیمپریالیزمی ئه‌مه‌ریکا سه‌رانســه‌ری خاکی فه‌له‌ستین‌و سیناو گۆلانی هه‌ردو ولاتی میسرو سوریای داگیر کردوه .

هه‌ر چه‌نده پروپاگه‌نده‌یه‌کی زۆر ده‌رباره‌ی ئه‌وه‌ی ناونراوه به چاره سه‌رکردنی ئاشتیانه ئه‌کرێ وه‌سه‌ره‌ـ رای ئه‌و به‌ڵێنانه‌ی ئه‌مه‌ریکا به سه‌هیونی دوژمنی ئه‌دات‌و به‌ندو بالۆره‌ی بۆ لێ‌ئه‌درێ ، وا هه‌شت ساڵی درێژو

ناخۆش تێپـه‌ڕی‌و سه‌هیونی دوژمن به پشـتگیری ئیمپریالیزمی ئه‌مه‌ریکا له‌و خاکه ناکشێته‌وه که له ساڵی ١٩٦٧دا زه‌وتی کرد ، وه چه‌ند مه‌رجێکی ئابرو به‌رانه‌دا ئه‌نێت به‌رامبه‌ر هه‌ر هه‌نگاوێکی بچوك که بێ بایه‌خیش بێت که سه‌هیونی‌یه‌کـان‌و ئیمپریالیزمی ئه‌مه‌ریکا لافـی پێوه لێ‌ئه‌ده‌ن .

ئێمه هه‌میشه وتومانه‌و ئاگا داریشمان کردونه‌ته‌وه که ئه‌و سیاسه‌ته نه‌خشه کیشـــراوه‌ی ئیمپریالیزم‌و زایونیزم ته‌نیا به مه‌به‌ستی راهێنانی چه‌ند ریژیمیـکی عه‌ره‌ب‌و جه‌ماوه‌ری عه‌ره‌به بۆرازی بون‌و هاتنه خواره‌وه له داواکانیان وه‌بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و لایه‌نانه‌ی به شـوێن ریکه‌وتنی ئاشتیانه که‌وتوون وای بۆ بچن کـه گوایه هه‌ردو بڕیاری ژماره (٢٤٢ و ٣٣٨) سه‌رکه‌وتنه یاخود ده‌سکه‌وتێکی گه‌وره‌ی سیاسی‌یه به‌ڵام ئه‌م دوو بڕیاره له روخسارو ناوه‌ڕۆکدا دان نانه به ده‌وڵه‌تۆکه‌ی سه‌هیونی‌و رازی بون به‌داگیرکردنی ئه‌و خاکه‌ی پێش ساڵی ١٩٦٧ داگیری کردوه به‌رامبه‌ر به‌کشانه‌وه له چه‌ند ناوچه‌یه‌ك که‌دوای ئه‌م ساڵه زه‌وتی کردوه .

ئه‌م رێبازه چاو به‌سته‌کی‌یه‌کی پڕ لـــه مه‌ترسی تیادایه چونکه چاو له مافی عه‌ره‌ب له فه‌له‌ستین ئه‌پۆشێ وه‌وای بۆ ئه‌چێ که گوایه مه‌سه‌له‌که له ساڵی (١٩٦٧)وه ده‌ستی پێ کردوه وه‌ئه‌وه‌ی له‌بیر خۆی بردۆته‌وه که ئه‌م نه‌وه‌یه هه‌ر له سه‌ره‌تاوه رازی نه‌بوه به‌داگیـر کردنی خاکی فه‌له‌ستین له‌لایه‌ن سه‌هیونیه‌کانه‌وه‌و خه‌باتێـکی درێژ خایه‌نی کردوه بو چاره‌ســه‌رکردنی . وه‌داگیر کردنه‌که‌ی ساڵی ١٩٤٨ هۆی کاره ساته‌که‌ی ســاڵی ١٩٦٧ بو .

ئێمه که ئه‌م راستی‌و بیرو باوه‌ڕانه ساغ ئه‌که‌ینه‌وه له مه‌ڵبه‌ندی سه‌رکێشی‌و ئاره‌زوی خه‌ڵك تێوه گلانه‌وه هه‌نگاو نانێین وه چاو پۆشی له دۆخی واقیع ناکه‌ین به‌ڵکو له‌دوو خاڵی سه‌ره‌کیه‌وه هه‌نگاو ئه‌نێین یه‌که‌م : قه‌واره‌ی سه‌هیونی به پێی سروشتی خۆی‌و ئه‌و په‌یوه‌ندی‌یه‌ی به ئیمپریالیزمه‌وه هه‌یه‌تی وه‌که له‌و ناوچـه‌یه‌دا ده‌وری گزیری بۆ ئه‌گێڕێ هه‌ر ئه‌بێ ده‌ست درێژی که‌رو فراوان خوازبێ ، دووه‌م : نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب په‌ك کـه‌وته‌نیه‌و ئه‌توانێ مافه ره‌واکانی به‌ده‌ست بهێنێ‌و ناچار نیه ده‌ست له هه‌ندێك له‌مافه کانی هه‌ڵبگرێ به‌رامبه‌ر به هه‌ندێك ده‌سکه‌وتی تر .

نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب به‌و توانا به‌شـه‌ری‌و ئابوری‌و سوپای گه‌وره‌یه‌ی که هه‌یه‌تی ، وه‌به‌و شوین کـه‌وته‌ی له‌ناو ده‌وڵه‌تاندا ، بێ تواناو لاواز نی‌یه له‌مه‌یـدانی جه‌نگین‌دا له‌گه‌ڵ دوشمنه زه‌یونیزمه‌کانی ، هه‌ر وه‌کـو ئه‌وانه‌ی ده‌ستیان له گه‌ڵ ئیمپریالیزم‌دا هه‌یه ئه‌یانه‌وێ پیشان بده‌ن‌و ئه‌وانه‌ی بروایان به توانای گه‌له که‌یان‌و تواناکانی هه‌یه . کۆ کردنه‌وه‌ی وزه‌و توانای گه‌له‌که‌مان وه‌یاخود هه‌ر به‌شێکی گرنگی‌و ئاماده کردنی له‌چـوار چێوه‌ی پیلانێکی تێکۆشه‌رانه‌ی درێژ خایـه‌ن‌و کـه‌ڵك وه‌رگرتن له‌و هه‌موو زروفانه‌ی که‌هه‌یه‌و دامـه‌زراندنی په‌یوه‌ندیه ده‌وڵه‌تیه‌کان به‌شێوه‌یه‌کی گونجاو له‌گـه‌ڵ ئامانجه ستراتیجیه‌که ، گه‌یشتنی گـه‌له که‌مـان بـه ئامانجه‌که‌ی که رزگار بوونی ته‌واو ئێجگاره‌کی‌یه ، زامن ئه‌کات ... ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر له چوار چێوه‌ی قۆناخێکیش‌دا ته‌واوی ئامانجه ستراتیجیه‌که نه‌یه‌ته دی ، نه‌ته‌وه‌که‌مان ئه‌توانێت چـه‌ند هه‌نگاوێکی گرنگ بنێت بێ ئـه‌وه‌ی دووچاری ته‌نازولات بێت له ئامانجه‌که‌ی‌و لـه مافـه مێژوویی‌یه کانی .

خۆ هه‌ڵخه‌له‌تاندنیشه ئه‌گه‌ر بو ترێ ، رای گشتی ده‌وڵه‌تان له گه‌ڵ ئێمه نابێ مه‌گه‌ر به‌هه‌ردوو بڕیاره‌که‌ی ٢٤٢ و ٣٣٨ قایل بین‌و ده‌ست له مافه ره‌واکانمان لـه فه‌له‌ستین بشۆین .

رای گشتی ده‌ولی خاوه‌ن ویژدان ، له بنچینه‌وه ره‌فزی ئه‌و باوه‌ره ئه‌کات که ده‌ست درێژکـه‌ری تاوانبـار خه‌ڵات بکرێت‌و ره‌فزی ئه‌وه‌ش ئه‌کات – که ئێمه ئـه‌بێ خه‌باتی بۆ بکه‌ین بۆ چه‌سپاندن له مه‌یدانی ده‌ولی دا – تاوانبـار مه‌رجـه‌کانی خۆی بسه‌پێنی بۆ ئـه‌وه‌ی له خاکێك ده‌رچێت که له رێگه‌ی هێزوه داگیری کردوه .

پروانه ل -٦-

institutkurde.paris

کاتێ شاعیر ئەیەوێ فۆرمێکی تازە بۆ هۆنراوەکانی بدۆزێتەوە

ئەنوەر قادر محەمەد

یەکێک لە رووالەتە گرنگەکانی فۆرمی شیعر مۆسیقایە، مەبەستم لە مۆسیقای شیعر ئەو ئاوازو ئیقاعانەیە لە ئەنجامی تێکچرژانی ئەو وشەو دەنگ‌و وێنانەوە پێکدێن کە ئەبنە چوارچێوەیەك بۆ بیرو هەستی شاعیر، ئەمەش زیاتر لە کێشدا خۆی ئەنوێنێ، کە دەشڵێم کێش «وزن» ئەو ئاوازەم مەبەستە شیعری پێ لە نووسینێکی تر جیائەکرێتەوە ئاشکرایە تا ئێستەش نەتوانراوە خۆ لە کێش ئازاد بکرێت، چونکە ئەو خۆئازادکردنە مردنە نەك ئازادی، «کولەریدجی» شاعیری فەیلەسووفی ئینگلیز ئەڵێ: «کێش هەوێنی شیعرە»، «ئێلیوت»یش ئەڵێ: «بەناوی خۆئازادکردنەوە، نابێ کێش پێشێل بکرێ بەڵکو ئەبێ بایەخی پێبدرێ‌و چاك بەکاربهێنرێ، هەندێ کەس بەم بیانووەوە لە باتی شیعر هەندێ پەخشانی پڕوپووچیان نووسیوە».

بێگومان یەکێك ئەگەر بۆ هەربابەتێك لە بابەتەکانی هونەر بسووتێ‌و هاندەرێکی دەروونیی راستەقینە پاڵی پێوەبنێ، بۆ ئەوەی بنووسێ، بۆ ئەوەی بەردەوام لە گەڕاندابێ بۆ شوێن‌پێ دۆزینەوە، ئەو ساتە بیرو ئەندێشەو ئەو کەرەسەیەی بۆ دەربڕین بەکاری‌دێنێ تێکەڵ ئەبن‌و لێك ئەئاڵێن‌و شاعیر وەها وشەو ڕستە ماڵی ئەکات، ئەگەر جاروبار لە دەستیشی بفڕن، دووایی هەر دێنەوە بۆ لای.

ئاشکرایە زمان خۆی لە باریا نییە، هەستی مرۆڤ بەتەواوی دەربڕێ، بەڵام ئەدیب ئەتوانێ ئەوەندەی لە وزەیدا هەیە بەکاری بهێنێ. ئەدیب دوای تاقیکردنەوەو سووتان‌و شەونخوونی کێشان بەهرەی پەرەئەسێنێ‌و گەشە ئەکات، زۆرشت کە لە سەرەتادا بەئیرادەوە ئەیکردن وای لێدێ بەئاسانی‌و لەخۆیەوە ئەنجامیان ئەدات، وەك چۆن منالێکی گاگۆلکەکەر لە سەرەتادا بەدارەدارەو رەورەوە پێ‌ئەگرێ کەچی کاتێ گەورە ئەبێ لە راکردنی هەزارو پێنج‌سەد مەتردا تیسکەی تفەنگ ئاسایی بۆی دەرئەچێ‌و یەکەمی ئەبچڕێ. مەسەلەی هونەرو هونەرمەندیش هەروەهایە. بۆچی شاعیرێك بیر لەوە ئەکاتەوەو ئەیەوێ ئاوازێکی تازە بۆ هەست‌و ئەندێشەی دابهێنێ؟ ئەگەر بەقوولی‌و لە روانگەیەکی مرۆڤانەی بەرزەوە بەسەر هونەردا بڕوانین‌و لێکی بدەینەوە ئەو وەختە دان بەوەدا ئەنێین هونەری راستەقینەو شاکار ئەوەیە کە پەردەی لەسەر زۆر لایەنی تاریك‌و نەدۆزراوەی دەروونی مرۆڤ‌و نهێنییەکانی سروشت‌و بوون هەڵدابێتەوەو بەشداری گۆڕینی جیهانی کردبێ، رۆژ بەڕۆژ بەرەو پێشەوە چووبێ داهێنانی فۆرمی تازەش لای شاعیرو ئەدیب هەر لەمەوە هەڵقولاوە هونەرمەندی راستەقینە لە جیهاندا ئەژی ئەبیسێ، ئەخوێنێتەوە، ئەپووروو سامانی میللەتەکەی شارەزا ئەبێ، بە چاوێکی رەخنەگرانەوە سەیری ئەکا، پاك‌و پیسی ئەکات‌و ئەوەی بزانێ بەکەڵك دێ‌و لەگەڵ گیانی سەردەمدا ئەگونجێ ئەیکاتە کەرەسەی زۆر تابلۆی تازە، رەمزەکانی هەڵئەبژێرێ‌و ئەیانکاتە «ماسك - رووپۆش» بۆ زۆر تاقیکردنەوەی مێژوویی تازەو گیانێکی نوێ‌و بزوایان بەبەردا ئەکا، هونەرمەندی راستەقینە ئەگەڕێ‌و ئەیەوێ وەڵام بۆ ئەو هەموو پرسیارە بدۆزێتەوە کە تا ئێستەش زانست‌و تەکنۆلۆژیا و فەلسەفەش تیایاندا دەستەوسانە، جا ئەگەر مرۆڤ خۆی بگەڕێ‌و بدۆزێتەوە ئەگەر خۆی حول بخوا، ئاو بوەستێ ئەو ئەوەستێ، ئەوا ئەبێ ئەو دۆرم‌و ئاوازەی ئەیکاتە هۆی دەربڕینی ئەو شتەی دەیەوێ، ئەویش هەر لە گۆڕاندابێ، بۆ ئەوەی چ روخسارو چ ناوەرۆك هاوشانی یەك تاوبدەن‌و ڕێگای کامەرانی‌و خەم‌و بار سووككردنی سەرشانی مرۆڤ بدۆزنەوە. مۆسیقا هەست‌و هەڵچوونی دەرونی شاعیر دائەڕێژێ‌و دابینی ئەکات، شاعیری لێهاتوو وشە ریزناکا، چونکە ئەگەر وای‌کرد درۆزنەو جەوهەری هونەریش «راستکۆیی»یە، شاعیرێ ئەگەر لەدەروونەوە نەورووژێ‌و نەنووسێ، خوێندەوار هەر کە شیعرەکەی خوێندەوە دەمودەس ئەزانێ شیعرەکەی لە دەمی مردوو ساردو سڕترەو زۆر لەخۆکردنی تیایە. من هەموو دەمێ ئەو قسەیەم دەکەوێتەوە یاد کە «ریلکە»ی شاعیری ئەڵەمانی لە باسی هۆنراوەیەکی خۆیدا کردوویەتی ئەڵێ: «کەف‌و کوڵ‌و گەرداوێکی گیانی بوو، چەند رۆژێکی خایاند کە دامردەوە بوو بەم هۆنراوەیە». ئەو گڕو کەف‌و کوڵەی لە دەروونی ئەم شاعیرەدا، بەرپابووە، لە ئۆرکسترایەکی گەورەو گران ئەچێ، بۆیە لە روخسارێکی جواندا داڕشتووەو بەگەرمی داویەتی بە گوێی جیهاندا. گەرم‌و گوڕیی مۆسیقاش دەورێکی گرنگی لە دەرخستن‌و دەربڕینی ئەندێشەی شاعیردا هەیە

سەرچاوەی مۆسیقای شیعر دەنگەکانی سروشتە، من خەریکی شیعر نووسینم‌و زۆرشتم لە رووی دەنگ‌و ئاوازەوە تاقیکردۆتەوە، شەوانی تاریك لە گوێی روباری «سیروان»دا دانیشتووم، گوێم لە هاژەی باو هەڵپەی شەپۆل گرتووە، ویستوومە هاوبەشی‌یان بکەم، لەگەڵ بەرزو نزمیی دەنگەکانیاندا منیش بە وشە بدوێم.. بەرز.. نزم.. تا.. نەء وا.. با، دوای ماوەیەك چەند رستەیەکم بەدەمدا هاتووە، دەستیان لەگەڵ هاژەی باو شەپۆلەکاندا گرتووەو تێکەڵیان بوون. «لالە حەمەیەکی بانیخیلانی» هەیە چاوی کوێرو نابینابووە، شمشاڵ ژەنێکی چاکە، هەموو جارێ دێتە ماڵمان، لەگەڵ ئاوازی «تەڵ‌و بەڵو هەی سوار هەی سوارو.. نەغمەکانی تریدا من هەمان تاقیکردنەوەی پێشووم کردووە لە کەژی هەزار بەهەزاردا گوێم لە شوان گرتووە گۆرانیی وتووەو لەو دەربەندە قووڵ‌و تەنگانەدا گۆرانییەکەی دەنگی داوەتەوەو بڵاوبۆتەوە، دووای دامردنەوەی کەف‌و کوڵی دەروونی شوانە گۆرانییەکەش وردە وردە کوژاوەتەوە، لە کاتی خوێندنەوەی گەلێ شیعری جوانی عەرەبیدا، هەندێ کۆپلەم بەرچاو کەوتووە، وشەکانیان وردە وردە نەماون، کوت‌و مت من گۆرانی شوانەکەم کەوتۆتەوە یاد، ئیتر نازانم شاعیرەکە مەبەستی چی بووە؟ گرنگ ئەوەیە ئەو منی بزواندووەو خستوومیەتەوە ئەو بیرەوەرییە رابووردووە، خۆ لەگەڵ کۆترەباریکە-کوکوختی سەردار کالیپتۆسەکانی بەغداشدا شەوانی هاوین خەریکی هەمان بەزم بووم، مامۆستایەکی ناسیاوم رۆژێك هەر دەربارەی ئەم مەسەلەیە ئەدووایین وتی لەگەڵ (بدر شاکر السیاب)دا هاوڕێ بووین رۆژێك لێم پرسی، بۆچی تۆ لە «انشودة المطر»دا وشەی «مطر» زۆر دووبارە ئەکەیتەوەو جاروباریش بە شێوەیەکی هەندەسی ئەینووسی، «بدر» لە وەڵامدا وتی: «مەبەستم ئەوەیە تا بتوانم باران باڵاین‌و خرمەی داکردنەکەی بە چاکی دەربڕم».

سا هەرچی چۆن بێ منیش ئەمەوێ ئاوازێکی قووڵ‌و گەرم بۆ ئەندیشەم بدۆزمەوە. ئەگەڕێم‌و ئەمەوێ ئەوەی لە دەروونمدا گینگڵ ئەخوا لە فۆرمێکی باشدا دەری‌بڕم، بۆ ئەوەی بڵێم منیش هەم، منیش مرۆڤێکم‌و هەموو مرۆڤی ئەم سەرزەمینەم خۆش ئەوێ‌و ئەمەوێ هاوبەشیی خەملاندن‌و گۆڕینی جیهان بکەم.

شیرین تەشی دەڕێسێ

- ١ -

ئەو رۆژە لە دەرگای هەستیا ن دامو
بەدەم پێکەنینەوە ئەوەیان
بە گوێمدا چرپاند:
خۆشەویستەکەت خەم لە هەموو کەس ئەکڕێ..
منیش بەبێ یەك‌و دوو بەم جۆرە وەڵامم دانەوە:
ئەی بۆ هەر خەم بە من دەفرۆشی.
ماوەیەك چاوەڕوانی وەڵامم کرد، بەڵام کەس
نەبوو هیچی ترم بۆ هەڵبرێژێ.. ناچار هەستیش
دەرگای خۆی پێوە دا..

- ٢ -

دیسانەوە شەو خۆم خستەوە سەرپشت‌و
دێوانەی ناو پێستی سەرم هاتە دوان‌و
ووتی:- دڵداری بۆ تۆ قەوانەکەو سواوەتەوە

- ٣ -

سەر لە سبەینێ کە هەستام هەموو دیمەنەکانی
شەوانی سەرتاپای ژیانی رابردووم هاتەوە بەرچاو
تەنیا ئەوە نەبێ کە ئەو دەرە شیعرەی
خۆم لەسەر تووری خۆشەویستە جوانەمەرگەکەمم
نووسیبوو، هەموو پیتەکانی سەراوژێر کرابوو
ئەم ڕستەیەی لێ هاتبووە ئەنجام..
شیرین تەشی دەڕێسێ.

عباس محمد حسين

★ ئەم کتێبە ★

ئەم هەفتەیە شەهیدەکان دەگەڕێنەوە

ئەنوەر شاکەلی

- ئەرێ تۆ هیچ بیرت لەوە نەکردۆتەوە لەوانەیە کوڕە شەهیدەکەت رۆژێ بگەڕێتەوەو لە دەرگا بداو بێتە ژوورەوەو بتگرێتە باوەش..؟؟

- بەو خوایە، ئەوە حەوت‌ساڵە، هەموو ژەمێکی نان خواردن، شەوو رۆژ، من هەر لە بیری کوڕەکەمدام. بە چەپ‌و راستا بۆی دەگەڕێم، دەڵێم ها ئێستا دێتەوە. هەر جارێ دەرگا بکرێتەوە دڵم‌دادەخورپێ‌و دەڵێم خۆیەتی...

(الشهداء يعودون هذا الاسبوع - الطاهر وطار - ل ١١٨).

ئەوە کۆپلەیەکە لە چیرۆکی حەوتەمی کۆمەڵە چیرۆکەکەی (الطاهر وطار)ی چیرۆکنووسی جەزائیری.

رەنگە ئەگەر یەکێك ئەو کۆپلەیە هەروا بەتەنها بخوێنێتەوە کارێکی ئەوتۆی تێ نەکات، بەڵام کە لەگەڵ سەرجەمی چیرۆکەکەدا (ئەم هەفتەیە شەهیدەکان دەگەڕێنەوە) بیخوێنێتەوە، بیرکردنەوەیەکی قووڵ دای‌دەگرێ... شەهیدەکان، بیرو باوەڕ، شۆڕش، باوکی شەهید، سەرکەوتنی شۆڕش، جێگای چۆڵی شەهید، چاوەڕوانی..

کورد دەڵێ: قسە قسە‌رادەکێشێ...

من کە ئەو چیرۆکەم‌خوێندەوە یەکسەر هۆنراوەی (قەیسی شەهید)ی (جەواهیری)م بیر کەوتەوە کە (گۆران)ی شاعیر کردوویەتییە کوردی. کۆپلەیەکی ئەو هۆنراوەیە دەڵێ:

دایکت، ئەی قەیس، ئەژی‌و ناژی
بەهیوایەك بێ بنەو پەی
لە دەرگا بەن رائەچەنێ
ئەڵێ: «تۆی لە دەرگا ئەدەی؟»
هەر ئەگەڕێ‌و پرسیار ئەکا:
«نەهاتەوە.. دێتەوە.. کەی؟».

بێگومان (قەیس)ی شەهید نەگەڕایەوەو ناشگەڕێتەوە، بەڵام کوڕە شەهیدەکەی «العابدبن مسعود الشاوي»... «رەنگە بڵێین: ئێ چی...؟؟! وەڵامی ئەم (ئێ‌و چی)یانە ناوەڕۆکی ئەو چیرۆکەن... شتێکی زۆر گرنگ نییە بزانین (مصطفی)ی کوڕی (العابد) هاتەوە یان نەء.. بەڵام گرنگەو زۆریش گرنگە بپرسن: ئەگەر شەهیدەکان بگەڕێنەوە چی روو دەدات؟؟

(العابد)یش هەر ئەو پرسیارە لە خەڵکی گوندەکە دەکات.. یەکەم کەس تووشی‌بوو (المسعی) بوو، وەڵامەکەی ئەوەی سەرەوە بوو... ئیتر بەزۆرە یەك بەیەکی ئەوخەڵکەی سەرشەقامەکە دەگرێ‌و پرسیاریان لێ دەکات: (قدور)ی مەی‌فرۆش، (عبدالحميد)ی سەرۆکی شارەوانی - کوڕی پیاوێکی خۆفرۆشەو باوکی بە دەستی کوڕە شەهیدەکەی (العابد) کوژراوە، (المانع)ی لێپرسراوی پارتی، رێکخەری یارمەتیی‌جەنگاوەرانی کۆن، سەرۆکی بەشی دەرەك، فەرمانبەری‌مووچەدان، کابرای کۆمۆنیست - ئێستا لێپرسراوی نەقابەی کرێکارانی هێڵی ئاسنە -، کوڕێکی خۆی، مەلای مزگەوتەکە...

سەیر ئەوەیە کەسێك نییە بڵێ بەخوا ئەگەر بگەڕێنەوە شتێکی چاکە... هەریەکە بیانوویەك دێنێتەوە..

(العابد)ی پیرو پشت چەماوەش خۆی دەخاتە ژێر شەمەندەفەرەوەو دەمرێ... بەڵام کە لێپرسراوی دەرەك روانییە ئەو نامەیەی لای لاشەکەدا بوو، سەرێکی با داو وتی: «خۆ بەڕاستی..... سبحان الله...».

«ئەم هەفتەیە شەهیدەکان دەگەڕێنەوە» بەلای منەوە چاکترین چیرۆکی کۆمەڵە چیرۆکەکەی (الطاهر وطار)ە. بەڵام چیرۆکەکانی کەش هەریەکە تام‌و بۆنی تایبەتیی خۆی هەیەو هەریەکە بەشێوەیەك باروواقیعی کۆمەڵگای جەزائیر پێشان دەدەن.

لەبیرمە بەر لە چەند ساڵێ سێ شاکارە گرنگەکەی (محمد دیب)م خوێندەوە (ماڵە گەورەکە، ئاگر، جۆلایی). (دیب) لەو بەرهەمانەیدا زۆر سەرکەوتووانە جەزائیری پێش دەست پێکردنی شۆڕش‌و سەردەمی شۆڕشیشی خستۆتە روو، (الطاهر وطار)یش لەم کۆمەڵە چیرۆکەیدا جەزائیری پاش سەرکەوتنی شۆڕشی پێشان داوەو نموونەیەکی زۆر سەرکەوتووی چیرۆکی ئێستای جەزائیرە.

(کات) لای (وطار) سەردەمی دوای سەرکەوتنی شۆڕشەو (شوێن)یش شارو لادێ‌و بیابانەکانی وڵاتی جەزائیرە، تەنها چیرۆکی (وێنە کێشە گەورەکەو کچە شاعیرە تازە پێگەیشتووەکە) نەبێ کە (شوێن) مەرج نییە جەزائیر بێت، لەوانەیە لە کوردستانی لای خۆشمان ئەو دیاردەیە هەر هەبێت.

هەندێ نووسەر کە چیرۆك‌دەنووسن، زۆر (مثالی)یانە بۆ باسەکان دەچن‌و هەڵیان‌دەبژێرن، دەیانەوێ پاڵەوانەکانیان هەمیشە هەر پیاو چاك‌و پاك‌و زیرەك‌و نموونەی بەرزی بن... بەڵام چیرۆکنووسی سەرکەوتوو وا نییە..

نموونەیەك هەڵدەبژێرێ زیندووبێت‌و بەڕاستی (نموونە) بێت.. ئەوسا پاڵەوانەکان دەست بە جووڵانەوەو هات‌وچۆ دەکەن‌و لەئەنجاما چیرۆکنووس‌مەبەستی ئایدۆلۆجیی خۆی لەگەڵ کۆمەڵە رووداوێکا بەگوێی خوێنەردا دەچرپێنێ.

من ناتوانم بڵێم (الطاهر وطار) توانیویەتی وابکات.. بەڵام بەلای کەمەوە لە زۆربەی‌چیرۆکەکانی ناو ئەم کۆمەڵە چیرۆکەی‌دا چیرۆکنووسەرکەوتووەو ئەوەی ویستوویەتی بیڵێ، وتوویەتی...

لەکاتی شۆڕش‌دا هەموو گەل‌تێکڕا رادەپەڕێ‌و بەرانبەر بە دوژمن دەجەنگێ... زۆر لاوی‌بەجەرگ‌و قۆز شەهید دەبن.. کۆستی زۆر باوك‌و دایکی پیروخۆشی نەدیو دەکەوێ... زۆر کەسیش خۆی دەفرۆشێ‌و دەبێ‌بە پیاوی دوژمن... زۆر کەس لەشەڕا دەبەزێ‌و دەبێتە هۆی‌لەناوچوونی هاوڕێکانی.. بەڵام ئەی دوای ئەوەی کە‌شۆڕش سەرکەوت؟؟..

«الطاهر وطار» لە چوارچیرۆك‌دا وەڵامی ئەم پرسیارەی جوان داوەتەوە... «ژنە رەشەکەو ئەفسەرەکە، هەتا مردن هەر سۆشیالیستە، ژنی شاعیرەکە، شەهیدەکان ئەم هەفتەیە دەگەڕێنەوە».

کابرای ئەفسەر دەیەوێ‌هەرچۆنێ بێت خۆی بگەیەنێتە ئافرەتە رەشەکەی لێپرسراوی یەکێتیی ئافرەتان (ل ٢٣ - ٤٦)، کابرای بەناوسۆشیالیست لە ڕەوشت‌و ژیانیا هیچ جیاوازییەکی لەگەڵ‌بۆرژوازییەکاندا نییەو دەشیەوێ هەتا مردن هەرسۆشیالیست بێت - (ل ٦٩ - ٨٠) -، ژنی شاعیرەکە باسی‌رابواردن‌و ژیانی خۆشی خۆیان بۆ خەڵکە ساکارو هەژاروچەوساوەکە دەگێڕێتەوە - ل ٨٣ - ٩٨ - (العابد)یش خەڵکی‌سەرشەقامەکە دەگرێ‌و لێیان‌دەپرسێ: «ئەگەر شەهیدەکان‌بگەڕێنەوە چی دەکەن؟؟».

«العابد» بێگومانە لەوەی کەکوڕەکەی دێتەوە.. بەڵام هەموو خەڵکی‌کە حەزناکەن.. ئەمیان لەوە دەترسێ ئەگەر شەهیدەکان بگەڕێنەوە درۆو ناپاکیی دەربکەوێت...

ئەوی‌تر کوڕێکی خۆفرۆشەو‌دەترسێ شەهیدەکان بەوە قایل نەبن ئێستا کاربەدەست‌بێت... هەموو گاڵتە بە (العابد) دەکەن... تەنانەت‌مەلای مزگەوتەکەش بە (کافر)ی دادەنێ...

لە سێ چیرۆکەکەی‌کەدا (هەڵپەڕکێی ژان، ماسییەکان هیچ ناخۆن، وێنە کێشە‌گەورەکەو کچە شاعیرە تازە پێگەیشتووەکە) کۆمەڵێ باسی گرنگ خراونەتە روو: خۆشەویستی‌یەکی زۆر بەهێزو‌بەزەیی، مەسەلەی فەلەستین‌و خەمی سیاسی‌یەکی ماسی‌گر، کچێکی لەخۆبایی‌و بۆگەنیی ناو رۆشنبیرو نووسەران‌و هەندێ‌قەوارەی دروست کراو... هتد..

زمان لای (وطار) زمانیکی‌ساکارو جوانە، لە چیرۆکی (هەڵپەڕکێی ژان)دا زمان‌دەگاتە ئەوپەڕی جوانی‌و دەبێ بە زمانی هۆنراوە.

(الطاهر وطار) چیرۆك‌نووسەو کۆمەڵە چیرۆکەکەشی (شەهیدەکان ئەم هەفتەیە‌دەگەڕێنەوە) نموونەیەکی چاکی چیرۆکی ئێستای جەزائیرە.

ئیمیلی برۆنتی

نجم الدین عثمان
لە ئینگلیزییەوە کردوویە بە کوردی

ئەدەبی ئینگلیزی، لە دوای شۆڕشی پیشەسازی‌و شەڕەکانی ناپلیۆنەوە هەنگاوی گەورەی بەرەو پێشەوە ناوە. بەتایبەتی لەم ماوەیەدا ڕۆمانی ئینگلیزی پێش‌کەوت‌و گەلێ ڕۆمان نووس سەریان هەڵداو ڕۆمانی باشیان نووسی باسی چۆنیەتیی ژیانی خەڵکیان تیا کرد لە هەموو ڕوویەکەوە. لەمانە ڕۆمان نووسی بەناوبانگ‌و بەرز چارلس‌دیکنزو جۆرج ئیلیۆت. ئافرەتی ئینگلیزیش دەورێکی باڵای لە ڕۆمان نووسیندا گێڕاوە. لە ژنە ڕۆمان نووسەکان خاتوو (ئیمیلی برۆنتی)و (ساراڵۆت)و (ئان)ی خوشکی‌و (جین ئۆستن). ئێمە لێرەدا تەنها باسی ئیمیلی برۆنتی دەکەین چونکە لەلایەن خەڵك‌و ئەدەب پەروەرانی ئینگلیزو جیهانەوە بایەخی زۆری دراوەتێ.

ئیمیلی لە ساڵی ١٨١٨دا لە خێزانێکی ژیرو هەڵکەوتوو ئەدەب پەروەردا پێی ناوەتە جیهانەوە. باوکی قەشە بووە لە کڵێسایەکدا لە هەرێمی یۆرکشر. ئەمیش لە دێیەکی دوورە دەسدا لەناو کەژو کێوی باکووری بەریتانیادا ژیانی بەسەر بردوە. خێزانەکەی لاتەریك بوون‌و کەمتر چاویان بە خەڵك ئەکەوت‌و کەمتر لەگەڵیان تێکەڵ ئەبوون. هەر بۆیەش ئیمیلی کاتی منالیی لەگەڵ خوشك‌و براکەیدا بەسەر ئەبرد. ئیمیلی لەبەرئەوەی کەم چاوی بە خەڵك ئەکەوت حەزی لە تەنیایی ئەکردو وەك مرۆڤێکی سەربەخۆ هەر لە منالییەوە ژیری‌و ئازایەتیی پێوە دیار بوو. لەگەڵ ئەوەش کە تووشی نەخۆشیی وەرەم بووبوو ئێش‌و ئازارێکی زۆری پێوە ئەچێشت، ئەو نەخۆشییە لەناو دڵیا پەنگی خواردبووەوەو بە هیچ جۆرێك بۆ خەڵکی دەرنەئەبڕی، وەکو گوڵێك لە دەمی پشکووتن‌دا سیس بووبێ ئاوا بوو. ئەمیش وەك زۆر لە ئەندامانی خێزانەکەی، لە ساڵە ١٨٤٨دا بە وەرەم سەری نایەوە.

هەرچەندە برۆنتی لە تەمەنی سی ساڵیدا کۆچی دوایی کردووە، بەڵام بەهۆی ڕۆمانەکەی‌و ئەو هۆنراوانەیەوە کە لەپاش خۆی بەجێی هێشتبوون‌و مایەی سەرنج ڕاکێشانی ڕەخنەگرو ئەدیبەکانی ئینگلیز بوون، توانیویە کەلێنێکی باش لە ئەدەبی ئینگلیزیدا پڕ بکاتەوە. «بەرزایییەکانی ووزەرینگ» کە تاقە ڕۆمانەکەیەتی، بە یەکێ لە ڕۆمانە هەرە بەرزەکانی ئینگلیزی دائەنرێ، وەك چون شارلۆتی خوشکیشی ڕۆمانی (جین ئایەر)ی نووسی کە ئەمیش ڕۆمانێکی بەرزو بەناوبانگە.

ئیمیلی لەو ڕۆمانەدا هەستی دەروونی خۆی دەردەبڕێ. پاڵەوانانی ڕۆمانەکەی لە ئازارو ناخۆشیدا ئەژین‌و ئەوانیش گەلێکیان وەك خێزانەکەی ئیمیلی خۆی بە نەخۆشیی وەرەم مردوون. ئیمیلی لە ڕۆمانەکەیدا ڕاستییەکی بێ پەلەو بێ کەم‌و کورتی دەرئەبڕێ. کارەساتەکانی ڕۆمانی بەرزاییەکانی ووزەرینگ بە دەوری چاکەو خراپەدا ئەسووڕێتەوە هەروەك «هاملێت»ی شەکسپیر کە گیروگرفتەکانی دەربارەی ژیان‌و چارەنووسی مرۆڤەو هەمیشە چاکەو خراپە لە کێشەو بەربەرەکانێدان‌و هێشتا خراپە دەستی بەسەر تێکڕای ژیانی مرۆڤدا گرتووە. ئیمیلی برۆنتی لە ڕۆمانەکەیدا لە دوو خێزان ئەدوێ‌و جیاوازیی نێوان خۆشەویستیی ڕاستەقینەو ناڕاستەقینەو شادی‌و ڕق‌و کینەو ساغی‌و ناساغی دەرئەخا.

ئیمیلی برۆنتی لەپاڵ نووسینی تاقە ڕۆمانەکەیدا شاعیریش بووە. شیعری زۆر تەڕو ناسکی وتووە. لە شیعرەکانیدا باسی خەم‌و پەژارەی دەروون‌و، سروشتی جوانی وڵاتی بەریتانیا ئەکات‌و لە شێوەیەکی ڕەوان‌و کاریگەری هەیە.

institut kurde de paris

بەیاننامەی بزووتنەوەی پێشكەوتنخوازانی كورد بەبۆنەی جەژنەكانی تەمووزەوە

لەم رۆژانەدا گەلی عیراق بەخۆشی‌و شادمانی‌و سەركەوتنەوە جەژنەكانی تەموز ئەكاتەوە .. مانگی تەموز بایەخێكی تایبەتی لەژیانی گەلی عیراق دا هەیە ئەو گەلەی لەپێناوی سەربەستی‌و ئاشتی‌دا تێ‌كۆشاوەو تێ‌ئەكۆشێ .. لەم مانگەدا شۆرشی چواردەی‌تەموز بە هاوكاری نێوان جەماوەرو پێشەنگەكانی لەشكری دلێری عیراق بەرپابوو وە شیرازەی رێژیمی چەپەلی‌مەلەكی فیودالی‌ی هەلتەكێنرا .

بەم پێیە بەهێزترین قەلای ئیمپریالیزم لە رۆژهەلاتی ناوەراست رما و بەردی بناغەی كۆماری عیراق دانراو لە دەستوری وەختی‌دا ـ بۆ یەكەم جار لە مێژووی عیراق ـ دانی بە هاوبەشی كوردو عەرەب دانا لە نیشتمان‌داو عیراقی لە چنگی پەیمانی دوژمنایەتكاری بەغدا رزگاركردو پارەی لە كۆت‌و پێوەندی ئیستەرلینی دەربازكردو یاسای چارەسەر- كردنی كشتوكالی دانا ، ئەو ئامانجە پیرۆزەی چینی جوتیاران ماوەیەكی دوورودرێژ لە پێناوی‌دا تێ‌كۆشان‌و تووشی دەردی‌سەری‌ی‌و گرتن‌و دەربە- دەری بوون لەسەری ..

هەروەها شۆرش یاسای ژمارە (٨٠)ی دانا كە زوربەی زەوی‌یەكانمانی لە ژێردەست كۆمپانیا مونوپولی‌یەكانی نەوتی بێگانە دەرهێنایەوە .

بەیاننامەكە ئەلێ : هەروەها لەم مانگەدا بەسەركردایەتی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب شۆرشی هەفدەی تەمووزی نەتەوەیی پێشكەوتن- خوازو راپەرینی ٣٠ی تەمووز بەرپابوو نەك هەر بەتەنیا بۆ راستكردنەوەی لەرێ‌لادانەكەی رەوتی چواردەی تەمووز ، بەلكو بۆ بەردەوام بون‌و رویشتن‌و بەوردی‌و بەبڕواوە لەسەر رەونە سەركەوتووەكەی‌ە هەموو توانایەكی خستەكارەوە بۆ بەگژاچوونی ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم‌و دەرەبەگایەتی‌و قولكردنەوەی رێبازی پێشكەوتوو شۆرشگێرانەو چەسپاندنی یەكێتی نیشتمان‌و چارەسەر- كردنی گیروگرفتەكانی قطری عیراق بۆ بەرژەوەندی جەماوەری گەل وەباوەشی كردوە بۆ هێزە نیشتمانی‌و نەتەوەییە پێشكە- وتنخوازەكان‌و بۆ جێ‌بەجێ كردنی سەربەخۆیی ئابوری ئەویش بە دەست‌خستنەوەی سامانە نیشتمانی‌یەكانمان‌و دەرهێنانەوەیان لەژێر چنگی كۆمپانیا مۆنۆپۆلەكانی بێگانەو كورانێكی گەورەی كۆمەلایەتی‌و ئابوریشی لە ژیانی چینە چەوساوەكانی گەل بەدی‌هێناو رووبەرووی ئالۆزترین گیرو گرفتی نیشتمانی بوو كە كێشەی كوردەو بەیاننامەی یانزەی مارتی ١٩٧٠ی دەركرد كە ببێتە بنچینەیەكی پتەوی چارەسەركردنی ئاشتی‌و دیموكراتی‌یانەی ئەو كێشەیەو یەكێتی نیشتمانی گەلی عیراق پتەوبكات ئەو یەكێتی‌یەی كە بنچینەیەكی ئەستوری شۆرشە لەبەدی‌هێنانی هەموو دەسكەوتە شۆرشگێری‌یەكان وەكو میللی كردنی پیشەسازی نەوت‌و جێ‌بەجێ كردنی یاسای چارەسەركردنی كشتوكال‌و بنیات‌نانی بەرەی نیشتمانی‌و نەتەوەیی پێشكەوتنخوازو چالاكانە بەشداربوون لەشەڕی تشرینی سالی ١٩٧٣و دانانی یاسای ئۆتۆنۆمی ناوچەی كوردستان‌و دامەزراندنی هەر دوو ئەنجومەنی یاسادانان‌و تەنفیزی‌و داموەزگاكانی‌و یاسای خانەنشینی كرێكاران‌و چەندین هەنگاوی تری پێش- كەوتنخوازانە لەپێناوی چینە چەوساوەكانی گەلدا .

ئاهەنگ گێرانی ئەمسال بەبۆنەی جەژنەكانی تەمووزەوە سەبارەت بەگەلی عیراق‌بەگشتی و گەلی كوردمان بەتایبەتی زۆر جیاوازترە لەسالانی رابووردوو .. ئەم سال گەلی عیراق لە سای سێبەری ئاسایش‌و ئاسودەیی‌و هێمنی‌و یەكێتی نیشتمانی‌دا لەوپەڕی ژووروی ـ قطر ـ ەوە تاوەكو ئەوپەڕی خوارووی ئاهەنگ ئەگێڕێ‌و گەلی كوردیشمان لە سای سێبەری ئۆتۆنۆمی ئاهەنگی جەژنی تەموز ئەگێڕێ‌و موتەكەی بزوتنەوەی یاخی‌بوونە كۆنەپەرستەكە لەسەر سنگی لاچوو ، ئەو یاخی‌بوونەی كۆسپێكی گەورەبوو لەسەر رێگای گەیشتنی بیروباوەری شۆرشگێرانە بۆ ناوچەی كورد هەروەها رێگاشی نەئەدا كە دەسكەوتە شۆرشگێری‌یە گەورەكان ئەو ناوچەیە بگرنەوە بۆ ئەوەی بە پاشكەوتوویی بمێنێتەوە .

جالەبەر ئەوەی دۆخێكی تازە بالی بەسەر ناوچەی كورددا گرتووە ، دوای روخانی بزوتنەوەی یاخی‌بوونە كۆنە- پەرستەكەو ئەو شوێنەوارە خراپانەی لە بزوتنەوەی نەتەوەیی رزگاری‌خوازی كورددا بە جێی‌هێشتن ، پێویستە لەسەرمان چەند راستی‌یەك بۆ هەموو لایەك روون‌كەینەوە كە ئەویش ئەمەیە :ـ بزوتنەوەی رزگاری‌خوازی نەتەوەیی كورد بەبێ یارمەتی چالاكانەی دۆستێكی نەگوڕاوو مەبدەئی‌و وەكو خۆی ، ناتوانێ هیچ سەركەوتنێك بەدەست بهێنێ ، وەلەبەر ئەوەی پەیوەندی‌یەكی مێژوویی‌و روشنبیری‌و كۆمەلا- یەتی‌و گیانی‌و هەردوو گەلی كوردو عەرەب بەیەكەوە ئەبەستێ ، چارەنووسی هەر دووك لایان لەسەر ئەم بنچینەیە بەندە :ـ

(هەر سەركەوتنێك بزوتنەوەی نەتەوەی رزگار- یخوازی عەرەب بەدەستی بهێنێ سەركەوتنی بزوتنەوەی نەتەوەیی رزگاریخوازی كوردە، هەروەها هەر تێ‌شكانێك رووبەرووی بزوتنەوەی نەتەوەیی رزگاریخوازی عەرەب ببێ تیشكانی بزوتنەوەی نەتەوەی رزگاری‌خوازی كوردەو بەپێچەوانەوە) .. چونكە كێشەكانیان وەكو یەكە .. كەوابوو بزوتنەوەی نەتەوەی رزگاریخوازی عەرەب ئەو دۆستەیە كە كورد بە دوایا ئەگەڕێ . وەلەبەر رەسەنی‌ی ئەو بزوتنەوە نەتەوەییە رزگاریخوازەی عەرەب كە پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب سەركردایەتی ئەكات وەكە سەركردایەتی دەسەلاتی سیاسی ئەكات لە عیراقدا ، وەلەبەر ئەوەی رێبازە رزگاریخوازە- كەی‌و رێرەوە سوشیالیستی یەكەی‌و پراكتیكە شورشگێڕی یەكەی راست‌و دروستەو یەكەم رابەرە لەناو بزوتنەوە نەتەوەییە- كانی‌عەرەب‌دا كە ئۆتۆنۆمی‌دا بە گەلی كوردمان .. لەبەر ئەمە هیچ لایەنێكی ترمان دەست ناكەوێ لەو زیاترو لەو بەولاوە كە ببێ بە دۆستی مەبدەئی بزوتنەوەی رزگاری- خوازی نەتەوەیی كورد .

جا لەبەر ئەمە داوا لە جەماوەری گەلی كوردو بزوننەوە نەتەوەییە رزگاریخوازەكەی ئەكەین كە ئەم راستی‌یە وەرگرێت‌و بیكات بە پراكتیك‌و رەفتاری سیاسی‌و دیسپلینانەی هەروەها داوا لە سەركردایەتی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ئەكەین كە فەرماندەی رەوتی رزگاریخوازی نەتەوەی عەرەبە

بروانە ل ـ٧ـ

لەیادی شۆرشی ١٤و١٧ی گەلاوێژەوە

ـ غفور میرزا كەریم ـ

لەم هەفتەی مانگی گەلاوێژی پیرۆزەدا رۆلەكانی گەلی تێكۆشەری قارەمانی عیراق لەكانگای دل‌و بەو پەری خۆشیەوە بەرەو پیری دوو روداوو دووقەوماوی زۆر گرنگ‌و مەزنی مێژوی سەختی بیرەوەری‌خەباتی پان‌و بەرینیان ئەبن .. هەرچی هەیەو نیە لەدانیشتوانی ئەم ولاتە .. ئەوەی دەنكە جۆیەكی ئەم خاكە پیرۆزەی خواردبێ یان لەم نیشتمانە پر پیت‌و فەروسامانەدا چاوی كردبێتەوە، مەلاشوی بە برسێتی‌و دەزبەدەری ئێش‌و ئازاری زۆر داران هەلهاتبێتەوە .. وردودرشت لە هەمو ناخی دەرونەوە .. بەوپەری شانازیەوە دەست‌بەسنگەوە ئەگرێ‌و ئەمێتەوە لەئاست ئەم دوو جەژنە پیرۆزەدا .. ئەو دووجەژنەی كە هەریەكەیان جۆرە ئاوات‌وخۆزگەو باوەرێكی تایبەتی لە بیرو دەرونی خەلكی عراق‌دا بۆخۆی داگیر كردوە .

لەم دووروژەداسەرتاپا جەماوەری گەل دەستی كردە ملی بەرهەمی‌خەباتی‌و بەجێ‌بەجێ كردنی خواستەكانی شادبو .. بەسەربەرزیەوە سەركەوتەسەرتەختی دەسەلات داری‌و دوشمن‌و زۆرداری خستە ژێر پێوە .

شۆرشی ١٤ی گەلاوێژ دوای چل سالی رەبەق خوێن رشتن‌و قوربانی دان .. پاش ژان جەژنێكی ئێجگار گرانی كۆمەل .. دوای شۆرشەكانی (شیخ محمودی نەمرو) شۆرشی بیست.. زنجیرەیەكی یەك لە دوای یەكی راپەرین‌و بەرگری كردن‌و مان گرتنی كرێكاران‌و خۆپیشان دانی قوتابیان‌و هەستانی جوتیارانی دژی دەرەبەگ ودەزگای پیسی بۆگەنی نوری سەعیدی سەر بە ئیمپریالیزم .. خۆری پرشنگداری لە ئاسۆی عیراق‌دا هەلهات .. تەخت‌و تاجی رژێمی كۆنی گۆر بە گۆری دوابراوی پاشایەتی گلۆر بوەوە بۆ كەندەلانی ریسوایی‌و مردن .. پیاوەكانی ئیمپریالیزم شار بەدەركران‌و گەل بە ئاواتی خۆی گەیشت‌و رزگاری‌و بەختیاری پێك هێنا .

شۆرشی ١٤ی گەلاوێژ نمونەیەكی بێ‌گەردی یەكێتی گەل بوو شیلەی بەرهەمی شیرینی خەباتی سەختی خەلك بو كە بەبێ دەنگی‌و بە ئاشكرا ئەیان كرد لە پێناوی یەكێتی تێكۆشانی عەرەب‌و كورددا دژی هەمو پیلان‌و نەخشەیەكی دوژمنانەی ئیمپریالیزم بەرامبەر هەمو دوو بەرەكیەك‌و ناكۆكیەك كە دەزگای كۆنەپەرست رێكی ئەخست‌و ئەیهێنایە كایەوە بۆ ئەوەی برا لە برابكات‌و كورد یەخەی عەرەب بگرێ‌و بیان كات بەدوژمنی یەكتری تا دەسەلات‌و فەرمان رەواییان بەسەر میللەتەوە بخایەنی‌و لەناو نەچی‌و ولات رۆژێك درەنگ تر لە دەستیان دەربچی‌و لە خوینی تالان وبرۆن وكوشتن‌و هەژاری وداماوی‌دا گینگەلە بخوات .

شۆرشی ١٧ی گەلاوێژ لە بارێكی تری جیاوازدا لە دایك بوو بەچەشنێكی تر هاتەسەر شانۆی خەبات . كاتێك ئەم شۆرشە بەرپابو .. پەیوەندی نێوان جولانەوە نیشتمانیەكانی گەل شیرازەی تێك چو بو .. چرای دۆستایەتی‌و برایەتی ناو ولات كزبوبو .. نۆكەرانی ئیمپریالیزم‌و دەرەبەگی بێ شەرم وشۆ جێ‌وپێی خۆیان لە دەزگاكانی میریدا قایمتر ئەكرد پردی دۆستایەتی ودلسۆزی گەل هەرەسی هێنا بوو زۆرشتیش لەجێی خۆی دانەمابو .. ئاژاوەو جاسوسیەت لە مەیدا نابو .. گەل دووچاری دەردی ناكۆكی ودووبەرەكی بوو لیتەی كوشتن‌و برینی ئەشیلا .

لەم رۆژە داكەتەنیا پارتێك بانگی شۆرشی راهێشت تا ولاتی لە نۆكەرانی ئیمپریالیزم رزگاركات‌و ببێتە نمونەی شۆرشێكی نۆێی ئەوتۆ لەسەرێكەوە ببێتە تەواوكەری شۆرشی ١٤ی گەلاوێژو لەسەرێكی تریشەوە بەردی بناغەی بنچینەیەكی پتەو بۆ پێش‌خستن ودوارۆژی ولات دابنێ .. تا لەم رێیەوە دارشتنی بنكەی یاسای سوشیالیزمی ئاسان‌و خۆشتر بێتە دی .

شۆرشی ١٧ی گەلاوێژ بەدوو رێیانێكی سەختا هەنگاوی نا .. گەلێك ئەركو پێویستیە نیشتمانیەكانی ولاتی چارەسەركرد .. مەسەلەی كورد كە لە مێژە وەحكوومەتی یەك لەدوای‌یەك گرێ كوێرەیان لێ ئەداودەردی چارەكردنیان تۆخ ترو گرانتر ئەكرد .. توانیان چارەسەركردنی مەسەلەكە بدۆزنە وەولەدەست ئیمپریالیزمی بسەننەوە وبیخاتەوە دۆخی خۆی .. ئەویش بەدانانی حوكمی ئۆتۆنۆمی بۆ ناوچەی‌كوردستان و دەركردنی بەیانی ١١ی ئازار وبەجاری پەردەی لە سەرروی كۆنەپەرستانی كورد دامالی تارسوایان كاتورایان وەشێنی لە بەردەمی گەلدا .

شۆرشی ١٧ی گەلاوێژ گەلێ دەستكەوتی گەورەی بۆ گەل وەدەست‌هانی .. لەسەرو هەمویانەوە میللی كردنی نەوت بو .. كەبەمەبەتەواوی ئابوری عیراقی لەچنگ كومپانیای نەوت رزگار كرد .. بۆ ئەوەی ئابوری ولات شان بەشانی بەرنامەی سیاسی بروات‌و بە

بروانە ل ـ٧ـ

بەیانێك لە پارتی شۆڕشگێڕی كوردستانەوە

لەم روژانەدا وولاتی عیراقی خوشەویستمان یادی دووشۆرشی مەزن دەكاتەوە ، شۆرشی ١٤ی تەموزی پیروزوشۆرشی ١٧ی تەموزی پێش‌كەوتووخواز ، دیسان والە سەرانسەری كوماری كوردوعەرەبدا هەموو رولە دلسوزە تیكوشەرەكانی گەلی عیراقمان بە كوردو عەرەبو كەمە نەتەوەی یەكانەوە بەوپەری خوشحالی‌یەوە پیشوازی لەم دووروداوە میژی‌یانە دەكەنەوە كە بەراستی‌و لە هەموو روویەكەوە گورینی بناغەییان لە سەراپای عیراقدا بەرپاكردوە .

ئاشكرایە عیراق وەكو گەلی لە وولاتی تری سەر رووی زەمین بە هوی سامانی نەبراوەیەوە كەوتە ژیر چنگی ئیستعمارەوە بەتایبەتی لە دوایی ئەوەی كە بویان دەركەوت ئەم وولاتە خاوەنی سامانیكی نەوتی فراوانە ، كەوتنە نەخشەكیشان بو پیلانی كە بیكەنە بەلگەی دەستیان وە دەست بەسەری ولاتەكەماندا بگرن دەست پێ كردنی شەڕی دووەمی جیهانیان كردە بەلگەی دەستیان‌و بە سوپایەكی زورەوە شالاویان هینا یەسەر ولاتەكەمان وە بە ناوی رزگاركردنەوەدە ستیان كردە تالانی هەموو سامانی ئەم وولاتە .

لە دوای كوتایی پی‌هینانی شەر تیكوشەرانی گەلی عیراق داوایان لە سوپای ئینگلیزی داگیركەر كرد كە وولات بەجی بهیلن تاكو گەلی عیراق خوی حوكمی خوی بكات .

ئەم داخوزییە بە ئاكرو ئاسن وەلام داریەوەو لەو لاشەوە گەلی عیراق خەباتی چەكدارانەیان دژ بە هیزەكانی ئنگلیزو نوكەرانیان دەست پی كرد ، شورشی بیست (ثورە عشرین) وشوورشەكانی شیخ مەحمودی نەمر ئەمە راستی‌یانەمان بو ساخ دەكەنەوە . بەلام گەلی عیراق بی‌سل كردنەوە روژ بە روژ قارەمانانە دریژایان بە خەباتی خویان دەداوەتوانرا لە بەرەبەیانی ١٤ی گلاویژی ١٩٥٨ داهیزو گەل وسوپای دلیری عیراق گەورەترین قەلای ئیستعماری ئنگلیز بروخیندریت وەتاقمە چەپەلەكەیش مایە پوچ دەركران وە لە ناوبران .

شورشی ١٤ی تەمموز گەلی دەسكەوتی مەزنی بو گەلی عیراق بەكوردو عەرەبەوە بەدی هینا بەلام لادانی (قاسم) لە ریبازی شورش وجـ..نەوەی بە پیچەوانەی ئامانجەكانی شورشی تەمموز باری ولاتی گەلی ئالوزتر كرد وئازارو ئەشكەنجەی هیزە پیشكەوتوخوازەكانی عیراق دەستی پی كرد وگەلی كوردیش ناچاری چەك هەل گرتن كرا بو بەرگری كردن لەمان ونەمانی .

پارتیمان پارتی شورشگیری كوردستان لە یەكەم روژی شورشی ئەیلولی ١٩٦١ وە بالی پیشكەوتن‌خوازی ناوبزوتنەوەی رزگاریخوازی كورد بووهەردەم هەلگری مەشخەلی دیمكراتی وبیروباوەری پیش- كەوتووخوازانە بوولە ناوپارتی دیمكراتی كوردستاندا ، لەم روانگەوە لە هەولداندا بووكە شورشی كورد وبزوتنەوەكەی لە ریبازی راستەقینەی لانەدا بەلام سەركردایەتی عەشایەری توانی لە سالی ١٩٦٤دا بە تەواوی دەست بەسەری سەركردایەتی شورشەكەدا بگریت لە ئەنجامیشدا بە تەواوی بە پیچەوانەی ئامانجی شورش جولایەوە وخوی خستە كوش بیگانەو كونەپەرستانەوە ئەمە لە لایەكەوە ، لە لایەكی تریشەوە حكومەتە یەك لە دوای یەكەكانی پیش شورشی ١٧ ـ ٣٠ی تەمموزی پیش‌كەوتوخواز سەرەرای ئەو چەند گفتوگویانە كە لە نیوان هەردوولادا دەستپێ دەكرا تەنیا لە سوزی تاكتیكی روژانە زیاتر دەرنەدەچوو ..

كە شورشی ١٧ ـ ٣٠ تەمموزی ١٩٦٨ سەركەوت ، سەركردایەتی شورش بەپێی ئامانجەكانی شورش وبیروباوەری پیش‌كەوتو- خوازانەی پارتی بەعسی سوشیالستی عەرەب لە یەكەم روژەوە ریگای چارەسەركردنی هەموو گیروگرفت ونەخوشیەكانی ناوگەل وولاتی خوش كرد ، وە سەركردایەتی شورش بی‌ترس وەبەو پەری توانایەوە لە ریبازی پیش‌كەوتن خوازانەی خوی لای نەدا وە بەردەوام بوو وە توانی گەلی دەسكەوتی مەزنی بو گەلی عیراق جی‌بەجی بكات وەكو قانونی چارەسەركردنی كشتوكال لەولاتدا وەكومپانیای نەوتی عیراق بخاتە ژیر دەستی گەلەوە ، وەبەرەی نشتمانی پیك بێت لە مابەینی هیزە نشتمانیەكان وەپیش‌كەوتن خوازەكاندا وە پلەی ژیانی هەموو رولەكانی گەل وە بە تایبەت كریكاران وجوتیاران بەرزبكاتەوە وە ژیانیكی پرزە كامەرانی بویان سازبكات ، وە لە سەروی ئەم هەمو دەسكەو- توانەش چارەسەركردنی مەسەلەی كورد بوو كە لە ئەنجامدا بەیاننامەی میژوویی یەكەی ١١ ئازاری ١٩٧٠ دەرچو كە بە گرنگ ترین رووداو دەژمیر دریت نەك تەنها لە میژوی گەلی كوردمان بەلكو لە میژوی گەلی عیراقیشدا ، چونكە ئالوزاوترین كیشەی ئەم چەرخە بو ، جگە لە هەندی دەسكەوتی تری گرنگ وەك بەستنی پەیوەندی لەگەل هەمو دەولەت وبزتنەوە پیش‌كەوتن خوازەكان ، وە بەتایبەت لەگەل دەولەتی یەكیتی سوفیت وە دەولەتە ئیشتراكیەكانی تری وەبەربەرەكانی كردنی ئیمپریالست ونوكەرانی وپیلانەكانیان ، وە پاـ.شت كردنی گەلی فلسطین وەپیشمەرگە قارەمانەكانی بە هەمو توانایەكەوە بو بەردەوام بونیان لە خەباتی سەختی قارەمانانەیان لە شەری رزگاری ولاتیان‌و سەندنەوەی مافی رەوایی خویان .

سەرەرایی گرنگی بەیاننامەی ١١ی ئازار كە باشترین دەسكەوتی میللەتی كوردمانە . سەركردایەتی بەكری گیراو بەهانی كونەپەرستان لەسەرەتاوە هەولی هەل وەشاندنەوەی بەیاننامەكەی دەدا ، بەلام رولە دلسوزەكانی گەلەكەمان هەستیان بەوەكرد كە ئەو تاقمە بەكری گیراوە میللەتەكەمان بەرەو هەل دێر دەبات ، جالەبەر ئەوە كادرە پیش‌كەوتوخوازەكانی پارتی شورشگیر بو ئەوەی بەدەوری میژوویی خویان هەل بستن وە ئەركی نیشتمانی بەجی بكەن وە پاریزگاری برایەتی نیوان كورد وعەرەب ویەكیتی هیزە پیش‌كەوتووخوازەكانی عیراق بكەن ، بریاریان داكە لەسەر بناغەیەكی پیش كەوتوخوازانە وەپتەو ، ریكخستنی پارتی شورشگیری كوردستان دەست پی بكەنەوە بو ئەوەی مەیدان چول نەكریت بو كۆنە پەرستان بە كەیفی خویان ئەسپی تاوانیان تاوبدەن ، هەرچەندە لە سەرەتاوە گەلی كوسپ وتەگەرە رێگای بەجموجول وە خەباتمانی گرت چ لە لایەن چەند سەرل‌شێواوێكی ناو خووەوچ لەلایەن كونەپەرستانەوە ، بەلام پارتیمان زال‌بو بەسەر ئەو هەموو كوسپانەدا وە بەقەد توزقالی نەیان توانی خویان لەبەردەم شالاوی شورشگیریتی پارتیماندا راگرن ، چونكە لە زور كونەوە وئەمرووە لە داهاتویشدا پشت ئەستورە بە جەماوەری چەوساوە وزەشوروتی كوردستان لە بەرئەوەی نوینەری راستەقینە وبەرگری كەری دلسوزی مافەرەواكانیانە .

پارتیمان پارتی شورشگیری كوردستان لە سەر تیئوریكی زانستیانەوبیروباوەرێكی پیش‌كەوتووخوازانە پیش... رەوایەتی گەلەكەمان دەكاو گونجاو بیت لەگەل بەرژەوەندی بالای عیراق وبرایەتی كوردو عەرەب ویەكیتی نشتمانی داوە پاریزگاری كردنی شورشی ١٧ ـ ٣٠ تەمموزی دەسكەوتووخوازەكانی گەلی عیراق كە لەسایەیی ئالای ئەم شورشە بەدەست هینرا .

لەم روژانەدا كە هەموو گەلی عیراق بە كوردو عەرەب وەكەمەنەتەوایەتیەكانی تری خوی ئامادە كردووە بو ئاهەنگ گیران لە یادی جەژنەكانی تەمموزدا ، وولاتەكەمان لە قوناغیكی نوی‌دا خوی دەبینی كە گەلی دەسكەوتی گرنگ لەسایەیی ئالای شورشی ١٧ تەمموز بەسەركردایەتی پارتی بەعسی سوشیالستی عەرەب وەبەرەی نشتمانی بەدی هینراوە ، لە پیش هەمویانەوە ئوتونومی بوكوردستان بەلام پیوستە ئەوەمان لە یاد نەچیت كە ئیمپریالست ونوكەرانی ئەم بارەی كەگەل وولاتەكەمانی تیدایە بە پیچەوانی بەرژەوەندی وپیلانەكانیانە ، بویە لە پیلان گیران ودروست كردنی گیروگرفت لەریگای پیشكەوتنی ولاتەكەمان وازیان نەهێناوە وەهانی دارودەستە- كەیان هەمیشە دەدەن بو بەربەست كردنی رەوروەی پیش‌كەوتنی گەلەكەمان ، وە جولانەوەكانی حكومەتی سوریا دژی گەلەكەمان بە برینی ئاوی فرات لە جوتیارانی خواروی ولات وە گەلی جولانەوەی تری ناپەسەند یەكیكەلەوپیلانانەی كە ئیمپریالست ونوكەرانی دەیانەویت شورشەكەمانی پی‌پاش گەزبكەنەوە ، بەلام خەیالیان خاوە چونكو شورشی ١٧ی تەموزی پیروز بەسەركر- دایەتی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب وبەرەی نشتمانی گەلیك بە هیزترە وە بە هیچ جوریك پاش گەزی لە هانگاوی شورشگیرانە ووكرین وفروشتن لە سەردەسكەوتوی گەل نابیت وەبەتایبەتی لەسەرمەسەلەی گەلی فلسطین وبەربەرەكانی كردنی ئەو جموجولانەی كە دەكریت بو لە ناوبردنی شورشە مەزنەكەی .

ئیمەش كە پارتی شورشگیری كوردستان نوینەری راستەقینەی چینی زەحمەت كیشانی كوردستانین بە ناوی هەموو تیكوشەرانی پارتیەكەمانەوە بەلین تازە دەكەینەوە بوسەركردایەتی سیاسی كە بەپی ئامانجەكانی

بروانە ل ـ ٥ ـ

بۆزانین

بەریوەبەرایەتی گشتی پرۆژەكانی ئاوو كارەبا
لە پرۆژەكانی نەخشەی گەشە پی‌كردنی نەتەوەیی
بۆ زانینی ژمارە (١٩٧٥/٢٦)
مناقەسەی گەیاندنی ئاو بۆ گوندی الثورە لە پارێزگەی دیالە

١ ـ بەمە رائیەگەیەنین كە مناقەسەیەكی نهێنی هەیە بۆ گەیاندنی ئاو بۆ گوندی الثورە لە پارێزگەی دیالە بە پێی ئەو مەرجە گشتی‌و مواصفاتە فەنی‌یانەی كە لە بەشی حقوق‌و عقود لە بەریوەبەرایەتی گشتی ئاوو كارەبا دەست ئەكەوێ كاتێك هەویەی ژووری بازرگانی نیشان ئەدرێ وە بەرامبەر بە (٥) پێنج دینار بۆ یەك دانە .

٢ ـ پیویستە لەسەر بەلێندەرە ئارەزو مەندەكان بە پێی ئەو تەعلیماتەی لەگەل مەرجەكان‌دا هەیە تەندەرەكانیان پێشكەش بە سكرتێری لیژنەی كردنەوەی تەندەرەكان بكەن لە دیوانی ئەم بەریوەبەرایەتی‌یە .

٣ ـ ئەم شەهادانەی خوارەوە لەگەل تەندەرەكەدا ئەخرێنە زەرفێكەوەو پێشكەش ئەكرێن :ـ

أ ـ تەئمیناتێكی سەرەتایی (٥٢٥) پێنج سەدو بیست‌و پێنج دینار نەختینە یاخود بە شێوەی كەفالەتێكی مەسرەفی كەلەكاتی داخستنی مناقەسەكەوە بۆ ماوەی شەش مانگ ئیش بكات یان چەكێكی تصدیق كراو بێت لە لایەن مەسرەفێكی رێگادراو بۆ كاری (صیرفە) لە قطردا . هەر تەندەرێك ئەو تەئميناتەی تیادا نەبێ یاخود كە موركوڕی تیادابێ‌و بە پێچەوانەی ئەوانەی داواكراوەوە بێ پشت گوێ ئەخرێ .

ب ـ ئەو وەسلەی مواسەفاتەكانی پێ كردراوە .

ج ـ شەهادەیەكی نوێ لە بەریوەبەرایەتی باجی دەخل یان وێنەكەی .

د ـ لیستەیەك دەربارەی ئەوكارانەی بەلێندەر كردونی لەگەل ئەوانەی پێی سپێردراون .

٤ ـ هەر بەلێندەرێك شەهادەی تەسنیفی بەلێندەرانی هەبێ مافی ئەوەی هەیە لەم مناقەسەیەدا بەشدار ببێ .

٥ ـ تەندەرەكان تاوەكو كۆتایی دەوامی رەسمی رۆژی سێ شەممەی رێككەوتی ٢٢ـ٧ـ١٩٧٥ یاخود رۆژێك دواتر وەرئەگیرێن ئەگەر هاتوو رۆژی داخستنی مناقەسەكە بەر عطلەی رەسمی كەوت ، بەلێندەر ئەتوانێ لەكاتی كردنەوەی تەندەرەكان ئامادە ببێ بۆ ئاگادار بوون لە كردنەوەكەدا .

٦ ـ ئەبێ پولێكی دارایی (٥٠) فلسی بە تەندەرەكەوە بێ .

مصطفی عبداللطیف
جێگری بەریوەبەری گشتی پرۆژەكانی ئاوو كارەبا

١ـ٢

خه‌باتی قوتابیانی كوردستان

مه‌كته‌بی سكرتاری‌یه‌تی یه‌كیتی قوتابیانی كوردستان
ئاماده‌ی ئه‌كـات

رێـبازی قوتابـیان

نوكه‌ره‌ به‌گرێ گیراوه‌كانیان به‌رده‌وام‌و له‌ هه‌موو مه‌یدانێكی ژیاندا دژی هه‌موو بزوتنـه‌وه‌وچالاكی‌و خه‌باتێكی‌شۆرشگیرانه‌ و پێشكه‌وتن خوازن‌و به‌ هه‌موو توانایه‌كیان ته‌گـه‌ره‌ له‌ڕێی كاروانی له‌شكان‌نه‌هاتووی گه‌لان‌دروست ئه‌كه‌ن ، به‌ڵام مێژوو ژیان‌و گـۆڕان ئه‌و راسـتی‌یه‌روناكه‌ی سه‌لماندووه‌ كه‌هه‌میشه‌ سه‌ركه‌وتن بۆ به‌ره‌ی رزگـاری‌خوازو پێشـكه‌وتوو بووه‌ ، هه‌میشه‌بۆ ئه‌و هێزو كۆمه‌ڵانه‌یه‌كه‌ له‌گه‌ڵ گه‌وهـه‌ری گۆڕان‌و به‌ره‌وپێشـه‌وه‌ چوونـدان‌وكۆشش‌و خـه‌باتی پیرۆزیان له‌گه‌ڵ یاسا مه‌وزوعیه‌كانـداده‌گونجێ ·

له‌و تاقم‌و ده‌ستانه‌ی كـه‌والـه‌م قۆناغه‌دا كـه‌وتوونه‌ته‌ جێ‌به‌جێ‌كردنی پیلانه‌گلاوه‌كانی ئیمپریالیـزم دژی وڵات‌و شۆرشه‌كـه‌مان ، رژێمـی‌ده‌سـه‌ڵاتداره‌ له‌ سـوریا ، له‌لایه‌كه‌وه‌ ئاوی فورات ده‌برێ‌وهه‌ره‌شه‌ له‌ ژیان‌و مانه‌وه‌ی سێ ملیون جووتیارو ره‌نجـده‌ری‌وڵاته‌كه‌مان ئه‌كات ، له‌لایـه‌كی تره‌وه‌ ده‌ستگا دبلوماسـی‌وبازرگانیه‌كانی عیراق داده‌خات‌و هه‌رچی پێوه‌ندی دووڵات هه‌یه‌ده‌برێ‌و تابۆی ئه‌كرێت دژایه‌تی گه‌له‌كه‌مان‌و سـه‌ركردایه‌تی‌یه‌ نه‌به‌زه‌كه‌ی ئه‌كات ·

هه‌لوه‌سته‌كانی ئه‌م رژێمـه‌له‌ حه‌قیقه‌تدا هه‌لوه‌ستی هه‌موو دوژمنـه‌كانی پێشـكه‌وتن‌وشۆرشی‌ئاده‌میزادی هاوچه‌رخه‌و ئه‌م رژێمه‌ بیه‌وێ‌و نه‌یـه‌وێ‌خزمه‌تێكی گه‌وره‌ پێشكه‌ش به‌ ئیمپریالیزمی جیهانی ئه‌كات ·

سه‌ركردایه‌تی حیـزب‌وشۆرش له‌ ولاته‌كه‌مان ، وه‌ له‌ پێناوی به‌رژه‌وه‌نده‌ به‌رزه‌كانی گه‌لانی ولاتانمان‌و به‌رژه‌وه‌ندی بزوتنه‌وه‌ی رزگـاری خوازوشۆرشگێری ناوچه‌كـه‌ زۆر هه‌وڵی‌دا كه‌ سنورێك بۆ ئـه‌م‌هه‌لوه‌سته‌ نانه‌ته‌وه‌ی‌و نامرو- ڤایه‌تیانـه‌ی رژێمی سـوریادابنێت‌و ئاگاداری‌ده‌سه‌ڵاتداره‌- كان بكاته‌وه‌ كه‌ ئـه‌م رێ‌ره‌وه‌چه‌وه‌ته‌ خزمه‌تێكی راسته‌و خۆ به‌ دوژمنانی گه‌له‌كـه‌مان‌ئه‌گه‌یێنێ ·

به‌ڵام ئه‌م رژێمه‌ ، كـه‌واخه‌ریكی مامه‌ڵـه‌و سـه‌واو سه‌واكاری‌یه‌ له‌سه‌ر پیرۆزترین‌بزوتنه‌وه‌یێكی ره‌وا له‌ناوچه‌كه‌دا بزوتنه‌وه‌ی گه‌لی فه‌له‌ستین ، به‌پێی سروشتی دروست بوون‌و پێكهاتنی ، نه‌ك هه‌ر لـه‌ودوژمنایه‌تی‌یه‌ نه‌كه‌وت‌و رێ‌ره‌وه‌ چه‌وته‌كه‌ی به‌جێ نه‌هێشـت‌به‌ڵكو تادێت زیاتر نوقم ئه‌بێ له‌زلكاوی دژایه‌تی كردنی گه‌ل‌وشۆرشه‌كه‌مان ·

بێ‌گومان وه‌ك له‌سـه‌ره‌تاوه‌وتمان تاقی كردنـه‌وه‌ی ژیان ئه‌وه‌ی سه‌لماندووه‌ كـه‌سه‌ره‌نجامی ئـه‌م جوره‌ رژێم‌و تاقمه‌ هـه‌ر له‌ناو چوون‌وفه‌وتانه‌و سه‌ركه‌وتن هه‌میشـه‌ بۆ گه‌ل‌و شۆرشه‌كه‌مان ·

قوتابیانی كوردستانیش وه‌ك‌په‌لێـكی شۆرشـگێرو پێشكه‌وتووی وڵات ، شـان‌به‌شانی هه‌موو كه‌رته‌ جه‌ماهیر- یه‌كانی تری وڵات ئه‌و پـه‌ری‌ناره‌زایی‌و توره‌ بوونی خـۆی ده‌رئه‌خات به‌رامبه‌ر به‌ رژێمه‌ده‌سه‌لاتداره‌كه‌ی سوریاو ئـه‌و په‌ری پشـتگیری شـۆرش‌وسه‌ركردایه‌تی‌یه‌ نه‌به‌زه‌كـه‌ی ئه‌كات‌و ئێمه‌ دلنیاین ، كـه‌قوتابیانی كـورد ده‌ورێكی باڵا ئه‌بینن له‌ پاراستنی شـۆرش‌وده‌سكه‌وته‌كانی ·

ژیان‌و خوێندنی قوتابیان له‌گونده‌كاندا

له‌ ژماره‌كانی پێشودا باسی
ئه‌وه‌مان كرد كه‌ قوتابخـانه‌
دره‌نگ گه‌یشته‌ گونده‌كان بـه‌
پێچه‌وانه‌ی شار كه‌ هه‌ر لـه‌
زووه‌وه‌ خوێندن‌و خوێنـده‌واری
تیابوه‌ · رژێمه‌كانی پێشـوو
ئه‌وه‌نده‌ بایه‌خیان به‌خوێنده‌واری
نه‌ده‌دا ، سـه‌ره‌ڕای ئـه‌وه‌ش
ده‌ره‌به‌گ‌و چه‌وسێنه‌ران نه‌یان
ده‌ویست خه‌ڵك فێره‌ خوێندن
بێت · بۆیـه‌ ره‌ش‌و روتی
گونده‌كان سـه‌رباری زروفی
كۆمه‌ڵایه‌تی وسیاسی وئابوری
به‌نده‌ی ئه‌م دواكه‌وتنـه‌ی
نه‌خوێنده‌واریش بوون ·
ئه‌مه‌ش له‌سه‌ر ده‌می رژێمی
پاشـایه‌تی گۆر بـه‌ گۆردا
خوێنده‌واری له‌سه‌ر رۆڵـه‌ی
ده‌ره‌به‌گ‌و ده‌سه‌لاتداران تاپۆ
كرابوو چاره‌نـوس‌و
مافـی ملیۆنه‌هـا
مناڵه‌ هه‌ژاریش پشت گـوێ
ده‌خراو ته‌نانه‌ت‌مامۆستاكانیش
ده‌بوا له‌سه‌ر رێ‌و شـوێن‌و
سیاسه‌تی ئه‌م رژێمه‌ بونایـه‌و
هه‌مان بیروباوه‌ری ئه‌وانه‌ بلاو
بكه‌نه‌وه‌ · ئه‌و قوتابخانانـه‌ش
كه‌ له‌ گونده‌كان ده‌كـرایه‌وه‌
له‌باری ته‌ندروستی گـه‌لێ
ناته‌واوبو سه‌ره‌ڕای ئه‌مـه‌ش
رێگای هات‌و چۆش له‌به‌ینـی
گونده‌كان هۆیـه‌كی تـری
دواكه‌وتن بوون ئه‌مه‌و جگه‌ لـه‌
« به‌نگو باووی » كۆن كـه‌
باوه‌ڕیان وابوو چونه‌ قوتابخانه‌
منال له‌ دین دوور ده‌خاتـه‌وه‌
به‌ڵام له‌گـه‌ڵ گۆرانی باری
عیراق ئـه‌م بیروباوه‌ڕو
په‌یوه‌ندی‌یه‌ كۆمه‌ڵایه‌تیانـه‌ش
گۆران‌و قوتابیانی گونده‌كـان
سه‌ره‌ڕای ئه‌م گیرو گرفتانه‌ش
كه‌باسمان كرد ژیرانه‌ لـه‌
خوێندن سه‌ركه‌وتن‌و هه‌نگـاو
به‌هه‌نگاو له‌گه‌ڵ گۆرانه‌كـانی
عێراق پێشكه‌وتن ، له‌گـه‌ڵ
شۆرشه‌ پیرۆزه‌كه‌ی (١٧ـ٣٠)
گه‌لاوێژ گۆرانێكی بنه‌ڕه‌تی له‌
هه‌موو بارێكه‌وه‌ رووی‌دا وه‌كو:
١ ـ كردنه‌وه‌ی‌قوتابخانه‌ له‌و
شوێنانه‌ی كه‌ جاران تیـایه‌
نه‌بوو · چونكه‌ جاران بـه‌
(٦ـ٧) دێ یه‌ك قوتابخانه‌ی تیا
بوو له‌به‌ر ئه‌وه‌ منداله‌كـانی
دێكانی تر رێگایـه‌كی دوریان
ئه‌بری هه‌تاكو ئه‌گه‌شـتنه‌
قوتابخانه‌كه‌یان ·
٢ ـ زۆر كردنی ملاكـی
فێركردنی قوتابخانه‌كانی لادێ ،
جاران قوتابخانه‌ی‌وا هـه‌بوو
ته‌نهایه‌ك مامۆستای تیابوو ·

ـ جه‌لال چه‌رمه‌گا ـ

٣ ـ زیاد كـردنی كتێب‌و
ده‌فته‌ر بۆ قوتابیان به‌ جۆرێك
كه‌ له‌گه‌ڵیانا بگونجێ ·
٤ ـ هێنانه‌دی خزمـه‌ت
گوزاری ته‌ندروستی به‌تایبه‌تی
كه‌ جاران زۆر كه‌م بوو ·

نامه‌ی قوتابیان

به‌ر له‌وه‌ی وه‌ڵامی نامـه‌ی‌قوتابیانی خۆشه‌ویست بده‌ینه‌وه‌ حه‌ز ده‌كه‌ین ئه‌م تێبینیـانه‌ره‌چاو بكه‌ن :

١ ـ تكایه‌ له‌سه‌ر یه‌ك رووی‌لاپه‌ره‌ بنوسـن‌و به‌خه‌تێكی خۆش ·

٢ ـ هه‌وڵده‌ن لـه‌باره‌ی‌قوتابیـانه‌وه‌ شـتمان بۆ ره‌وانه‌بكه‌ن ·

٣ ـ ئه‌و نووسین‌و بابه‌تانه‌ی‌له‌گه‌ڵ پۆسته‌ی لقه‌كـان دێن ئه‌گه‌ر لـه‌ هاوكاریش بلاونه‌كرێنه‌وه‌ له‌ ئێسـتگه‌و ته‌له‌فزیون ده‌یان خوێنینه‌وه‌ ·

نامه‌ی یه‌كه‌م لـه‌ قوتابی :
شوان شه‌وكه‌ت له‌ هه‌ولێره‌وه‌:

ـ بۆچی شیعر له‌ لاپـه‌ره‌ی‌خه‌باتی قوتابیان بلاو ناكرێته‌وه‌ له‌ وه‌لامدا ده‌ڵێین :ـ

برا گیان ·· نیـو لاپه‌ره‌ی‌خه‌باتی قوتابیان به‌شی ئـه‌وه‌ ناكات بابه‌ته‌ ئه‌ده‌بی‌یه‌كـان لێ‌بلاو بكریته‌وه‌ حه‌ز ده‌كـه‌ین نوسینه‌كانتـان لـه‌باره‌ی‌قوتابیانه‌وه‌ بێت ·

نامه‌ی دووه‌م لـه‌ قوتابی :
به‌ختیار كه‌ریم له‌ هه‌ولێره‌وه‌ :

ـ بۆچی هیـچ چـاوپێكه‌و تنێك ناكرێ له‌گـه‌ڵ ئه‌ندامانی یه‌كێتی برا گیان تائێستا یه‌ك دوو جار له‌گـه‌ڵ ئه‌ندامانی مه‌كته‌بی سكرتاریه‌ت‌گفتوگۆ وچاو پێكه‌وتنمان بووه‌ له‌مه‌و دواش به‌رده‌وام له‌گـه‌ڵ‌هه‌موو ئه‌ندامێكی یه‌كێتـی چاو پێكه‌وتنمان ده‌بێ · لـه‌وبۆچونه‌ی كه‌ لاپه‌ره‌ی خـه‌باتی قوتابیان له‌ ئێوه‌وه‌ بۆ ئێوه‌یـه‌وسوپاس ·

بۆزانـین

به‌ریوه‌به‌رایه‌تی گشتی پرۆژه‌كانی ئاوو كاره‌با
له‌ پرۆژه‌كانی نه‌خشه‌ی گه‌شه‌ پێ‌كردنی نه‌ته‌وه‌یی
بۆزانینی ژماره‌ (١٩٧٥/٣٨)
(مناقه‌سه‌ی فراوان كردنی پرۆژه‌ی ئاوی خانه‌قین ـ منذریه‌ له‌ پارێزگه‌ی دیاله‌)

١ ـ به‌مه‌ رایئه‌گه‌یه‌نین كـه‌ مناقه‌سه‌ی فراوان كردنی پرۆژه‌ی ئاوی خانه‌قین ـ منذریه‌ له‌ پارێزگـه‌ی دیاله‌ هه‌یه‌ به‌پێی مه‌رجه‌گشتی‌و مواصفاته‌ تایبه‌تی‌یه‌كان كه‌ لـه‌ به‌شی حقوق‌و عقود له‌ به‌ریوه‌به‌رایه‌تی گشتی پرۆژه‌كانی ئاوو كاره‌با ده‌ست ئه‌كه‌وێ كاتێك شه‌هاده‌ی ژووری بازرگانی نیشـان ئه‌درێ‌و به‌رامبه‌ر به‌ (٥٠) په‌نجا دینار بۆ یه‌ك دانه‌ ·

٢ ـ پێویسته‌ له‌سه‌ر به‌ڵێنده‌رانی ئاره‌زومه‌ند ته‌نده‌ره‌- كانیان به‌ هه‌ر دوو زمانی عه‌ره‌بی‌و ئینگلیزی به‌پێی ئـه‌و ته‌علیماته‌ی له‌گه‌ڵ مه‌رجاكاندایه‌ پێش‌كه‌ش به‌ سـكرتیری لیژنه‌ی كردنه‌وه‌ی ته‌نده‌ره‌كان بكه‌ن لـه‌ دیوانی ئـه‌م به‌ریوه‌به‌رایه‌تیه‌ ·

٣ ـ ئه‌م شه‌هاده‌و وه‌سیقانه‌ی خواره‌وه‌ له‌گه‌ڵ ته‌نده‌ره‌- كه‌دا ئه‌خرێنه‌ زه‌رفێكه‌وه‌و پێشكه‌ش ئه‌كرێن :ـ

أ ـ ته‌ئميناتێكی سه‌ره‌تایی (٧٢٠٠) حه‌وت هه‌زارو دوو سه‌د دینار نه‌ختینه‌ یان به‌ شیوه‌ی كه‌فاله‌تێكی مه‌سره‌فی كه‌ له‌ مێژوی داخستنی مناقه‌سه‌كه‌وه‌ بۆ ماوه‌ی شه‌ش مانگ ئیش بكات یان چه‌كێكی تصدیق كراو بێ له‌لایه‌ن مه‌سره‌فێكی رێگادراو به‌ كاروباری (صیرفه‌) له‌ قطردا · هه‌ر ته‌نده‌رێك ته‌ئميناته‌كه‌ی له‌گـه‌ڵا نه‌بێت یان به‌پێچه‌وانه‌ی داواكراوه‌وه‌ پێشكه‌ش بكرێت پشت گوێ ئه‌خرێ ·

ب ـ نه‌خشه‌و كه‌ته‌لۆك‌و نه‌خشـه‌ی توصیلاتی تفصیلی ته‌نده‌ره‌كان ·

ج ـ ئه‌و وه‌سڵه‌ی مواصفاته‌كانی پێ كڕدراوه‌ ·

د ـ شه‌هاده‌یه‌كی نوێ له‌ به‌ریوه‌به‌رایه‌تی باجی ده‌خل‌یان وێنه‌كه‌ی ·

هـ ـ به‌رنامه‌یه‌ك ده‌رباره‌ی كاتی كاره‌كه‌ ·

و ـ لیسته‌یه‌ك ده‌رباره‌ی ئه‌وكـارو قۆنته‌راته‌ی‌كاتی پێشكه‌ش كردنی ته‌نده‌ره‌كان له‌ ئه‌ستۆی به‌ڵێنده‌ر دابوون ·

ز ـ لیسته‌یه‌ك ده‌رباره‌ی ئه‌و كارانه‌ی كردوونی ·

ح ـ وێنه‌یه‌كی تصدیق كراوی په‌یمـانی دامه‌زراندنی كۆمپانیاكه‌یان پرۆگرامه‌ ناو خۆییـه‌كه‌ی (ئه‌گـه‌ر مناقص كۆمپانیا بێ) یاخود وێنه‌یه‌كی تصدیق كراوی په‌یمانه‌كـه‌ ئه‌گه‌ر دامه‌زراوه‌ بازرگانی‌یه‌كه‌ له‌ كه‌سێك پتر بێ ·

٤ ـ هه‌ر به‌ڵێنده‌رێك شه‌هاده‌ی تصنیفی به‌ڵێنده‌رانی هه‌بێ رێگای ئه‌درێ له‌م مناقه‌سه‌یه‌دا به‌شداربێ‌و هـه‌ر ته‌نده‌رێك به‌ پێچه‌وانه‌ی ئه‌مه‌وه‌ بێ پشت گوێ ئه‌خرێ ·

٥ ـ ته‌نده‌ره‌كان تاوه‌كو رۆژی سێ شه‌ممه‌ی رێككه‌وتی ١٧ـ٨ـ١٩٧٥ یان رۆژێك دواتر وه‌رئه‌گیرێن ئه‌گـه‌ر هاتوو رۆژی داخستنی مناقه‌سه‌كه‌ عطله‌ی ره‌سمی بوو ·· به‌ڵێنده‌ر ئه‌توانێ له‌كاتێ كردنه‌وه‌ی ته‌نده‌ره‌كان بۆ ئاگـادار بوون ئاماده‌ ببێ ·

٦ ـ ئه‌بێ هه‌موو ته‌نده‌رێك پولێكی دارایی (٥٠) فلسی له‌گه‌ڵا بێت ·

١ـ٢ مصطفی عبداللطیف
جێگری به‌ریوه‌به‌ری گشتی پرۆژه‌كانی ئاوو كاره‌با

پاشماوه‌ی به‌یانی پارتـی‌شورش گیری

شۆرشی ١٧ ـ ٣٠ ته‌مموزو
به‌ره‌ی‌نیشتمانی‌درێژه‌ به‌خه‌باتی
خومان ده‌ده‌یـن وه‌ پارێزگاری
ده‌سكه‌وتووه‌كانی گه‌له‌كه‌مـان
ده‌كه‌ین ، هه‌روه‌ها دڵ نیایـن
كه‌ له‌ ژێر سه‌ركردایه‌تی پارتی
به‌عسی سوشیالستی عه‌ره‌ب‌باری
كوردستان به‌ره‌وباشتر ده‌روات
وگوزه‌رانی خه‌لكی كوردستـان
به‌ ئوتونومیه‌كه‌یانه‌ وه‌پێشـس
ده‌خری وه‌ له‌ ماوه‌یه‌كی كه‌مـدا
كومه‌لگایه‌كی سوشیـالست
بنیان ده‌كری كه‌ ده‌بیته‌ بناغه‌ی
یه‌كسانی تیروته‌سـه‌لی
دانشتوانی سه‌رانسه‌ری عیراق
هه‌ر بژی شـۆرشی ١٤ی ته‌مموزی پیروز
شه‌كاوه‌ بیت ئالای شۆرشی ١٧ ـ ٣٠ ته‌مموزی پیش‌كه‌وتو- خواز
بژی برایه‌تی كوردو عه‌ره‌ب
بژی به‌ره‌ی نشتمانی ونه‌ته‌- وه‌یی پیش‌كه‌وتووخواز

مه‌كته‌بی سیاسی
پارتی شورشگیری كوردستان
١٤ ـ ١٧ ته‌مموز
به‌غدا

له‌یادی هه‌وته‌مین ساڵه‌ی شۆڕشه‌ پیرۆزه‌كه‌ی ١٧ی گه‌لاوێژدا

ئه‌گه‌ر ئیمپریالیزمی‌جیهانی‌و نۆكه‌رانی وایان لێك دابێتـه‌وه‌ كه‌ ده‌ست به‌سـه‌راگرتن‌و تێهه‌ڵدانی نه‌ته‌وه‌كـان زامی خه‌مه‌كانیان ساریژ ده‌كات ئه‌واله‌سـه‌رده‌می راپه‌رین‌و وریا بونه‌وه‌ی نه‌ته‌وه‌كان خه‌ونێكی بێ‌كۆتایی‌یه‌ · هه‌ر له‌و رۆژانه‌ی ئه‌ژدیهای فاشیزم‌و نازی‌یه‌كان‌دونیای بۆ نه‌ماو به‌ره‌ی رزگاری خوازی نه‌ته‌وه‌كان سه‌ركـه‌وت‌دونیـا به‌ره‌و سـه‌ركه‌وتنی سۆشیالیستی ده‌ڕواو ئـه‌م‌دام‌و ده‌زگا بۆگه‌نانه‌ یه‌ك له‌ دوای یه‌ك ده‌ڕوخێن · نیشتمانی‌عه‌ره‌ب نه‌ك هه‌ر ئێستا به‌ڵكو هه‌ر له‌و رۆژانـه‌ی بیروباوه‌ری ئیمپریالیزمی چه‌كه‌ره‌ی كردووه‌ بوه‌ته‌ تاكه‌ ئاواتی داگیركه‌ران، كاتێكدا هێزی نه‌ته‌وه‌ سه‌ره‌تای وه‌سیقه‌و په‌یمان‌و كۆنگره‌یـه‌ك هه‌موو گۆڕانێكی كۆمه‌ڵـه‌و له‌ دوای یه‌كه‌كانی ده‌وڵـه‌ته‌ به‌رینگاری هێزی داگیركـه‌ر رۆژئاوایی‌یه‌كان نیشـانه‌یه‌كی ده‌بێته‌وه‌ ، سیاسه‌تی ده‌م‌كوت ئه‌م نیاز پیسانه‌یه‌ · ئه‌نجامیش كردنه‌وه‌ش ناتوانێ بیروباوه‌ڕی ئه‌وه‌بو ووڵاتانی عه‌ره‌ب كه‌وتنه‌ سه‌ربه‌ستی‌و رزگاری بخنكێنێ ژێر ده‌سه‌ڵاتی ئیمپریالیزمه‌كان چونكو رۆڵه‌ی ئـه‌م وڵاتانـه‌ عیراقی ئێمه‌ش یه‌كێك بوو له‌و ووشیار ببوونه‌وه‌ · له‌سـه‌ر ووڵاتانه‌ی نیشـتماتی عه‌ره‌ب ده‌می رژێمی پاشایه‌تی‌دا عیراق كه‌ به‌ر شـالاوی عوسمانی‌و ئه‌م ده‌وری به‌خۆیـه‌وه‌ دیت ئینگلیزه‌كان كه‌وت به‌ڵام قه‌ت به‌تایبه‌تی چه‌وسـاندنه‌وه‌ی هێزی گه‌ل ده‌سـته‌وئه‌ژنۆ جوتیارو كرێكارو رۆشنبیران نه‌وه‌ستان به‌رامبه‌ر ئـه‌م خوێنـدن‌و خوێنده‌واریش سیاسه‌ته‌ چونكو لـه‌ هه‌موو ئه‌گه‌رچی كه‌م بوو به‌ڵام لـه‌

خزمه‌تی چینی ده‌سه‌ڵات داران دابوو ئه‌وانیش سیاسـه‌ت‌و بیروباوه‌ڕی خۆیان پێ بـلاو ده‌كرده‌وه‌ · ئه‌وه‌ بو زه‌نگـی شۆرشی (١٤)ی گه‌لاوێژ خه‌ڵكی وشیار كرده‌وه‌و ئه‌م رژێمـه‌و هه‌رچی په‌یوه‌ندی پێوه‌ی هه‌بوو له‌ناوچوون ، به‌ڵام ئـه‌م سه‌ربه‌ستی‌و به‌ختیـاری‌یه‌ ئه‌وه‌نده‌ی نه‌بردو رژێم به‌ره‌و دیكتاتۆری‌و به‌رچاوته‌نگـی رۆیشت ، تێ‌نه‌گه‌یشتن له‌ژانی هه‌ژارو كرێكاران ئه‌م رژێمه‌ی به‌ره‌و رووخان برد له‌م ماوه‌یه‌دا رۆشنبیرو سیاسیه‌كانی ئـه‌م ووڵاته‌ زیاتر كه‌وتنه‌ جم‌و جۆڵ تا شۆرشه‌ جه‌ماهیری‌یه‌كـه‌ی « به‌عس » كه‌ به‌یه‌كجاری ئـه‌م پاشگه‌زی‌و دیكتاتۆریه‌تـه‌ی ئه‌مانه‌ی ره‌ت كرده‌وه‌و له‌گـه‌ڵ پیویسته‌كانی جه‌ماهیر تێكه‌ڵاو بوو ره‌ش‌و رووت له‌بـه‌ر لـه‌ رۆشـنایی ئایدیۆلوژی پارتی

سه‌ركرده‌ بنـاغه‌ی هه‌موو گۆڕانێكه‌ · ئه‌وه‌بو ئه‌م‌شۆرشه‌ گۆڕانێكی ریشه‌یی لـه‌ هه‌موو دام‌و ده‌زگاو بارێكی ئه‌م ووڵاته‌ به‌رپاكرد له‌ ئابوری‌و سیاسی‌و كۆمه‌ڵایـه‌تی‌و رۆشنبیری · شۆرشی گه‌له‌و له‌ پێناوی پاشه‌ رۆژی چه‌وساوه‌كـانه‌ ، پارتی به‌عسی سۆشیالیستی عه‌ره‌ب سه‌ره‌تای بانگه‌وازی یه‌كبوون‌و سه‌ربه‌خۆیی‌یه‌ لـه‌ هه‌موو ووڵاتانی عه‌ره‌بیدا به‌رده‌وامیش پارتی سه‌ركرده‌ پاڵپشـت‌و لایه‌نگیری هه‌موو هێـزو بزوتنه‌وه‌ یه‌كی رزگاری خوازی جیهانی كردووه‌ ، خۆماڵی كردنی نه‌وت‌و یاسـای ته‌قاویت‌و به‌خۆڕایی خوێندن‌و ئۆتۆنۆمی بۆ كوردستان به‌ده‌سـكه‌وته‌ جه‌ماهیری‌یه‌كانی ئه‌م پارتـه‌ داده‌نرێت ·

خالد جوتیار

ئاورێك له‌ شانۆی كوردی

ئه‌و هه‌نگاوه‌ كت‌و پـڕی‌و
ووردیلانه‌ی « شانۆی كوردی »
له‌م چه‌ند ساڵه‌ی دوایـدا
ناویه‌تی ، هیچ كاتێك ئـه‌و
شالاوه‌ رازاوه‌ی به‌خۆیـه‌وه‌
نـه‌دیوه‌ چه‌ند هه‌نگاوێـكی
چاپوك‌و مرۆڤانه‌ كـه‌ زۆر
راستی سه‌لماند ، له‌وانـه‌
ئه‌كته‌ری كورد هیچـی لـه‌
ئه‌كته‌ری ده‌وروپشتمان كه‌متر
نی‌یه‌و ئه‌گه‌ر بارو دۆخێكی چاك
هه‌بێ حه‌تمه‌ نه‌ جێگای خۆی
ئه‌كاته‌وه‌ له‌ باره‌ی به‌هـره‌و
تواناشه‌وه‌ هونه‌رمه‌نده‌ چاپوكه‌-
كانمان ئه‌وا به‌ په‌نجـه‌
ئه‌ژمێردرێن به‌ڵام ئـاخ لـه‌و
رۆژگاره‌ی بوارێكی زۆری لـه‌
كیس داپن ·
هه‌رچۆنێ بێ هه‌ق وایـه‌
چاوێك به‌ دوێنێ‌و ئه‌مـرۆی
شانۆی كوردی بخشێنین ··
ماوه‌یه‌كی زۆر ده‌یه‌ها به‌رهه‌می
رازاوه‌ ·· كۆمـه‌ڵایـه‌تی ··
رامیاری ·· كۆمیدی ·· كه‌چی
له‌ ناكاو حه‌زه‌كانمان ده‌ریاقوتی
داو چاوه‌روانی بوو به‌ دروشمی
بینه‌ران ·
نازانم ئه‌م سسـتی‌و
كه‌مته‌رخه‌میه‌ كه‌ی ده‌بڕێته‌وه‌ ·
نازانم كێ گوناهباره‌ ئایـا
نوسه‌ره‌كانمان یان ئه‌كته‌ره‌كان
·· یان كۆمـه‌ڵ‌و تیپـه‌
هونه‌ریه‌كان خۆیان ؟ نـه‌ء ··
ئه‌و ده‌زگایانه‌ی ئه‌سـتۆی
پێشكه‌وتنی شانۆیان له‌ سـه‌ر
شانه‌ بێ دوودڵی به‌ قه‌ناعه‌ته‌وه‌
ئه‌ڵێم هه‌قی هونه‌رمه‌نـدی
كورده‌ ئه‌گه‌ر واسست بێته‌وه‌ ·
چونكه‌ چۆن بتوانێ ده‌نـگی
خۆی بگه‌یه‌نێته‌ جه‌مـاوه‌ر ؟
مه‌گه‌ر به‌ هۆی ئـه‌و «نص»ه‌ی
تازیاتر له‌ دوو ساڵ ڕێ نـادرێ
بۆ ته‌ماشاكردن ·· با ئـه‌م
مه‌سه‌له‌ لێره‌ وه‌ببڕێته‌وه‌ ·
وه‌ك بانگـه‌وازێك بـه‌
گوێی هه‌م‌و هونه‌رمه‌ندێك ، له‌
جه‌ماهیره‌وه‌ ئـه‌و داخوازیـه‌
ئاراسته‌ی هه‌موو خـاوه‌ن
به‌هه‌ر یه‌ك ئه‌كه‌ین ··
بیكـه‌ن بـه‌ خاتری خـوا
نان‌و ئاومان لێ ببڕن بـه‌ڵام
شانۆمان لێ‌مه‌بڕن ··
چاومان كوێرایی داهـات
بڕوا بكه‌ن وه‌رزی شكسـتی‌و
پاڵدانه‌وه‌ به‌سه‌رچوو ·· بـه‌ڵێ
به‌رێزه‌كان ئێستا وه‌رزی ئاماده‌
بوونه‌ بۆ له‌ دایك بونێكی تر ·

ـ صبحی كۆیی ـ

• گۆشه‌ی ته‌ندروستی •
• چه‌ند هه‌والێك •

دكتۆر نه‌وزاد

• ئه‌سپرین‌و قورحه‌ی مه‌عیده‌ :

وه‌كو ده‌ركه‌وتوه‌ هۆی زۆر بوونی نه‌خۆشی قورحه‌ی مه‌عیده‌ له‌ ژناندا به‌ كارهێنـانی حه‌بی ئه‌سپرینه‌ · پزیشكێك لـه‌ پزیشكه‌ به‌ ناوبانگه‌كانی ئوسـترالیا (دكتۆر دۆگان) كه‌ ٧٩٧ نه‌خۆشی لـه‌ نه‌خۆشخانه‌یه‌كی تایبه‌تی خه‌واندبوو كه‌ هه‌مووشیان قورحه‌ی مه‌عیـده‌یان هه‌بوو پاش لێ كۆڵینه‌وه‌ بۆی ده‌ركه‌وتوه‌ كـه‌ ٧٩٪ نه‌خۆشه‌ ژنه‌كان ئه‌وانه‌بوو كه‌ به‌زۆری حه‌بی ئه‌سپرین‌و حه‌بی (ئه‌ی · پی · سی) یان به‌كار هێناوه‌ ·· ئـه‌م حه‌بانه‌ش مادده‌ی (ڤیناستین‌و كفانین) یان تیـادایه‌و دیواره‌ ته‌نكه‌كه‌ی ناوه‌وه‌ی مه‌عیده‌ ئه‌ڕوشێنن ·

• وه‌كو له‌ راپۆرتێكی خه‌سته‌خانه‌یه‌كی به‌ریتانیادا هاتووه‌ كه‌ لـه‌ باره‌ی گواستنه‌وه‌ی گورچیله‌وه‌ بووه‌ ده‌ركه‌وتوه‌ كه‌ گواستنه‌وه‌ی گورچیله‌ی مرۆڤی سـاغ (به‌ تایبه‌تی ئه‌گه‌ر براو خوشكی نه‌خۆشه‌كه‌بن) سه‌ر- كه‌وتوتره‌ گواستنه‌وه‌ی گورچیله‌ی ئه‌و كه‌سانه‌ی كه‌تازه‌ مردون یان ئه‌مرن‌و گورچیله‌كه‌یان ئه‌درێ به‌یه‌كێكی تر ·· وه‌ هه‌ر به‌پێی ئه‌م راپۆرته‌ ئه‌و نه‌خۆشانه‌ی گورچیله‌ی ساغ ئه‌خرێته‌ جێگای گورچیله‌ی نه‌خۆشه‌كه‌ یان له‌ ساڵی یه‌كه‌مدا ژیانیان به‌راده‌ی ٨٧٪و لـه‌ ساڵی دووه‌می دوای عه‌مه‌لیاته‌كه‌ به‌راده‌ی ٧٧٪ مسۆگه‌ره‌ به‌ڵام ئه‌وانـه‌ی گورچیله‌ی مرۆڤێكی تازه‌گیان سپاردویان بخرێتـه‌ له‌ش له‌ ساڵی یه‌كه‌میاندا راده‌ی ژیانیان ٤٢٪و لـه‌ ساڵی دووه‌مدا ژیانیان به‌راده‌ی ٤٠٪ ئه‌بێ ·

وارێ چول په‌رستی

علی ئیحسان حسین

بار بوو ، به‌خێر پێرار بوو··· یان به‌ری دووسێ سالان بوو ··· جونكو ژمارا سـالان‌بوش لبیرا من نه‌مایه‌ ···

ئه‌زو شڤانه‌ك گه‌هشتین ئێك بن كه‌ڤیه‌كا به‌فرا سپی وه‌ك دلێ كوردا ··· ئـه‌و كه‌ڤی یا بتنێ‌به‌بوو دناڤ وێ دولێ‌دا ، به‌لكو دوورسێ كـه‌ڤیێت دیژی پالدابوونه‌ په‌ساری ··· لێ‌به‌لێ مخابن ناڤی دولێ لبیرا مـن‌نه‌مایه‌ !!

شڤان پێ بێهن كورت بوو ، ئه‌و ژی وه‌ك من خودان ئاخین‌و كه‌سه‌ر بوو ، ژبه‌ركـو به‌رانێ‌وی یێ دیار نه‌بوو دناڤ كه‌رێ پـه‌زی‌داو هندی لێ‌دگه‌رهـانه‌دیت !!

ئه‌م گه‌هشتین بن كـه‌ڤیێ‌ومه‌ ته‌ڤرا ده‌ستێن خو درێژكرنه‌ بلقێت ئاڤا زه‌لال ژ ره‌نگـی‌زیڤی ، ئـه‌ز نه‌شیام مسته‌كێ پێتـر ڤه‌خـوم ··· ددانێت‌ژان‌دان‌و یا ژ من ڤه‌ هه‌لوه‌رین ، من ئاخفتن دگه‌ل شڤانێ ده‌لال‌ڤه‌كرو من پرسی :

ـ ئه‌رێ مامو ··· هوین چ‌كه‌سن‌و وارێت هه‌وه‌ كیشكن ؟
سڤك گوته‌ من :

ـ مامۆ ··· مـه‌ چ وارێت‌بنه‌جه‌ نینن !! ژبه‌ر هنـدێ دبێژن ئوجاخا مـه‌ (چـول‌په‌رست) ، هاڤینان ئه‌م كورێن چیـابێت بلنـدو زۆزانێت‌شه‌نگ‌و كه‌ڤیێت به‌فرێنـه‌و زڤستانان ئه‌م كـورێت گۆزێت‌گه‌رمیانین · شڤانی سه‌رێ خو هه‌لگرت‌و دویر به‌رێ‌خـو دداده‌شتێ‌و ئاخینه‌كا كویر كێشاو هێدی ـ هێدی لدوی كـه‌رێ‌په‌زێ خو چو ، من ژی مسته‌كا دی‌یا ئاڤا بن كه‌ڤیێ ڤه‌خـاروخه‌ما شڤانی‌ژی من دگه‌ل خـو هه‌لگرت‌و ··

هه‌تا هه‌فتی‌یا بهێت بخـاتراهه‌وه‌ ·

ووتارێکی گرنگی سەرۆک : پاشماوە ـ ل٢

وە ئەگەر کار کردنی دبلۆماسیو راگەیاندنی عەرەبی ئەم رێ رەوە راستەی بگرتایە بە درێژای هەشت ساڵی رابوردوو ، دەمانتوانی پشتگیرێکی فراوانی جیهانی بۆ هەڵوێستەکانمان وەدەست خەین لەسەر ئەم ئەساسە رەواو ویژدانانە .

ئاراستە کردنی کاری دبلۆماسیو راگەیاندن ئەبێ بە رێگەی کۆ کردنەوەی هەموو توانای عەرەبی لەگەڵ هی دۆستە کانمان بێت لە جیهاندا ، بۆ ئەوەی بگەینە ئەوەی بریارێک دەر بکرێت لە لایەن دەسگا دەوڵەتی یە تایبەنیە کانەوە بۆ ناچار کردنی دوشمنە زەیونیزمەکان لە سەر کشانەوەی بەبێ هیچ بەندو مەرجێک لەو خاکە عەرەبی یەی کە لە ساڵی ١٩٦٧ داگیری کردوە ، کە ئەم خاکە هی چەند دەوڵەتێکی خاوەن شکوو ئەندامە لەوڵاتە یەکگرتوە کاندا ، ئەمەش کارێکی رەوایە لەروی سەرەتاکانی یاسای دەولیو زۆر جار لە زۆر شوێنی جیا جیای جیهانیشدا جێ بەجێ کراوە ، هەر وەها لە نیشتمانی عەرەبیشدا لە ساڵی ١٩٥٦ جێ بەجێ کراوە ، کاتێک کە دوشمنە زەیونیزمەکان ناچار کران لە سینا بکشێنەوە بەبێ ئەوەی مصر وەیاخود عەرەب ناچار بن وتووێژیان لە گەڵدا بکەن وەیاخود دانیان پیا بنێن .

گەلی عەرەب ئەمرۆ لاوازتر نی یە لەوەی بەر لەبیست ساڵ لە لایەن سیاسیو سوپاییو ئابووری یەوە بۆ ئەوەی بە شتێک قایل بێت کە ئەوسا پێی قایل نەبووە . هەر وەها پەیوەندی یەکانیو شوێن کەوتی دەولی ئەمرۆ زۆربە هێزترو فراوانترە لەهی ئەوساکەو بەشێوەیەکی دور لە هیچ گومانێک .

ئێمە تاکید ئەکەینەوە لە پەرۆشیمان بۆ پاراستنی یەکێتی توانای عەرەبو پاراستنی ریزە یەکگرتوەکانو لە ئارەزوو یەکی راستەوە بۆ هاوکاری کردنێ بەرهەمدارو برایانە لەگەڵ هەموو براکانمان لە وڵاتە عەرەبی یە کانی کە پێویستە کۆشش بدەین بۆ کۆ کردنەوەی هەموو وزەو توانایەکی سوپاییو ئابووریو سیاسی عەرەب لە چوار چێوەی پیلانێکی تێکۆشەرانەی درێژ خایەنو لە سەر ئەو ئەساسانەی کە باسمان کردونو ئێمە دڵنیاینو زۆریش باوەرمان بەوەیە کە گەلی عەرەب شوێن کەوتی باشتر ئەگرێتو ئێمە ئەبینین کاتی ئەوە هاتووە کە هەر ئێستاکە بەرەیەکی عەسکەری زورو لە نێوان ئێمەو سوریادا پێک بێتو هێزە چەکدا رەکانمان بچنە ناو خاکی سوریا بە مەرجێک حکومەتی سوریا بە ئاشکرا بریارە کانی ٢٤٢ و ٣٣٨ و کۆنگرەی جنێف رەفز بکاتو بەو رێ رەوە خەباتی یە خۆی ببەستێتەوە کە خاکە داگیر کراوەکەی سوریا لە جۆلان بە بەشێک لەهەموو بزانێتو رزگار کردنی بەهەنگاوێک بزانێت بۆ رزگار کردنی فەلەستینو هەموو خاکی داگیر کراوی عەرەب .

هەروەها ، وا ئەزانین ، کاتێ ئەوەش هاتووە کە بەرەی ئوردون روو بە رووی دوشمن بێتو بەهەموو توانایەک سوپاییو ئابوری پشتگیری بکرێت ، دیسان ئەبێت بەرەی مصر یارمەتێکی فراوانی ئابوری عەرەب پشتگیری بکرێتو هەر وەها بە توانای سوپایی وڵاتانی رۆژ ئاوایی عەرەبیش بەهێز بخرێت .

کۆکردنەوەی توانای عەرەب بەم شێوەیە ، بارێکی گونجاو دروست ئەکات بۆ بەکار هێنانی رێگە سیاسیەکان بەپێی ئەو پێوانانەی کە دەست نیشانمان کردنو بێ ئەوەی لە کار تێکردنی رێگە هەرە کاریگەرە کە کەم بکاتەوە کە رێگەی خەباتەو بەکار هینانی هێزی سوپایی یە ، کە زروفی گونجاو پێداویستەکانی ذاتی عەرەبو باری دەوڵەتی لەبار پێویستی ئەکات .

دیسان تأکیدی پێویستی بەکار هێنانی هێزی ئابوری عەرەب دەکەین ، بەکار هێنانێکی راستو کاریگەر چ لە ئاراستە کردنی کار کردنی سیاسیو چ لە زامن کردنی پێدا ویستە کانی جەنگی سوپای لە گەڵ دوشمنە زەیونیزمەکانو ئەوانەی لە گەڵیا دان لە هێزە بێگانە کان .

ئێمە دڵنیاین کە ئەم کۆ کردنو ئاراستە کردنەی توانای عەرەب دەستە بەری پشتگیرێکی بەهێزی دەوڵەتانەو پێویستە لێرەدا تأکیدی ئەوە بکەین کە ئیرادەی ذاتی گەلانو نەتەوەکان بە شێوەیەکی سەرەکی نەک هەر چارە نوسی خۆی دەست نیشان ئەکات بەڵکو ، دەورێکی باڵاش ئەبینێت لە ئاراستە کردنی رای گشتی جیهانیو سیاسەتی دەولی وەتا ئەم ئیرادەیە بەهێزبێتو دەستکەوتی هەست پێ کراو وەدی بینێت ، تاوەکو هێزە دەولیەکان زیاتر ریزی ئەگرنو رای گشتی جیهان زیاتر پشتگیری ئەکات ، تاقی کردنەوەکانی نەتەوەکەمان چاکترین بەڵگەن بۆ ئەم راستیە .

لە مەسەلەی فەلەستین گەیشتن ئەمرۆ زیاترەو فراوانترە لە سەر ئاستی دەوڵەتان ، ئەمەش ئەنجامی خەباتی گەلی فەلەستین خۆیەتیو ئەو قوربانی دانە هەرە مەزنانەو دەوری بزوتنەوەی بەرگری فەلەستینو ئەو ریز لێ گرتنو پشتگیری یەی کە عەرەب ئەمرۆ لە کۆمەڵی دەولی هەیانە ، بەتایبەتی دوای شەری تشرینی یەکەم ، کە تەنانەت لە ناو دۆستەکانیش زیاترە لەوەی پێشو .

دیسان بەنیسبەت ئەوەی کە ئەمری واقیعە ، گەلان بە ئیرادەی تێکۆشانو توانای خۆیان ئەتوانن بەشێوەیەکی ئێجگارەکی ئەوەی کە لە قۆناخێکدا بە ئەمری واقیعدا ئەنرێت بگۆرنو تاقی کردنەوەی خۆمانو هی گەلانی تر ئەم راستیە دەسەلمێنن . کاتێک کە ئێمە ئەم پەیرەوە تأکید ئەکەین ، کە بە پەیرەوێکی واقعیو لوجیکیانەی ئەزانین ، زۆر سورین لە سەر ئەوەی ناکۆکیەکانی ریزی عەرەب گەورە نەبێو زۆر پەرۆشی ئەوەین کە ئەوپەری پشتگیری ئەو ریزە یەکگرتوە بکەین لەسەر رێگەی رزگاری کردندا .

بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ، ئێمە بەوە قایل نابین کە نرخی هەڵە کردن بێ دەنگی بێت ، ئێمە لە روی باوەرو خەباتەوە بەرپرسیارین لە بەردەم جەماهیری عەرەب بۆ رونکردنەوەی روداوەکانو ئەوەی کە ئێمە بەراستی ئەزانین لە هەمان کاتدا کە ئەوپەری توانای دڵسۆزانەی خۆمان ئەخەینە کار بۆ دروستکردنی بارێک کە تیادا لەیەک گەیشتنو هاوکاری کردنو یارمەتی دانی یەکتر ـ بە مەرجێک کە دژی هەڵوێستی مەبدەئیو نامانجە ستراتیجیەکان نەبێت ـ بەلایەنی کەمەوە مسۆگەر بکرێت .

هاووڵاتینە :

جەماهیری نەتەوەی عەرەب :

لە پاڵ گۆرانی پەیوەندی برایانەمان لەگەڵ براکانمان لەدورگەی عەرەبدا ، هەروەها ساڵی رابوردوو چالاکیەکی فراوانی بە خۆیەوە بینی ، لە مەیدانی گۆرانی پەیوەندیەکانمان لە گەڵ وڵاتە عەرەبەکانی برا داو لە هەموو دەرفەتێکداو بە گەرمیو بەوپەری ئەمەکداری یەوە تەقەلای دامەزراندنی پەیوەندی بەهێزمان داوە لەگەڵ وڵاتە عەرەبیەکان .

لە بەرئەوە باوەرێکی قوڵمان بە یەکێتی چارە نوسی عەرەب هەیەو بەوەی کە جیاوازی لە نێوان رژێمەکانو بیروباوەرەکانمان نابێ ببێتە هۆی ئەوەی هاوکاریو یارمەتی دانی یەکتریمان لە ناو نەمێنی ، بە تایبەتی لە مەیدانەکانی ئابوریو رۆشنبیریو لە مەیدانی قوڵکردنی پەیوەندی برایانەی نێوان رۆڵەکانیان ، ئەمە سەرەرای هاوکاری کردن لە مەیدانی سیاسەتدا لەسەر ئاستی دوو دەوڵەتیو عەرەبو دەولیدا .

بە شێوەیەکی تایبەتیش بە پێویستی ئەزانین کە ئەبێ لە کۆششدا بۆهێنانە دی یەک گرتنی ئابوری عەرەب بەردەوام بین ... لەیەک چونی دوخسارە بنەرەتیەکانی ئابوری عەرەب فەرز ئەکات پرۆژەی هاوبەش دروست بکرێتو لە مەیدانی تاقی کردنەوەو کەڵک وەرگرتن لەیەکتر بەشێوەیەکی فراوان ئاڵو گۆر هەبێو ئابوری عەرەب وای لێ بکرێت کە هەر بەشێکی تەواوکەری بەشەکەی تر بێتو بتوانیت چارەسەری گیرو گرفتەکانی خۆی بکات ، بەمە بنچینە بەهێزەکانی یەکگرتنی عەرەب دروست ئەکرێتو برایەتیو هاوکاریو لەیەک گەیشتن بلاو ئەبێتەوە کە بەبێ بیانو جاران نەبوو ، سوپاس بۆ خوا توانیومانە کە پەیوەندی بەهێز لەگەڵ زوربەی وڵاتانی عەرەبو برادا دروست بکەینو ئەرکە نەتەوایەتیەکانمان جێ بەجێ بکەین .

لێرەدا پێویستە هەندێک بوەستین بۆشی کردنەوەی هەڵوێستەکانی رژێمی دەسەڵاتدار لە سوریا .

سەرەرای ئەو ناکوکیە ئاشکرایەی کە لە نێوان ئێمەو ئەو رژێمەدا هەیە دوریشمان نەخستەوە لەو تەقەلایەی کە بۆ دامەزراندنی پەیوەندی برایانەماندا وە لەگەڵ هەموو وڵاتانی عەرەبو بەدرێژای ساڵانی رابوردوو زۆر بە پەرۆشی ئەوەوە بوین ، لە هەڵوێستی باوەرمان بە پێویستی بە هێز کردنی هەڵوێستی عەرەب ، کە ئەوپەری یارمەتی برایانەی ئەو رژێمە بدەینو تەقەلا بدەین پرۆژەی هاوبەشی لە گەڵدا دروست بکەین ، وە لە کاتێکدا کە جەنگی ٦ی تشرینی یەکەم تەقی یەوە ، سەرەرای ئەو وەزعەی کە هەی بوو وەرای ئێمە لەوبارەیەوە ، بەشدارییێکی خێراو فراوانو کاریگەرمان کرد بەبێ هیچ دوو دڵیەک وهێزە کانمان خستە ژێر دەسەڵاتی سەرکردایەتی سوریاو بەفرمانی ئەوان ئەجوڵایەوە ، بەڵام بە داخەوە ئەم رژێمە ، تا ئێستاش دوشمنایەتیمان ئەکاتو سورە لەسەر ئەوەی زیانمان پێ بگەیەنی دور لە هەمو پێوانێکی نەتەوەییو تەنانەت هی دەوڵەتیش ،.. ئامانجی ئەمەش بەشێوەیەکی راستەو خۆ دژایەتی کردنی شورشو خزمەتکردنی پیلانەکانی ئیمپریالیزمو تەگبیرە گومان لێ کراوەکان بوو .

ئێمە لە خۆمانەوە ئەم رژێمە تاوانبار ناکەین ، بەڵکو کۆمەڵێک روداوو بەڵگەمان بەدەستەوەیە .... کاتیک کە لە حوزەیرانی ١٩٧٢ نەوتمان میللی کرد لە شەرێکی گەرمو سەخت دا بوین لە گەڵ مونۆپۆلیستە ئیمپریالیستەکان ، وە کە جەنگی هەموو گەلی عەرەب بوو لە پێناو رزگاری دا ، ئا لەوکاتەدا کە چاوەرێی هەموو یارمەتی دانو پشتگیرییێکی برایانە بوین ، رژێمی سوریاهەربە دوای میللی کردنی کومپانیامۆ نۆپۆلیستەکان لەلایەن ئێمەوە ، بۆرییەکانی نەوتیان میللی کرد کە بە خاکی سوریادا ئەرواتو کە بەشێک بوو لە سەرمایەی کومپانیا مونوپولیستەکە کە بە پێی بریاری میللی کردن بو بەهی عراق ... ئەم رەفتارەیان لە روی یاساو ئیعتباراتەوە بە میللی کردنی پەرژەوەندەکانی عیراق لە قەڵەم دەدرێ نەک میللی کردنی شتومەکی سەر بە کومپانیایەکی بێگانە ، لەم سنورەشدا نەوەستا ، بەڵکو ئەو زروفە ناخۆشەی ئێمەی ئیستغلال کرد ـ کە پێویست بوو هەموو پێداویستێک مسۆگەر بکرێت بۆ سەر خستنی بریاری میللی کردنیو چوک دادان بە کومپانیەکان ـ بۆ ئەوەی داوا بکات بە زیاد کردنی هاتەی نەوت کە لە پێش میللی کردنی کومپانیا مونوپولیستەکانی بێگانە وەری گرت ، هەروەها تەقەلای ئەوەش درا نەوتەکە نەروات کە نەوتی میللی کراوی عراق بوو ، بۆ ئەوەی فرۆشتنی دوا بخرێت ، ئەمە لە کاتێکدا کە لە جەنگێکی سەختدا بوین دژی ئابلوقەدانەکەی مونوپۆلیستەکانی جیهان بۆ نەوتە میللی کراوەکە ، بەرامبەر بەمە هەموو ، زۆر هێمنانەو ئەسەرخۆ وە لە هەست کردنمان بە بەرژەوەندە نەتەوەیی یەکانو پەرۆشیمان بۆ سەرکەوتنی جەنگی میللی کردن گەیاندنی قازانج بە قوطری سوریای عەرەب ، کە بەرژوەندەکانی ئەو بەهی خۆمان ئەزانین ، رەفتارمان کرد .

جێگای داخیشە کە ئەم رژێمە بەو کینەیەی کە هەیەتی هیچ شەرمی نەکرد لەوەی هەڵوێستێکی ناشیرینو دژ بە سادە ترین ئیعتباراتی نەتەوەیی وەربگرێت کاتێک کە کەونە یارمەتی دانی دەستەی بەکرێ گیراو لە ژووروی وڵات بەسەرمایەو بەچەکو جۆرەها یارمەتی تر ، تەنانەت گەیشتە ئەوەی رێگا بۆ ئەو یاخی بوانە خۆشکات کە خاکی سوریا بەکار بهێنن بۆ لێدانی دیهاتی عراق کە نزیکە ، دووا هەڵوێستی نا مرۆڤایەتیانەو نا نەتەوەیانەی ئەم رژێمە، ئەوەبو ، ئاوی فراتی بری لە سێ ملیونو نیو هاونیشتمانی عەرەب کە لە رۆخی ئەم روبارەدا ئەژینو کەوتونەتە ئەوپەری تەنگو چەڵەمەو ناخۆشی .

ئێمە سەرەرای ئەو گیروگرفتانەی کە ئەم هەڵویستانە بۆمانی دروست کردوونو ئەو زیانانەی کە تووشی ئێمە بووە لەبەر ئەم رەفتارو کردەوانەی کە دوژمنایەتی سیما هەرە دیارەکەیانو بەپێچەوانەی هەموو رەوشتێکو پەیوەندیێکی نەتەوایەتی بوون،هەمیشە سنگ فراوانو لەسەرخۆ بوینو هەمیشە باوەرو پێوانە نەتەوایەتیەکانمان لەبەر چاو بووە،و باوەرەکانی حیزبمان حیزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو هێزی بونمان بەبەشێکی بزوتنەوەی تێکۆشەری عەرەبو باوەرمان بە چارەنوسیو بەرژوەندی یەکگرتوی عەرەب ئاراستەی کردوینو هەر شتێک بێت هەڵوێستە مەبدەئیەکانمان ناگورێت تەئسیریش لە تواناو بەرپرسیاری نەتەوەییمان ناکات بەرامبەری گەلی عەرەبمان لە سوریاو بەرامبەر هەمو میللەتی عەرەبمان .. وە هەروەکو ئەفسەرو سەربازە عراقیەکان بەو پەری لەخۆ بوردنو قارەمانێتی لەسەر خاکی جولان ئەجەنگان لەتشرینی یەکەمی ١٩٧٣و دیمەشقی نەمری عەرەبیان پاراست لە هەرەشەی زەیونیستەکان ئێستاش وەکو سەربازێکی ئەم میللەتەو لەژێر ئاڵای حیزبو شورشەکەیان ئامادەن بەرگری لەخاکی عەرەب بکەنو جولان رزگاربکەن لەسەر رێی رزگارکردنی فەلەستین .

هاووڵاتینە :

جەماهیری گەلی عەرەب :

ساڵی رابوردو پربوو لەجەنگینو سەرکەوتنو تێکۆشانی بەردەوام لە هەمو مەیدانێکدا ، کە تأکیدی رەسەنی شورشەکەتانو بە هێزیو توانای هێنانەدی ئاواتو ئامانجەکەتانی کرد . هەروەها تأکیدی ئەوەی کرد کە لە کاتیکدا میللەت خاوەن سەرکردایەتیەکی شورشگێرو دڵسۆز بێتو باری لە باری بۆ بلوێت ، ئەتوانێت هەمو پیلانو کۆسپێک پێ شێل بکاتو سەرکەوتوانە بەرەو پێشەوە هەنگاو بنێت بۆ هێنانەدی ئاواتە نیشتمانیو نەتەوەییەکانی خۆی .

حیزبەکەتان ، حیزبی سەرکردەی شۆرش ، لە مەوقعی باوەر بە خۆی دڵنیایەوە بۆتان تأکید ئەکات کە قۆناخی داهاتو ، سەرکەوتنی زۆرتر بە خۆیەوە ئەبینی ، وەجۆرەها داستانی تر دروست ئەکات لەرێگەی هێنانەدی ئامانجە نیشتمانیو نەتەوەیی یەکان بۆ ئاوەدان کردنی ووڵات ..ووڵاتی شۆرشو جەماهیر ، کە بە پەرۆش رۆڵەکانیەوەیەتیو ئەوپەری سەر بلندیان بۆ زامن ئەکاتو یەکیان ئەخات لە ژێر ئاڵای حیزبی سەرکردە کە بەرەو یەکێتیو سەربەستیو سوشیالیسم. سەرکەوتوانە هەنگاو ئەنێت ئێمە بەو هەموو دڵنیایەی کە هەستی پێ دەکەین ، داوای هێمنیو لەسەر خۆی ئەکەین،چونکە لەبەر دەممانە وەکو میللەتێک لەم قوطرەو وەکو نەتەوەیێک لە ولاتی عەرەبی گەورە کۆمەلێک جەنگو ئەرکی گەورەو ئەبی بەوپەری دلێری رو بە رویان ببین وەجێبەجێیان بکەین .

ئێمە کە بەبۆنەی جەژنە نەتەوەییەکانمان ئاهەنگ ئەگیرین کە عەزمو هێزمان پێ ئەبەخشێ ، ئەبێ ئەوەمان لەبەر چاو بێت کە چەند بەشێک لە خاکە عەرەبیەکەمانەوە ژێر دەستەیەو ئەرکی مێژوییمان بانگمان ئەکات خەباتێکی دورو درێژو مێژوی بکەین بۆ رزگار کردنیان .

هاو ولاتیانی ئەم قوطرەو رۆڵەکانی میللەتی عەرەبی مەزن هەموتان بانگ کراون بۆ خەباتو تێکۆشانو سلاوی خواتان لێ بێت .

⊙

پۆستەی خوێنەران !

★ بۆ خاوەنی شیعری (بەسە یاری جوانم !) :
سەبارەت بەوە کە ناوی چەند کەسێک گەلێ جار لە رۆژنامەکەدا دووبارە ئەبێتەوە ، هەر ئەوەندە مەبەستە شتەکە بە ناهەقو خاترو خاتر کاری نەبێ . سەبارەت بە شیعرەکەی خۆیشت نابێ گلەییمان لێ بکەی کەڵکی هیچی پێوە نەبوو .

● **بۆ خاوەنی (بەیانیەکی رون) :**
شیعرەکەتان دەستی لەمل قۆناغی سەرەتای قسەکردن کردوە .

● **کاک ادریس صدیق گەردی :**
نامەکەتمان پێ گەیشت زۆرسوپاسی هەستی برایانەو دڵسۆزیتان ئەکەین .

● **بۆ خاوەنی (چارلزدیکنز)**
باسەکەتان (تا رادەیەک)بەکەڵکە ، بەڵام ئەوە بۆچی شتی نوێی تیا نیە ؟

● **بۆ خاوەنی (گروی پیرێک) :**
چیروکەکەتان ماویە بەرگیهونەری چیرۆک بکاتە بەر

● **بۆ خاوەنی (ئیڤان کۆتلیاریفسکی) :**
خوێنەر بە ئاسانی لەباسەکەتان ناگات .. ناڵێم.. (خوانە خواستە) ئێوە خرابتان کردوە بە کوردی .. لەوە ئەچێ باسەکە خۆی لە خۆیاتوشەبەرەی ئەفسانەو خەیاڵی مەنگی نووسەر بێ ..

● **بۆ خاوەنی (بۆ باران نابارێ ...) :**
رەنگ بێ لەبەر ئەوەبێ نابارێ پێمان ناوەتە هاوینو ئیتر باران برانە .

● **کاک عوسمان فەتاح لەهەولیر :**
نوسراوە تایبەتیەکەمان پێ گەیشت و زۆر سوپاست ئەکەین ، لە چاو پیکەوتنیکداماستو مو لەیەک جیا ئەکەینەوە .

● **بۆ خاوەنی (قسەی ناو کۆمەل) :**
قوربان قسەکان زۆر جاربیستراوون .

● **بۆ خاوەنی (قسەی فێنک) :**
وابزانم قسەکان زۆربیستراونو ئەوەندە فێنک نەبون فێنکی بدەن بە دەرون .

● **بۆ خاوەنی (روداوێکی سەیر) :**
بەراستی روداوەکە سەیرە.. بەڵام نوسیوتە لە قوتابیەکم بیستوە ، ئینجا قوتابیەک ناتوانێ ببێتە سەر چاوەی ئەم روداوە سەیرە .. لەبەرئەوە ببورە .

● **بۆ خاوەنی (وێنەیەک لەکوردستانەوە) :**
لەمەوبەر ئەو وێنەیەمان بلاوکردۆتەوە ،

● **کاک (پەنگر) :**
ئێمە بڵێین چی زوربەی ئەو بابەتانەی بومان دێت هەر شیعرە .. ئەوانەی ئەوەندەشیعر ئەنێرن یان توانای نوسینی تریان نیە یان وائەزانن شیعر عەفوە لە رەخنە گرتن .

● **کاک مەحمود رابەر :** وێنەکەمان پێ گەیشت سوپاست ئەکەین .. هاوکاریروژنامەیە گۆڤار نیە ، نوسیوتە نازانم لە بارەی شارەوانیەوەچۆن بنوسم ! ئینجا ئێمە بڵێین چی برا ؟

● **کاکە فاروق کەریمحسین :**
ئەو قسە فێنکانەی ناردوتەبیستراوون .. خۆ جەنابت قسەیفێنک زۆر ئەزانی وادیارەگەرمای نانەوا خانەکە فێنکیەکەی نەهێشتوون ..

کاک فایەق عومەر :
تۆ بڵێی مەکسیم گورگیوای وتبێ ؟

● **بۆ خاوەنی (شوێنبەنجەکان) :**
ئەو چیروکەی کردوتە بەکوردی پێویستی بە دەستکاری کردن هەیە ..

● **بۆ خاوەنی (یادیسالمی سنە) :**
بەداخەوە بواری بلاوکردنەوەی ئەمساڵی تێپەریوە.. نمونەی شیعرەکانیشی ئەگەرگونجا سەرنجێکی تری ئەدەینەوە .

● **بۆ خاوەنی (هۆنراوەوشورش تە موزەمبیق)**
دۆخی سیاسی ئیستای موزمبیق لە گەل ئەو کاتەدا کە ئەوشیعرەی تیا لەدایک بووەگۆراوە ، هەروەها باسەکە کاریگەریتی خۆی لەناو دۆخیوڵاتی ئیمەشدا نانوێنێ .. شیعرەکانیش کەوتە کاتێکی تر

● **کاکەی خاوەنی (سێ منالە هەژارەکان)**
کەم بەختی منالەهەژارەکانو کەموکورتی نوسینەکەی ئێوە یەکانگیربون ...

● **کاک عەباس شوان :**
نامەکەتمان پێ گەیشت سوپاست ئەکەین .

● **کاک شیروان هەوتا :**
میوە تا پێ نەگات ناخورێ.. هەر بەرهەمێکی ئەدەبیش ئەگەر لەناو بۆتەی ئەدەبیخۆیا قاڵ نەبێ ستەمە هەوارگەو مەڵبەندی پوستەیخوێنەران بەجێ بهێڵێو بگاتە سەر روی لاپەرەکانو خۆی بۆخوێنەران برازێنیتەوە .. پۆستەی خوێنەران مەیدانیتاقی کردنەوەی ئەدەبی رەسەنە .

● **کاک عەبدولخالق کەریم ئەڵێ :**
(شو کردن بە پارەوێنەیەکی ناشیرینی ژیانی کۆمەڵە ..) .

● کاک شیروان حەسەنحوسنی :
ئێمە وەڵامی ئەو ناوانە ئەدەینەوە کە لەسەر نامەکان نوسراون .

● **کاکەی خاوەنی (خانوەبچکولانەکە)**
ئەگەر خۆتان زۆر ترماندو بکەن ئەتوانن پلەی ئەدەبیتان لەخانوە بچکولانەکەوەبگەیەننە کوشکی سەرفرازی ئەدەب .

بروانە ل : ٧

Institut kurde de paris

پاشماوەی // پۆستەی خوێنەران

● **کاك بەریڤان**
جگە لەوە دەسخەتەکە هـیـخۆت نیە لە خوار نوسـینەـ کەشەوە نوسیوتە (جەمـــالـخدر) ‥ زۆری نەمابـــو سەرمان لێ بشیوێنێ !

● **بۆ خاوەنی (بەشـــی پێکەنین)**
قوربان لەسەرەوە نوسیوتە(بەشـــی پیکەنیـــن) لە نوسینەکەدا نوسیوتە (پەند)باسەکەش بەسەرهاتی لاوێك باس ئەکات کە پەیوەندی بـەهیچ یەك لە ناونیشانەکانـەوە نیە ‥

● **بۆ خاوەنی (بـــاوەڕوترس) :**
ئەڵێن باسەکەی ئێوە لـــەگوڤاری (رۆژی نـوێ)دا لـــە سـەرەتای شەستەکانا بـــڵاوکراوەتەوە ٠

● **بۆ خاوەنی (موسـیقاومناڵ)**
چەند خۆش ئەبو باسەکەتان زانستیانەتر بوایە !

● **بۆ خـــاوەنی (ورچومناڵەکانی)**
جگە لەوەی کورد ئەڵـــێ(ورچو بێـوڵـــەکانی) ‥ نوسینەکەتان تەرجەمەیەکـــی کورت کراوەیەو شـــیوەی گۆڕانەکەش نەختێك بـــەلای لاوازیا ئەروانێ ‥

● **بۆ خاوەنی (راز بـــۆمناڵان)**
تۆ بڵێی تولستوی بەوهەموسەلیقەو وردەکاریە ئەدەبیەوە شتی وا سەرپێی نووسیبێ ؟

● **بۆ خاوەنی (بـــاوكوکوڕێکی تەمەڵ)**
قوربان بە نوسینەکـــەیجەنابتا دیارە کـــە تەمـــەڵ بون ‥

● **بۆخاوەنی (داهێنـــانیچاپخانە)**
بەداخەوەباسەکەتان شـــتی تازەی تیانیە

● **بۆ خاوەنی (زوبـــانخستنە کارو ‥) :**
بریانوسینەکەتان کەلەبەرێکی ئەدەبی پڕبکردا بایەوە !

● **بۆخاوەنی (شـــەپولوهـــاژەو هەواڵی کەشتیەکە) :**
ئەو کەرەسە ئەدەبیـــــەپڕلە رەمزانەی لە نوسینەکەتا بەکارت هێناوە کورد لـــێی تێ ناگا ‥ جگەلەوەی کـــە خاوەنە شەرعیەکانی ئەو رێبازەپاش تاقی کردنەوە بۆیـــان دەرکەوتکە دادی کەس نادات‌وازیان لێ هێنا ٠

● **کاك بیستونی :**
لەبەرئەوەی کاتی خـــۆیوەڵامت دراوەتەوە ئیتـــر پیویست ناکات جارێـــکی تروەڵامت بدەینەوە ٠ باکاتمان لەکیس نەچێ ٠

● **بۆ خاوەنی (داســـتانەسوتاوەکە !) :**
هەرگیز بڕواناکەم ئـــەوەشیعری تۆبێ ‥ گوایـــــە تۆ شیعرت لەبیر چوبێتەوە ؟

● **بۆ خاوەنی (وتەیەك) :**
جۆری دارشـــتنی وتەکەتانلـــە گەل دەقی رۆژنامەگەریدا هاوتەریب نەبون ٠

● **بـــۆ خاوەنـــی (قســـەیفێنك) :**
وابزانم قسەکان زۆر فێنك نەبون !

● **بۆ خاوەنی (وتـــەیبەجێ)**
وتەکان بەجێن ‥ بـــەڵامزۆرجار بیستراوون ٠

● **بۆخاوەنی (ریزگرتـــن تەنیا بەسەر مرۆڤـــــدا نەبراوە) :**
کاکی برا ئێمە بڵێین چـــیتۆ سەرزەنشتی خۆمـــــان ئەکەی ‥

● **کاکەنازم :**
فولکلور ئەگەر ناخەکـــەیشی نەکەیتەوە ، هەروا رەمەکی بنوسرێ سودی چیـــە ؟

● **کاکە جەوهەر**
جەوهەری باسەکە لـــەبارەی(هەوای) شاعیرەوە بەهـــەوا چووە ئەمەش دیرێـــکە لـــەشیعرەکانی (هـــەوای) :
گوتمداوێك لە زولفی تـــۆ گوتی چێت بۆ دەکا ئەوجـــا
گوتم بۆ بەندی دڵ چاکـــە گوتی بگرە ئەوەش بۆتـــو

● برایان : جمال خـــدربیستون ، ئۆکتای یوسف ، نیاز راوەندوزی ، اسماعیل أنـــوربرزنجی ، ئومێد ئاشـــنا : ببورن لەمەو دووا شـــتی وارو نادات ٠

پاشماوەی لە یادی شورشی ١٤ ، ١٧ی گەلاوێژوە

یەکجـــاری عیراق بـــەرەوپێشکەوتنو بـــەرزی بچێتو بگاتە ریزی دەوڵەتە پێشکەوـتوەکانی جیهان وبتوانیت‌جێگای تایبەتی خۆی لەنێوان دەوڵەتەناسراوە پێش کەوتوەکانـــدا بکاتەوە ٠

بەراستی شـــۆرشی ١٧ی‌گەلاوێژ زۆر لەو ئەرکـــــە نیشتمانیانەی کـــە لە مێژەوەگەل بۆ وەدی هێنانی خـەباتی ئەکرد جێبەجێ کرد ‥ وەكدانانی یاساى چاككـــردنی کشتوکاڵو یاســـای دانیمافەکانی گەلێ شتی بەنرخی‌تر

هەر بژی یادی هـــەر دووشۆرشی ١٤-١٧ گـــەلاوێژی نەمر ٠

پاشماوەی بەیاننامەی بزوتنەوەی پیشکەوتنخوازانی کورد

پتر بایەخ بە دۆســـــتەسروشتیەکەی بدات کـــــە بزوتنـــەوەی نەتـــەوەیرزگاریخوازی کوردە یارمەتـــی بدات‌و هەموو کەلەبەریـــكبەستێ بەڕووی ئیمپریالیزمدا

داوا لەهەموو لایـــــەك‌ئەکەین بەرەو پتـــەوکردنی خەباتی ناوکۆیی عەرەبو کورددەست لەناو دەست بـــەرەو پاشە رۆژێکی باشترو ژیانێکی بەختەوەرترو بەدیهێنـــانی سەرکەوتنی نوێ ٠ بژی یـادی پیروزی تەمووز ٠

مەکتەبی سیاسی
بزوتنەوەی پێشکەوتنخوازانی کورد
تەمووز ١٩٧٥

باهەر بشەکێتەوە ئاڵای : پاشماوە

لەگەڵ بەرژەوەندی چینە چەوساوەکانی دەرکردو وردە وردە بـــەردی بناغەی بنیـــات نانی پێداویستی‌یەکانی کۆمەڵی سۆشیالیستی دانا ٠

سەرکردایەتی شورش‌و پارتی‌یـــە رابەرەکـەی ، دلێرانە روو بـــە رووی چارەسەرکردنی چـــەندین گیروگرفتی سەختی نیشتمانی بوون کە لە پێشـیانەوە کێشەی میللەتی کورد بوو ، ئـەوە بو شـۆرش لە سالی ١٩٧٠ بەیاننامەی ١١ی ئازاری دەرکردو تیایدا بۆ یەکەم جار دانی بەمافە نەتەوەییە رەواکانی کورددا ناو لە ١١ی مارتی ١٩٧٤یش یاسای ئۆتونومی ناوچەی کوردستانی بلاوکردەوەو گەلی کوردمان بەو مافە دێرینەی شاد بوو کە سالەهای‌سال بوو خەباتی لە پێناودا ئەکردو هیوای بۆ ئەخواست ٠

لـــە کاتێکـــدا گەلەکـــەمانو هـــەموو هێـزە نیشتمانی‌یەکانی ، بە خێرهاتنی ئەم بیرەوەری‌یە پیرۆزە ئەکەنەوەو جەژنو ئاهەنگی شادی‌و سەرکەوتنی تیـــادا ئەگێڕن ئالەم کاتـــەدا باشترین چەکێك کـــە بەدەست گەلەکەمانەوە بێت هەر یەکگرتن‌و پتەوکردنی ریزەکانیەتی لە ژێر ئالای شەکاوەی شۆرشی تەمووزو سەرکردایەتی‌یە جوامێرەکەی‌دا ٠ ئەبێ هەمور لایـــەك بەوپەڕی دلێری‌و دلسۆزی‌یەوە پەرە بە خەبات‌و تێکۆشانی درێژ خایەنی خۆیان بدەن بۆ هێنانەدی ئامانجـــەکانی شورش کـــە بەتێکرایی ئاوات‌و ئامانجی گەلەکـــەمانو بـــەدرێژایی تێکۆشانی قووربانی لە پێناودا داون ٠

— سەرکەوتووبێ ئامانجـــە پیرۆزەکانی هـــەردوو شورشی تەمووز ٠
— نەمری وسەربەرزی بۆ ئەو رۆڵە دلسۆزانەی لـــە پێناو سەربەستی گەلدا گیانیان بەخشی ‥
— باهـــەر شەکاوە بێ ئالای پیروزی تەمووز بـــە سەرکردایەتی پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ٠

سەرۆکی فەرماندە بروسکەیەکی : پاشماوە

فراوانەکەی هەنگاو ئەنێ لـــەبنیات نانی سوشیالیستی‌دا ٠

ئۆتۆنومی کـــە بۆتـــە بەردی بناغەی بنیات نانی یەکێتی نیشتمانی‌ی ، بە باشی جێگیـــر بووەو بۆتە راستی‌یەکی هەست پێ‌کراو دوای روخـــانی تاقمەبەکرێ گیراوە نۆکەرەکە ٠ وە ئەمرۆ ناوچـــــەی ئۆتۆنۆمی بەشانازی‌یەوە بەشداری بنیات نانی نیشتمان ئەکات ٠

بـــژی پارتـــی بەعســـی سوشیالیســـتی عـــــەرەب فەرماندەی رەوتی نەتـــەوەیی‌وسوشیالستی ٠

بژی بـــەرەی نیشـــتمانی‌ونەتـــەوەیی پێشکەوتنخـــواز ٠ هەمیشە سەرکەو تووبێ‌ئامانجەکانی هەردوو شۆرشی تەمووز ٠

هاشم حسن عقراوي
سەرۆکی ئەنجـومەنی تەنفیزی

بۆزانـــــین
وەزارەتی ئەشغال‌و ئیسـکان
بەرێوەبەرایەتی ئەشغالی گشتی

موناقەصەی نهێنی ژمارە ٧٥/١٣٨ بۆ دروســـت کردنی مەخزەنێك لە کومرکی خەلیل لە زاخو پارێزگای دهۆك ٠

بەمە ئیعلانی موناقەصەی نهێنی سەرەوە ئەکـەین بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە ٠

١ – ئەتوانرێت کۆمەڵە ئیســـــــتمارەی مەرجەکانی موناقەصەکە لە بەرێوەبەرایەتی ئەشغالی پارێزگای دهوك وەدست کەوێت بەرامبەر (ـر٣) سێ دینار کە گەراندنەوەیان بۆ نی‌یەو بەمەرجێـــك کابرای موناقص مەرجە گشتی‌یەکانو مواصـــفاتی فەننی بکرێت لەکاتی ئیحالە کردنی موناقصەکە بۆی ٠

٢ – دووا کاتی پێشکەش کردنی عەتائات لەو یاخـــود پێش سەعات دوانزەی نیوەرۆی رۆژی سێ شەمە رێکەوتی ٢٩-٧-١٩٧٥ ، عەتائاتەکان پێشکەش بە سکرتێری لیژنەی کردنەوەو شـــــیتەڵ کردنی عەتائات لە بەرێوەبەرایەتی ئەشغالی گشتی حقوق‌و عقود ، ماوەی جێبەجێ کردنی ئەم ئیشـــە (١٢) دوانزە مانگە ٠

لەگەل عەتائـــات ئەمانـــەش پێشکەش ئەکرێت :

أ – تأميناتی ســـەرەتایی بە(٠٠٠ر٤٠٠)چوار صەد دینار لە شێوەی کەفالەتێکی مەصەرەفی‌کە بۆ ماوەی شەش مانـــگ لە مێـــــژوی داخســـــتنی‌موصادەقەکە کاربکات وەیاخود چەکێکی باوەر پێ‌کراو ٠

ب – پێناســـــــی ژوری‌بازرگانی‌و باوەرنامەیێك کە لە لایەن بەرێوەبەرایەتی ضەریبەت‌الدخل نوێ کرابێتـــەوە بـــۆ ئەم ساڵە ٠

ج – لیستەیێك بـــــەوئیشانەی وەکو ئەمن ٠

د – پێناسی تەصنیفـــــیمقاوولەکان ٠

٤ – هەر عەتائێك لەکـــاتی‌دیارکراودا پێشکەش نەکرێت پشت گوێ ئەخرێت ٠

٥ – ئەم مودیریەتە بـــەوەنەبەستراوە کە نزمتـــــرین عەتائێك وەربگرێت ٠

٦ – عەتائاتەکـــان بـــە ئامادەبوونی موناقصـــەکان ئەکرێنەوە لەکـــاتی دیارکراوداو ئەنجامە سەرەتاییەکان لـــە پوردی ئیعلانات بلاوئەکرێت ٠

٧ – سزای دووا خســـتنی‌هەر رۆژێك (ـر١٠) دە دینـاره وئەبێ موناقص لە کاتی ئیحالەکردنی موناقەصەکە بـــۆی ئەندازیارێکی سەرپەرشتی‌کەر تەعین بکات ٠

بەرێوەبەری ئەشغالی گشـــتی عبدالوهاب المفتي
٢-٢

بۆزانـــــین
وەزارەتی شارەوانی‌یەکان
بەریوەبەرایەتی گشتی ئاوو کارەبا
لە پرۆژەکانی نەخشەی گەشە پی‌کردنی نەتەوەیی

بۆ زانینی ژمارە (١٩٧٥/٣٥)
(مناقەسەی هەڵکەندنی خەندەق‌و راکێشانو بەستن‌و دفن‌کردنی بۆری ئاوی ئەلبو عەلکە لـــــە پارێزگای دیالە)

١ – بەمە رایئەگەیەنین کـــە مناقەسەی هەڵکـەندنی خەندەق‌و راکێشانو بەستن‌و دفن کردنی بۆری ئاوی گوندی ئەلبو عەلکە لە پارێزگەی دیالە هەیە بە گوێرەی ئەو مەرجە گشتی‌و مواسەفاتە تایبەتی یانەی لە بەشی حقوق‌و عقود لە بەریوەبەرایەتی گشتی ئاوو کارەبا دەست ئەکەون کاتێك کە شەهادەی ژووری بازرگانی نیشان ئەدرێ بەرامبەر بە (١) دیناریك بۆ یەك دانە ٠

٢ – پیویستە بەڵێنـــــدەرانی ئارەزوومەند بـــە پێی تەعلیمات کە لەگەڵ مەرجەکاندا هەیە تەندەرەکانیان پێشکەش بە سکرتیری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان بکەن لە دیوانی ئەم بەریوە بەرایەتی‌یە ٠

٣ – ئەم شەهادەو وەسیقانەی خوارەوە لەگـــــەڵ تەندەرەکەدا ئەخرێنە زەرفێکەوەو پێشکەش ئەکرێن :-

آ – تەئميناتێکی سەرەتایی (٩٠) نەوەت دینـــــار نەختینەیان بە شیوەی کەفالـــەتێکی مەسرەفی کەلەکـــاتی داخستنی مناقەسەکەوە بۆ ماوەی شەش مانگ ئیش بکـات یان چەکێکی تصدیق کراو بێ لە لایـــەن مەسرەفێکی رێگادراو بەکاری (صيرفە) لە قطردا ٠ هەر تەندەرێك تەئميناتەکەی لە گەڵانەبێ یان کەم‌و کوڕی تیادابێ یان بە پێچەوانەی دوا کراوەوە بێ پشت گوێ ئەخرێ ٠

ب – ئەو وەسڵەی مواسەفاتەکەی پێ کردراوە ٠

ج – شەهادەیەکی نوێی باجی دەخل یان وێنەکەی ٠

د – لیستەیەك دەربارەی ئەوکـــارانەی لەمـەئەچن‌و بەڵێندەر کردونی لەگەڵ ئەوانەی پێی سپیردراون ٠

٤ – هەر بەڵێندەرێك شەهادەی تەسنیفی بەڵێندەرانی هەبێ مافی ئەوەی هەیە لەم مناقەسەیەدا بەشدار ببێ ٠

٥ – تەندەرەکان تاوەکو کۆتایی دەوامی رەسمی رۆژی سێ شـــــەممەی ریککەوتی ٥-٨-١٩٧٥ یان رۆژێك دواتر وەرئەگیرێ ئەگەر هاتوو رۆژی داخستنی مناقەسەکە عطلەی رەسمی بوو ‥ بەڵێنـــــدەر ئەتوانێ لـــە کاتی کردنـــەوەی تەندەرەکان ئامادەببێ بو ئاگـــــادار بوون لە کردنـــەوەی تەندەرەکان ٠

٦ – ئەبێ پۆلێکی دارایی (٥٠) فلسی بە تەندەرەکەوەبێ ٠

بەریوەبەری گشتی
ئاوو کارەبا

٢-١

– بۆزانین –

لە میلاکی دەزگای رێکخستنی بازرگانی دانەوێڵە دائـــەم دەرەجە ئەندازیاری‌یە شاغیرانە هەیە کە لە خوارەوە نووسراون ، هەر کەسێ مەرجـی داواکراوی تەعینی تیادایە مراجەعەت بە بارەگای دەزگاکە بکات کە لە بەغدایە لە – باب المعظم – کۆتایی شەقامی شیخ عمر بۆ ئەوەی لیستەی تایبەتی تەعین وەرگرن داواکاری تا کۆتایی دەوامی رەسمی رۆژی پێنج شەممەی رێکەوتی ٢٤-٧-١٩٧٥ وەرئەگیـــرێ ٠

ئەوەی شایانی باسە (متقدم) دەرەجەیەکی زیادەی ئەدرێتی‌و بۆ مەشـــــق کردن لەسەر کاروباری پاراســـــتن‌و کارپێ‌کردنی ســـایلۆ ئەنێردرێ بۆ دەرەوەی عیراق :

ژمـارە	ناونیشانی وەزیفە	رادەی موچە	بارەگای وەزیفە	مەرجـــەکان
١	مهندس کهربائی	٥٠-١٥٠	بارەگای دەزگاکە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمـــانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ‌و بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری ئەلەکتریك‌دا هەبێ ٠
١	مهندس میکانیکی	٥٠-١٥٠	بارەگای دەزگاکە	دەرچوی کولیجی ئەندازاریای عیراق یان پەیمانـــگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ‌و بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری میکانیك‌دا هەبێ ٠
١	مهندس میکانیکی	٥٠-١٥٠	سایلۆی بەسرە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمـــانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ‌و بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری میکانیك‌دا هەبێ ٠
١	مهندس میکانیك	٥٠-١٥٠	سایلۆی موسڵ	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمـــانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ‌و بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری میکانیك‌دا هەبێ ٠
٢	مهندس کهربائی	٥٠-١٥٠	سایلۆی بەسرە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ‌و بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری ئەلەکتریك‌دا هەبێ ٠
١	مهندس مدنی	٥٠-١٥٠	بارەگای دەزگاکە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ‌و بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری مەدەنی‌دا هەبێ ٠
١	مهندس میکانیك	٥٠-١٥٠	سایلۆی عەمارە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمـــانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ‌و بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری میکانیك‌دا هەبێ ٠
١	مهندس کهربائی	٥٠-١٥٠	سایلۆی عەمارە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ‌و بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری ئەلەکتریك‌دا هەبێ ٠
١	مهندس کهربائی	٥٠-١٥٠	سایلۆی کوفە	دەرچوی کولیجی ئەندازیاری عیراق یان پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ‌و بۆ ماوەی سێ ساڵ شارەزایی لە ئەندازیاری ئەلەکتریك‌دا هەبێ ٠
١	معاون مهندس میکانیك	٢٤-١٢٥	سایلۆی موسڵ	دەرچوی پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ ٠
١	معاون مهندس کهربائی	٢٤-١٢٥	سایلۆی هەولێر	دەرچوی پەیمانگای بەرزی ئەندازیاری پیشەسازی بێ ٠

عبدالواحد ترکی عبدالباری
جێگری بەریوەبەری گشـــتی

٣-١

institut kurde de paris

ژمارەی سپاردن بە کتێبخانەی نیشتمانی ١٥٦ی ساڵی ١٩٧٤

شۆڕشی ١٧ی تەموزو کێشەی کورد

عبدالغفار الصائغ

● هیچ کاتێ کێشەی کورد، بەرەو چارەسەرکردنی ڕاستەقینەی ئەو بایەخەی پێنەدراوە کە شۆڕشی ١٧ی تەموزی پیرۆزو پارتی سەرکردەی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالست بایەخی پێداوە.

● شتێکی نهێنیش نادرکێنین ئەگەر دان بەوەدا بنێین کە سەرکردایەتی شۆڕش‌و پارتی بنەڕەتی چارەسەری ئەم کێشەیەیان هەتا بەرلە بەرپا بوونی شۆڕش لە هەڵویستی سیاسی‌و ڕەسمی پارتی‌دا دیاری کردوە جا سەرنج دانەوەی بڕیارەکانی کونگرەکانی قطری‌و نەتەوەیی‌و بەیاننامەو نووسراوەکانی پارتی بەر لە بەرپا بوونی شۆڕشی ١٧ی تەموز ئەم ڕاستیەمان بە تەواوی بۆ ڕوون ئەکاتەوەو وێنەی باری فیکری‌و لایەنی ئیلتیزامی مرۆڤایەتی بەرامبەر کێشەی کورد دەرئەخات.

● لەبەر ئەوە، بەیاننامەی ١١ی مارت شتێکی کوتوپڕو لەخۆوە نەبوو، بەڵکو پارتی‌و سەرکردەکەی سەلماندیان کە هەڵویست‌و باوەڕی (بەعسی) ئەم هەنگاوەیان لە ناوەڕۆکی باوەڕەوەیە بەرامبەر چارەسەرکردنی کێشەی کوردو بەیاننامەی ١١ی مارت بە ناوەڕۆکی مرۆڤایەتی‌و دیموکراتیانەیەوە وێنەیەکی ڕووناکی بیروباوەڕی «بەعس»ە بەرەو ئەو مەبەستە.

● بەیاننامەی ١١ی مارت هەنگاوێکی مەزن بوو بەرەو چارەسەری بنەڕەتی کێشەی کوردو پاراستنی یەکیتی گەلی عیراق‌و دانانی بنەڕەتی پاشەڕۆژی بەختیاری ڕۆڵە زەحمەت کێشەکانی کوردو عەرەب‌و کەمایەتیەکان‌و دوای هێنان بە باری شەڕو کوشتار کە لە ساڵی ١٩٦١ەوە بەردەوام بوو.

● بەڵام پەیوەندی ئەو سەرکردایەتیەی کە خۆی بەسەر جەماوەری گەلی کورددا سەپاند بوو، پەیوەندی بە ئیمپریالیزمەوەو نکوڵی کردنی لە مامەڵەکردنی باشدا لەگەڵ شۆڕش‌و کۆسپ خستنە ڕێگای جێبەجێ کردنی بەیاننامە نەمرەکە لە هەڵویستی شۆڤینی‌و جیاوازی گەریەوە کە ئەیویست مەبەستی ئیمپریالیزم لە کەڕت کردنی گەل‌و وڵاتەکەماندا بەدی بێنێت، ئەڵێین هەڵویستی گومان لێکراوی ئەو سەرکردەیە خەریك بوو دەستکەوتی نەتەوەیی‌و دیموکراتی گەلی کوردمان کە لەناوەڕووکی بەیاننامەکەی ١١ی مارتدایە بیخاتە مەترسیەوە.

● بەڵام وریای‌و چاوکراوەی‌و هەڵویستی ئاشکرای پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالست بەرامبەر بەم کێشەیە کە کێشەی جەماوەی کوردە نەك چەند کەسانیك‌و چەند سەرکردەیەکی خێڵایەتی‌و دان‌نان بەوەدا بە مافی نەتەوەیی‌و دیموکراتی گەلی کورد کە شورشی ١٧ی تەموز بە بەیاننامەی ١١ی مارت‌و زۆر دەستکەوتەی تر وەك کردنەوەی زانکوی سلەیمانی‌و دامەزراندنی کوڕی زانیاری کوردو کردنی دهوك بە پاریزگەو کردنی زمانی کوردی بە زمانی ڕەسمی خوێندن لەناوچەی کوردستاندا، ئەمانەو زۆر دەستکەوتەی تر لە نێوان چوار ساڵی مانگی مارتی ١٩٧٠و مارتی ١٩٧٤دا و دانانی زیاتر لە (٣٥٠) ملیون دینار بۆ ئاوەدانی ڕێگاوبان لە بەردەم سەرکردایەتی پارت‌و شۆڕشدا خۆش کرد کە بەردەوام بێ لە جێبەجێ کردنی ئەرکەکانی سەرشانیا بەرەو بەدی هێنانی ئاواتەکانی گەلی کورد

● جا هەرچەندە ئەو سەرکردەیەی بەئیمپریالیزمەوە بەسترا بوو ماوەیەك توانی خۆی بەسەر گەلی کورددا بسەپێنێ‌و کۆسپ بخانەڕێگای شورشی ١٧ی تەمووزو هەوڵی مرۆڤایەتی‌و دیموکراتیانەی بۆ سوودی گەلی کورد، بەڵام دەسەڵاتی شورش‌و دەسەڵاتی خێرخوای‌و خۆشەویستی بنیات نان بەهێزتر بوو بە هاوکاری‌و هەوڵی سوپاو هەموو هیزە نیشتمان پەروەرەکان‌و جوڵانەوەیەکی مەردانەی عەسکەری‌و سیاسی توانی بگاتە ئەو ئەنجامەی کێشەکە بەلای سودی زۆربەی هەرە زۆری جەماوەری کوردمان چارەسەر بکرێ‌و یەکیتی نیشتمان زامن بکرێ.

● بەم جۆرە هەڵویستی دڵسۆزانەو پڕ لە باوەڕ پتەوی‌و مرۆڤایەتی پارتی بەعسی عەرەبی سوشیالیست‌و بایەخدانی فراوانی شۆڕشی ١٧ی تەموزو سەرکردەکەی بە مەسەلەی گەلی کوردمان کاریکی وای کرد یاخی بوون‌و سەرکردە تاوانبارەکەی بروخێ‌و قوناغی ئاشتی‌و ئاوەدانی دەست پێ بکات.

⊙

● ئەمرۆش لاپەڕەیەکی نوێی بنیات‌نان لەلایەن شۆڕشەوە ئەکرێتەوە کە لەبایەخدانی فراوانی‌دا بەسوودی جەماوەری گەلی کوردمان دەرئەکەوێت، کە لادانە لە قوناغی سەلبیات‌و دەست‌کردنە بەقۆناغی ئاوەدانی‌و بەرەو پێشەوە بردن.

● ئاوا دەسەڵاتی جەماوەری ئەم نیشتمانە لەژێر ئاڵای پارتی سەرکردەدا پارتی بەعسی سوشیالستی عەرەبدا و شورشی جەماوەر شۆڕشی ١٧ی تەموزدا هەنگاو بەرەو پاشە ڕۆژی باشتر ئەنێت.

هەر جارەی نوسینێك ●●●

لەم ڕۆژانەدا بە کەرکوکا کە تێپەڕیم ٠٠ کەرکووك بیرەوەری زۆری لە دڵمایە ٠٠ جێ پێی بە گەلێ شوێنی بیرمەوە هەیە ٠ لە هەمووی دیاری‌تر ئەوەیە یەکەمجار لە ژیانما کەرکووکم بە گیراوی دیوە ٠ پێشان گەلێ جار ئارەزووم ئەکرد کەڕەتێك کەرکووك ببینم ٠٠ بەڵام هەموو جارێ ئەو ئاواتم لێ نەبوو بە کەوڵێك بە پشتی شێرەوە، بۆم نەئەهاتەدی ٠ تا ئەپڕ گرتمیان‌و لەگەڵ کۆمەڵێ گیراوی‌ترا بە کەرکووکا بردمیان بۆ بەغدا ٠٠ ئەوە یەکەمجارم بوو کەرکووکم دی ٠ پاش ئەوە دیتنی کەرکووکم گەلێ جار بۆ دووبارە بووەوە، بەڵام هەموو بە گیراوی ٠٠ ژمارە گەیشتە حەوت جار ٠٠ تەنانەت جارێ دووەم‌و چوارەم مانیشم گرتبوو لە خواردن ٠٠ شێوەی خەباتی ئەو ڕۆژە شتی‌وای پێویست ئەکرد ٠ یەکەم ماڵێکی کەرکووك تیا نووستبم گرتووخانە گەورەکەی لای مەلبەندی پۆلیسەوە بوو ٠ لە ١٩٥٥دا بە لایەکی دیوارێکیەوە شتێکم خوێندەوە، لێکم دایەوە تێ گەیشتم ئەو گرتووخانەیە ١٨٥ ساڵ لەوەوبەر دروست کراوە ٠ کە ئەمدی تەنها چەند وردکە (دقیقە)یەکی سبەینان لە دەلاقەیەکی لای بنمیچەکەیەوە، بۆ ئاهی سوێن، تۆزێ خۆر دێتە ژوورەوە، هەر بیرم لەوە ئەکردەوە چۆن ئەوە ئەو هەموو ساڵەیەو گرتووخانەیە خۆری بە خۆیەوە نەدیوەو ئاخۆ کەی خۆری لێ هەڵدێت؟!

گرتووخانەم گەلێ دیوە ٠٠ لەناو هەموویانا گرتووخانەکەی کەرکووك جیهانێکی تایبەتی بوو بۆ خۆی ٠ لەلایەکەوە بۆیاخ‌چی‌ی کوردی ئێرانی کە لەسەر سنوور برینی بێ پاسا پۆرت ئەگیران، پێڵاوی گیراوی بەهیوای دەرچوونیان بۆیاخ ئەکرد ٠٠ عەرەبی سەر قۆچلە تاش کراوی حەویجەیی‌یش، کە زۆریان لە ئەنجامی ڕژێمی ڕزیوی خێڵایەتی‌دا ئەگیران، لە ناوڕاستی گرتووخانەکەدا دیوەخانێکی خۆیان ئاسایی‌یان گەرم ئەکردو، هاوین بوایەو زستان بوایە، خەڵووزیان گەش ئەکردەوەو قاوەیان لێ ئەناو (عەتابە)یان ئەوت٠٠ سەرە گرتنی چوونە ئاودەستی ناو گرتووخانەی لە خان‌و مزگەوت گەورەتریش هەرگیز نەئەبڕایەوە ٠٠ کە ئەو تاڵە خۆرەی سبەینان لە سووچێکەوە ئەهاتە ژوورەوە، کۆڵەکەیەکی باریکی ڕووناکی‌ی دروست ئەکرد، ئەوکاتە ئەتزانی چ وردە وانێکێك بە هەوای گرتووخانەکەدا هاتوچۆ ئەکا ٠ بۆیە بوو ئەو نەخشەیەی گرتووخانەی کەرکووك کە لەسەر تەختی بیرم هەڵکەنرابوو، هەرگیز لەوانە نەبوو نی‌یە بسڕێتەوە٠

لەم ڕۆژانەدا کە ڕژێم کەوتەوە کەرکووکەکەی جاران‌و بیرەوەریم، دیم شوێنی گرتووخانەو پۆلیس خانە، وەك ئەڵێن بووە بە شوێن پیاز، باوجوو پیازی ئێستا زۆری لە پیازی جاران جیایەو بۆ ئەوە ئەشێ خانوویەك، لەگەڵ ئەو هەموو تەنگ‌و چەڵەمەی بێ خانوویەتیشەدا، تێکدرێ تا پیازی تیا بچێنرێ ٠٠ ئاخری ئەو هەموو کرووزانەوەی خەڵکی ساویلکەو ڕستەی بەربەرەکانێی تێکۆشەرانە کە جاران لەناو چوار دیواری گرتووخانەکەدا پەنگی ئەخواردەوە، مەیدانی ئەوەی دەسگیر بووە دەرچێتە دەرەوەو خۆر لێی بدا ٠٠ ئەو ڕۆژە دوایی هاتووە کە دەیان ژن‌و منال لەبەر دەروازە گەورەکەدا بوەستن چاوەڕوان بن ڕێیان بدەن بچن کەس‌وکارە گیراوەکانیان ببینن ٠٠ یا لەبەر دەلاقەی بنمیچەکانا، لەدیوی دەرەوە ماتڵ ببن، تا گیراوەکانیان لە ژوورەوە بچنە قەڵان دۆشکانی یەکترو لە دەلاقەکەوە نامەیەکی پێچراوەیان بۆ توور دەنە خوارەوە ٠٠ دیم پاش ٢٠٥ ساڵ خۆر جارێکی‌کەش دایەوە لەو شوێنەی ساڵەهای ساڵی لەتاریکایی‌دا بەسەربردو هەزارانیشی لە تاریکی‌دا ڕاگرت ٠٠

بێ گومان ڕۆژێکی‌کەش دێ

دیم هەموو زیندانەکانی‌تری وشەی جیهانیش وایان لێ بێ ٠٠ گیراوی جیهانێکی‌واش دێتە پێشەوە هەر لە بنچینەوە زیندانی نەوێ٠٠وەردیانی نەوی جەڵدەو حەیزەرنی نەوێ ٠٠ سزادان‌و سەرکوتاندنەوەو دەم گرتنی ئینسانی نەوێ ٠٠ بۆ ئەو ڕۆژە بوو زیندانی کەرکووك‌و هیچ زیندانێکی‌ترمان لا قورس نەبوو ٠٠ شانمان ئەدایە بەری ٠٠ مانمان تیا ئەگرت ٠٠ خەڵکمان تیا ڕێك ئەخست ٠٠ کۆمەڵمان تیا هان ئەدا ٠٠ لە درزی باریکەوە بۆ تیشکی دووری ڕۆژمان ئەڕوانی ٠٠ لەودیو شیشی ئاسنەوە زەردەخەنەی باوەڕ بە دواڕۆژمان بۆ چاوی دیدەنی کەران ئەناردە دەرەوە ٠٠ لە پێناوی نان‌و کارو ئازادی‌و بەختی ساوای دواڕۆژا خۆمان ڕائەگرت‌و ٠٠ زۆریشمان دەم بە پێکەنینەوە سەریان ئەنایەوە ٠٠

وەردیانەکانی جیهانی

خۆر لە ڕۆژهەڵات

محمدی مەلاکریم

سەرمایەداری‌و دەرەبەگی‌و ستەمی نەتەوەیی‌و سەرکوت کردنی ئادەمیزاد، لە هەرکوێ هەن‌و ئەبن، با هەر زیندان دروست بکەن ٠٠با هەر کونی تەنگەلان بکەنەوە ٠٠ جۆری تازەی ئازارو سزا دابهێنن ٠٠ چی ئەکەن با بیکەن ٠٠ بازووی پتەوی گەلان‌و بیری مەشخەڵی ڕێگا ڕوون کەرەوەی خەبات خۆش بێ، هەموو ئەتلیسێنەوەو، شوێنەکەیان ئەبێ بە گوڵ‌و شینایی‌و درەختی ژێر ئاسمانی شین‌و خۆری بەتین ٠٠ تاوی بارانی بەهارو پەڵەی پاییزان ئەیشواتەوەو ئاوڕشێنی ئەکا٠٠ لاوانی بەختیار دەستی تیا ئەکەنە ملی ژیانی کامەران‌و، ساوای خرپن تیا ئەکەونە قونەقون‌و، پیری بەساڵاچوویش تیا ئەحەسێنەوە ٠٠

⊙

دەردێکی کوشندەی لاوان لە وڵاتانی سەرمایەداردا

لەم سەردەمەدا خویەکی سەیر کە ئەتوانین بە دەردێکی کوشندەی دابنێین لە لاوانی ڕۆژ ئاواو وڵاتە سەرمایەدارەکان‌دا بڵاوبۆتەوە، تلیاك‌و هیروین‌و مورفین‌و ئەفیون‌و کوارنێز بەکار هێنانە، بەکار هێنانێکی زۆرو لەڕادە کە سەرنجی خەڵکی ڕاکێشاوە٠ بێ گومان کێشان‌و بەکار

هێنانی ئەم ماددە بێ هۆش کەرانە ئەنجام‌و ناو ڕێژیمی بە ساڵا سەرمایەدارو ئیمپریالیزمی‌یە ئەویش لەو وڵاتانەداو ماریگوناو هەڵویست‌و بەربەرەکانی‌یەکی سیکرازین‌و سلبی‌یانەی ئەو ڕێژیم‌و واقیعە بەکار تاڵ‌و تفتەیە لە لایەن لاوانەوە بە دەر واقیعێك کە ئادەمیزاد تیایدا ئامرازێکە (آلة)و لە پێناو بەکار مەبەستێك‌دا بەکار ئەهێنرێ‌و

پاشە ڕۆژیش تەم ومژاوی‌یەو دیاردەیەکی سەری لێ دەرناکرێ چووی جا سەیر نی‌یە کە بە پێی ڕاپۆرتێکی دەزگاکانی دیاری کردنی سەر ژمێری‌ی تایبەتی دەرکەوتوە کە ڕادەی بەکار هێنانی ئەم ماددانە لە ناو لاوانی ڕۆژ ئاوادا بەم شێوەیەی خوارەوە تەشەنەی کردووە:-

لە ئەمەریکا نزیکەی ١٤ ملیۆن کەس (بە کورو کچەوە) تلیاك‌و ماددەکانی تر بەکار ئەهێنن‌و لە فەرەنسا ٣٢٪ی ژمارەی دانیشتوان‌و لە ئەڵەمانیای فیدراڵ‌دا بە ڕادەی ٤٠٪ و لە ئیتالیا ٣٥٪ و لە ژاپۆن بە ڕادەی ٣٨٪ی دانیشتوان دووچاری بەکار هێنانی ئەم ماددە کوشندەیە بوون ٠

گۆڤاری شتێرن کە لە ئەڵەمانیا دەرئەچێ نووسیویەتی ئەڵێ: «بەنگێشان بۆتە بازرگانی‌یەکی سوود بەخش وکۆمپانیای تایبەتی هەیە کە چەندین لاوی بەکرێ گرتووە بۆ ئەم کارەو لەم بازرگانی تلیاك فرۆشتنەدا سوودو قازانجێکی لە ڕادە بەدەریان دەستگیر ئەبێ ٠٠»

هەرچەندە ڕێژیمە سەرمایەدارەکان بە ڕواڵەت هەوڵی چارەسەرکردنی ئەم نەخۆشی‌یە ئەدەن بەڵام بەڕاستی وانی‌یە چونکە ئەم دەردە لاوانی لەو مەترسی‌یە دوور خستوتەوە کە هەڕەشە لە بوونی ڕێژیمی بورجوازی فەرمانڕەوا ئەکات‌و خستونیەتە ناو جیهانی پەك کەوتویی‌و سەر لێ شیواوی‌و خەیاڵاتەوە ٠٠ وەکو ئاشکراشە خەستەخانەو داوو دەرمان‌و عەیادە چاری ئەم دەردە ناکات بەڵکو هەڵتەکاندنی ڕێژیمی سەرمایەداری‌و لابردنی لەسەر حوکم کە هۆی بڵاوبونەوەی ئەو نەخۆشی‌یەیە ئەو دەردە بە یەگجاری بنەبڕ ئەکات‌و ڕەگو ڕیشەی هەڵئەکێشی٠

ئەمەیش خشتەیەکە بۆ ڕوون کردنەوەی ژمارەی گەنجە سەر لێ شێوێنراوەکانی وڵاتە سەرمایەدارەکان کە لەساڵی ١٩٧٤دا دیاری کراوە:

ئەمەریکا	٪٤٢
بەلچیکا	٪٦٠
هولندا	٪٤٥
ئەڵەمانیای ڕۆژئاوا	٪٤٥
دانیمارك	٪٣٠
سویسرا	٪٣٢
فەرەنسا	٪٧٢
ئیتالیا	٪٥١

بۆ ئەم نوسینە سود لە چەند سەرچاوەیەك وەرگیراوە

حسن محمود رسول

کتێبخانەی کوردی

نووسینی : نەریمان
چاپخانەی بلدیە،
کرکوك ساڵی ١٩٦٠

تکایە ئەوکەسەی ئەو کتێبەی لایە بۆمان بنێریت بۆ (دارالتضامن • ساحة الخلانی - بغداد) سوپاسی ئەکەین‌و پاداشتیشی پێشکەش ئەکەین•

جمال بابان
کارگێری گشتی
دەزگای هاوکاری

لە ئاسۆی ئەرخەوانی دا

مەربەست بامەڕنی

بەراست ... ساڵی جیهانی ئافرەتانیش وا خەریکە تەواو ئەبێت‌و مەسەلەی سەربەستی ئافرەت‌و مافەکانی هێشتا شەڕەدەنوك‌ودەمەقاڵەی سەر لاپەڕەکانی ڕۆژنامەو گۆڤارەکانەو زوزوش رادیوو تەلەفزیون ڕیپورتاج‌و فلیمی تایبەتی‌و و وتاری ئافرەتە بەناو بانگەکانی جیهان بڵاوئەکەنەوە.

⊙

بێ‌گومان من مەبەستم ئەوە نی‌یە لەنرخ‌و بایەخی ئەو چالاکی‌یە هاوبەشەی پێشکەوتوخوازانی جیهان کەم‌بکەمەوە کە لەپێناو رزگارکردنی ئافرەت‌دا ئەینوێنن هەڵبەتەش ئەم ساڵی جیهانی ئافرەتانیش دەورێکی دیار ئەبینێ لە پێگەیاندنی بیرکردنەوەیەکی پێشکەوتووانە لە بارو وەزعی ئافرەتان کە نیوەی کۆمەڵی ئادەمیزادن .

بەڵام ... ئافرەتی کورد چ سوودێکی لەم ساڵەبوو، وە ئەوانەی بە پەرۆشی رزگارکردنی ئافرەتن چی‌یان کردووە ؟

ئێستاش، ئافرەتی کورد لە زۆر شوێن‌دا شتێکە وەکو هەموو ئەو شتانەی کە قابل بە «کڕین» و «فروشتن»ن، بێ‌گومان نەك هەر لە قوڵایی لادێیەکانی کوردستان‌کە لە دەست دوواکەوتنەوە دادو بێدادیانە، بەڵکو لەناو زۆر لەوانەی خۆیان بە «دونیادیدە» و «تێگەیشتو» ئەزانن .

ئافرەتی کورد، کە بەندەی یاساکانی کۆمەڵە، ئێستاش :

— نابێ قسە بکات تەنانەت ئەگەر مەسەلەکە پەیوەندی بە دوواڕۆژی خۆشی هەبێت .

— نابێ دەرچێ، ئەگەرچی ماخولان‌و هاتوچۆی پیاوەکانی ماڵەوە تا نیوەشەوو بەرەبەیان نەبڕێتەوە .

— نابێ فلانە پۆشاك لەبەرکا، چونکە دونیا «خراپ» ئەبێ ئەگەر «٢ سەنتیمەتر» کورت بوو .

— نابێ ئیش بکات، چونکە ئەچێتە دەرەوەو چاوی ئەکرێتەوەو بەهۆی رزگاربوونی ئابووری، هەندێك سەربەستی وەرئەگرێت

لیستەی (نابێ)نەکان دورو درێژە لەم کۆمەڵەی ئێمەدا، کەسیش دروستی نەکردووە ئێمە نەبین، ئێمەی ... کە ئەو پەڕی «پێشکەوتوین» کاتێك کە مەسەلەکە باسی سەربەستی هەموو ئافرەتانی جیهان بێت‌و دڕندانەترین «کونە پەرستین» کاتێك مەسەلەکە «توزێك» لە ئێمەوە «نزیك» ئەبێتەوە .

ئاخو کەی (پیاوە) کان رزگاریان ئەبێت‌و تۆ بڵێی پێویستیمان بە ساڵی جیهانی پیاوان نەبێت !!!!

لە مێش و مەگەز ڕزگارمان کەن

سوارە - سلەیمانی

لە هەر شوێنێك لە سلێمانی دائەنیشیت، چەند کەس هێشتا مێش فریای هەموو یەکێك ئەکەوێت‌و هەریەکە بەلای کەمەوە ١٥ تا ٢٥ مێشی بەرئەکەوێت، ئەم مێشانەش «خوا دەس بە باڵە ناسکەکانیانەوە بگرێ» هیچ درێغی ناکەن نە لەگرانەوەو گاز گرتندا وە نە لە نیشتنەوەو هەڕەشە کردن بە نیشتنەوە لە ساتێکدا سەد جارە لە بەرئەوە هەموو کەسێك بیەوێت‌و نەیەوێت، ئەبێ لە پێش هەتاو کەوتنەوەو ڕێك لەو کاتەوە کە مێش بە خەبەرە کوێی لەشی ناجوولێت ئەبێت بیجوڵێنێت وە ئەبێ ڕاش بێت٠ خۆ پێویست ناکات باسی خواردەمەنی قوربن بەسەر بکرێت کە لە چ زەلالەتیکان بە دەس پۆلە مێشی چاو برسی‌و لاسارەوە٠

من هیچ ناهەقی مێش ناگرم، بە بەخیلیش نایلێم کە ئەوەندەی مێش لەڕووی «صحی»یەوە زامن کراوە ئەوەندە ئادەمیزادی بەدبەخت لە هیچ وڵاتێکدا تەندروستی زامن نەکراوە٠

چارەش ئەوەیە :

١ - زۆر بایەخ بدرێت بە پاك‌و خاوێنی شەقام‌و کۆڵان‌و کەلاوەکانی ناو شارو ئەو زبڵ‌و پیسی‌یەی هەیە پاك بکرێنەوەو، پیسی‌و زبڵ فرێ نە سەر شەقام‌و کۆڵان‌و ناو بازاڕەکان بەتوندی قەدەغە بکرێت واتە سەرچاوەی ڕزقی مێش ببڕێت٠

٢ - جاران هیچ نەبێت «مەکینەی دووکەڵەکە» بەناو شارا ئەگەراو ئەو دوو کەڵەی بڵاو ئەکردەوە - هەر چەندە نیوەی دوو کەڵەکەش مناڵە ورتکەی شوێن مەکینەکە هەڵیان ئەمژی ٠٠ جا ئێستا ئەوەش نیەو هیچ بدیلێکیش نیە، لەبەر کەوە بامشورێکی هەندێك دەرمان بخورێت‌و تیپی تایبەتی لەکرێکارانی شارەوانی دروست بکرێت‌و بگەڕێن بەسەر ماڵەکانەوە بۆ دەرمان پرژێن٠

هیوادارین کاریکی وا بکرێت، پێش ئەوەی مێش لە کەلکمان بخات، خۆیان لەناو ببرێن٠

institutkurde.paris